

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

76'ncı Birleşim
15 Nisan 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu'nun, 10 Nisan Polis Haftası'na ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, limon üreticilerinin sorunlarına ve Hükümetin uyguladığı politikalara ilişkin gündem dışı konuşması

3.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, anayasal hak olan protesto hakkını kullandığı için tutuklanarak cezaevine gönderilen üniversite öğrencilerinin durumuna ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, zirai dona ve geçen hafta Konya'da gerçekleşen tarım fuarına ilişkin açıklaması

2.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ın spor tesisi ihtiyacına ilişkin açıklaması

3.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Sivasspor'un Fenerbahçe maçı öncesi sahaya çıktığı pankarta ilişkin açıklaması

4.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, 4'üncü Antalya Diploması Forumu'na ilişkin açıklaması

5.- Ağrı Milletvekili Ruken Kilerci'nin, Ağrı ilinin düşman işgalinden kurtuluşunun 107'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

6.- Malatya Milletvekili Abdurrahman Babacan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

7.- Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı'nın, CHP Genel Başkanının açıklamasına ilişkin açıklaması

8.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, barışın tarafında olduklarına ilişkin açıklaması

9.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Bursaspor'a ilişkin açıklaması

10.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'daki tarım ve hayvancılığa ilişkin açıklaması

11.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'daki eylemlerde tutuklanan gençlere ilişkin açıklaması

12.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması

13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

14.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, liselilerin öğretmenlerine sahip çıktığına ilişkin açıklaması

15.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

16.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya Cemil Meriç Sosyal Bilimler Lisesiyle ilgili iddialara ilişkin açıklaması

17.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

18.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, idare ve gözlem kurullarının aldığı kararlara ilişkin açıklaması

19.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, bilim insanı Canan Dağdeviren'inünkü paylaşımına ilişkin açıklaması

20.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

21.- Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

22.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

23.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üretimindeki sorunlara ilişkin açıklaması

24.- Konya Milletvekili Meryem Göka'nın, Avrupa Konseyinde verdikleri mesaja ilişkin açıklaması

25.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, zirai don afetine ve süt üreticisinin sorunlarına ilişkin açıklaması

26.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilen öğrencilere ilişkin açıklaması

27.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, Sağlık Bakanına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

- 28.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl KYK Pir Ali Bey Kız Öğrenci Yurdu önünde gerçekleşen kazalara ilişkin açıklaması
- 29.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin'de kaybolan Yahya Yavuz'a ilişkin açıklaması
- 30.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, 15 Nisan Dünya Sanat Günü'ne ilişkin açıklaması
- 31.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, cinsiyetçi nefret diline ilişkin açıklaması
- 32.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 33.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 34.- Ankara Milletvekili Deniz Demir'in, Millî Eğitim Bakanına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması
- 35.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 36.- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'ın, Filistin'e ilişkin açıklaması
- 37.- İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 38.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Kadioğlu Mozaiklerine ilişkin açıklaması
- 39.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 40.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Tutak ilçesinin ve Ağrı ilinin düşman işgalinden kurtuluşlarının yıl dönümlerine ilişkin açıklaması
- 41.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, Türkiye'ye diz çöktürmek isteyenlerin hüsrana uğramaya devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 42.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in, KHK'lilere ilişkin açıklaması
- 43.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, Türk denizcilik sektörüne ilişkin açıklaması
- 44.- İstanbul Milletvekili Şengül Karşlı'nın, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e yönelik sözlerine ilişkin açıklaması
- 45.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Kıbrıs'ın tanınması hususuna ilişkin açıklaması
- 46.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, politika kurullarında görev yapanlara ilişkin açıklaması
- 47.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, yaşanan don felaketine, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, Gazze'ye ve Trump'ın açıklamasına ilişkin açıklaması
- 48.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, geçen günlerde yaşanan don felaketine ve atılması gereken adımlara, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, yenidoğan çetesiyle ve Bolu Kartalkaya'daki yangın faciasıyla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonlarına, bugün don felaketiyle ilgili olarak ortak verecekleri önergeye, Sağlık Bakanlığına verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması
- 49.- İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir'in, Türkiye ile Suriye arasındaki deniz yetki alanları konusuna ilişkin açıklaması
- 50.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, kin ve hasede ilişkin açıklaması
- 51.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 52.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, yaşanan don olayına, Çukurova topraklarının çoraklaştığına ve Yüreğir'in mahallelerindeki yol sorununa ilişkin açıklaması
- 53.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, PKK'nın silah bırakması ve kendini feshetmesine ilişkin sürece ilişkin açıklaması
- 54.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 55.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 36 ilde meydana gelen zirai dona, 14 Nisan Şehitler Haftası'na; İsrail'in Gazze'deki ve Suriye'deki saldırılarına, Türkiye'yi hedef alan tehditlerine; geçen günlerde düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu'na ilişkin açıklaması
- 56.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyigit'in, yaşanan don olaylarına, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, tarımsal don olayıyla ilgili olarak bütün grupların anlaşmasıyla kurulacak araştırma komisyonuna ve araştırma komisyonlarıyla ilgili eleştirilerine, gömülme ve yas hakkına ilişkin açıklaması
- 57.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 58.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 59.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 60.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması
- 61.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 62.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ'ın, Ağrı Patnos Belediyesinde çalışan işçilere ilişkin açıklaması
- 63.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, yaşanan don olayına ve tüm partilerin ortaklaşa vereceği araştırma önergesiyle kurulacak komisyona, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ve Millî Eğitim Bakanının açıklamalarına, sağlık alanındaki skandalların bitmediğine, dün gece açıklanan Merkez Bankasının bu yılki zararına, Gazeteci Fuat Uğur'un Üsküdar Belediye Başkanı Sinem Dedetaş'a yönelik söylemlerine ilişkin açıklaması
- 64.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, yaşanan zirai don olayına ve 6 siyasi parti grubunun araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili ortaklaşa verdiği öneriye, geçen hafta düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu'na, proje okullarıyla ilgili iddialara, kadınların doğum meselesiyle ilgili gündeme, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 65.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyigit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

- 66.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 67.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, iklim kanununa, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ile Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 68.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, hakkını aramak için Millî Eğitim Bakanlığının önüne gelen mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması
- 69.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 70.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 71.- Muğla Milletvekili Cumhuriyet Uzun'un, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin Muğla'daki protestolara katılan 5 öğrencisine ilişkin açıklaması
- 72.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalya'nın Kaş ilçesinin Çavdır Mahallesi'nde 550 öğrencisi bulunan ilköğretim okuluna ve Saklıkent Eşen Çayı üzerinden denize akan suyun kullanımıyla ilgili projeye ilişkin açıklaması
- 73.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Enfal katliamına ilişkin açıklaması
- 74.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, dondan zarar gören çay üreticilerine ve Ekrem İmamoğlu'nun mesajına ilişkin açıklaması
- 75.- Malatya Milletvekili İnanç Sıraç Kara Ölmeztoprak'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 76.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması
- 77.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması
- 78.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, 7 Temmuz 2022 tarihinde şehit olan Piyade Uzman Çavuş Nurettin Tokyürek'e ilişkin açıklaması
- 79.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, iklim kanununa ilişkin açıklaması
- 80.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, geçen günlerde etkili olan zirai dona ilişkin açıklaması
- 81.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursaspor'a ilişkin açıklaması
- 82.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, orman arazilerinin köylülere kiralanması konusundaki çalışmalarına ilişkin açıklaması
- 83.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, geçen hafta yaşanan don felaketine ve Beyağaç, Kale ve Tavas ilçelerindeki tütün üreticiliğine ilişkin açıklaması
- 84.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Millî Eğitim Bakanlığına sormak istediği sorulara ilişkin açıklaması
- 85.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'daki sağlık kuruluşlarıyla alakalı sıkıntılara ilişkin açıklaması
- 86.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, geçen günlerde etkili olan zirai dona ilişkin açıklaması
- 87.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Antalya'daki GES, taş ocağı ve orman parkı projelerine ilişkin açıklaması
- 88.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, bu hafta sonu Adana merkez haline gerçekleştirdikleri ziyarete ilişkin açıklaması
- 89.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilinin Borçka ilçesine AFAD tarafından yapılan afet konutlarına ilişkin açıklaması
- 90.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 91.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 92.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 93.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 94.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 95.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 96.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 97.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 98.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 99.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, yerinden sarf ettiği bazı ifadeleri geri çektiğine ve Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 100.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Peru-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Leslie Vivian Olivos Martinez ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Denizli'nin Kale ilçesinden gelen muhtarlara, oda başkanlarına ve kadın örgütü temsilcilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonunda boşalan üyelik için YENİ YOL Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın üyeliğinin Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/1105)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay'ın beraberindeki Dışişleri Komisyonu heyetiyle birlikte 20-22 Nisan 2025 tarihlerinde Rusya'nın başkenti Moskova'ya resmi bir ziyaret gerçekleştirmeleri hususuna ilişkin tezkeresi (3/1106)

C) Önergeler

1.- İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'in, (2/2601) esas numaralı Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/99)

VI.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önergeleri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 15 Nisan 2025 Salı günü (bugün) birleşiminde (10/2609), (10/2608), (10/2610), (10/2611), (10/2612) ve (10/2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin görüşmelerinin birleştirilerek yapılmasına, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların sürelerinin otuzar dakika olmasına ve bu birleşimde başka bir işin görüşülmemesine; Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 105'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi amacıyla Genel Kurulda özel gündemle görüşme yapılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmasına, bu toplantıda yapılacak görüşmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilerin Grup Başkanlarına onar dakika, grubu bulunmayan siyasi partilerin Genel Başkanlarına talepleri hâlinde üçer dakika süreyle söz verilmesine ve bu birleşimde başka konuların görüşülmemesine ilişkin önerisi

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI

A) Ön Görüşmeler

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611)

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613)

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan her bir milletvekilinin birbirlerine sarf ettikleri sözlerin Meclisin, milletvekilliğinin saygınlığına uygun olması gerektiğine ve Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'dan sözlerini düzeltmesini istirham ettiğine ilişkin konuşması

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, OHAL KHK'leriyle Cumhurbaşkanlığından ihraç edilen kamu görevlilerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/25597)

2.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, OHAL KHK'leriyle kamudan ihraç edilen kişi sayısına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/25600)

15 Nisan 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUIÇMEZ (Trabzon), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 76'ncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim. Gündem dışı ilk söz, 10 Nisan Polis Haftası nedeniyle söz isteyen Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Tipioğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu'nun, 10 Nisan Polis Haftası'na ilişkin gündem dışı konuşması

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimiz; sözlerime hepinizi en kalbî duygularımla, saygıyla, hürmetle selamlayarak başlıyorum.

Geçtiğimiz hafta milletimizin huzuru, devletimizin bekası için mesai mefhumu gözetmeksizin gece gündüz görev yapan Türk Polis Teşkilatımızın 180'inci kuruluş yıl dönümünü kutlamanın gururunu ve onurunu yaşadık.

Sayın milletvekilleri, polislik yalnızca bir meslek değildir, bir yaşam biçimidir, bir inançtır, sabah evden çıkarken "Allah'a emanet ol." diyen ailesine o gün geri dönüp dönemeyeceğini bilmeden veda etmektir, görevdeyken eşini, çocuğunu, annesini, babasını unutmak, vatani, milleti ve devleti hatırlamaktır. Bu adanmışlık Emniyet teşkilatımızın sahip olduğu yüksek disiplin, görev aşkı ve sadakatle milletimizin gönlünde her zaman özel bir yer edinmiştir. Polisimiz devletin varlığının, milletimizin birlik ve beraberliğinin en önemli teminatıdır.

Kıymetli milletvekilleri, Emniyet teşkilatımızın en büyük gücü halkımızla kurduğu güven bağıdır. Toplumla iç içe olan, güler yüzlü, adaletli ve kararlı duruşuyla vatandaşımızın gönlünde taht kuran polisimiz bu güven ilişkisini sürdürerek halkla daha güçlü bir bağ kurmaktadır. Unutulmamalıdır ki güvenlik, toplumsal dayanışmayla mümkündür. Ben de bu teşkilatın içinden gelen bir kardeşiniz olarak bu şerefli üniformayı yıllarca gururla taşıdım. Birlikte nöbet tuttum, birlikte görev yaptım. O yüzden biliyorum ki "polis" dediğiniz zaman yalnızca bir meslekten değil gönül işinden bahsediyorsunuz, fedakârlıktan, vefadan, cesareten bahsediyoruz. Gecesini gündüzüne katan, bayramda seyranda görev başında olan, annesinin sofrasında değil devriyesinde olan bir evlattan söz ediyoruz.

Polis teşkilatımız devletimizin vakarını, milletimizin merhametini temsil eder. Gerektiğinde bir yaşlı için baston, bir mazlum için umut olur. Zaman gelir, ilk müdahale eden olur, zaman gelir ilk elini uzatan ama her zaman milletin yanında, devletin arkasıdır.

Terörle mücadeleden uyuşturucuya, organize suçlardan asayişin sağlanmasına, kimi zaman sokakların terörize edildiği, taştta, molotofla, sopayla hatta asitle saldıran azgın azgınlıkların oluşturduğu tehditle, kimi zaman da 15 Temmuz hain darbe girişiminde olduğu gibi, milletimizin geleceğine kasteden ihanet şebekeleriyle mücadele eden polis teşkilatımızın gösterdiği üstün gayret herkes tarafından gayretle, takdirle karşılanmaktadır.

Bir milletin gücü yalnızca ekonomiyle değil huzur ve güvenliğiyle de ölçülür. Türk polisi yüz seksen yıllık şanlı tarihiyle bu milletin huzurunun temelidir. Depremde, selde, yangında; hülâsa, ihtiyaç hissedilen her yerde ve her anda Türk polisi milletin emrinde ve milletin yanındadır.

Sayın milletvekilleri, güvenlik sadece güçlü güvenlik teşkilatlarıyla sağlanmaz. Güvenlik aynı zamanda bir anlayıştır, bir gönül işidir, yürek işidir. İşte Türk polisi bu yürek işini başarıyla yürütmektedir. Ne teknoloji ne mevzuat bu başarıyı tek başına açıklayamaz. Bu başarının sırrı o üniformanın içerisindeki yürektir, o yürek de bu millete sevdadır.

Polisimiz sahada sorumluluk duygusuyla, bu ciddiyetle görevini yerine getirmektedir ama şunu da ifade etmek isterim: Polisimizin görevi sadece suçla mücadele değil aynı zamanda umudu da yaşatmaktır çünkü polis bu milletin evladıdır; aynı mahallede büyür, aynı sokakta yürür, aynı kibleye yönelir. İşte bu yüzden, polisimiz ile milletimiz arasında hep güçlü bir gönül bağı vardır.

Kıymetli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde "güçlü devlet, güçlü toplum" hedefiyle çıktığımız bu yolda, AK PARTİ hükümetlerimizin verdiği desteklerle her geçen gün teknolojik altyapısını ve insan kaynağını güçlendiren Emniyet teşkilatımız, etkin yapılanması ve önleyici odaklı güvenlik uygulamalarıyla kendisini sürekli yenilemekte, milletimizin desteğini de arkasına alarak geleceğe güvenle yürümektedir. Bu başarıların temelinde, millete bağlı, görevine sadık, yasalardan ve halktan aldığı güçle hareket eden, vicdan, ahlak ve hakkaniyet sahibi bir Emniyet teşkilatının ve Emniyet teşkilatı

mensuplarının yattığını unutmamak gerekir. Bizler sadece polisimize teşekkür etmekle yetinmemeli, onların görevlerini en iyi şekilde yapabilmesi için gerekli tüm imkânları sağlamalı ve destek olmalıyız. Fedakâr evlatlarımızın hak ettiği şartları sağlamak polisimizin özlük haklarını, sosyal imkânlarını, çalışma koşullarını iyileştirmek hepimizin görevidir çünkü huzur yalnız sokakta değil o huzuru sağlayanın hem yüreğinde hem evinde hem de işinde olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tipioğlu, tamamlayın lütfen.

VEYSAL TİPİOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vesileyle, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, görevleri esnasında şehadet mertebesine erişen tüm kahraman şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum; gazilerimize sağlıklı uzun ömürler diliyorum. Milletimizin göz bebeği Türk polis teşkilatımıza bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Görev başındaki tüm arkadaşlarıma kazasız belasız hizmetler, ailelerine sağlık ve huzur diliyorum. Rabb'im onları korusun, ayaklarına taş düşürmesin. Türk polisi bu milletin duası, devletin iradesi ve vatanın güvencesidir. Nice yüz seksen yılları görmesi dileğiyle baş tacı polis teşkilatımızın Polis Haftası'nı kutluyor, hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz talebi, limon üreticilerinin sorunları ve Hükûmetin uyguladığı politikalar hakkında söz talebinde bulunan Mersin Milletvekili Sayın Burhanettin Kocamaz'a aittir.

Buyurun Sayın Kocamaz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

2.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, limon üreticilerinin sorunlarına ve Hükûmetin uyguladığı politikalarla ilişkin gündem dışı konuşması

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükûmet tarafından limonla ilgili izlenen ihracat politikası ve üreticilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin gündem dışı söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kapsamda, afet yaşanan iller derhâl doğal afet bölgesi ilan edilmelidir. Yaşanan zarar devlet tarafından karşılanmalı, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi borçları faizsiz ertelenmeli, uzun vadeli, sıfır faizli yeni krediler açılmalıdır; ihtiyaç duyulan yerlerde tohum, mazot, gübre, fide ve fidan desteği sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, geçmişte kendi kendine yeten 7 ülkeden biri konumundaki ülkemiz, ne yazık ki, bu Hükûmet döneminde her konuda dışa bağımlı hâle gelmiştir. Bunca yanı sıra rağmen Hükûmet hiçbir uyarıya kulak asmadan tarım ve hayvancılık konusunda izlediği yanlış politikaları ısrarla ve inatla sürdürmeye devam ediyor. Buradan iktidara sormak istiyorum: Nedir bu üreticilere olan kastınız? Nedir bu insanlara karşı olan husumetiniz? Bu insanlar size ne yaptı ki bu kadar acımasız davranıyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, Çukurova'yı vuran don felaketinde narenciye ağaçları, özellikle de erkenci limon ağaçları dondan büyük zararlar görmüş, dondan zarar gören limon ağaçlarının büyük bir kısmı kuruduğu için sökülmüş, geriye kalanların da toparlanması için en az üç beş yıl gerekecektir. Hükûmet tarafından dondan mağdur olan üreticilere talep edilmesine rağmen herhangi bir destek sağlanmazken limon ihracatına getirilen yasak kararı her ne kadar gelen tepkiler üzerine Bakanlık tarafından daha sonra yeniden değerlendirilmek üzere şimdilik kaldırılmış olsa da yasak kararı özellikle limonun başkenti Mersin'de büyük bir infiale yol açmıştır. İki günde alınan 2 ayrı kararla piyasalar altüst edilmiştir. Sormak gerek: Siz milletle dalga mı geçiyorsunuz? Ertelemek yetmez, ihracatta yasak kararı tamamen iptal edilmeli ve bir daha da böyle acemice kararlar alınmamalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mersin Ticaret ve Sanayi Odası üreticilerle ve sektörün önde gelen temsilcileriyle bir araya gelerek yasak kararını değerlendirmiş ve bu tür kararların üreticiyi bitireceği görüşünde birleşmiştir. Toplantıda imza altına alınan ve yetkililere iletilen bu kararları bir de ben buradan görmeyen gözlerle, duymayan kulaklara yani sayın iktidar mensuplarına duyurmak istiyorum. Şu anda mevcut stoklarda en az 450 bin ton limon bulunmaktadır, Türkiye'nin aylık en fazla 20 bin ton limon tüketimi vardır, Eylül 2025 tarihine kadar Türkiye'de toplam limon tüketimi de en fazla 120 bin ton civarında olacaktır; bu stoklar tüketimin çok çok üstünde kalacak ve çürümeye terk edilecektir. Depolardaki limonların yüzde 70'i üreticiye aittir. Türkiye'de limon tüketimi ihracat rakamları dâhil hiçbir zaman üretimin üstünde olmamıştır. Bu yasaklama kararından en çok limonun başkenti Erdemli olmak üzere Mersin, Tarsus ve Çukurova'daki küçük çiftçi ve üreticiler zarar görecekler. Zaten girdi maliyetlerinin fazlalığından dolayı ekonomik anlamda zor günler geçiren üreticiler için bu karar, limon üretiminden vazgeçmelerine veya iflaslarına neden olacaktır. 2020 yılında pandemi nedeniyle alınan benzer bir kararla üreticilerimize çok büyük zararlar verilmiş, o dönemde de satılamayan limon çürümeye terk edilmiş, millî bir servet kaybına neden olmuştur. Eğer bu yasak kaldırılmazsa aynı durum tekrar yaşanacak ve ülkemiz hem güçlü olduğu pazarları bir kez daha kaybedecek hem de ciddi bir döviz kaybı yaşayacaktır. Narenciye üretimi istihdam odaklı bir sektördür. İstihdam edilen insanların çoğunluğu kadınlar ve vasıfsız insan gücünden oluşmaktadır. Sektörün sorun yaşaması aynı zamanda ciddi bir toplumsal soruna dönüşecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kocamaz, tamamlayın lütfen.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı Ticaret Bakanlığı tarafından alınan limonun ihracatına yönelik geçici durdurma kararı tamamen gündemden çıkarılmalıdır diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz talebi, anayasal hak olan protesto hakkını kullandığı için tutuklanarak cezaevine gönderilen üniversite öğrencilerinin durumu hakkında söz isteyen Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'e aittir.

Buyurun Sayın Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

3.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, anayasal hak olan protesto hakkını kullandığı için tutuklanarak cezaevine gönderilen üniversite öğrencilerinin durumuna ilişkin gündem dışı konuşması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bir ülkenin dünyadaki gücünü, büyüklüğünü belirleyen en önemli kriter, yurttaşlarının ne kadar adaletle yönetildiğidir. İşte Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, madde 34 ne diyor: "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir." Koltuğunu kaybedeceğini anlayan tek adam iktidarı 19 Mart sivil darbesiyle milyonların Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'nu tutukladı. İradesine sahip çıkan, adaletsizliklere sesini çıkaran milyonlar Saraçhane'ye, şehirlerdeki meydanlara aktı. Üniversitelerde gençler bu hukuksuzluğa karşı çıktı, sesini yükseltti. Peki, yirmi üç yıldır bu ülkeyi yöneten bu iktidar olarak siz ne yaptınız? Geleceğimiz gençlerimiz ile üzerine titrediğimiz polislerimizi karşı karşıya getirdiniz. Binlerce öğrenciyi Ekrem İmamoğlu'na özgürlük istedikleri için döverek, gaz sıkarak, su sıkarak, taciz ederek gözaltına aldınız. Kolu kırılanlar, dişi dökülenler, gözü moraranlar, psikolojisi bozulanlar; hiçbirine acımadınız. Saatlerce ters kelepçeyle, aç, susuz, tuvaletsiz bıraktınız. Delilsiz, sadece gözaltı fotoğraflarıyla bu çocukları tutuklayıp bayramda günlerce cehennemini yaşattınız. İşte, utanarak gösterdiğim fotoğraflar... Bu morluklar gördüğü polis şiddeti sonucu oluştu. Savcısı, hâkimi, emniyeti, valisi, hepsinin haberi var. Ve bu görüntülerden yüzlercesi, binlercesi var. Bu çocuklar ne yaptı size? Cinayet mi işledi, çete mi kurdu? Gözüne, ağzına biber gazı sıkacak, tekme tokat orantısız güç kullanacak kadar öfkelenmeniz için ne yaptılar? Hepsi bizim evlatlarımız, bu ülkenin yetiştirdiği pırıl pırıl gençler ve meydanlarda tek istedikleri şey adalet ve özgürlük ama Türk Bayrağı açmak bile suç oldu iktidarınızda. Hatta gençler cezaevindeyken bile yeni suç iddianameleri ürettiniz, delilsiz, belgesiz. Günlerce aynı kıyafetlerle hijyenden uzak eziyet ettiniz. "Hastayım." dediler, ilaçları vermediniz, doktor yüzü göstermediniz. "Sınavım var, ders çalışayım." dediler, ders notlarını vermediniz. Gençleri ya en tehlikeli mahkûmlarla, İŞİD'çilerle, çetelerle aynı koşu koya koydunuz ya da betonda yatırdınız. En vicdansız da anaları babaları günlerce çocuklarından habersiz bıraktınız. İşte, engelli anne Şerife Akargöl ilk kez bir bayramı 2 çocuğundan ayrı geçirdi; biri 25, biri 29 yaşında 2 kardeşi "Annemize biz bakıyoruz." dedikleri hâlde bırakmadınız.

18 yaşında, Bursa'da Nuri kardeşimiz cezaevinde, anne kanser hastası, kendisi sınava hazırlanıyor. Evlatlarımız, anne babalar bu hâldeyken siz bayramı nasıl huzur içinde geçirebildiniz, soruyorum.

Değerli arkadaşlarım, bayram boyu kurdukları dayanışma ağıyla aileler, milletvekilleri, barolar, gönüllü avukatlar, gençlerimizin mağduriyetlerine çare aradık. Suçlamaların yatarı dahi olmamasına rağmen bu gençlerin çoğunun on beş yirmi gün boyunca özgürlüğünü çaldınız. Şu anda hâlâ 80 evladımız Silivri'de, İzmir'de, Bursa'da hukuksuzca cezaevinde. Derslerine katılmadığı için sınavına giremeyen, yıl kaybetme riski yaşayan var, çalışıp ailesine bakan, tutuklanınca işinden olanlar var, hâlâ ilaca erişimde sıkıntı var. Hafta sonu işte Bakırköy'de ziyaret ettiğim 22 yaşındaki Esila kızımız onlardan biri. Kronik böbrek hastası ve tam bir haftadır ilacına erişemiyor. Bu gençlerin sadece anayasal hakkını gasbetmediniz, barınma ve eğitim hakkını da çalılıyorsunuz. Öğrenciler çıktıklarında da zulüm devam ediyor; Muğla'da, Kocaeli'de "Protestolara katıldılar." diye öğrencileri fişleyip yurtlarından atılıyorsunuz, rektörler bu çocukların eğitim hakkı için parmaklarını dahi kıpırdatmıyor. Gazi Meclisten hâlâ vicdanıyla hareket eden hâkim ve savcılara çağırda bulunuyorum: Artık yeter, Anayasa'mıza uyun. Bu zorba iktidarın susturmaya çalıştığı bu gençlerimizin cezaevinde bir gün bile olmaması gerekir; 18 Nisanda ve sonrasında duruşmaları var, duruşmayı dahi beklemeden bu gençlerimizi derhâl serbest bırakın. Bu gençlerimiz normal hayatlarına, okullarına, eğitimlerine, ailelerine dönsün, yurtlarını, okullarını kaybetmesin. Bu çocuklar ülkemizin geleceği; gelecek korkuyla, zindanla değil, gençlere duyulan güvenle yazılır. 19 Mart sivil darbesine karşı çıktıkları için bu zorba iktidar tarafından hukuksuzca tutuldukları zindanlardan "Yine de adalet ve özgürlük." diye haykıran gençlerimizi selamlıyor ve dayanışma duygularımızı gönderiyorum.

Bir başka selam da bu iktidarın kayırmacı, keyfi, liyakatsiz atamaları karşısında Türkiye'nin dört bir yanında öğretmenlerine sahip çıkan lise öğrencilerine.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Çakırözer.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) - Sizler bizlerin umudumuzsunuz, bizler de sizlerin ve öğretmenlerinizin sonuna kadar yanınızda olacağız.

Sayın milletvekilleri, cezaevlerinde sadece öğrenciler yok; 15,5 milyon yurttaşın Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu yirmi üç gündür, Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ seksen gündür, EMEP İstanbul İl Başkanı Sema Barbaros elli beş gündür, seçilmiş belediye başkanlarımız, seçilmiş milletvekili Can Atalay, gazeteciler, Elif Akgül, Ercüment Akdeniz, Yıldız Tar, Selahattin Demirtaş, Osman Kavala, Tayfun Kahraman, Mine Özerden, Çiğdem Mater; hepsi uydurma gerekçelerle aylardır yıllardır haksız hukuksuz şekilde cezaevinde. Bir de şimdi tutukluları farklı şehirlere gönderme uygulaması çıktı. Hüküm giyene kadar masum olan, sayılan tutukluların farklı şehirlere gönderilmesi savunma hakkının ihlalidir. Türkiye, 86 milyon, cezaevlerindeki bu utanç tablosunu hak etmiyor. Öğrencileri, belediye başkanlarını, siyasetçileri, hak savunucularını derhâl serbest bırakın.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 30 milletvekiline yerinden birer dakikayla söz vereceğim.

İlk söz talebi Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'e aittir.

Buyurun Sayın Özer.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, zirai dona ve geçen hafta Konya'da gerçekleşen tarım fuarına ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, zirai don nedeniyle ürün kaybı yaşayan tüm üreticilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Tarımın başkenti Konya'mız geçtiğimiz hafta Türkiye'nin en büyük tarım fuarına ev sahipliği yaptı. 20 farklı ülkeden 436 yerli ve yabancı firmanın katılım gösterdiği bu organizasyon rekor bir katılımı 79 ülkeden ve ülkemizin 81 ilinden toplam 251.184 ziyaretçiyle tarım sektörünün küresel buluşma noktası hâline geldi. Tarım makinaları ve tarımsal üretim alanında Türkiye'nin üretim üssü olan Konya'mız güçlü sanayisiyle sürekli gelişen, üreten ve ihracat odaklı bir vizyonla yoluna devam etmektedir. Tarlada alın teri, teknolojisinde de akıl teri döken tarımın tüm paydaşlarını gönülden tebrik ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu...

Buyurun Sayın Karatutlu.

2.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ın spor tesisi ihtiyacına ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, deprem bölgesinin barınma ihtiyacı yanında insanların sosyal yönden desteğe de ihtiyacı vardır. Şehrim Kahramanmaraş, spor tesisleri yönünden deprem öncesinde de yetersizdi. Depremle birlikte özellikle merkezde doğal olarak birçok spor tesisi yıkıldı, birçok tesis de deprem planlaması nedeniyle yetkililerce yıkıldı. Maalesef, 1 milyon 200 bin nüfuslu Kahramanmaraş'ta ne stadyum ne kapalı spor salonu ne de yüzme havuzu kaldı. Engelli sporcularımız bile parklarda antrenman yapmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı iki yıldır tesis yapmak yerine "Stadyum kapasitesini 10 binden 12 bine, 12 binden 17 bine çıkardım." diyerek Kahramanmaraşlıları oyalamaktadır. Artık Gençlik ve Spor Bakanlığının Kahramanmaraş'a hangi tesisi yapacağını ve ne zaman bitireceğini bilmek istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar...

Buyurun Sayın Yontar.

3.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Sivasspor'un Fenerbahçe maçı öncesi sahaya çıktığı pankarta ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sivasspor'un Fenerbahçe'yle yaptığı maç öncesi sahaya "Doğal olan normal doğum" pankartıyla çıkması ülkemizde bulunan herkesin tepkisini çekmiştir. Kadını birey olarak görmeyen tek adam rejimi kadınları toplum nezdinde sadece anne olarak konumlandırmaya devam etmektedir. Aklınızı, fikrinizi, elinizi kadın bedeninden çekin. Kadınların doğum şeklini dertlendiğiniz kadar ölüm şeklini dertlenmediğiniz için her yıl yüzlerce kadın cinayete kurban gidiyor. Bebeklerin doğum şeklini dertlendiğiniz kadar bebek çetelerine dertlenmediğiniz için onlarca bebek öldürülüyor. "Futbol maçına sadece erkekler mi geliyor?" diyen Sağlık Bakanının yerine kendi adıma ülkemde bulunan tüm kadınlardan, çocuklardan ve bebeklerden özür diliyor, sporu bu tür çekişmelerin içine alet eden AKP zihniyetini kınıyorum.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Peru-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Leslie Vivian Olivos Martinez ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, ülkemizi ziyaret etmekte olan Peru-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Sayın Leslie Vivian Olivos Martinez ve beraberindeki heyet şu an Genel Kurulumuzu teşrif etmiş bulunuyorlar. Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Sıradaki söz talebi İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'ya aittir.

Buyurun Sayın Bursalı.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, 4'üncü Antalya Diploması Forumu'na ilişkin açıklaması

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

"Dünya 5'ten büyüktür çünkü insanlık 5'ten büyüktür." Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yeni dünya düzeni tasavvurunu ifade eden bu cümle 4'üncü Antalya Diploması Forumu'na da damgasını vurdu. Türkiye'nin küresel meselelerdeki yapıcı ve öncü rolünü tüm dünyaya gösteren önemli bir platform olan bu forum barışın, diyalogun ve çok taraflı iş birliğinin de sesi oldu. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türk dış politikası krizlerin çözümünde mazlumların yanında duran, adaletin sesini yükselten bir vizyona sahiptir. Türkiye haklının yanında barışın öncüsü olarak her masada olmaya devam edecek, her oyunda kurucu rol alacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Ağrı Milletvekili Ruken Kilerci...

Buyurun Sayın Kilerci.

5.- Ağrı Milletvekili Ruken Kilerci'nin, Ağrı ilinin düşman işgalinden kurtuluşunun 107'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bugün Ağrı ilimizin düşman işgalinden kurtuluşunun 107'nci yıl dönümü. Rus ordusunun Doğu Anadolu'yu işgali sırasında Ağrı karanlık bir dönemden geçmiştir, halk yerinden edilip büyük acılar çekmiştir. Tüm bunlara rağmen Ağrı halkı yurdunu terk etmemiştir. Kadın, erkek, genç, yaşlı demeden bağımsızlık ve hürriyetleri uğruna bu zulme karşı büyük bir direniş göstererek ayağa kalkıp onurlu bir duruş sergilemiştir. Bu kutlu mücadelesine tüm ilçeleriyle, Patnos'tan Diyardin'e, Diyardin'den Doğubeyazıt'a, Doğubeyazıt'tan Eleşkirt'e kadar milletimizin istiklal aşkının en çarpıcı tezahürüne sahne olmuştur. O gün olduğu gibi bugün de Ağrı halkı atalarımızdan miras aldığı bu mukaddes emanete aynı azim ve kararlılıkla sahip çıkmaya devam etmektedir. Bu vesileyle, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi minnetle anıyorum.

Ağrı'mızın kurtuluş gününü kutluyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Malatya Milletvekili Abdurrahman Babacan...

Buyurun Sayın Babacan.

6.- Malatya Milletvekili Abdurrahman Babacan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN BABACAN (Malatya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçtiğimiz hafta sonu yaşanan zirai don olayında Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi dünyanın kayısı üretimi ve ihracatında ilk sırada yer alan Malatya'daki kayısı üretimi 13 ilçenin tamamında bir gecede yok oldu. Öyle ki bu yılki tüm hasat kaybolmakla kalmadı, ağaçların fizyolojik yapısı da maalesef ciddi zarar gördü. Bu durum karşısında ilk andan itibaren Tarım Bakanımızla, Hükümetimizle birlikte işin üstünde olduğumuzu ve bundan sonra da olacağımızın bilinmesini isterim. Depremde oldukça ciddi yara almış Malatya insanının ekonomik ve sosyal yaşamında ve birçok sektörü doğrudan etkilemesiyle kayısının Malatya ve Türkiye açısından ne denli önemli olduğu herkesin malumu. Bu doğrultuda bu sabah Tarım Bakanımızla kapsamlı bir değerlendirme toplantısı yaptık; devletimizin çiftçimize sağlayabileceği destekleri ve adımları, bunları konuştuk. Bugün de Bakanlar Kurulunda Cumhurbaşkanımızın başkanlığında konu kapsamlı şekilde ele alınacak. Bu vesileyle, tekrar tüm üreticilerimize geçmiş olsun dileklerini iletirken devletimizin üreticimizin yanında olacağını özellikle vurgulamak istiyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı...

Buyurun Sayın Bayırcı.

7.- Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı'nın, CHP Genel Başkanının açıklamasına ilişkin açıklaması

İSMAİL ÇAĞLAR BAYIRCI (Kütahya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

CHP Genel Başkanı geçtiğimiz günlerde "Fetih suresiyle karın doymaz." demiş. Ancak Sayın Özel bilmelidir ki inançlı insanlar kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'le ruhunu, helal lokmayla da karnını doyurur; siz ise Hakkârî'den börekle, Muş'tan şerbetli tatlıyla doyurursunuz. Daha önce de 4-6 yaş Kur'an kurslarını eleştirirken Orta Çağ zihniyeti tanımlaması yapmış birisinin Fetih suresinden bu şekilde bahsetmesi bizim için asla şaşırtıcı olmamıştır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hadi oradan ya! Hadi oradan, öyle bir cümle yok, konuşuyorsun burada.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Öyle bir cümle yok. Sayın Başkan, öyle bir cümle yok.

İSMAİL ÇAĞLAR BAYIRCI (Kütahya) - Sayın Özel her konuşmanızda milletimiz gerçek yüzünüzü daha iyi görecek, arkasına saklandığınız maskeleriniz de sizi saklamaya yetmeyecektir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İstismara devam ediyorsun hâlâ.

İSMAİL ÇAĞLAR BAYIRCI (Kütahya) - Fetih suresinden rahatsız olanlar Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından gönülleri fethedilmiş milletimizin iradesinden korkmaktadırlar. Fetih suresinin anlamını bilmeyen, toplumun değerlerini hiçe sayan her kim olursa olsun tam karşısında bu aziz milletimizi bulacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Böyle bir cümle yok Sayın Başkan, kayıtlara geçsin.

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan...

Buyurun Sayın Özcan.

8.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, barışın tarafında olduklarına ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın da dediği gibi, "Biz bu toprakların misafiri değil bin yıldır sarsılmaz bekçileriyiz." Her karışında alın terimiz, her taşında dualarımız var. Buradaydık, buradayız, Allah'ın izniyle de burada olmaya devam edeceğiz. Bu kadim coğrafyada artık çatışmalar değil, çocukların gülüşleri yankılsın istiyoruz. Kan ve gözyaşı değil, umut ve kardeşlik hâkim olsun istiyoruz. Biliyoruz ki barış savaştan daha fazla emek ister ama biz daima zoru seçtik. Bugün de zor olanın yani barışın tarafındayız. Ukrayna'da, Sudan'da, Libya'da, Somali'de, Arakan'da, Filistin'de, Gazze'de, Kudüs'te; nerede bir kardeşimiz barışa muhtaçsa biz sadece devlet olarak değil yürekten hissederek oradayız çünkü biz istiyoruz ki etrafımızda korku duvarları değil güven köprüleri yükselsin, dünyamız barış, huzur ve kardeşlikle yoğrulsun. Evlatlarımıza kavgasız, adaletli, onurlu bir dünya bırakalım. Bu, bizim sadece hayalimiz değil boynumuzun borcu.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.
BAŞKAN - Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu...
Buyurun Sayın Türkoğlu.

9.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Bursaspor'a ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Efendim, yiğit düştüğü yerden kalkar. Henüz lig bitmeden şampiyonluğunu ilan eden Bursaspor'u yürekten kutluyorum. 3. Lig'deki her maçını üst üste 40 bin seyirciyle oynayarak rekorlara imza atan Yeşil Timsahlar inanıyorum ki 2. Lig'de de şampiyon olacaktır. Teknik adamından futbolcusuna, yöneticisinden malzemecisine kadar tüm yeşil beyazlı camiyı tebrik ediyorum.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Büyükşehir Belediye Başkanına, Bozbey'e de teşekkür et.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Bu başarının gerçek mimarı olan Bursaspor Kulüp Başkanı Enes Çelik kardeşimi tebrik ediyorum. Bursa'nın topyekûn birlik ve beraberliğini sağlamıştır. Muhteşem desteği, özel tribün şovlarıyla Avrupa başta olmak üzere bütün dünyada örnek gösterilen Bursasporlu taraftarlarımız var olsunlar. Şampiyon Bursaspor! (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun...

Buyurun Sayın Hun.

10.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'daki tarım ve hayvancılığa ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Başkanım.

Iğdır'da çiftçilik can çekişmektedir. İktidarın yanlış tarım politikaları her geçen gün Iğdırlı çiftçinin tarlasını ekmemesine, hayvan yetiştiriciliğinden vazgeçmesine neden olmaktadır. Mevsimde 2-3 ürün elde edilen Iğdır Ovası'ndaki tarlalardan artık sadece mevsimde 1 ürün elde edilmektedir. Iğdır'ın can suyu olarak nitelendirilen Aras Nehri üzerindeki HES uygulamaları Iğdırlı çiftçinin tarlasını sulayamaz duruma getirmiştir. Iğdır Türkiye'nin en çok hayvan yetiştiriciliği yapılan illerinden biri olmasına rağmen Tarım Bakanlığının yanlış uygulamaları ve destekleme yapmamaları yüzünden hayvan üreticileri hayvanlarını satmakta, üreticilikten vazgeçmektedirler. Iğdır'dan yılda 500'e yakın hayvan başka illere kesim için gönderilirken Iğdır'da et entegre tesisi yoktur. Tarım ve hayvancılık kenti olan Iğdır'ın çiftçilerinin acilen desteklenmesi gerekmektedir. TÜİK 2020-2024 verileri incelendiğinde bile Iğdır'da tarımda yaşanan gerileme net olarak görülecektir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Denizli'nin Kale ilçesinden gelen muhtarlara, oda başkanlarına ve kadın örgütü temsilcilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Meclis Genel Kurulumuzun izleyici localarında Denizli'nin Kale ilçesinden gelen muhtarlarımız, oda başkanlarımız ve kadın örgütü temsilcilerimiz bulunmaktadır. Kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

Sıradaki söz talebi Nurhayat Altaca Kayışoğlu...

Buyurun Sayın Kayışoğlu.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'daki eylemlerde tutuklanan gençlere ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Bursa'da 19 Mart darbesine karşı çıkmak için demokratik haklarını kullanan gençlerden 15'i hâlâ tutuklu. Bu gençlere âdeta düşman hukuku uygulanıyor. Tahliyesine karar verilen 3 genç için tahliye itiraz eden bir savcı demokratik bir hakkının tutuklamayı gerektiren bir eylem olmadığını bilmiyor olamaz, olsa olsa düşman hukuku uyguluyor.

Yine, Bursa 26. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi tensip zaptında tutukluluğun devamına karar veriyor ve gerekçe olarak da toplantı ve gösteri yürüyüşü yapmayı kanunda yazmadığı hâlde katalog suç olarak sayıyor. Bu da yetmezmiş gibi suçların karmaşıklığından bahsediyor. Bu garabet kararlar yüzünden gençlerin özgürlüğü çalınıyor, gençler sınavlarına giremiyor, genç işçiler işe gidemiyor. Adaletsizliğiniz batsın, zulmünüz batsın. Ne gençlere ne de bize diz çöktüremeyeceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adana Milletvekili Ayhan Barut...

Buyurun Sayın Barut.

12.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, proje okullarında öğretmen atama ve yönetici görevlendirme sonuçları kabul edilemez. Bu sene atamaları da tıpkı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine şeffaflıktan uzak ve liyakat ilkesini hiçe sayan bir anlayışla gerçekleştirilmiştir. Tamamen siyasi ve idari takdirle adım atılmıştır. Bakanlık kıdem hizmet puanı ya da mesleki yeterlilik gibi objektif göstergelere bakmadan istediği öğretmeni ya da eğitim yöneticisini proje okullarına atayabilmektedir. Bu uygulama yıllardır eğitimde adalet ve hakkaniyet duygusunu ciddi anlamda zedelemektedir. Emek, birikim ve mesleki yetkinlik yok sayılmaktadır. Yüzlerce nitelikli ve deneyimli öğretmen ve eğitim yöneticisi hak ettikleri hâlde Bakanlık takdiri sonucunda proje okullarına atanmamıştır. Okullarda öğrenciler, veliler, mezun dernekleri bu uygulamaya son verilmesi için mücadele ediyor. Bu sesi duyun, yanıştan derhâl vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Samsun Milletvekili Murat Çan...

Buyurun Sayın Çan.

13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geçen hafta boyunca ülkemizde geniş bir coğrafyayı etkisi altına alan soğuk hava dalgası seçim bölgem Samsun'da zirai don felaketine dönüştü. Hasar tespit çalışmaları devam ediyor ve ilk belirlemelere göre özellikle yüksek rakımlı 60'a yakın köyde başta fındık, ceviz olmak üzere bazı tarım ürünlerinde yüzde 50'ler düzeyinde ürün hasarı tespit edildi.

Çiftçilerimizin acil talepleri var ve bu talepler ivedilikle karşılanmalıdır. Hasar Hükümet tarafından ödenmelidir. Zirai dondan etkilenen bölgeler için afet prosedürü işletilmelidir. Sigortası olanların zararı TARSİM'e rücu edilmelidir. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi borçları faizsiz ertelenmelidir. Millet iradesine darbe vurulurken heba edilen 45 milyar doların onda 1'i bu taleplerin karşılanmasına yeter de artar bile.

BAŞKAN - Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir...

Buyurun Sayın Karaca Demir.

14.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, liselilerin öğretmenlerine sahip çıktığına ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yusuf Tekin günlerdir saçını başını yoluyor. Sen kalk yıllarca bu ülkenin gençlerini biat ettirmek için okulları cemaatlara, tarikatlara, patronlara peşkeş çek; eğitimin içini hurafelerle doldur, arka kapı protokolleriyle, ihale masalarında alınan kirli kararlarla geleceği karart, sonra gençlerin ellerinden isyanı, akıllarından bilimi, ruhlarından özgürlüğü, birlikte mücadelelerinden korkusuzluğu alamadığını gör. Liselilere "Siyaset yapmayın." diyor gerici siyasetin baştemsilcileri. Gençler de diyor ki: "Kirli siyasetiniz geleceğimizi çaldı, yeni bir gelecek için siyasetin ta kendisiyiz." Korkmuyorlar, öğretmenlerine, arkadaşlarına, hayatlarına sahip çıkıyorlar çünkü her şeylerini kaybetmek üzere olduklarını görüyorlar. Gençler kazanacak, tarih derslerinde Yusuf Tekin'in adı bir kara leke olarak anılacak. Gençlik gelecek, siz gideceksiniz.

BAŞKAN - Tokat Milletvekili Mustafa Arslan...

Buyurun Sayın Arslan.

15.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

11-12 Nisan 2025 tarihinde ülkemiz genelinde meydana gelen zirai don afetinden seçim bölgem Tokat çok olumsuz etkilenmiştir. Tokat genelinde, yaklaşık 190 bin dekar alanda meyve üretimi yapılmaktadır. Hava sıcaklığının yer yer eksi 16 dereceye düşmesi nedeniyle meyve üretimi yapılan yerlerde hasar yüzde 100'e yakındır. Tüm ilçelerimizi saran bu hasar nedeniyle hemşehrilerimize, çiftçilerimize geçmiş olsun diliyorum. Her zaman üreticimizin, çiftçimizin yanında olan Hükümetimiz tüm imkânlarını seferber ederek çiftçilerimizin yanında olmaya devam edecektir.

Tekrar geçmiş olsun diyorum.

BAŞKAN - Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent...

Buyurun Sayın Taşkent.

16.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya Cemil Meriç Sosyal Bilimler Lisesiyle ilgili iddialara ilişkin açıklaması

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sakarya'da Cemil Meriç Sosyal Bilimler Lisesinden korkunç iddialar duyuyoruz. Okul müdiresinin okula turnike sistemi kurduğu ve öğrencileri ücret karşılığı kart almaya zorladığı, bu kartı alanlara devamsızlık hakkı tanınacağını söylediği, başaramayınca ardından da 100 bin lira karşılığında öğrencilere devamsızlık hakkı teklif ettiği, öğretmenleri sendikal tercihlerle tehdit ettiği, okuldan ve yurttan "Yönetmeliğe aykırı." diyerek Türk Bayrağı'nı kaldırdığı iddiaları tarafımıza ulaştı. Bu, kabul edilemez. Eğitim kurumları ticaret alanı değildir. Öğrencilere ve öğretmenlere uygulanan bu keyfîlik derhâl araştırılmalıdır. Konuyla ilgili soru

önergesi verdik. Millî Eğitim Bakanına sesleniyorum: Başarılı okullarla uğraşacağınıza, bu skandalla ilgilenin, gereğini yapın. Sonuna kadar bu işin takipçisi olacağız.

BAŞKAN - Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı...
Buyurun Sayın Sarı.

17.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Zirai don felaketi sebebiyle mağdur olan çiftçilerimize buradan geçmiş olsun dileklerini sunuyorum. Zirai don binlerce çiftçimizin emeğini, alın terini yok etmiştir. Gelen görüntüler korkunç; izlediğimiz bu görüntüler sonucunda çiftçilerimizi yalnız bırakmamamız gerektiğini bir kere daha vurgulamak istiyorum. Yaşanan gıda enflasyonu yüzde 40'lar seviyesindeyken yaşanan bu felaket sonucunda ne yazık ki sofralardaki gıda enflasyonu da katbekat artacaktır.

Bugün yaşanan sorunlarımızın hepsi aslında alınmayan tedbirler sebebiyle. Sel oluyor, felakete dönüşüyor; yangın oluyor, felakete dönüşüyor; deprem oluyor, felakete dönüşüyor; bugün yaşanan don olayı da ülkemizde felakete dönüşmüş durumda. Bunu kadercilikle çözmemiz mümkün değildir ancak alacağımız tedbirlerle buna engel olabiliriz. İklim krizi yaşanıyor ve siz şu anda hâlâ bir tedbir almış değilsiniz. Don riski yüksek bölgelerde erken uyarı sistemi kuruldu mu? Erken uyarı sisteminin dışında donla mücadele için ekipman desteği verildi mi? Tarımsal kredi ve desteklemelerin artırılması gerekiyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez...
Buyurun Sayın İrmez.

18.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, idare ve gözlem kurullarının aldığı kararlara ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Politik mahpusları hedefleyen ayrımcı ve hukuksuz uygulamalar bir norm hâline getirilmek isteniyor. Bolu F Tipi Hapishanesinde bulunan Nedim Yılmaz, Marmara 9 No.lu Hapishanesinde tutulan ağır hasta mahpus Soydan Akay, Kırşehir S Tipi Hapishanesinde bulunan hasta mahpus Cemil İvrendi, Elâzığ Hapishanesinde kalan Besra Erol, Şakran Hapishanesinde bulunan Rozerin Kalkan, Şanlıurfa T Tipi Hapishanesinde bulunan Ayhan Bayar... Saydığım tüm bu isimler ve daha niceleri idare ve gözlem kurullarının aldığı kararlar neticesinde absürt ve hukuksuz gerekçelerle infazları yakılmakta, özgürlükleri engellenmekte ve hasta mahpuslara ölüm dayatılmaktadır. Toplumsal barış ve adalet için Türkiye'de hemen her cezaevinde yaşanan infaz yakmalara, politik mahpuslara yönelik keyfi kararlara son verilmelidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko...
Buyurun Sayın Kanko.

19.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, bilim insanı Canan Dağdeviren'in dünkü paylaşımına ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

"Tarihe not düşülsün: Bugün, 14 Nisan 2025. Atatürk Cumhuriyeti'nin herkes için eşit olan sisteminde eğitim alan bir birey olarak, yıllar önce üzerinde çalışmaya başladığım giyilebilir ultrason cihazımı uzaya gönderdim. Kadınlardan oluşan ilk uzay ekibiyle birlikte gitti. Bu, bir başlangıç. Sivas'tan yola çıkan dedelerimin ve nenelerimin, kimsesizlerin kimsesiydi cumhuriyet. İcat ettiğimiz teknolojiyi, haksızlığa ve zulme uğrayan tüm canlılara armağan ediyorum; yalnız değilsiniz. Mücadeleniz, yıldızlar gibi ışık olmaya ve yol göstermeye devam edecek. Evet, 'İstikbal göklerde dir!'"

Amerika'da şu anda bir bilim insanı olarak çalışan Canan Dağdeviren'e ait dünkü bir paylaşım bu. Yurt dışında insanlar, bilim insanları insanların sağlığı için uğraşırken maalesef dün Sivas'ta bir karşılaşmada açılan, kadının nasıl doğum yapması gerektiğini söyleyen zihniyeti kınıyorum.

BAŞKAN - Kars Milletvekili İnan Akgün Alp...
Buyurun Sayın Alp.

20.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Zirai don felaketinin yaşandığı bölgelerdeki çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerini iletiyoruz. Biz Kars'ta bu tür felaketlere çok maruz kaldık, dolayısıyla onları çok iyi anlayabiliyorum. Eğer Meclisimiz bir inisiyatif kullanacaksa tarımda afet ve risk yönetimi ihtisas komisyonu kurulmasını öneriyorum. TARSİM sigortalarının çiftçinin menfaatlerine göre yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması için Meclisimiz harekete geçebilir. Çiftçilerimizin Ziraat Bankasına, Tarım Kredi Kooperatifine ve özel bankalara olan borçlarının faizsiz olarak ertelenmesi onları rahatlatacaktır. Bu konuda eğer bir girişim olursa o bölgeler için çok acil bir ihtiyacı karşılamış olur. Çiftçilerimize uzun vadeli ve en az iki yıl ödemesiz bir kredi sisteminin harekete geçmesini öneriyorum.

Saygılarımla.
BAŞKAN - Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı...
Buyurun Sayın Cıngı.

21.- Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

MURAT CAHİD CINGI (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tüm ülkemizin yakinen takip ettiği gibi bir don felaketiyle karşı karşıyayız. Zarar gören bütün çiftçilerimize, yetiştiricilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Kayseri'nin meyve deposu olarak bilinen özellikle Yeşilhisar, Yahyalı ve Develi bölgemizde de çok ciddi bir zarar oluştu; oradaki elma ağaçları, kayısı ağaçları, kiraz ağaçları neredeyse yüzde 100'e yakın bir donla karşı karşıya. Bu sene Türkiye'nin en meşhur elmalarından olan Yahyalı elmasına ve Yeşilhisar kayısına maalesef istediğimiz kadar ulaşamayacağımızın işareti oldu.

Bu vesileyle, bütün çiftçilerimize geçmiş olsun diliyorum. Devletimiz büyük; şimdiye kadar sergilediği sosyal devlet anlayışını don faciası karşısında da Bakanlığımızın, devletimizin tekrar göstereceğinden hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı...

Buyurun Sayın Halıcı.

22.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hafta sonu yaşanan zirai don olayında ülkemizin birçok ilinde olduğu gibi Isparta'da da kayısı, elma, gül ve kirazda maalesef çok büyük kayıplar yaşanmıştır. Senirkent, Yalvaç, Uluborlu, Eğirdir, Gelendost, Aksu ilçelerimiz başta olmak üzere tüm bölgede çiftçilerimiz çok büyük sıkıntıya düştü. Isparta Türkiye'de 4 elmadan 1'inin üretildiği bir tarım kenti. Dünyanın en büyük kiraz üreticisi olan Türkiye'de Isparta 1'inci sırada ancak bu büyük emek ve ürün maalesef heba oldu.

Buradan Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'ya sesleniyorum: Isparta doğal afet kapsamına alınmalıdır. Elmada 700 bin ton, kirazda 40 bin ton, kayısıda 70 bin ton zarar gözükmektedir. Tarım Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı destek için hemen harekete geçmelidir.

BAŞKAN - Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel...

Buyurun Sayın Adıgüzel.

23.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üretimindeki sorunlara ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Bakan çıkmış, "Zirai don var." diyor; sayıyor, sebze meyve ama fındığı ağzına almıyor çünkü don olunca fındık fiyatı arttı ya, daha da artmasın diye bilerek "fındık" demiyor. Yine, aynı anda yabancı kartel istedi diye TMO 30 lira aşağıdan fındık satarak fiyatı düşürmeye çalışıyor. Kendi Bakanı fındığa operasyon çekiyor. Kokarca kıyıda vuruyor, zirai don yükseklerden vuruyor, bu Bakan ve şürekâsı da Ankara'dan vuruyor. Fındık fiyatı artsın da ülke döviz kazansın istenmiyor. Sen nerenin Bakanısın, İtalya'nın mı? "Fındık" demiyor da "Stratejik ürünlerde zarar yok." diyor. Gel, ben sana göstereyim zarar var mı, yok mu? "Kokarcaya gel." dedim, gelmedin; ben sana getirdim, don yemiş çalık çürük fındığı da kamyonla getirip Bakanlığın önüne döktüreceksin bana. "Kokarca" demişken, ona da bir şey yaptığınız yok, biber gazını gençlere sıkacağınıza gidin, kokarcaya sıkın, hem çocuklar kurtulur hem de belki kokarcada bir işe yarar veya "Bir şey denedik." dersiniz.

BAŞKAN - Konya Milletvekili Meryem Göka...

Buyurun Sayın Göka.

24.- Konya Milletvekili Meryem Göka'nın, Avrupa Konseyinde verdikleri mesaja ilişkin açıklaması

MERYEM GÖKA (Konya) - Teşekkür ediyorum.

Türkiye bağımsız bir hukuk devletidir. Hiçbir siyasetçi gerçekleri çarpıtarak, yurt dışına ülkesinin şikâyet ederek adaletten kaçamaz. CHP'nin Türkiye'nin uluslararası itibarını zedeleme çabası tek kelimeyle utanç verici. Avrupa Konseyinde ülkemize yönelik haksız ve çifte standartlı bir rapora karşı söz aldık. Türkiye'ye parmak sallayıp onu sözde hizaya sokmak isteyenlere açık bir mesajımız oldu: Türkiye artık eski Türkiye değil, bu devir geride kaldı. Gazze'de aylardır süren insanlık suçlarına sessiz kalanlar Türkiye'deki hukuki süreçleri hemen siyasileştirmeye çalışıyorlar. Bu çifte standartların "Türkiye'den endişeliyiz." klişesinin ve kronik Erdoğan karşıtlığı saplantısının artık hükmü kalmadı. Le Pen kararında ve Lyon Belediye Başkanı gözaltına alındığında hiç kimse "Demokrasi elden gidiyor." demedi. Avrupa'da soruşturma açıldığında "Hukuk devleti gereği." denilirken aynı süreç Türkiye'de yaşandığında otoriterlik suçlamaları yöneltilmesi kabul edilemez bir ikiyüzlülüktür. Türkiye hukukun üstünlüğünü esas alan...

BAŞKAN - Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül...

Buyurun Sayın Bülbül.

25.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, zirai don afetine ve süt üreticisinin sorunlarına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir afet olan zirai dondan etkilenen üretici borçlarının faizsiz olarak ertelenmesi ve üreticinin desteklenmesi şarttır.

Süt üreticisi batıyor, iktidar ise seyrediyor. Ulusal Süt Konseyi sütün litre fiyatını 17,15 TL olarak açıklarken süt üreticide 14 TL, rafta 45 TL. Elektriğe yüzde 25 zam geldi, motorin 45 TL'ye dayandı. Yemin çuvalına bir ayda 150 TL zam geldi. Tüm maliyetler artarken üretici yok sayıldı. İçme sütü üretimi şubat ayında ocak ayına göre yüzde 11,9 azalarak 132 bin 720 ton oldu. Memleketim Aydın'da üreticiler "Hayvanları tek tek satacağız. Bundan iki yıl sonra vatandaşlar sütü 30-40 belki 50 lira pahalıya alacaklar." diyerek tehlikeye dikkat çekiyor. CHP iktidarında, Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi gereği gayrisafı millî hasılanın en az yüzde 1'i çiftçiye destekleme primi olarak ödenecek; rantçılara değil bitirdiğiniz üreticiye destek verilecek.

Erken değil, derhâl seçim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç...

Buyurun Sayın Kamaç.

26.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilen öğrencilere ilişkin açıklaması

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına lisansüstü öğrenim görmek üzere gönderilen öğrenciler yani YLSY bursiyerleri dövizde endeksli borçlandırılmaları nedeniyle yıllar içinde döviz kurlarındaki artışla birlikte ödenmesi imkânsız hâle gelen borç yüküyle karşı karşıyadırlar. Bugün, artık sadece bursiyerler değil kefilleri ve aileleriyle birlikte on binlerce insan bu borçların altında ezilmektedir. Mevcut sistem eğitim için yurt dışına giden gençlerin hayatını zindana çevirmiştir. Bu mağduriyetin çözümü için hâlâ somut bir düzenleme yapılmamıştır. Talepleri çok nettir. 2006 yılında çıkarılan 5535 sayılı Kanun örneğinde olduğu gibi kur sabitlemeli bir yapılandırma derhâl hayata geçirilmeli ve binlerce bursiyerin mağduriyetine son verilmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Perihan Koca...

Buyurun Sayın Koca.

27.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, Sağlık Bakanına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP sağlık sistemi çocukları öldürüyor. 8 yaşındaki İrem Aslan aşısı ücretli olan menenjit hastalığından hayatını kaybetti. Çocukluk çağında yapılması gereken menenjit, rota virüs, HPV, grip aşısı fahiş fiyatlarla satılıyor. Buradan Sağlık Bakanlığına, Sağlık Bakanına seslenmek istiyorum: Sizin erkek aklınızın gevşek gevşek gülerek "doğal olan normal doğum" deme hadsizliği normal değildir. En temel insan hakkı olan sağlık hakkının paralı olması normal değildir. Aşıların paralı olması normal değildir. Yenidoğan bebek çetesi normal değildir. AKP bu ülke için bir halk sağlığı sorununa dönüşmüştür; bu halkın yakasından derhâl düşmeli, istifa etmelidir.

BAŞKAN - Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü...

Buyurun Sayın Hülakü.

28.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl KYK Pir Ali Bey Kız Öğrenci Yurdu önünde gerçekleşen kazalara ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

KHK Bingöl Pir Ali Bey Kız Öğrenci Yurdu önünde son sekiz ayda 3 ayrı öğrenci yaya geçidinden geçmeye çalışırken araç çarpması sonucu hayatını kaybetti ya da ağır şekilde yaralandı. En son 13 Nisan akşamı aynı noktada bir öğrenci daha ağır yaralanarak hastaneye kaldırıldı. Bu kazaların hepsi aynı yerde ve aynı ihmaller sonucu meydana geldi. Bu ölümlü ve ağır sonuçlu kazalar sadece trafik meselesi değil aynı zamanda can güvenliği ve kamu sorumluluğu meselesidir. Yurt çevresindeki yol güvenliği, sinyalizasyon eksikliği ve yetersiz denetim öğrencilerin yaşamını tehdit etmektedir. Bu durum artık bir tesadüf değil yapısal bir ihmalin göstergesidir. Yetkililer derhâl harekete geçmeli, öğrenci yurtlarının bulunduğu bölgelerde can güvenliği öncelikli hâle getirilmelidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan...

Buyurun Sayın Tanhan.

29.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin'de kaybolan Yahya Yavuz'a ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Başkan.

Mardin'de yaşayan Yahya Yavuz isimli 76 yaşındaki yurttaş 13 Marttan bu yana kayıptır. Ailesi kayıp yurttaşın aranması için Emniyete başvurmuş, o günden bu yana bazı verilere ulaşılmıştır. Yahya Yavuz'un son kamera görüntüsü 13 Martta Mardin Otogarı'nda kaydedilmiş, Yavuz buradan Kabala yönüne giden bir dolmuşa binmiş, Yavuz'un son telefon sinyali ise yine aynı gün Yeşilli civarında alınmıştır. Emniyet birimleri belirli aralıklarla aileyle iletişim kurmakta ancak arama çalışmaları ne yazık ki sonuç vermemektedir. Bu süreç yalnızca bir kayıp değil aynı zamanda bir belirsizlik ve çaresizlik hâlidir. Yetkililere çağırımız arama çalışmaların genişletilmesi, Jandarma desteğinin sağlanması ve tüm imkânların seferber edilmesidir bu süreçte. Sürecin kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılması da en az arama kadar önemlidir, bir an önce bulunmasını temenni ediyoruz.

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları...

Buyurun Sayın Hacıoğulları.

30.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, 15 Nisan Dünya Sanat Günü'ne ilişkin açıklaması

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün Dünya Sanat Günü, sanatçı Bedri Baykam ve Uluslararası Plastik Sanatlar Derneğinin Leonardo da Vinci'nin doğum günü olan 15 Nisanı Dünya Sanat Günü olarak teklif edişinden sonra her yıl kutlanıyor. Sanat "dünya" denilen ve başımıza bir kerecik gelen bu ihtiyaçlı, bu harika ve fakat bir o kadar da aldatıcı imtihan yerinin insan duyuları, eli ve emeğiyle kavrama; onu güzellikler niyeti ve oyunuyla yine biricik insan için yeniden yaşanılabilir bir yer olduğuna inandırma çabasıdır; bir umut çabasıdır. Bu umudun iççileri bugün Millî Eğitim Bakanlığına bağlı güzel sanatlar liselerinde, konservatuvarlarda, akademilerde inançla faaliyet gösteriyor, çalışıyorlar. Türkiye Yüzyılı'nın gerçek sanatçılarına merhaba.

BAŞKAN - Osmaniye Milletvekili Sayın Asu Kaya...

31.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, cinsiyetçi nefret diline ilişkin açıklaması

ASU KAYA (Osmaniye) - Başkanım, teşekkür ederim.

31 Mart seçimlerinde bu ülkeye demokrasiyi yeniden hatırlatan, sizin de tek adam rejiminize son verecek olan cesur kadınlara, bugün en yüksek oyları alarak kentlerini başarıyla yöneten kadınlara dil uzatma cüretini gösteriyor birileri. Hâlâ kadınların bedenlerine dair söz sahibi olmaya çalışıyor hadsizler. İzmit Belediye Başkanımız Fatma Kaplan Hürriyet'e ve kadın belediye meclis üyelerimize hakaret eden iktidarın terbiyesiz erkek belediye meclis üyelerine, Üsküdar Belediye Başkanımız Sinem Dedetaş'a sosyal medya üzerinden cinsiyetçi nefret diliyle saldıran yandaşlara, kadınlara normal doğum baskısı yapan hadsizlere cevabı yine kadınlar sandıkta, sokakta veriyor ve verecek. Biz kadınları sindiremeyeceksiniz, bu ülkenin kadınlarına nefret saçan dilinizi kadınlar koparacak; illikliğinize, gericiliğinize hiçbir Cumhuriyet Halk Partili kadın geçit vermeyecek, hiçbir zaman sindiremeyeceğiniz kadınların gücü sizi sandığa gömecek. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Manisa Milletvekili Sayın Bekir Başevirgen...

32.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İklim krizinin de etkisiyle ülkemiz son yılların en büyük tarımsal afetiyle karşı karşıya kaldı, bazı bölgelerde son otuz yılın en düşük sıcaklıkları kaydedildi. 36 ilimizde etkili olan zirai dondan pek çok tarım ürünü zarar gördü. Don felaketi seçim bölgem Manisa'daki üzüm bağlarında ve birçok üründe de ciddi hasara yol açtı. Bağların yüzde 90'ında filizlenme dönemindeki asmalar zarar gördü, tarla bitkileri yandı. Manisa, Türkiye'nin ve dünyanın en önemli çekirdeksiz kuru üzüm üretim merkezlerinden biridir. Üzüm üretimi Manisa ekonomisinin bel kemiği olduğu kadar binlerce ailenin geçim kaynağıdır. Bu durum sadece bu yılki rekolteyi değil gelecek yıllardaki üretimi de olumsuz yönde etkileyecek.

İktidarı üreticilerimizin sesine kulak vermeye çağırıyoruz. Üreticilerimiz Manisa'nın afet bölgesi ilan edilmesini, zararının...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Giresun Milletvekili Sayın Elvan Işık Gezmiş...

Buyurun Sayın Gezmiş.

33.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son yaşanan don afeti ülke genelinde olduğu gibi ana geçim kaynağı fındık olan, fındığın başkenti Giresun'umuzda da üretime büyük zarar verdi. Üreticilerimiz ve ziraat odaları yaşanan zirai don nedeniyle fındık üretiminin son yılların en düşük rekoltesi olacağını öngörüyor. Zaten ekonomik bunalım içinde olan üreticimize acilen destek olunmalı, Tarım Bakanlığı acilen hasar tespit çalışması yapmalı, bölgemiz bir an önce doğal afet kapsamına alınmalı, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi borçları faizsiz ertelenmeli, alan bazlı gelir desteği günün koşullarına göre üretimi destekleyecek şekilde artırılmalıdır; fındık üreticisinin emeğine, umuduna sahip çıkılmalıdır. Unutulmamalıdır ki üretici kaybederse ülkemiz kaybeder.

BAŞKAN - Sayın Grup Başkan Vekillerini kürsü arkasına davet ediyorum.

Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.17

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 76'ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. İç Tüzük 60'a göre kısa söz talebinde bulunan sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya devam ediyorum. Deniz Demir, buyurun.

34.- Ankara Milletvekili Deniz Demir'in, Millî Eğitim Bakanına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

DENİZ DEMİR (Ankara) - Sayın Başkan, 19 Mart 2024'te, yerel seçimler öncesi Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mamak'ta yapacağı bir açılış için Mamak İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından ilçedeki 39 lisenin müdürüne mesaj atılmış, "11 ve 12'nci sınıf öğrencilerimizi, öğretmenlerimizi, idarecilerimizi bekliyoruz." denilmişti. Düşünün, 11 ve 12'nci sınıf öğrencilerini bile açılışa götürecek kadar gözünü karartmışlık hâli. Dün ise proje okulu statüsü altında Mamak Çağrıbey Anadolu Lisesinde öğretmenlerinin sürgün edilmesine karşı eylem yapan öğrenciler İlçe Millî Eğitim Müdürü tarafından disiplinle tehdit edildi. Eğitim kültürü ve köklü kadrosu olan okullar "proje okulu" ilan edilerek tarihî birikimleri bilerek ve isteyerek yok edilmektedir. Buradan Millî Eğitim Bakanına sesleniyorum: Uyuma, öğretmenlerine sahip çık, okullar arasında ayırım yapmaktan vazgeç.

BAŞKAN - Sayın Semra Dinçer, buyurun.

35.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'nin dört bir yanında olduğu gibi Ankara'nın Kalecik ilçesinde de etkili olan zirai don felaketi meyve sebze bahçelerini kullanılmaz hâle getirmiştir. Üretici çaresiz kalmış, hasat daha daldayken yok olmuştur. Çiftçi bir yıllık emeğini satamadan toprağa gömmüştür. Türkiye'de binlerce çiftçi büyük bir yıkımla karşı karşıyadır. AKP iktidarı ise seyrediyor, ne bir hasar tespiti yapılmış ne de çiftçiye "Yanıdayız." denilmiştir. Kalecik'in de Amasya'nın da Ordu'nun da Tokat'ın da üreticisi sahipsiz değildir. Afet bölgesi ilanı dâhil olmak üzere acil önlemler alınmalı, çiftçilerin borçları faizsiz ertelenmeli, üreticiye doğrudan destek sağlanmalıdır. Bu ülkenin üreticisine sahip çıkmazsanız gıda güvenliğine de kırsala da memlekete de ihanet etmiş olursunuz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın İskender Bayhan...

36.- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'ın, Filistin'e ilişkin açıklaması

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkürler Başkan.

Memlekette Filistin halkı için sahte gözyaşı dökenler Azerbaycan'da Netanyahu'yla ortak masa kurdular, "ABD'nin gözdesi kim olacak?" diye siyonist İsrail'le yarışıyorlar. Bunu da işçilere, emekçilere "yerli, millî politika" diye yutturmaya çalışıyorlar. Cihatçı hamasetin yerini "Gazze halkının kurtuluşu hicrette." diyen Trump yardakçılığı aldı. ABD'den alınan mühimmatı İsrail'e götüren Maersk gemisi 28 Nisanda Mersin Limanı'nda demirleyecek, sonra da Gazze'deki katliamların yönetildiği Nevatim Hava Üssü'ne gidecek. Türkiye limanları Filistin halkını bombalayanların yolgeçen hanına dönüşmüş durumda, Mersinli emekçileri buna "Dur!" demeye çağırıyoruz. Milyonlarca işçi ve emekçiyi açlık ücretleriyle yaşamaya mahkûm edenler, yoksulluğu, sefaleti din istismarıyla, ırkçılıkla meşrulaştırmaya çalışanlar, geleceğine sahip çıkan gençlerden korkanlar, barış için beklenti yaratıp somut hiçbir adım atmayanlar Filistin halkıyla da dost olamazlar. Gün gelecek özgür Filistin küllerinden doğacak ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Cemal Enginyurt...

Buyurun Sayın Enginyurt.

37.- İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'un, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Sayın Başkan, ülkemizde meydana gelen don felaketi sebebiyle -sayın milletvekillerimizin de söylediği gibi- narenciyeden kayısıya, fındıktan bütün ürünlere kadar büyük bir hasar meydana gelmiştir. Bu hasarın halk nezdinde, üretici nezdinde temininin en önemli mihenk taşı doğrudan gelir desteğidir. 2009 yılında Ordu, Giresun'da doğrudan gelir desteği 170 lira yani 100 dolar iken bugün doğrudan gelir desteği hâlâ 170 lira, 4 dolar olmuştur. Öncelikli olarak doğrudan gelir desteği insani bir seviyeye çekilmeli, üreticinin borçları silinmeli, üreticiye sahip çıkılmalı ama görüyoruz ki Tarım Bakanı ve iktidar uyuyor; iktidarı uyanmaya davet ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Özgül Saki...
Buyurun Sayın Saki.

38.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Kadioğlu Mozaiklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bugün size Kadioğlu mozaiklerinden söz etmek istiyorum. Memleketim olan Çaycuma ilçesinde 2008-2011 yıllarında yapılan arkeolojik kazılarda gün yüzüne çıkarılan geç Roma, erken Bizans dönemine ait olan Kadioğlu mozaikleri "Karadeniz'in Zeugması" olarak nitelendiriliyor ama ne yazık ki 2018'de onaylanan koruma kararına rağmen "Ödenek yok." denilerek mozaikler çürümeye terk edildi. 12 Nisan tarihli yerel basın Susma gazetesindeki habere göre mozaikler dağılmaya, çözülmeye başladı. Arkeologlar, bölge halkı Kültür Bakanlığına soruyor: Kadioğlu mozaiklerinin korunması, restorasyonu için ne zaman adım atacaksınız? Buradan sizleri, sayın milletvekillerini Lykurgos ve Ambrosia betimlemeleri ile 20 adet av sahnesi ve bahçe desenleriyle kültürel bir hazine olan Kadioğlu mozaiklerini görmeye davet ediyorum ve ayrıca koruma altına alınması için herkesi sorumluluğa davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen...
Buyurun Sayın Öztürkmen.

39.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kar yağışı ve soğuk havanın etkisiyle 36 ilde zirai don yaşandı. Bu illerden biri de Gaziantep. Başta Antep fıstığı ve kayısı olmak üzere tüm ekili sebze ve meyve ürünleri dondan etkilendi. Gaziantep'teki ziraat odalarımız zararın net boyutunun tespiti için ilçe tarım müdürlükleriyle çalışmalarını sürdürüyorlar. Aldığımız ilk bilgilere göre çok sayıda tarım üründe büyük zarar var. Donun etkisinin Gaziantep'in bazı bölgelerinde yüzde 60'a kadar varabileceği belirtiliyor. Üreticilerimizin en öncelikli talebi, kredi borçlarının faizsiz biçimde ertelenmesi ve yeni faizsiz kredi imkânının sağlanması. Bunun yanında, çiftçinin zararının karşılanması için destek ödemesi de talepler arasında. Çiftçilerimiz zararlarının bir an önce tespit edilmesini ve gerekli desteklerin yapılmasını bekliyor. Tarımsal üretimin devamlılığı için çiftçilerimiz kaderlerine terk edilmemeli.

BAŞKAN - Sayın Tamer Osmanağaoğlu...
Buyurun Sayın Osmanağaoğlu.

40.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Tutak ilçesinin ve Ağrı ilinin düşman işgalinden kurtuluşlarının yıl dönümlerine ilişkin açıklaması

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dün artan bir hasretle sevgi beslediğimiz, varlığıyla her zaman cesaret bulduğumuz yiğit insanların yurdu Tutak ilçemizin kurtuluşunun yıl dönümünü kutladık. Bugün ise milattan önce 680 yılında Saka Türklerinin gelip yurt tuttuğu, Türk'ün azametli tarihini yüzdüren Murat Nehri'nin gerdanlık gibi süslediği, Tutak Bey'in ayak vurup Sultan Alparslan'ın Türk'ün mührünü vurduğu, Türk'e Anadolu'nun engin topraklarını açan anahtar serhat şehrimiz Ağrı ilinin düşman işgalinden kurtuluşunu kutluyoruz. Bu vesileyle, Ağrı Dağı kadar heybetli, Murat Nehri kadar mütevazı, İshak Paşa Sarayı kadar göz kamaştırıcı karakteriyle serhat şehrimiz Ağrı'ya selamlarımı gönderiyorum. Şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Teşekkür ederim.
BAŞKAN - Sayın Ali İnci...
Buyurun Sayın İnci.

41.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, Türkiye'ye diz çöktürmek isteyenlerin hüsrana uğramaya devam ettiğine ilişkin açıklaması

ALİ İNCİ (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye'ye diz çöktürmek isteyenler hüsrana uğramaya devam ediyor. Enflasyon düşüyor, üretim ve ihracat artıyor ama kriz tellalları algı operasyonlarıyla, sokak kargaşalarıyla milletimizin moralini bozmaya çalışıyor. Ne yaparlarsa yapsınlar, biz bu oyunu bozduk, bozacağız. Yerli ve millî üretimle ekonomimizi güçlendiriyoruz, savunma sanayimiz ve enerji yatırımlarımızla dışa bağımlılığımızı azaltıyor, caydırıcı gücümüzü artırıyoruz.

Türkiye artık bölgesel istikrarı da sağlayan bir güçtür. Ancak bazı odaklar bu kararlı yürüyüşümüzü engellemek için her yolu denediler ama başaramadılar, başaramayacaklar. Terör örgütlerine ve taşeronlarına göz açtırmadık, açtırmayacağız. Vekâlet savaşlarıyla, medya manipülasyonlarıyla istikrarımızı bozmak isteyenlere asla fırsat vermeyeceğiz.

Saygılarımla.
BAŞKAN - Sayın Gülcan Kaçmaz...
Buyurun Sayın Kaçmaz.

42.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigiti'nin, KHK'lilere ilişkin açıklaması

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

KHK'liler bir zulüm ve utançtır bu ülkede. Ülkenin bundan derhâl kurtulması için hızlı bir şekilde adım atması gerekiyor çünkü ekmeğinden edilen, açlıkla sınanan, sürgüne gitmek zorunda bırakılan ve ölüme sürüklenen yüz binlerin hikâyeleriyle dokuz koca yıl geçti. Bir bayram gecesi kaybettiğimiz 15 yaşındaki Sümeyra'nın hikâyesi de bunların en trajik olanıdır. Annesi Melek Gelir KHK'yle kapatılan bir dershanede çalıştığı için altı yıldır cezaevinde, kızı Sümeyra epilepsi hastasıydı, yaşından ve bedeninden büyük sorumlulukları vardı, 2 kardeşine de bakmak mecburiyetindeydi. Sümeyra, uykuya daldığı bir bayram gecesinde uyanmadı ve hiçbir zaman uyanamayacak. Eğer aklınız tutulmamışsa, vicdanınız kurumamışsa artık KHK zulmüne kayıtsız kalamazsınız. Sümeyra'nın ölümü bir milat olsun, KHK zulmü son bulsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Tahsin Becan...

Buyurun Sayın Becan.

43.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, Türk denizcilik sektörüne ilişkin açıklaması

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Başkan, Türk denizcilik sektörü artan maliyetler ve bürokratik engeller nedeniyle küresel rekabette kan kaybetmeye devam ediyor. Dev denizcilik grupları farklı ülkelere taşınırken, yakın bir döneme kadar Türkiye'nin küresel lider olduğu özel amaçlı gemi inşa alanında da tehditler artıyor. Son olarak Hindistan Hükûmetinin bu sektöre yönelik açıkladığı 3 milyar dolarlık denizcilik geliştirme fonu ve teşvikler yerli tersanelerde büyük endişe yaratmıştır. Türkiye'nin küresel deniz ticaretinde rekabet gücünü koruyabilmesi için acilen AB normlarında yeni bir yasal düzenleme ve yaklaşık 40 ülkede olduğu gibi tonaja göre vergi sistemi sektörün öncelikli talepleri arasında yer almaktadır. Yalova'da, 2024 yılında en çok ihracat tersane sektöründe yapılmış olmasına karşın, rakamların her sene düşüşte olması Bakanlığın acil önlemler alması gerektiğini göstermektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Şengül Karşlı...

44.- İstanbul Milletvekili Şengül Karşlı'nın, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e yönelik sözlerine ilişkin açıklaması

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sözün üslubu zihnin aynasıdır.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının Millî Eğitim Bakanımız Sayın Yusuf Tekin'e yönelik sözleri, bir siyasi parti liderinden beklenen sorumluluk duygusunun çok ötesindedir. Eğitim anlayışımız, köklerinden güç alan, millî ve manevi değerlerine sahip çıkan, aynı zamanda dünyaya açık ve öz güveni yüksek nesiller yetiştirmeyi esas almaktadır. Bu süreçte atılan her adım, evlatlarımızı daha güçlü bir geleceğe hazırlama vizyonunun bir parçasıdır. Muhalefet, artık üretme kabiliyetini yitirdiği için dili keskinleştirerek dikkat çekmeye çalışmakta. Her fırsatta, Türkiye'yi karalama kolaycılığına sığınanlara inat, biz her şartta ülkesinin yanında duran, daha güçlü yarınları olan, umudunu diri tutan bir anlayışın temsilcisi olmayı sürdüreceğiz.

BAŞKAN - Sayın Necmettin Çalışkan...

Buyurun Sayın Çalışkan.

45.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Kıbrıs'ın tanınması hususuna ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Türkiye'nin en temel diplomatik hassasiyetlerinden biri olan Kıbrıs konusunda, derin bir vurdumduymazlıkla karşı karşıyayız. Ülkemiz, âdeta diplomatik anlamda geçmişini, politikasını inkâr ediyor. Maalesef, dış politikada hamasi nutuklarla hem Kıbrıs hem Gazze'de sadece emperyalist güçler tarafından yapılan dayatmalar kabul ediliyor. Yirmi beş yıldır, Kıbrıs'ın tanınması hususunda hiçbir adım atılmazken Türk Devletleri Teşkilatının 3 önemli üyesi, Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan'ın Kıbrıs Rum kesimini tanıması, diplomatik ilişkiye başlaması, büyükelçi ataması kararı son derece vahim bir karardır. Geçmişte Libya'da, Irak'ta, Suriye'de yaşanan hadiselerin benzeri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aliye Timisi Ersever...

Buyurun Sayın Ersever.

46.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, politika kurullarında görev yapanlara ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, emekli geçinemiyor, çalışanlar ayın sonunu zor getiriyor; vatandaş bir koli yumurtayı 30 lira daha ucuza alabilmek için saatlerce kuyruk bekliyor. "Tasarruf" diyorsunuz ama Politika Kurulu üye sayısını 140'a çıkarıp maaşlarını ise 10 kat artırılıyorsunuz. Tepkiler artınca Hükûmet "Kurul üyelerine maaş ödenmiyor." diye açıklama yapmak zorunda kaldı. Vatandaşlarımız Politika Kurullarında görev yapan ve memlekete ne katkısı olduğu belli olmayan bu kişilerle

bütçeden ne kadar ödeme yapıldığını merak ediyor. Kaynak yok diye yeterli sayıda öğretmen bile atamazken yeni arpalıklar yaratmaktan ne zaman vazgeçeceksiniz? Millet sizin israfınızdan ve lüksünüzden de bıktı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, diğer söz taleplerini, Sayın Grup Başkan Vekillerimizin söz taleplerini karşılarken ara ara vermeye devam edeceğim.

Şimdi Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ'a aittir.

Buyurun Sayın Özdağ.

47.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, yaşanan don felaketine, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, Gazze'ye ve Trump'ın açıklamasına ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; büyük bir tabiat afeti yaşadık. Bütün Türkiye'de zaman zaman geçmişte bölgesel olarak veya şehirlerin bazı yerlerinde bu tür don felaketleri, kırağıyla da uğraşmıştık. Bir Manisalı olarak, geçmişte de Manisa Milletvekilliği yapmış birisi olarak bu tür krizleri çok fazla çözmüştük. Şimdi, geline nokta büyük bir felaket var. Bu felaket sonucunda havaların erken ısınması, ardından da havaların bir anda tekrar yeniden soğuması; eksi 7'lere, eksi 8'lere, eksi 10'lara doğru iklim şartlarının evrilmesi sonucunda Manisa'da üzüm bağlarının hemen tamamı heder olmuş vaziyette. 1 milyar dolarlık bir ihracatımız vardı yani Manisa ihracata çok ciddi katma değer sağlıyordu, sadece çekirdeksiz üzümde şu an 600-700 milyon dolar civarında bir zarar var. Çiftçiler artık bu dönem hemen hemen üzüm piyasaya süremeyecekler ve ihracat yapamayacaklar. Diğer yerlerde ise hemen hemen her meyveyle ilgili, çiçeklerini açan bademlerle ilgili, kirazlarla ilgili ve de şeftaliyle ilgili, erikle ilgili, bunlarla ilgili de bir don felaketi var. Ardından da peki, buğdayda var mı, onu bilmiyoruz henüz daha. Peki, bunlarla ilgili ne yapılması gerekmektedir, bunu söylememiz gerekiyor. Türkiye'de doğru bir tarım politikası izlenmediği için, Tarım ve Orman Bakanlığı doğru bir politika izlemediği için bunların sonuçlarıyla karşı karşıya kalıyoruz. Ne yapmaları gerekiyordu? Peki, bizim ırmaklarımız korunuyor muydu? Korunmuyor bizim ırmaklarımız. Irmaklarımızın -Türkiye bu noktada çok zengin bir ülke- hemen hemen tamamı kirleniyor. Bir yandan bizim normal vatandaşlar tarafından, bir diğer yandan atık tesislerini yapmayışımız nedeniyle yani hem sıvı atıkla ilgili hem yağmur atıklarıyla ilgili hem katı atıkla ilgili bunları yapmadığımız için, bir diğer yandan da fabrikaların buraları kirlenmesinin sonucunda, zaman zaman muvazaalı işler yaparak, elektriklerle oynayarak veyahut da zaman zaman da birilerinden destek görerek çok ciddi şekilde sularımız kirlendi. Peki, sularımız kirlendi de toprağımız kirlenmedi mi? Toprağımız da kirleniyor. Bu madenlerle ilgili... Elbette ki madenleri işleyeceğiz ama bu madenleri işlerken mutlaka Batı dünyasının hangi standartlarda yani Amerika Birleşik Devletleri'nin veya Kuzey İskandinavya ülkelerinin veya Kanada'nın yapmış olduğu işler üzerine yürümemiz lazım ama "Ben yaptım, oldu." mantığıyla hareket edildiği için de bu sonuçlarla karşılaştık. Peki, ne yapılması lazım? Birincisi, TARSİM Kanunu'nun tekrar yeniden gözden geçirilmesi lazım. Ben TARSİM Kanunu'yla ilgili, geçenlerde değişiklik yapılmasıyla ilgili kanun teklifi verdim, duyan yok ve hep böyle bir âmâ rolü, bir sağır rolü, lal rolü oynayan Bakanlıkla karşı karşıyayız. Bununla ilgili olarak derhâl bu TARSİM Kanunu'nun yeniden değiştirilmesi lazım ve aynı zamanda rekabet unsurunu oluşturmamız gerekiyor. Bütün bölgelerde, bütün tarım bölgelerinde doğal afet bölgesi ilan edilmelidir çok hızlı bir şekilde. Hasar tespiti çok şeffaf bir şekilde yapılmalı ve TARSİM'deki ekspertizlerin insafına terk edilmemelidir ve çiftçilerin hemen hemen tamamının şikâyetçi olduğu konu şudur: Ekspertler burada yüzde 10 ile 15 civarında TARSİM sigortasının lehine karar vermekte, çiftçinin aleyhine karar vermekte, çiftçi bu konuda itirazlarını yapamamaktadır. Çiftçinin çok hızlı bir şekilde bütün borçları ertelenmelidir ve destek paketleri açıklanmalıdır; şu ana kadar açıklanmamıştır. Biz YENİ YOL Grubu olarak Manisa ve benzer üretim bölgeleri acilen doğal afet bölgesi ilan edilmelidir diyoruz. Çiftçilerin Ziraat Bankası, Tarım Kredi ve özel bankalara olan borçları faizsiz olarak ertelenmelidir, zarar gören üreticilere doğrudan hibe ve gelir desteği verilmelidir. Onlarca bu şekilde teklifimiz var. Biraz sonra grup önerimiz konuşulacak ve grup önerimizde teferuatlı olarak bunları dile getireceğiz.

Peki, bu don felaketinin sonuçları, bir yandan suyumuzun kirlenmesi, toprağımızın kirlenmesi ve de orman yangınları, bir diğer yandan da bu orman yangınlarıyla beraber kimyasalların toprağımıza ve de sularımıza karışmasının sonuçları... Peki, iklim kanunu gelmiş buraya, bir iklim kanunu gelirken tali komisyonlarda görüşülmemiş, asli komisyona gelmiş, bir gün içerisinde geçmiş ve Genel Kurula getirilmiş. Şimdi, ben iktidar partisine diyorum ki: Kanunları siz yapıyorsunuz ve bu kanunları oy çokluğunuz nedeniyle de geçiriyorsunuz buradan, Anayasa Mahkemesini de takmıyorsunuz ve dinlemiyorsunuz. Peki, bu kanun problemli, bu kanunu siz tali komisyonlarda niye görüşmediniz, neden tali komisyonları çalıştırmıyorsunuz? Çünkü muhalefet burada az konuşsun diye yapıyorsunuz ve önergelerini fazlasıyla vermesin diye yapıyorsunuz. Gelin, bu kanunu derhâl çekin. Bu kanun derhâl çekilmelidir. Bu kanun bir iklim kanunu değildir, bu kanun bir imtiyaz kanunudur. Bu kanun aynı zamanda birilerine Türkiye'nin imkânlarını peşkeş çekme, "Param varsa kirlетirim." deme mantığını, sakim mantığını hâkim kılma kanunudur. Yani "Param var, istediğim şekilde ben çevreyi kirlетirim; 80 bin lira, 100 bin lira, 1 milyon lira ceza veririm ve kirlетmeye de devam ederim." öyle mi? Yani bin yıl sonra, on bin yıl sonra gelecek olacak olan kuşaklara böyle bir Türkiye mi bırakacağız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, buyurun lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim.

BAŞKAN - Tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamam, toparlayacağım.

Şimdi, diğer bir konuya geldiğimiz zaman, Gazze konusu. Gazze'yle ilgili düşüncelerimi daha önce söyledim. Filistinliler yetmiş yedi yıldır -Nekbe'yle yani- o felaket gününden bugüne kadar topraklarını korumaya çalışıyorlar ve bu kural tanımayan, dünyayı takmayan, dünyadaki bütün kurumları takmayan, "İsrail" denen bir terör devletiyle karşı karşıyayız. Bu terör devleti geçmişte Adalet ve Kalkınma Partisiyle zaman zaman konuşuyor hatta Hamas'la, Filistin'le problem yaşadığı zaman da ara buluculuk

yapmasını istiyordu Hükûmetten. Peki, şimdi niye istemiyor? Çünkü dış politikadaki savrulmaların sonucu. Peki, ne oldu Gazze'de bu 7 Ekim saldırısından sonra, 7 Ekimdeki bir olaydan sonra? Ki ben bu olayı tasvip etmemiştim. Topraklarınızı korurken ve savunurken ahlaki üstünlüğünüzü kaybetmeyeceksiniz ve gücünüzü de görmüş olacaksınız. Buna rağmen İsrail orantısız bir güç kullanarak 50 bin kişiyi öldürdü, 100 bin kişiyi yaraladı. Şimdi de Trump diyor ki: "Gazze'den çıkacaklar, Mısır kabul etti, Endonezya kabul etti, Türkiye de kabul etti."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Müsaade ederseniz tamamlayacağım.

BAŞKAN - Sayın Özdağ, tamamlayın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - "Yok, etmedik." diyecekler, ettiler. Ya, Suriye'yi hatırlarsanız, Suriyelilerle ilgili Suriye'nin kuzeyinde bir bölgeye briket evler yapılacaktı, oraya gönderilecekti. Bir kısmı oraya gidecek, bir kısmı da Türkiye'ye gelecek. "Niye?" diyeceksiniz. İngiltere -hatırlarsanız eğer- bir anlaşma yaptı, karar çıkarttı Meclisinden, dedi ki: Biz Ruanda'ya bu göçmenleri gönderiyoruz. O zaman konuştum, Mecliste de konuştum, bunu da yazdım ve çizdim; Ruanda'ya gönderilenlerden kararnameyle 7 bin kişinin Türkiye'ye gelmesi... Niye 7 bin? Oradan, buradan bir delik açılıyor, buradan Filistinliler de bu topraklara gelsin isteniyor. Yani Trump "Gazze'den çıkın." dediği zaman çıkacaklar mı onlar? Trump veyahut da egemen güçler bir yerden "Çıkın." derlerse çıkacak mıyız? "Anadolu'dan çıkın." derlerse, "Kıbrıs'tan çıkın." derlerse çıkacak mıyız biz? Onlar mı bizim emir erimiz? Ve ben iktidara diyorum ki: Türkiye'de hamaset yapmayın. Veyahut da dışarıda da "Emret Komutanım." rollerini oynamayın diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Gazze Gazzelilerindir, Gazze'de kalacaklardır; bir tek Filistinliyi bile almamanızı istirham ediyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Turhan Çömez'e aittir.

Buyurun Sayın Çömez.

48.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, geçen günlerde yaşanan don felaketine ve atılması gereken adımlara, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, yenidoğan çetesıyla ve Bolu Kartalkaya'daki yangın faciasıyla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonlarına, bugün don felaketiyle ilgili olarak ortak verecekleri önergeye, Sağlık Bakanlığına verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye geçtiğimiz günlerde çok önemli bir don felaketi yaşadı, hakikaten, son birkaç on yıl içerisinde hiç görülmediği kadar sert ve önemli bir don felaketiydi, Türkiye'nin çok önemli bölgelerini etkisi altına aldı. Güney Marmara, Ege'nin önemli bir kısmı, Akdeniz'in doğusu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; çok sayıda ürün, çok sayıda meyve, sebze ve çok büyük bir alanı -14 milyon hektardan bahsediliyor- maalesef etkisi altına aldı. Bunun çok ağır sonuçları olacak, bunu öngörmek mümkün. Öncelikle, gıda enflasyonuna çok büyük bir etkisi olacak. Zaten, Türkiye gıda enflasyonunda ne yazık ki birkaç vakittir, birkaç aydır veya yıldır sürekli rekor kırıyor ve özellikle yaş meyve, sebzedeki gıda enflasyonu gerçekten çok ciddi. Bu don felaketiyle beraber gıda enflasyonunun çok ciddi olarak artacağı konusunda büyük endişeler var. Öte yandan, ihracata dönük; Türkiye'nin en önemli avantajlarından bir tanesiydi meyve sebze ihracatımız.

Sayın Başkanım, arkadaşlarımızı lütfen uyarır mısınız?

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın vekiller, lütfen, sessizlik...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Türkiye'nin ihracatına da ne yazık ki önemli ölçüde olumsuz etkileri olacak. Öte yandan, bundan etkilenen çok sayıda çiftçimizin hem bu yıl hem de önümüzdeki yıl üretimle ilgili yaşayacakları sıkıntıları da öngörmek mümkün. O bakımdan, devletin çok ciddi önlemler alması, çok ciddi tedbirler alması, bununla ilgili ivedi bir şekilde adım atması son derece önemli.

Parti adına biz bir yasa teklifi verdik. Bu yasa teklifinde yüzde 30'un üzerinde zarar gören bölgelerin mutlaka tarımsal afet alanı ilan edilmesi konusunda bir önerimiz var. Yanı sıra, Ziraat Bankasının ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin borçlarının -ki bu çok ciddi bir borç- mutlaka ve mutlaka en az bir yıl faizsiz bir şekilde ertelenmesi son derece önemli.

Ziraat Bankası Türk çiftçisini ayakta tutmak, onu desteklemek üzere kurulmuş bir banka ve maalesef bugün kimilerinin televizyonlarına kadar, kimilerinin özel şirketlerine kadar yardım yapılırken ve geri dönüşü olmayan kredilerle batırılırken çiftçinin yanında olması, çiftçiyi en azından, bugün bari hiç olmazsa koruması, desteklemesi, yanı sıra Tarım Kredi Kooperatiflerinin de bu konuda adım atması son derece ciddi; bununla ilgili de talebimizi ifade ediyoruz.

Öte yandan, sadece bu yıl değil önümüzdeki yıl da mutlaka bunun yansımaları olacak. O bakımdan, mutlaka yüzde 0 faizli kredilerin verilmesi ve çiftçinin bir nefes almasına dönük adımların atılması son derece önemli. Yanı sıra, elektrik ve sulama giderlerinin yüzde 50 indirimle ödenmesi gerektiğini savunuyoruz çünkü bu da tarımsal girdi maliyetlerinde çok önemli bir kalem, çok önemli bir madde. O bakımdan, bununla ilgili de iktidarın bir adım atması gerektiğinin altını çizmek istiyoruz.

Yine, dekar başına 10 bin liradan doğrudan bir gelir desteği verilmesi ve çiftçimizin desteklenmesi önemli; bu olmadığı takdirde bugün yaşadığımız problemlerin önümüzdeki yıla da sarkacağı ve devam edeceği öngörüsüyle bunun da ikazını, hatırlatmasını şimdiden yapmak istiyoruz.

Tabii, TARSİM sigortası konuşuldu, konuşulacak; önemli. TARSİM sigortasının doğru bir adım olduğunun altını çizmek istiyorum ama maalesef uygulamada çok önemli aksaklıklar ve pratikte çok önemli yetersizliklerle karşı karşıyayız. TARSİM sigortasının ürün çeşitliliğinin mutlaka artırılması lazım. Sigortalıların yapacağı ödemelerle ilgili iktidarın biraz daha fazla, yüzde 50-60'ların üzerinde katkı sağlaması önemli ve TARSİM sigortası konusunda da eksperlerin biraz daha vicdanlı ve çiftçiden yana, gerçekten yana tavır alması son derece önemli.

Tabii, biz uzunca bir müzakere yaptık Değerli Grup Başkan Vekilleriyle; hem bana göre gerçekten büyük bir afet olan bu don felaketiyle ilgili nasıl bir ortak tutum, ortak bir tavır alabiliriz, bunun uzunca bir müzakeresini yaptık; yanı sıra, iklim yasasını da konuştuk. Hakikaten, bugün geldiğimiz noktada, iklim yasasıyla ilgili iktidarın atmış olduğu adımların, saraydan gelen talebin komisyonlarda yeterince görüşülmeden Meclis Genel Kuruluna indirilmesinin ne kadar hatalı ve yanlış olduğunu bugün tekrar gördük. Kamuoyuna ortaya koymuş olduğu tavır ve hassasiyetten dolayı teşekkür ediyorum, partim adına teşekkür ediyorum.

Bugün, yine, vardığımız bir mutabakatla iklim yasasıyla ilgili teklifin geri çekileceği ve önümüzdeki aylarda komisyonunda tekrar eksikleriyle, yanlışlarıyla ve hatalarıyla ele alınacağı konusunda iktidar yetkilileri bize teminat verdi; onun için de kamuoyunun bu süreci hassasiyetle takip edeceğinin altını çizmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Değerli arkadaşlar, Parlamentonun yasama faaliyeti dışında denetleme faaliyeti de son derece önemli. Tabiatıyla, verilen soru önergelerinin, araştırma önergelerinin ciddiyetle ele alınması ve bununla ilgili gereğinin yapılması son derece önemli. Geçtiğimiz dönemde iki önemli komisyon kuruldu, bu komisyonlardan bir tanesi yenidoğan çetesiyle ilgili, bir diğeri de Bolu Kartalkaya yangın faciasıyla ilgili. Tabii, bunlar ortak bir kararla kurulmuş komisyonlardı fakat maalesef, bugüne kadar bu komisyonlarda olması gerektiği gibi bir ilerleme olmadı, gerçek sonuçlara ulaşabilmek için rasyonel adımlar atılmadı ve ciddi olarak üzerinde çalışılmadı ve ne yazık ki muhatapları -her ikisinde de Bakanlar- maalesef komisyonlara gelip gerekli bilgiyi hatta gerekli hesabı Türk milletine ve Türk milletinin temsilcisi olan milletvekillerine vermediler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Çömez, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Umuyorum bugün don felaketiyle ilgili ortak olarak vereceğimiz bu önergede bu hassasiyetimiz dikkate alınır, sürece dair bundan sonra yapılması gerekenlerle ilgili muhatapları gelir, komisyonunda hem bilgi verirler hem milletvekillerinin sorularına cevap verirler.

Sayın Başkanım, biraz zaman vererseniz uzatmadan sağlıklı ilgili bir önemli konuyu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, Türkiye'nin her yerinde çok önemli bir çeteleşmeyle karşı karşıyayız. Bugün Parlamentoda 3 hekim Grup Başkan Vekili var, bunu da bir şans olarak değerlendiriyorum, o sebeple sağlığa dair birkaç cümle etmek istiyorum. Bakın, bu dönem başladığı günden beri Sağlık Bakanlığına müteaddit defalar soru önergesi verdik ve maalesef verdiğimiz soru önergelerine hiçbir ciddiyetle karşılık verilmedi, neredeyse tamamı cevapsız kaldı ve millet adına hesap soran parlamenterlerin, milletvekillerinin vermiş olduğu sorular ki bunların hepsi son derece ciddi sorular; hiçbirine cevap verilmedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çömez, tamamlayın lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir önceki dönemin Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'ya soru önergesi verdim, dedim ki: "Sahibi olduğun hastanelere devletten, millete ait olan birçok bina, kamunun binası, arazileri sana verildi mi?" Buna ne yazık ki cevap vermedi.

Sayın Başkan, istirham ediyorum, bir Başkan Vekili olarak bu konuda hassasiyet göstermenizi istirham ediyorum. Millet iradesinin tecelli ettiği bu çatıya bakanlar lütfen saygı gösterebilirler.

Ben bu sorunun cevabını istiyorum: Eski Sağlık Bakanının hastanelerine Unkapanı'ndaki TEKEL'in binaları verildi mi, TEKEL'in Beykoz'daki o devasa arazileri verildi mi? Üsküdar'da, yine, hazineye verilmiş olan, bir vatandaş tarafından bağışlanmış olan arazi aynı Bakana tahsis edildi mi? Ankara'da Gar binaları tahsis edildi mi, Atatürk Orman Çiftliğinden 555 bin metrekaarelik arazi verildi mi; aynı zamanda, milyarlarca liralık teşvik ve bir o kadar da döviz teşviki verildi mi? Bunun cevabını istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - İstirham ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çömez.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Aylardır ben bu sorunun cevabını beklerken, dışarıda, televizyonlarda yaptığım konuşmalardan dolayı Sayın Bakan Meclise hesap vermek yerine beni tam 12 kere dava etti. Bu da Türk demokrasisi adına büyük bir ayıptır.

Yine, Covid-19 döneminde bu ülkeye alınmış 70 milyon aşı... İngiltere'de aynı aşı 3 dolarken bu ülkeye bu aşı birileri tarafından, bir aracı kurum tarafından 12 dolara ithal edildi, bu ülke 630 milyon dolar soyuldu; birilerinin cebine, bir siyasetçinin cebine ve onun şirketine paralar boca edildi. Soru soruyoruz, cevap yok.

Çam Sakura Hastanesiyle ilgili bir soru önergesi verdim. Gelen cevaplardan sadece bu var ve oradaki bir röntgen, radyoloji çetesiyle ilgili verdiğim soru önergesine "Evet, haklıymışsınız, doğru söylüyorsunuz, konuyu yargıya intikal ettirdik." dediler. Öte yandan, yine yenidoğan çetesiyle ilgili vermiş olduğum soru önergesine cevap yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım, istirham ediyorum, iki dakika daha rica ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Çömez, son kez açıyorum, buyurun tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir başkası: Bakın, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde bir stent çetesi var. Devlet Malzeme Ofisinin vermiş olduğu stentleri hastaneden dışarıya satan ve devleti ve milleti on milyonlarca lira zarara uğratan bir çete var. Ben bu soru önergesini kamuoyuyla paylaştığımda Sütçü İmam Üniversitesinde bir panik başladı ama Sayın Bakana müteaddit defalar "Buna cevap ver, nedir bu rezalet?" diye sorduğumda kendisi maalesef cevap vermedi ve cevap vermediği için oradan bir başka çete daha çıktı, diyaliz çetesi. Bakın, bu inanılmaz, Sağlık Bakanlığı bünyesindeki hastanelerde bu kadar derinleşmiş, bu kadar kök salmış ahlaksız çetelerin olması kabul edilemez. Birkaç hafta önce burada yaptığım konuşmada ifade etmiştim size önümüzdeki günlerde bir açıklama yapacağım diye. Buradaki hastanede diyaliz tedavisi görüp o sebeple hayatını kaybetmiş olan hastaların bilgileri hastane içerisindeki çete mensupları tarafından özel hastanelere veriliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitiriyorum Sayın Başkanım, istirham ediyorum.

BAŞKAN - Son kez açıyorum Sayın Çömez, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Özel hastanelere verilen bu bilgiler, özel hastanelerde o hasta ölmüş olmasına rağmen işlem yapılmış gibi gösterilerek ve maalesef, sahte raporlar, sahte faturalar düzenlenerek hem devlet hem millet korkunç zarara uğratılıyor. Bu özel hastanenin sahibinin kim olduğunun araştırılmasını istiyorum. Ben biliyorum arkasında hangi siyasinin olduğunu, iktidar partisinden bir siyasetçinin olduğunu biliyorum. Bu rezaletin mutlaka ve mutlaka üstüne gitmemiz, gereğini yapmamız lazım; soru önergesi verdim.

En son, bir cümle de şundan bahsedeceğim: Malatya Eğitim Araştırma Hastanesinde bir lens çetesi var. Hastaneye on milyonlarca liralık lens alınmış. Sayın Murat Bey, değerli göz doktoru arkadaşımız, uzmanlık alanı olduğu için buna da yorum yaparsa çok sevinirim. Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesine 100 milyon liralık lens alınmış ve alınan bu lenslerin hepsi dışarıya satılmış, hastanede son derece az sayıda ameliyat var ve bu lensler birilerinin cebine para olarak girmiş, içerisinde inanılmaz çeteleşmeler var. Lütfen, rica ediyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Son bir cümle, kapatıyorum Başkanım; son bir cümle, istirham ediyorum, kapatacağım.

BAŞKAN - Son ve kısa bir cümle lütfen.

Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum tahammülünüz için.

Lütfen bu konularda muhataplarımız soru önergelerimize cevap versin. Bakın, açıkça çok sayıda soru önergesini sizin gündeminize taşıdım. Burası millet iradesinin tecelli ettiği bir çatı. Pek çok çeteden bahsettim, bir soygun düzeninden bahsettim; bunlara kayıtsız kalmazsınız, bunlarla ilgili mutlaka ve mutlaka Parlamente'ye, Parlamento nezdinde Türk milletine bir cevap ve bir hesap vermek zorundasınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Nimet Özdemir...

Buyurun Sayın Özdemir.

49.- İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir'in, Türkiye ile Suriye arasındaki deniz yetki alanları konusuna ilişkin açıklaması

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Türkiye ile Suriye arasındaki deniz yetki alanları henüz resmî olarak sınırlandırılmamıştır. Bu konuda ilk resmî teklif 2 Mart 1981 tarihinde Suriye'ye iletilmiş ancak dönemin Baas rejiminin Hatay'ın ana vatana katılmasına yönelik olumsuz yaklaşımı nedeniyle ilerleme sağlanamamıştır. Rejim değişikliğiyle birlikte Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığına ilişkin hak ve menfaatleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin çıkarları gözetilerek sürecin acilen yeniden ele alınması gerekmektedir. Her geçen gün durum aleyhimize işlerken iktidar Suriye'yle deniz yetki alanları konusunda adım atmak için neyi beklemektedir? Açıklama bekliyoruz. Türkiye, tüm kıyıdaş devletlerle deniz yetki alanlarını uluslararası hukuka uygun, adil ve hakkaniyetli bir anlayışla müzakere etmeye hazırdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Sait Yaz...

50.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, kin ve hasede ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İslam, kalplerimizi kötü duygulardan arındırmayı ve barışı tesis etmeyi öğütler. Kin ve haset kalbimizi karartan, insanları birbirinden uzaklaştıran zararlı duygulardır. Peygamber Efendimiz kin ve hasedin insanın kalbini nasıl zehirlediğini ve toplumu nasıl bozduğunu bizlere hatırlatır. Kin, insanın içini öfke ve düşmanlıkla doldurur, huzurunu kaçıtır; haset ise insanın kalbinde başkalarının sahip olduğu şeylere karşı sürekli bir kıskançlık duygusu oluşturur oysa İslam, kardeşlik ve sevgi üzerine kuruludur, birbirimize karşı dürüst ve samimi olmamızı, kötülükleri bir kenara bırakmamızı ister, kin ve haset yerine hoşgörü ve anlayış içinde olmamızı tavsiye eder. Unutmayalım ki kin ve haset hem bireysel huzurumuzu hem de toplumsal barışı bozar. Kalplerimizi bu kötü duygulardan arındırarak sevgiyi ve kardeşliği yerleştirmeliyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Metin İlhan...

Buyurun Sayın İlhan.

51.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

METİN İLHAN (Kırşehir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Türkiye genelinde hafta sonu devam eden kar yağışı ve soğuk havanın etkisiyle yaşanan zirai don Kırşehir'de de elma, erik, kayısı, kiraz, badem ağaçlarında, üzüm bağlarında ve Türkiye'nin önde gelen ceviz üretim merkezlerinden Kaman ilçemizdeki ceviz bahçelerinde de büyük zarara neden olmuştur. Hasar tespit çalışmaları yetkililerce yapılmakta ancak süregelen ekonomik sorunlar, artan girdi maliyetleri sebebiyle çiftçimiz hâlihazırda çok zor durumdadır. Bu zirai don felaketi sebebiyle zarar gören

çiftçimizin kredi borçlarının faizsiz ertelenmesi ve desteklerin erken ödenmesi tarımsal üretimde sürdürülebilirlik için büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca, Kaman'da ilçe ekonomisi için çok önemli bir katma değer oluşturulması bakımından cevizde meydana gelen zararın telafisi için doğal afet bölgesi ilan edilmesi de şarttır. Bir an önce gerekli adımlar atılmalı ve çiftçimiz bir nebze de olsa nefes almalıdır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.
BAŞKAN - Sayın Müzeyyen Şevkin...
Buyurun Sayın Şevkin.

52.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, yaşanan don olayına, Çukurova topraklarının çoraklaştığına ve Yüreğir'in mahallelerindeki yol sorununa ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizin atardamarı olan tarım paydaşları resmen can çekiyor. Son yaşanan don olayı nedeniyle çiftçi perişan. Tüm ürünler neredeyse yok oldu, çiftçinin zararı tespit edilmiyor, üretici yok sayılıyor. Zaten yoksullukla mücadele eden milletimiz, şimdi de yüksek fiyatlarla sebze ve meyve tüketmek zorunda kalacak. Türkiye'de durum böyleyken verimli tarım arazilerine sahip Çukurova toprakları susuzluktan dolayı çoraklaşıyor. Çiftçi ekim yapamaz hâle geldi. Adana'nın Ceyhan ilçesine bağlı Birkent, İrmaklı, Ceyhanbekirli köyleri ilgili barajlarda su sorunu olmamasına rağmen tarlalarına su alamıyor. Yine, Yüreğir'in Doğankent, Bahçelievler, Cumhuriyet mahallelerinde daha çok çiftçilik yapan vatandaşlarımız tarlasına, hastaneye, sağlık ocağına, eczaneye gitmek için büyük zorluk çekiyor çünkü bu mahalleleri birbirine bağlayan yol kapatılmış durumda. Tarım ve Orman Bakanlığını, Devlet Su İşlerini, Ulaştırma Bakanlığını ve Karayollarını göreve davet ediyorum.

Teşekkür ederim.
BAŞKAN - Sayın Önder Aksakal...
Buyurun Sayın Aksakal.

53.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, PKK'nın silah bırakması ve kendini feshetmesine ilişkin sürece ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

PKK'nın silahlarını bırakması ve kendilerini feshetmelerine ilişkin süreç Türkiye'nin aleyhine işlemekte, bu da toplumda zafiyet algısı yaratmaktadır. Örgütün siyasi kuryelerince yürütülen bir dizi görüşme trafiği Cumhurbaşkanlığı katına kadar ulaşmış ve yapılan görüşmenin çerçevesine dair açıklamalarında "Bugün geline nokta itibarıyla dünden daha umutluyuz." demişlerdir. Türk milleti adına sormak istiyorum: Anayasa'nın 42 ve 66'ncı maddelerinin değiştirilmesi, kayyum uygulamasından vazgeçilmesi, adına "statü" dedikleri bölgesel özerklik, bebek katili PKK elebaşı için örgütüyle serbest çalışma ortamı ve benzeri birçok şartı ortaya sürenler, görüşmelerde hangi güvenceleri almıştır ki dünden daha umutlu olmuşlardır? Sayın Cumhurbaşkanımız koşulsuz şartsız başlatılan tasfiye sürecinde bu ayrılıkçıların hangi taleplerini makul görmüş ve Adalet Bakanımızla hangi yasal düzenlemeleri konuşacaklardır? Kırk yıldır süren terör eylemleri sonucunda 40 bin yurttaşını toprağa vermiş asil Türk milleti bu sorunun cevabını açık ve net bir şekilde beklemektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.
BAŞKAN - Sayın İlhami Özcan Aygün...

54.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Gazi Mecliste iklim kanunu görüşülürken tabiat bize tokat gibi bir ders verdi. Geçtiğimiz günlerde ülkemizin 36 ilini kasıp kavuran doğal afetle karşı karşıya kaldık. Tekirdağ'daki bağlar, şeker pancarı tarlaları, ülkemizin değişik yerlerinde kayısı, kiraz - önünüze ne geliyorsa- patatesinden tutun birçok üründe doğal afetle karşı karşıyayız. Bir an evvel Tarım Bakanlığının ve Cumhurbaşkanlığının bu konuya el atarak tarımsal zirai don zararını gören illerde "doğal afet alanı" olarak ilan edilmesi ve Tarım Kredi borçlarının, Ziraat Bankası borçlarının ötelenmesi ve gelecek yıllarda ilgili de tekrar ekimde çiftçinin üretimde kalması için onlara destek sağlanması gerekiyor. Eğer biz kafamızı kuma gömersek, şu an üretimde kalan çiftçimize destek olmazsak gelecek yılki üretimler de yok olur. Onun için bir an evvel çiftçimize destek olmamız lazım hem Tarım Kredi hem Ziraat Bankasını devreye koyarak çiftçimize hem bu yıl hem de gelecekle ilgili destekleri sağlayarak onları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Filiz Kılıç'a aittir.
Buyurun Sayın Kılıç.

55.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 36 ilde meydana gelen zirai dona, 14 Nisan Şehitler Haftası'na; İsrail'in Gazze'deki ve Suriye'deki saldırılarına, Türkiye'yi hedef alan tehditlerine; geçen günlerde düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu'na ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti.

Nisan ayının ortalarında yaşanan ani sıcaklık düşüşleri ülkemizin birçok bölgesinde tarımsal üretimi olumsuz etkilemiş, 36 ilde zirai don olayları meydana gelmiştir. Bu don olayları başta kayısı, üzüm, elma, fındık, ceviz ve şeftali olmak üzere birçok meyve türünde ciddi zararlara yol açmıştır. Özellikle memleketim Nevşehir, Niğde, Malatya, Manisa, Mersin, Afyonkarahisar, Kahramanmaraş, Ordu, Giresun ve Elâzığ illerimiz başta olmak üzere birçok meyve bahçeleri ve sebze tarlaları büyük zarar görmüştür. Bu olay bir kez daha göstermiştir ki don, sel, kuraklık gibi olumsuz durumlardan etkilenmemek için prim bedelinin yüzde 70'i kadarı devletimiz tarafından ödenen tarım sigortasının yani kısaca TARSİM'in yaptırılması ve Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlılık son derece önemlidir. Zirai don olaylarının tarımsal üretim üzerindeki etkilerini en aza indirmek ve benzer durumların tekrar yaşanmaması için gerekli önlemlerin alınması büyük önem arz etmektedir. Zararın büyüklüğünün tespit edilerek telafi edilmesine yönelik çalışmaların belirlenmesi, zirai don olayı nedeniyle tarımsal üretimde ortaya çıkan sorunların belirlenmesiyle gelecekte benzeri olumsuz durumların etkilerini en aza indirmeye yönelik politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzük'ün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak da bir Meclis araştırması açılmasını istedik.

Üreticilerimizin mağduriyetlerinin giderilmesi adına çalışmalarımız devam etmektedir. Süreci yakından takip ettiğimizi ve her koşulda üreticimizin yanında olduğumuzu kamuoyunun bilgisine saygıyla sunuyor, emeğiyle toprağa can veren tüm çiftçilerimize kolaylıklar ve bereketli sezonlar diliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14 Nisan Şehitler Haftası vesilesiyle Türk milletinin hürriyet ve istiklali uğruna toprağa düşen her yiğit evladını rahmetle yâd ediyor, milletimizin bağrında açılan her bir yaranın aynı zamanda bir gurur nişanesi olduğunu bir kez daha ifade ediyorum. Şehitlerimiz bu milletin varoluş iradesidir, onlar al bayrağımızdaki kırmızıdır, ezanlarımızdaki her bir sedayı temsil etmektedir; onlar sayesinde bu vatan vardır, bu bayrak dalgalanır, bu ezanlar susmaz. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin de defaatle vurguladığı gibi, terörsüz Türkiye idealine ulaşmak şehitlerimizin ruhunu şad etmenin, onların aziz hatıralarına olan vefamızı göstermenin yegâne yoludur. Sayın Genel Başkanımızın öngörüsüyle şekillenen bu vizyon, sadece güvenlik politikası değil bir milletin birliğini, dirliğini ve bekasını önceleyen büyük bir ahlaki ve millî duruşun ifadesidir. Bu toprakları bölmek isteyenlere, milletimizi çatıştırmak isteyen odaklara karşı milliyetçi ülkücü hareket dimdik ayakta. Biz biliyoruz ki şehitlerimizin kaniyla yoğrulmuş bu vatan bölünmeyecek, parçalanmayacak ve esaret altına alınamayacaktır. Bu vesileyle, başta Başbuğ'umuz Alparslan Türkeş ve bilge liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin işaret ettiği millî ülküler doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti devletini daha da yükseltilmeye kararlıyız. Aziz şehitlerimizi bir kez daha rahmet, minnet ve dualarla anıyor, gazilerimize sağlık ve esenlikler diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insanlık her bakımdan adil ve huzurlu bir yaşama tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar hasret duymaktadır, bu hasretin en çarpıcı örneğine bugün Gazze'de tanıklık ediyoruz. Hain ve haydut İsrail devleti 2 Mart 2025'ten bu yana Gazze'yi tepeden tırnağa kuşatarak 2 milyonu aşkın Filistinliyi açlığa ve ölüme mahkûm etmiştir. Bu cinnetin, bu vahşetin benzeri yoktur. Uluslararası toplum ise sadece kınamakla yetinmekte, etkisiz mesajlarla vicdanını rahatlatmaya çalışmaktadır. İsrail'in anladığı dil bellidir, bu dili konuşmak başta Birleşmiş Milletler olmak üzere tüm küresel sorumluluk makamlarının görevidir. Sadece Gazzeli mazlumlara değil insanlığın topyekûn vicdanı ve değerleri hedef alınmaktadır. İsrail'e karşı etkili bir yaptırım ve eylem planı hazırlanmalı; askerî, siyasi ve ekonomik adımlarla bu zulüm son bulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kılıç.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Soykırım suçuna karışanlar gecikmeksizin Lahey Adalet Divanında hesap vermelidir.

Öte yandan, İsrail'in Suriye'deki provokatif saldırıları ve Türkiye'yi hedef alan tehditleri sabrımızı sınamaktadır. Netanyahu hükûmeti ateşle oynadığını çok geçmeden anlayacaktır. Türkiye'nin bağımsızlığı, egemenlik hakları ve toprak bütünlüğü kırmızı çizgimizdir. Bu çizgiyi aşan her kim olursa olsun bedelini ödeyecektir. Bu çerçevede, Yunanistan'ın Lozan Antlaşması'na aykırı adımlar atması, Güney Kıbrıs'taki paramiliter yapılanmaların Türk düşmanlığıyla sahneye çıkması da Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin öncülüğünde yakından ve dikkatle takip ettiğimiz gelişmelerdir. Türkiye Cumhuriyeti hiçbir oldubittiye, hiçbir meydan okumaya boyun eğmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Kılıç.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Tüm bu gelişmeler ışığında geçtiğimiz günlerde düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu uluslararası iş birliği, barış ve diplomasi adına son derece önemli bir platform sunmuştur. Bizler hem sözün hem eylemin tarafındayız. Türk milleti teslim olmayacak, sinmeyecek, geri adım atmayacaktır. Türkiye Cumhuriyeti bütün değer ve emanetleriyle kararlılıkla savunulacaktır ve unutulmasın ki Cumhuriyet bu duruşun, bu iradenin ve bu tarihî sorumluluğun temsilcisidir.

Genel Kurulumuzu saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit'e aittir.

Buyurun Sayın Koçyiğit.

56.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, yaşanan don olaylarına, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, tarımsal don olayıyla ilgili olarak bütün grupların anlaşmasıyla kurulacak araştırma komisyonuna ve araştırma komisyonlarıyla ilgili eleştirilerine, gömülme ve yas hakkına ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Evet, 10-11-12 Nisan tarihlerinde Türkiye'de çok yaygın bir şekilde yaşanan don olayları nedeniyle büyük bir tarımsal krizle karşı karşıya olduğumuz açık ve net. Tabii, çok yaygın, neredeyse 36 il bu don olaylarından etkilendi. İçerisinde birçok meyve çeşidinin ve narenciye ağaçlarının olduğu çok geniş bir yelpazeyi etkilemiş durumda. Bunun uzun vadede çok çeşitli etkileri olacağını iyi biliyoruz. Özellikle Türkiye'de artan enflasyon nedeniyle dar gelirlilerin yaşadığı gıda yoksunluğunu daha da derinleştireceğini ve gıda enflasyonunu tetikleyeceğini de öngörmemiz gerekiyor. Tabii, burada yapılması gerekenler var, bunların en başında da özellikle çiftçinin desteklenmesi ve bütün bu don olaylarının karşısında zarar ziyanın karşılanması gerekir. Bu anlamıyla bütün bu illerin afet bölgesi, tarımsal bir afet bölgesi ilan edilmesi, hızlı bir şekilde bilimsel ölçülere göre gerçekten zarar ziyanın tespit edilmesi gibi öncelikli adımların atılması gerektiğini ifade etmemiz gerekiyor. Burada en öncelikli olarak yapılması gerekenlerin başında, Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan çiftçi borçlarının faizsiz bir şekilde en az -asgari- bir yıl ertelenmesi; yine bu kapsamda, özellikle TARSİM kapsamı dışındaki çiftçilerin de zarar ve ziyanlarının karşılanacağı bir mekanizmanın devreye girmesi ve don afet eşiğinin yüzde 30'dan yüzde 10'a düşürülmesi gibi ilk elden adımlar atılması gerektiğini ifade etmemiz gerekiyor. Yine, çiftçilerin tarımdan kopmaması için, üretimden kopmaması için acil olarak desteklenmeleri gerekiyor. Sulama birlikleri ve elektrik faturaları konusunda Devlet Su İşlerinin hızlı bir şekilde devreye girerek gerçekten çiftçilerin yükünü azaltacak bir gelir desteğini ya da bir mekanizmayı hızlı bir şekilde devreye koymak gerekiyor. Tabii, bununla beraber, bütün bu tarımsal don faaliyetinin neden yaşandığının nedenlerine eğilmek gerekiyor. Dünyada bir iklim krizi yaşanıyor, biz de bir iklim yasasını Mecliste görüşüyorduk; bu yasanın ne kadar sorunlu bir yasa olduğunu hem Mecliste bizler muhalefet olarak dile getirdik hem de kamuoyunda çok ciddi bir tepki vardı. İşte, bugün, tarımsal don diye yaşadığımız şeyin, tam da doğayı gözetmeyen, gerçekten insanı gözetmeyen, çevreyi gözetmeyen; tamamen ticari saiklerle hazırlanmış, sermayeyi gözetken yasal düzenlemelerin bir sonucu olarak böyle süreçlerle karşı karşıya kaldığımızın iyi görülmesi gerekiyor. O anlamıyla, buradaki iklim yasasının geri çekilmesini -ki arkada en azından konuştuk ve bunun geri çekileceği ifade edildi- bunu olumlu bulmakla beraber, yeniden aynı yasanın geri getirilmesini değil tam da hem muhalefetin hem iklim aktivistlerinin hem kamuoyunun bütün önerilerini gözetecek bir şekilde doğayı koruyan bir yasanın yapılması, gerçekten iklim krizini engelleyecek, önleyecek, azaltacak bir iklim kanununun getirilip Meclisten geçirilmesi gerektiğinin de altını çizmemiz gerekiyor. Biz, bu kadar kapsamlı bir don olayının, tarımsal don olayının karşısında hızlı bir şekilde adım atılması gerektiğini düşünüyoruz. Bugün bütün gruplar olarak anlaştık, ortak bir araştırma komisyonu kurulacak ama bu ortak araştırma komisyonlarının akıbeti hakkında da eleştirilerimiz var, sürecin yürütülmesi konusunda da eleştirilerimiz var. En büyük eleştirimiz, aslında yürütme mevkinde bulunan bakanların kendisini Meclise ve komisyonlara karşı sorumlu hissetmemesi; bu kadar önemli komisyonlara gelip katılmamalarını eleştirdiğimizi ifade edelim. Yine, birçok araştırma komisyonunda yapılan tespitlerin, yapılan önerilerin yasa yapım süreçlerinde iktidar tarafından hiç de gözetilmediğini görüyoruz çünkü bunu geçmişteki deprem araştırma komisyonlarından da biliyoruz; deprem araştırma komisyonları kuruldu, orada dünya kadar öneriler vardı ama ne yazık ki AKP yine imar afları getirdi, yine bütün bu araştırma komisyonlarının önerilerini gözetmeyen yasal düzenlemelere imza attı. O anlamıyla, burada eğer bir araştırma komisyonu kuruyorsak bunun sonuçlarını ve içerisinde geçen Meclisin üzerinde mutabık kaldığı bilimsel önerilerin de yasa yapım süreçlerinde esas alınması gerekiyor. Ben buradan bütün tarım üreticilerimize DEM PARTİ olarak geçmiş olsun dileklerimi ifade etmek istiyorum ve bu konuda Hükümetin, Meclisin sorumluluk alması, hızlı bir şekilde adım atması, bütün bu tarımsal zararların hızlı bir şekilde tazmin edilmesi gerekiyor. Burada özel olarak ayrımcılığa vurgu yapmak istiyorum, ayrımcı bir uygulama olmaması gerekiyor. Yine TARSİM'in yani Tarım Sigortaları sisteminin ıslah edilmesi gerekiyor. Burada bir tekel durumu var, gerçek anlamda üreticinin ihtiyacına cevap olmayan bir durum var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koçyiğit.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYIĞİT (Kars) - Bunun da hızla giderilmesi ve bu alanda tek bir sigorta şirketinin değil belki de birden fazla sigorta şirketinin bu sürece müdahil olması ya da bir reforma tabi tutulmasının önemli olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, diğer bir konu, burada bir hukuksuzluğa, çok temel bir insan hakkı olan gömülme hakkına ve yas hakkına dair de bir şeyler söylemek istiyorum. Şimdi, Şırnak'ın Cizre ilçesinde 4 Şubat 2025 tarihinde yaşamını yitiren Abdurrahim Erzen'in taziyesi Cudi taziyeevinde yapılırken bu alan sivil polisler ve üniformalı kolluk güçleri tarafından ablukaya alındı. Taziyeetine gelen insanlar ve taziye sahipleri yani Abdurrahim Erzen'in yakınları taziyeevinden zorla çıkarıldılar. Dahası, Emniyet tarafından önceden taziyeye izin verilmiş olmasına rağmen taziyenin kurulması engellendi, zırhlı araçlarla polis alana geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYIĞİT (Kars) - Ve "Talimat var, izin vermiyoruz; taziyei kaldırın." diyerek aileyi taziyeevinden zorla çıkardılar.

Şimdi, bu uygulamanın gerçekten hukuk tanımaz ve keyfi bir durum olduğunun altını çizmemiz gerekiyor. Taziyeye ev sahipliği yapmak isteyen MEBYA-DER öncülüğündeki buluşma da yine polis tarafından engellendi.

Şimdi, burada sormak istiyoruz: Bu en temel insan hakkı değil midir yani yas tutma hakkı en temel insan hakkı değil midir? Kolluk yas tutma hakkını, taziye kurma hakkını hangi kanuna, hangi vicdana, hangi ahlaka, hangi inanca dayanarak engelliyor? Bu soruyu buradan bir kez daha Türkiye Büyük Millet Meclisinden de sormak istiyorum.

Bakın, sabahtan beri Şırnak Milletvekilimiz Nevroz Uysal'la görüşüyoruz ve kendisi açık bir şekilde bu hukuksuzluğu Cizre Müftülüğüne, oradaki Müftülük birimine söylüyor; Müftülük diyor ki: "Bu karar bizim değil; kaymakamlık talimat vermiş, bizimle ilgili değil." E, Müftülük sorumluluk almıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koçyiğit, tamamlayın lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, Müftülük müdahil olmuyor, kolluk geri adım atmıyor. "Talimat var." deniliyor. Talimatın nereden, kim tarafından nasıl verildiğine dair ortada bir durum yok, bir beyan yok ve en temel insan hakkı engelleniyor.

Şimdi, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Cenevre Sözleşmeleri, savaş ve çatışma koşullarında dahi ölülerin onurunun korunmasını, cenaze törenlerinin saygıyla yapılmasını bir yükümlülük olarak tanıyor. Burada evrensel bir insan hakkı ihlalinin, insancıl hukukun ihlal edildiğini görüyoruz ki bunu kabul etmemiz asla ama asla mümkün değil. "Ölüye saygının olmadığı bir yerde, yas hakkının tanınmadığı bir ülkede toplumsal barış ve toplumsal adalet nasıl tesis edilecek?" sorusunu da buradan bir kez daha sormak istiyorum. Bütün bu hukuksuz duruma dair İçişleri Bakanlığının ve ilgili birimlerin de derhâl açıklama yapma beklentisini ve bu sorunu giderme, bu hukuksuzluğu giderme sorumluluğunun da kendilerinde olduğunu ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, mikrofonu son kez açıyorum, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bu, alelade bir durum değildir.

Yine, geçen hafta aynı durum Suruç'ta yaşandı; yine, Urfa Milletvekilimiz Ferit Şenyaşar ulaştı, orada da polisin tacizine uğradıklarını, taziye sahibinin o konuda ciddi bir şekilde taciz edildiğini ve taziyenin kurulmadığını ifade ettiler. Yıl 2025, 21'inci yüzyıldayız; "İnsanlar hâlâ bu ülkede kendi taziyelerini kuramıyorlarsa, yaslarını tutamıyorlarsa biz barışı nasıl inşa edeceğiz; biz adaleti nasıl tesis edeceğiz?" sorularını hep beraber sormamız gerekiyor. Acıda buluşmayan bir toplumun ortak bir gelecek kurması konusundaki sorunlara da hepinizin dikkatini çekmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Gülcan Kış, buyurun.

57.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Seçim bölgem Mersin'de şubat ayından itibaren yaşanan zirai don felaketi üreticimizin emeğini, alın terini, bir yıllık umudunu yok etti. Narenciye bahçeleri yandı, binlerce çiftçi perişan oldu. İktidar ne yaptı? Ne afet bölgesi ilan etti ne borçları erteledi ne de TARSİM ödemelerini hızlandırdı. Sayın Bakan hâlâ "Tespit yapıyoruz." diyor. Mersinli çiftçi Sayın Bakandan tespit değil destek bekliyor. Bu, sadece üreticinin değil tüm Mersinlinin sorunudur çünkü bu felaketin faturası yakında sofralara yansıyacak, marketlerde fiyatlar artacak, mutfaklar yangın yerine dönecek ama siz sarayı korumak için Merkez Bankasının 46 milyar dolarlık rezervini yaktınız. O parayla çiftçilere destek olsaydınız çiftçilerimiz nefes aldırdı. Tarım çökerse ekonomi çöker. Çiftçiye sahip çıkmak bu memlekete sahip çıkmaktır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Ömer Fethi Gürer...

Buyurun Sayın Gürer.

58.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

36 ilde afete dönüşen don, üretici ve çiftçimize büyük darbe vurmuştur. Bir an önce hasar tespiti yapılarak TARSİM sigortası olsun olmasın tüm çiftçilerin zararı karşılanmalıdır. Çiftçilerin bankalara 935 milyar borcu vardır. Çiftçi, üretici borçlarının 2027 yılına kadar ertelenip faizlerin silinmesi için verdiğimiz kanun teklifi Mecliste bir an önce görüşülmelidir. Çiftçinin, üreticinin traktör, arazi ve hayvanına gelen icraları durdurulmalı; kanun teklifimizi bu konuda da verdik, bir an önce görüşülmelidir. TARSİM sigortası prim desteğinin artırılması için de kanun teklifimiz vardır. Ani hava değişimiyle çiftçi, üretici ve ürün dondu, gıda enflasyonu da patlayacak ve tüketici yanacaktır. Çiftçi desteksiz ayağa kalkamaz duruma düşmüştür, iktidar destekleri artırmalıdır. Bu bağlamda, gıdayla ilgili önlemler de bugünden alınmalıdır.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Faruk Dinç...

Buyurun Sayın Dinç.

59.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

FARUK DİNÇ (Mersin) - Bismillah.

Şubat ayında Mersin'de, şimdi de başta Malatya olmak üzere 36 ilimizde etkili olan zirai don özellikle meyve ağaçlarına ciddi bir zarar verdi. Ülkemize yıllık 500 milyon dolar getiri sağlayan kayısı bu yıl neredeyse yok oldu. Elma bahçelerinden badem, ceviz bahçelerine kadar pek çok tarımsal ürün zarar gördü. Tarım Bakanımızın "Tarihimizin en büyük zirai don olaylarından biri." dediği bu afete karşı çiftçimiz desteklenmelidir. Özellikle, deprem bölgesindeki iller olan Malatya, Kahramanmaraş, Antep, Elâzığ ve Adıyamanlı çiftçilerimize yeni destekler sunulmalı, depremin yaralarını sarmaya çalışan vatandaşlarımız tarımsal borçlarla uğraşmak zorunda kalmamalıdır. Çiftçimize verilecek her destek enflasyonla mücadele için atılan bir adım olarak değerlendirilmelidir. Çiftçilerimizin borçları ertelenmeli, verilen destekler artırılmalıdır. Unutulmamalıdır ki çiftçi çökerse memleket çöker.

BAŞKAN - Sayın Barış Bektaş...

Buyurun Sayın Bektaş.

60.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Eğitim Bakanlığı tarafından proje okullarına yapılan öğretmen atama ve görevlendirme sonuçları tam bir skandaldır. Binlerce öğretmen hiçbir gerekçe gösterilmeden, siyasi ve idari torpil mekanizmalarıyla, liyakat ve şeffaflık hiçe sayılarak yerlerinden edilmiştir. Seçim bölgem olan Konya'da da Meram Fen Lisesinden 8, Konya Lisesindense 22 öğretmen bir gecede kadro dışı bırakılarak âdeta sürgün edilmiştir. Sürgün edilmiştir diyorum zira yıllarca proje okullarında başarıyla çalışmış, proje yarışmalarında, bilim olimpiyatlarında başarılı olmuş öğretmenlerin hiçbir makul gerekçe gösterilmeden tayin edilmesi bir sürgündür. Meram Fen Lisesi ve Konya Lisesi öğrencileri başta olmak üzere tüm öğrenciler ve sürgün edilen öğretmenler adına Millî Eğitim Bakanlığını bu yanlış karardan dönmeye davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Talih Özcan...

Buyurun Sayın Özcan.

61.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Nisan ayı başında ülkemizi etkileyen kar yağışı, soğuk hava dalgası ve don birçok bölgede tarım alanlarını ve meyve ağaçlarını etkiledi. Zaten borç yükü altında ezilen üretici bu donla birlikte ürününü de umudunu da kaybetti. Hem kuraklık hem de zirai don çiftçinin son üç yılını elinden aldı. Bu sadece çiftçinin değil tüm ülkenin meselesidir. Tarlada kaybedilen ürün sadece sebze meyve değil alın teridir, emektir, ihracattır. Önümüzdeki dönem ülkemizi gıda krizi beklemektedir.

Buradan iktidara açık çağrıda bulunuyorum: Bu felaketten etkilenen 36 ilimizi afet bölgesi ilan edin, çiftçimizin zararlarını karşılayın; üreticiyi kaderiyle baş başa bırakmayın.

Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Heval Bozdağ...

Buyurun Sayın Bozdağ.

62.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ'ın, Ağrı Patnos Belediyesinde çalışan işçilere ilişkin açıklaması

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP'li Ağrı Patnos Belediyesinde işçilerin hakları gasbediliyor. İşçiler günlerdir düşük ücretlere, uygulanmayan toplu iş sözleşmesine ve verilmeyen haklarına karşı seslerini duyurmaya çalışıyorlar. İmzalanan toplu iş sözleşmesine göre maaşlarının 50 bin liranın üzerinde olması gerekirken işçilere aylardır 25 bin lira gibi bir rakam reva görülüyor. Belediye Başkanı işçileri tehdit ederek sendika değiştirmeye zorluyor. Aynı iş yerinde Belediye Başkanının akrabalarının da içinde bulunduğu kadrolu ve geçici işçilere bu rakamın 3 katına kadar ödeme yapıldığı iddialar arasında. İşçiler mağdur, ekonomik zorluklarla mücadele eden işçilerin çoğu tefecilere borçlanmış durumda.

Buradan sesleniyoruz: Emek düşmanlığına son verin, toplu iş sözleşmesini uygulayın, gasbettiğiniz hakları işçilere geri verin.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Grup Başkan Vekili Murat Emir'e aittir.

Buyurun Sayın Emir.

63.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Genel Kurul gündemindeki İklim Kanunu Teklifi'ne, yaşanan don olayına ve tüm partilerin ortaklaşa vereceği araştırma önergesiyle kurulacak komisyona, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ve Millî Eğitim Bakanının açıklamalarına, sağlık alanındaki skandalların bitmediğine, dün gece açıklanan Merkez Bankasının bu yılki zararına, Gazeteci Fuat Uğur'un Üsküdar Belediye Başkanı Sinem Dedetaş'a yönelik söylemlerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen hafta Genel Kurulda görüşülmeye başlanan iklim yasası hem muhalif partilerin etkili direnci hem sivil toplumun bu yasayı kabul etmeyişi, sonrasında bugün iklim kanununun tekrar Komisyona çekilecek olması olumlu bir gelişmedir. Bir yanıştan dönmek erdemdir ama burada yapılması gereken ortak aklı çalıştırmak, sivil toplumun, üniversitelerin, muhalefet partilerinin, sözü olan herkesin sözünü dinlemek ve gerçekten de Türkiye'nin hak ettiği bir iklim yasasını yaşama geçirmektir. Bu yönüyle de komisyon çalışmalarından başlayarak yeniden elde edilen fırsatın etkili bir şekilde değerlendirilmesini ümit ediyorum. Çünkü bugün yaşadığımız don olayı da iklim krizi de onun arkasındaki tarımsal kriz de birbirine son derece bağlı durumlar.

Yine, bugün bütün partilerin ortak tutumuyla, kendi araştırma önergelerimiz olmakla birlikte, yaşadığımız yaygın don hadisesinin Meclisteki tüm partilerin ortaklaşacağı ve ortaklaşa vereceği bir araştırma önergesiyle bir komisyon kurulması kararı da doğrudur ve özellikle de Meclisimizin bu zor gününde borç batağı altında inim inim inleyen ve ürünlerinin büyük bir kısmını kaybetmiş olan çiftçiye bir ses yükseltmesi açısından da son derece değerlidir. Yalnız yeri gelmişken ifade edelim, Sayın Bakan daha tespitler

yapılmadan bu don sonucunda ne kadar tarımsal ürünü kaybettiğimiz dahi belli değilken "Arz açığı olmayacak." gibi bir yaklaşımda bulundu. Bu bilimsel değil, doğru değil, altı dolu değil; dolayısıyla bir Sayın Bakanın böylesine bir büyük afet söz konusuyken daha ciddi ve daha gerçekçi olmasını beklerdik ama bundan sonra hiç olmazsa kurulacak komisyona Sayın Bakanın ve Bakanlık bürokratlarının da olumlu katkı vermesiyle umuyoruz ki hem çiftçimizin umuyoruz ki hem Türkiye'deki, yani başımızda tehlike olarak beliren tarımsal krizi önlemeye dönük önlemler alınacaktır.

Değerli arkadaşlar, bir Millî Eğitim Bakanımız var, bu Millî Eğitim Bakanı proje okullar üzerinden kadrolaşma; proje okullar üzerinden, hiçbir kritere bağlı kalmaksızın, hiçbir gerekçesi olmaksızın "proje okul" diye adlandırdığı 2 binin üzerindeki, cumhuriyetin biriktirdiği, birikimi anlamına gelen köklü, geleneği olan okullarda bir kadro kıyımına gidiyor ve EĞİTİM-BİR-SEN'li öğretmenleri veya AKP teşkilatlarında hazırlanan listelerle atanan öğretmenleri bu okula atıyor; oranın deneyimli öğretmenlerini de norm fazlası gerekçesiyle açığa, il millî eğitim müdürlüklerine çekiyorlar. Bu, hem bu okullardaki eğitim kalitesini düşürmesi açısından hem de okullardaki böylesine siyasi kadrolaşmayı fütursuzca yapma olanağını açması bakımından son derece tehlikelidir. Ama, Sayın Bakan, yani proje bakan, yani Türkiye'de millî eğitimi çökertmekle sorumlu, onun projesi olan Sayın Bakan dönüp kendi alanıyla ilgili sorulara cevap veremeyince Cumhuriyet Halk Partisine ve Sayın Genel Başkanımıza sataşmaya kalkacak kadar da fütursuzdur. Sayın Bakanın Genel Başkanımıza ve Cumhuriyet Halk Partisine söz söyleme hakkı da yoktur, haddi de yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) Kendisi okulların niye temizlenemediğini, niye okullarda bir öğün bile yemek verilemediğini, niye okullara giden çocuklarımızın en az üçte 1'inin okula aç gidip gelmek zorunda kaldığını, niye 1 milyon öğretmen ataması beklerken hâlâ öğretmen atanamadığını, niye sözleşmeli öğretmenlik üzerinden öğretmeni köleliğe mahkûm ettiğini, niye yirmi beş yıllık bir öğretmenin 41 bin lira maaşa mahkûm edildiğini söylemek yerine, kendi çağ dışı kafasına uygun ve gerici bir akılla güya "Maarif Yüzyılı" adı altındaki eğitim sistemini gençlerimize dayatma peşinde. Bunu şiddetle kınıyoruz. Türkiye'nin ihtiyacı olan, bilimsel, çağdaş, laik eğitimidir ama kendileri başka bir müfredatın peşindeler. Kendisinin doçentliği şaibelidir, profesörlüğü şaibelidir, rektör olabilmesi için KHK'yle bir günlüğüne bir madde değiştirilmiştir, o bile hüyledir ve hesap vereceği onca şey varken Cumhuriyet Halk Partisinin kurultayına, delegelerine dil uzatmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Buradan söyleyelim: Cumhuriyet Halk Partisinin delegelerine iftira atanlara ve Cumhuriyet Halk Partisine kayyum atama hevesine düşenlere Cumhuriyet Halk Partisinin 1.323 delegesi hak ettikleri cevabı vermiştir, hak ettikleri tokadı altmıştır.

Değerli arkadaşlar, sağlık alanında skandallar bitmiyor. Zaten kıt olan kaynaklarımızın özellikle iktidarla ilişkili gruplar tarafından talan edildiği haberlere sık sık rastlıyoruz. Burada söz konusu olan denetimsizlik değil, burada söz konusu olan sadece birilerinin çalma arzusu veya zenginleşme hırsı değil; burada aynı zamanda bir arkalama, hırsızları koruma, hırsızların üstüne gitmeme hatta hırsızlarla yan yana, birlikte devletin kasasını soyma çabası var. Başka türlü olsa SGK'nin böylesine soyulması, böylesine talan edilmesi mümkün olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun, tamamlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, bu sefer de yine diyaliz çetesi çıktı karşımıza. Ölenler için dahi "Diyaliz oldu." diye SGK'ye fatura kesmişler. Bir soruşturma yürütülmüş, Emniyetin 860 sayfalık bir soruşturma raporu var. Yine, aynı şekilde, müfettişlerin, SGK müfettişlerinin 80 sayfalık raporu var, SGK'nin 2022 yılında 792 bin lira ceza kestiği gerçeği var ama Sağlık Bakanı hâlâ uyuyor ve iddiaların asılsız olduğunu söylüyor. Aynen yenidoğan çetesinde olduğu gibi, "Denetledik, öyle olaylar yok." diyorlar ama hırsızların sırtını sıvazlamaya devam ediyorlar. Siyasi irade arkalarında durmasa, siyasi irade bu hırsızlarla el ele vermese, siyasi irade bu hırsızlıkların önüne geçme kararlılığında olsa bunların hiçbir elbette ki yapılamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emir, tamamlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, maalesef Türkiye'deki, ülkemizdeki ekonomik dengeler giderek bozulurken halkımız da ağır bir yoksulluğun pençesinde inim inim inlemek durumunda kalıyor.

Sadece bir konuya değineceğim: Merkez Bankasının bu yılki zararı dün gece açıklandı, 700 milyar lira. Bu zararın kur korumalı mevduattan kaynaklandığını biliyoruz. Geçen yılki bu rakam, toplam zarar 1 trilyon 150 milyar lira iken bu yıl ekleyin 700 milyarı, 1 trilyon 850 milyar lira kur korumalı mevduatın bu millete maliyeti olmuştur. Kim yapmıştır, bu borcu kim yapmıştır? Tayyip Erdoğan yapmıştır. "Nas" demiştir, "Faizi indireceğiz." demiştir, seçimi almak pahasına bu ülkenin bütün ekonomik dengelerini bozmuştur; sonuçta Maliye Bakanını yollamıştır ama geriye kalan 1 trilyon 850 milyar liralık borç vatandaşın sırtına bırakılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Buradan sesleniyoruz: O 14 bin liraya mahkûm ettiğiniz emeklilerden esirgiyorsunuz, 20 bin lira verdiğiniz asgari ücretliden esirgiyorsunuz, 11,5 milyon işsizden esirgiyorsunuz, çiftçiden esirgiyorsunuz, emekçiden esirgiyorsunuz ama para babalarına 1,850 milyarı bir çırpıda veriyorsunuz, sonra da "Faize karşıyız." diyorsunuz; Allah sizi ıslah etsin. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, son bir konu, önemli bir konu, gündeme getirmek isterim. Yandaş gazeteci, iktidarın tetikçisi Fuat Uğur bizim Üsküdar Belediye Başkanımız Sinem Dedetaş'a burada söylemeyeceğim, edepsizce, alçakça, nefret dolu ve kadınlara karşı cinsiyetçi bir söylemde bulundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, son kez açıyorum, buyurun lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Buna karşılık biz buna cevap vermeyi biliriz, buna cevap vereceğiz ama buna cevap vermenin öncelikle mevkiidaim Sayın Leyla Şahin Usta'ya düştüğünü düşünüyorum. Kendisinin böyle bir rezillığe göz yummayacağını, buna

hak ettiği cevabı vereceğini umuyorum ve kendisinden böylesine cinsiyetçi, böylesine alçakça ve böylesine bir kadın belediye başkanını tahkir edici sözlerden dolayı da gerekli cevabı vermesini bekliyoruz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Grup Başkan Vekili Leyla Şahin Usta'ya aittir.

Buyurun Sayın Usta.

64.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, yaşanan zirai don olayına ve 6 siyasi parti grubunun araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili ortaklaşa verdiği öneriye, geçen hafta düzenlenen Antalya Diploması Forumu'na, proje okullarıyla ilgili iddialara, kadınların doğum meselesiyle ilgili gündeme, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli Divan, kıymetli milletvekilleri; ben de iyi bir hafta geçirme temennisiyle tüm Meclisimize saygılarımı sunuyorum.

Küresel iklim değişikliğinden en çok etkilenen ülkelerin başında coğrafi konumu itibarıyla da ülkemiz gelmektedir. Her geçen gün etkisini hissettiğimiz iklim değişikliği, bazen kuraklık, bazen sel, bazen dolu ve don gibi meteorolojik olaylarla da kendisini göstermektedir. Hava koşullarına doğrudan bağlı olan tarımsal üretimde de iklim değişikliklerinden en çok etkilenen alanların başında yer almaktadır tabii ki.

Özellikle, 10-14 Nisan tarihleri arasındaki günlerde hava sıcaklıklarında ani düşüşler yaşanmış, bazı yerlerde son otuz yılın en düşük sıcaklıkları da kaydedilmiştir. Bu olumsuz hava koşulları sonucu maalesef 2014'te yaşanan büyük zirai don olayından sonra tarihimizin en büyük zirai don olaylarından biri de yaşanmıştır. 2014 yılında en düşük sıcaklık eksi 8 derece olarak ölçülmüşken. Bu son günlerde yaşadığımız don olayında eksi 17 dereceye varan sıcaklıklar kaydedilmiştir. Geçtiğimiz yıl sadece 0,4 milyon dekar alan dondan zarar görmüşken bu son olayda tahmini 14 milyon dekar alan etkilenmiş görünüyor. Bu alanlardaki hasar oranları hasar tespitinin sonunda daha da netleşecektir. Tüm üreticilerimize, çiftçilerimize, köylülerimize bir kez daha geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Tabii, 2017 yılından itibaren zirai donun önlenmesine yönelik TARSİM'in uygulamaya konulmasıyla beraber yapılan çalışmaların ne kadar kıymetli olduğunu bir kez daha anlıyoruz. 2017 yılından itibaren zirai dona karşı makine ve ekipman için 384 milyon TL hibe desteği verilmiş. Yine bu kapsamda, üreticilerimize son on yılda toplam 1,5 milyar TL de prim indirimi sağlanmıştır. Bakanlığımız özellikle son yaşanan don olayından önce Zirai Don Erken Uyarı Sistemi aracılığıyla ve kendileri de sahada bulunarak üreticilerimizi bilgilendirdiği gibi, don hadisesi başladığı andan itibaren de olumsuz etkiyi en aza indirmek için büyük bir çaba içerisinde olmuş, çiftçilerimizin yanında olmuştur. Henüz hasar tespiti çalışmaları sürerken "ülkemizdeki bütün tarımsal faaliyetin bundan olumsuz etkilendiği, gıda arz güvenliğinin tehlikede olduğu, yurt dışına bağımlı olunacağı" şeklinde birtakım yorumlar yapılmıştır. Bu tip yorumlara itibar edilmemesi gerektiğini özellikle belirtmek isterim.

Tabii, eksi 17 dereceye kadar düşen sıcaklık sonucu oluşan don olayı ülkemizin belli bölgelerinde pek çok meyve çeşidini; fındığı, cevizi de maalesef etkilemiştir. İlk tespitler ve saha gözlemleri neticesinde kayısı, üzüm, elma, şeftali, nektarin, fındık, ceviz gibi ürün gruplarında farklı derecelerde hasarlar meydana gelmiştir. Hasarın boyutu ve etkisi ise hasar tespitine yönelik çalışmaların tamamlanması sonrasında net bir şekilde de ortaya çıkacaktır. Hava şartlarının mevsim normallerine dönmeye başladığı ve üretim süreçlerinin devam etmekte olduğu da dikkate alındığında, üretimin devamlılığını ve arz güvenliğini sağlamak üzere Tarım ve Orman Bakanlığımız her türlü çalışmayı yapmakta ve çiftçilerimizin yanındadır. Bu olay da göstermiştir ki don, sel, kuraklık gibi olumsuz durumlardan etkilenmemek için prim bedelinin yüzde 70'e kadar yakını devletimiz tarafından ödenen TARSİM yaptırılması ve Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlılık son derece önemlidir. Bugüne kadar olduğu gibi bugünden sonra da yine çiftçilerimizin, üreticimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Bunun en önemli göstergesi olarak da bugün Meclisimizde 6 siyasi parti grubu olarak ortaklaşa, Mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili önerimizi veriyoruz. Bu öneriyle birlikte hem iklim değişikliğiyle ilgili, sel, don, felaketlerle ilgili ve bu sigortalar, tarım sigortalarıyla ilgili eksiklik veya yapılması gerekenler neyse bunların hepsinin inceleneceği bir komisyonun kurulması çok önemlidir ve kıymetlidir. Bu konuda çaba gösteren ve komisyonda faaliyet gösterecek olan tüm milletvekillerimize şimdiden başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz hafta Türkiye uluslararası arenada çok önemli bir ev sahipliğine imza altmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde, Dışişleri Bakanlığımızın öncülüğünde gerçekleştirilen Antalya Diploması Forumu dünyada diplomasinin yönünü tayin edecek stratejik bir buluşmaya da dönüşmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlayayım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu önemli Forum'da 155 ülkeden 21 devlet ve hükümet bakanıyla 64'ü bakan olmak üzere 6 binin üzerinde misafirimizi ağırlamış bulunuyoruz.

Forum'un bu yılki teması "Ayrışan Dünyada Diplomasıyı Sahiplenmek" olarak belirlenmişti. Türkiye, diplomasıyla barışın, arabuluculuğun, çok taraflı iş birliğinin nasıl mümkün olabileceğini bir kez daha göstermiştir.

Antalya Diploması Forumu, dış politikadaki vizyonumuzun bir tezahürü olmasının yanı sıra, aynı zamanda necip milletimizin küresel meselelere olan duyarlılığının da bir ilanıdır. Çünkü biz biliyoruz ki barış sadece diplomatik masalarda değil milletlerin vicdanlarında da inşa edilir. Bir yanda Gazze'de yaşanan insanlık dramı, diğer yanda Sudan, Ukrayna, Yemen ve bu acıları yaşayan birçok ülke, bütün bu çatışmaların ortasında Türkiye istikrarın ve barışın teminatı olmuş, mazlumların sesi olmuş, adaletin sesi olmuş ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...tüm dünyaya da yine aynı çağırıyor "Dünya 5'ten büyüktür." "İnsanlık 5'ten büyüktür." çağırısını yinelemiştir.

Sayın Başkanım, bu proje okullarıyla ilgili iddialarla ilgili Sayın Bakan da açıklama yapmıştır. Sayın Bakan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunudur. Kuzey Kıbrıs'tan yatay geçişli değildir, diplomasında da eğitiminde de hiçbir şaibe bulunmamaktadır. Kendi ekiplerinde şaibeli diplomaları ve usulsüzlükleri olanlar herkesi kendisi gibi zannediyor maalesef. Bu etiketlemelerden vazgeçsinler.

Proje okullarındaki atamalar, tayinler her zaman olan, rutin işlemlerin başında olan bir şeydir. Bu sanki yeni bir gündem gibi kamuoyunun gündemine siyasi veya politik atamalar şeklinde de gündeme getirerek maalesef ana muhalefetin kendi içindeki karışıklıkları üniversite öğrencileri, lise öğrencileri üzerinden bir kamuoyuna mal etme çabasını gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu okullara ve önlerine gidip öğrencileri kendi siyasi malzemelerine birer kalkan yapmalarını açıkçası doğru bulmuyoruz. Bu bir akıl işi değildir. Bu öğrenciler hepimizin öğrencileri, öğretmenler hepimizin öğretmenleri, okullar hepimizin okulları. O okullarda görev yapan öğretmenlerin hiçbirinin açığa alınmadığını Bakan Bey açıklamıştır. Hepsinin görev yerleri bellidir ve bu proje okullarına gelen her bir öğretmen de değerlidir. O okuldan başka bir okula gitmeleri o öğretmenlerin değerini düşürmez, gittikleri okulları da "değersiz okullar" diye de nitelendirmek veya yanlış bir yorumda bulunmak da kesinlikle ülkenin ana muhalefetine yakışan bir tavır değildir. Ülkenin eğitimiyle ilgili mevzuatına uygun yapılan işleri de kendi siyasi hedeflerine, amaçlarına amel etmeleri doğru değildir.

Kadınların doğum meselesiyle ilgili bir gündem var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Bir hekim olarak "doğum" dediğimizde şunu söylemek istiyorum: Bütün dünyada geçerli olan normal doğum anlaşılır, "sezaryen" dediğimiz şey bir ameliyattır; bu, dünyada geçerli tıbbi bir kanun, tıbbi bir meseledir. Biz bunu Türkiye'de söyleyince, ne hikmetse işin doğrusunu söyleyince kadınlara karışmak, kimin ne yapacağına karışmak, talimat vermek gibi anlaşılıyor ama tıbbi bir gerçeği ve doğruyu savunmak herkesin hakkıdır diye düşünüyorum. Normal doğumu talep etmek herkesin hakkı ve olması gereken tamamen tıbbi bir mevzudur. Bu konudan da farklı bir yorum çıkarmak çok abesle iştigaldir. Elbette ki normal doğumu savunacağız ve teşvik edeceğiz. Bu, kadının doğasıyla, kimyasıyla, fizyolojisiyle, tamamıyla kendisiyle barışık bir hâlde olması için en önemli doğum şeklidir; bunu tabii ki savunacağız ve anlatacağız, bütün kadınlarımızın da normal doğumu tecrübe etmesi için elimizden geleni yapacağız.

Bir gazetecinin bir belediye başkanıyla ilgili sözlerinden bahsedildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlayacağım.

Konuyu bilmiyorum ancak bir gazetecinin beni bağlamadığını, bizim grubumuzu bağlamadığını özellikle söylemek istiyorum. Kendisi ne beyanda bulundursa çıkar, kendisi gerekiyorsa özrünü diler veya söyler ancak bizim grubumuzu bağlayacak bir kişi de değildir, bir kurum da değildir. O yüzden, bu konuda hiçbir açıklama yapmayı doğru bulmuyorum. Çıkar, kendisi ne söylediyse ne anlaşıldıysa ifade eder. Bir gazeteci üzerinden bize ve grubumuza saldırmak doğru değildir. Kadınlar konusunda en çok çaba gösteren, kadın hakları konusunda, kadınlara cinsiyetçi yaklaşımla ilgili en çok çaba gösteren isimlerden birisi benim ki bu konuda Murat Emir Bey'i de bu Meclisteki ciddi uyarılmış kadınlardan birisiyim.

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koçyiğit.

65.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, bu, kadının bedenine yönelik müdahaleleri konuşmamız lazım, belki en fazla konuşmamız gereken zeminlerden biri de Meclis. Ne yazık ki erkekler, örneğin, bir futbol maçına çıkan erkekler ellerinde pankartlarla sahaya inip "Doğal Olan Normal Doğumdur" diyebiliyorlar. Şimdi, ben sormak istiyorum: Bu erkekler mi doğuruyor? Bu erkekler kadınların hangi yöntemle doğuracağına niçin karar veriyor ya da nasıl doğuracağına dair söz söyleme hakkını kendisinde nasıl görüyor?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Doktorlar karar veriyor, doktorlar! Erkeklerle derdin ne senin!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bir futbol için sahaya inenin top oynaması gerekmez mi? Ama hayır, ahkâm kesiyor. Hangi konuda? Kadın bedeni konusunda, kadının nasıl doğum yapacağı konusunda. Ya da iktidarın kendisi de kadının kaç çocuk doğuracağını, kadının nasıl olması gerektiğini; kahkahasının tonunu, eteğinin boyunu, başörtüsünü, saçını, her şeyi konuşuyor. Kim konuşuyor? Erkekler konuşuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, tamamlayın lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Biz çok açık ve net bir şekilde şunu söylüyoruz: Kadınların çocuk doğurup doğurması, kadınların kaç çocuk doğuracağı ve hangi yöntemle doğuracağı kadınların kararıdır; hiç kimse kadınların kararına karışamaz. Kadınların bedenine, kadınların kararlarına müdahale etmekten vazgeçin. Bu müdahalelerin sonucunda bu ülkede günde ortalama 3 kadın katlediliyor. Erkekler, erkek iktidar, erkek egemen devlet kendisinde bu hakkı bulamaz, biz buna izin vermiyoruz. Biz kadınlar kendi kararımızı kendimiz veririz, beden bizim bedenimiz ve söz hakkı sadece ve sadece kadınlarındır. Hiç kimsenin bir doğum yöntemini kadınlara dikte etmesini doğru bulmuyoruz; kadınların fizyolojik yapısı, kadınların psikolojik durumu ve hekimiyle yürüteceği tartışma sonucunda en doğru olana karar vereceklerine inanıyoruz. Bu konuda hiç kimse kadının bedenine müdahale etmemelidir, bu anlayışı reddediyoruz ve kınıyoruz. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun lütfen.

66.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Usta'ya sondan başlayarak cevap vereyim: Fuat Uğur'un söyledikleri sizi bağlamıyor olabilir ama o sizin yandaş gazeteciniz, her gün sizin adınıza konuşuyor, borazanlık yapıyor; soruşturmaları, mahkeme kararlarını, darbeleri önceden haber veriyor, sizinle iç içe. Dolayısıyla önce karşı çıkmak size düşer. "Ben duymadım, bilmiyorum." diye sessiz kalarak bunu savuşturamazsınız Sayın Usta. Burada, bir kadına, bir kadın siyasetçiye cinsiyetçi ve ağza alınamayacak alçaklıkta bir yaklaşım var. Bunun yarısı size yapılsaydı -Cumhuriyet Halk Partililer bunu yapmaz ama bunun yarısının size yapıldığını düşünün- önce ben karşı çıkardım, önce ben buna engel olmaya çalıştım, önce ben bunu lanetledim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun tamamlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Dolayısıyla saygınlığı korumak, kadın hakkını korumak, kadının saygınlığını korumak aslında önce bir başka kadının saygınlığına, bir başka kadının onuruna ne kadar saygı duyduğunuzla ilgilidir. Başkasına yapılınc "Duymadım, bilmiyorum, ben bu konuda yorum yapmam." ama sizden birine onda 1'i yapılınc ayağa kalkarsanız bu, samimiyetsizliktir, tutarsızlıktır. Sizi tutarlı olmaya davet ediyorum ve hepiniz de biliyorsunuz Fuat Uğur'un ne söylediğini. Bunun yarısını size söylemeye kalkarlar, mahcup olursunuz burada, sessiz kalırsınız.

İkinci konu: Burada sorun devletin normal doğum politikası olması değil. Bir devletin, Sağlık Bakanlığının normal doğum politikası olur ama bu normal doğum politikasının erkekler üzerinden kadınlara dayatmacı bir anlayışla yapılmasına karşıyız biz. Dolayısıyla erkekler futbol maçında çıkacak, kadınlara nasıl doğum yapacaklarını söyleyecek; olamaz böyle bir şey. Buna karşı çıkıyoruz, siz bunu anlamamaya çalışıyorsunuz, almaza yatıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Diğer bir nokta, Millî Eğitim Bakanı "Okullar hepimizin, proje okulları da hepimizin." diyor, doğru söylüyor ama nedense proje okullara atanan öğretmenlerin hepsi EĞİTİM-BİR-SEN'li, hepsi AKP teşkilatlarıyla ilişkili; biz buna karşıyız. Liyakati ortadan kaldırdığımız için burada feryat ediyoruz, bunu gündeme getiriyoruz. Biz, Yusuf Tekin üniversite mezunu değil demedik ki... Siz, doçentliğinin hileli olduğuna, rektörlüğünün bir günlük yasayla... Ya, utanır insan; insan önüne bakar, yüzü kızarır. Kişiye özel yasa çıktı, KHK çıktı; rektör atandı, geri çekildi KHK; buna karşıyız, buna cevap verir. Üstüne üstlük, İmamoğlu'nun diplomasını, anasının ak sütü gibi helal olan diplomasını iptal etmek için TÜRGEV'ci uzmanlara, TÜRGEV'cilerden oluşturduğunuz komisyona rapor verdirdiniz, otuz beş yıllık diplomayı iptal ettirdiniz ama Tayyip Erdoğan diplomasını ortaya koyabildi mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, son kez açıyorum.

Tamamlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Efendim, okul yanmış, üniversitenin adı değişmiş ama ortada diploma yok. Diplomanın benzerini tasdikleyen noterin ceza aldığını biliyor musunuz? Ve şu anda Tayyip Erdoğan'ın gerçekten ortaya koyduğu bir üniversite diploması yok ama onun diplomasına "Sahte belgedir." diye işlem yapacak cumhuriyet savcılığı da yok ve YÖK'e baskı yapıp üniversiteye "Acele edin de iptal edin çünkü bu kişi gümbür gümbür geliyor, Cumhurbaşkanı olacak." diye baskı yapan da yok. O yüzden, diploması var zannediyorsunuz ama Tayyip Erdoğan'ın diplomasının olup olmadığı hâlâ büyük bir soru işaretidir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Boşuna zorlamayın ya, inanmadığınız şeyleri söylüyorsunuz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İktidar değişsin, göreceğiz.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun lütfen.

67.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, iklim kanununa, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ile Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, iklim kanunuyla ilgili bir iki cümle söyleyecektim az önce, onu tamamlayamadım.

Evet, iklim kanunuyla ilgili, bugün, komisyon kurulması sonrasında oradan gelecek katkıların da değerlendirilmesi ve toplumda birtakım konuların yanlış anlaşılması üzerine, daha çok tartışılması, konuşulması, hepimizin ortak görüşleri çerçevesinde -muhalefetin de iktidarın da- yeniden çalışılması üzerine karar verdik ve bu konuyu ileri bir tarihe bıraktığımızı ben de söylemek

istiyorum. Bu doğru bir karar ama iklim kanununun olması bir şart. Bugün, donla ilgili yaşadığımız çok canlı ve bire bir örneğiyle beraber bir iklim kanununa ihtiyacımızın olduğu da kesin.

İkinci mevzu; doğum eğitimlerinde artık eşli doğum eğitimleri yapılıyor, bütün dünyada bu var. Doğum eğitimine sadece gebeyi almıyorsunuz, anneyi almıyorsunuz, eşini de alıyorsunuz. İşin içine erkekleri dâhil eden bir sistemden bahsediyoruz. Bir hekim olarak Murat Bey'in bunları bilmemesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Buradaki amaç kadınlara dayatma değil erkeklerin de bu bilince ulaşması gerekiyor. Yani eğer eşli bir doğum eğitimi yapıyorsak erkekler oraya gelirken niye geliyorsunuz diye sorguluyoruz, gelecekler tabii ki diyoruz. Tabii ki doğumla ilgili kararı bilimsel açıdan değerlendirecekler, hastayla beraber hekimi karar verecektir, hekim karar verecektir. Eğer bir endikasyon varsa elbette ki her türlü müdahale yapılacaktır ama artık dünyadaki gelişen yeniliklere bizim de ayak uydurmamız gerekiyor. Bu kadar bağınaz ve gerici bir zihniyetle yaklaşmamak gerekiyor. Bu ülkede, zamanında "nüfus planlaması" adı altında kadınlara nüfus planlaması eğitimleri verilirken niye bunlara karşı çıkılmadı? Bunları konuşursak... Kimse kadınların bedeni üzerinden zorlama yapıldığını iddia edip de bize yüklenmesin. Biz o zaman da karşı çıktık, kimse karışmasın dedik, bugün de aynı kanaatteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz tıbbi ve gerçek bir model olan doğumla ilgili çalışmalarımızı devam ettireceğiz, burada kesinlikle bir baskı veya dayatma yok. Elbette ki kadınların ve hekimlerin kararlarıyla birlikte en doğrusu yapılacaktır. Ama bu işin bir tarafında elbette ki erkekler var çünkü bu çocukların babaları da var, babaları da erkeklerden oluyor. O yüzden erkeklerin de bu konuda eğitilmesi ve bilinçlenmesi şart.

Diploma mevzusuna girdiğimiz andan itibaren hemen bir saldırıya geçiyorlar. Burada İmamoğlu'nun usulsüz geçişinden başlayan bir sürecin olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Sonraki eğitim sürecinde neler olduğunu tartışmaya gerek yok, buna bir karar verilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın diploması vardır, defalarca da ortaya verilmiştir, yayınlanmıştır. Bunu konuşmaya getirip de kendilerini haklı konuma getirmeye çalışıyorlar, bunun da çok iyi farkındayız. "Utanmak" kelimesini kullanacaksak eğer, bu ülkede Cumhurbaşkanı adayı olmak için ortaya çıkmış, yıllarca belediye başkanlığı yapmış birinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, son kez açıyorum.

Tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...usulsüz bir yatay geçişle, haksız yere, başkalarının da hakkını yiyerek İstanbul Üniversitesine geçtiğini söylemekten çekinmesinler.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, buyurun.

68.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, hakkını aramak için Millî Eğitim Bakanlığının önüne gelen mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, proje okulları konuşuyoruz; Millî Eğitim Bakanının yaptığı usulsüz atamaları, açığa almaları konuşuyoruz; eğitimin ideolojik saiklere, siyasi saiklere göre şekillendirilmesini konuşuyoruz; eğitim sisteminin dönüştürülerek kindar ve dindar bir nesil yetiştirme hedeflerine doğru adım adım dönüşümden bahsediyoruz ama bütün bunların içerisinde bir de eğitim emekçilerinin yaşadığı mülakat mağduriyeti var. AKP iktidarı seçim zamanı "Mülakatı kaldıracağız." diye söz verdi, bunu bütün kamuoyuna beyan etti ve kendi seçim beyannamesine koydu ama bunu gerçekleştirmedi. Bugün de Millî Eğitim Bakanlığının önünde mülakat mağduru öğretmenler var. Şu anda gelen bilgiye göre, Millî Eğitim Bakanlığının önündeki öğretmenlere saldırı olmuş, tartaklanmışlar; içlerinde fenalaşanlar var, gözüaltına alınanlar olmuş. Bakın, yapılması gerekenler, orada hakkını aramak için Millî Eğitim Bakanlığının önüne gelen öğretmenleri coplamak, gazlamak, onları gözüaltına almak değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, son kez açıyorum, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Yapılması gereken, mülakat gibi antidemokratik ve gerçekten sistematik olarak ayrımcılık üreten, sistematik olarak öğretmenleri, öğretmen adaylarını bir şekilde eleyen, iktidara yakın olanların atamasına yol açan bu sistemin lağvedilmesidir. Bir sınav yapıyorsunuz, bu sınavın sonuçları üzerinden mülakat yapıyorsunuz, en yüksek puanı alanı atamıyorsunuz, en düşük puanı alanı atıyorsunuz. Bu hukuksuzluğun, bu adaletsizliğin giderilmesi gerekiyor. Öğretmenlere yapılan saldırıyı kınıyoruz, şiddetle reddediyoruz. Öğretmenlerden, eğitim sisteminden elinizi çekin. Bu ülkede özgür, eşit, eleştirel, bilimsel ve ana dilde bir eğitim sisteminin önünü açın çağrısını da buradan yenilemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, Grup Başkan Vekilinize vekâleten söz talep ediyorsunuz.

Buyurun.

69.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Usta'nın eksik bilgiden dolayı proje okullarıyla alakalı yanlış söylemini hem düzeltmek hem de ne olduğunu ifade etmek istiyorum.

Öncelikle "Proje okullarında şu an açığa alınma yok." dedi. Tabiri düzeltelim; orada yıllarca görev yapmış, daha doğrusu, bu okulların bu denli marka okul olmasında emeği olan; on yıl, on beş yıl, yirmi yıl görev yapmış öğretmenlerin proje okullarından hiçbir kritere dayanmaksızın, hiçbir bilgilendirilme yapılmadan norm fazlası durumuna yani havuza düşürülmesi var. Bu ne anlama geliyor biliyor musunuz Sayın Usta? Bu, şu anlama geliyor: Norm fazlası atamasıyla birlikte, tayin edilen bölgede...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hemen tamamlayayım.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Türkoğlu.

Buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - ...norm fazlası durumuna düşen bu öğretmenlerimiz belki de 100 kilometre, 160 kilometre mesafede, istekleri dışındaki okullarda görevlendirilecek anlamına geliyor. Atananın neden atandığını bilmediği, atanmayanın, havuza ve norm fazlası durumuna düşürülen öğretmenin neden bu hâle düşürüldüğünü bilmediği bir durumla karşı karşıyayız. Meselenin özü şudur bir cümleyle: İdari anlamda arka bahçeye dönüştürülen proje okullarının öğretmen kadrolaşması anlamında da arka bahçeye dönüştürülme operasyonudur bu. Liseli gençlerin, öğretmenlerinin uğramış olduğu bu haksızlık karşısında sessiz kalmamaları takdire şayan bir durumdur.

Teşekkür ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

70.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ederim Başkanım.

Öğretmenler bilmiyor değil, öğretmenler süreçlerini çok iyi biliyorlar, uzatmayla o okulda kaldıklarını çok iyi biliyorlar, tayinlerinin ve atamalarının olacağını da çok iyi biliyorlar, tercihlerini de yapıyorlar, tercih yaptılar. Bu konuların hepsinin bilgileri kendilerine tek tek verilmiş durumda ama maalesef, kamuoyunu ve sizleri de böyle yanıltmak ve bu işi bir siyasi mecraaya çekmek için bu tip söylemlerle uğraşıyoruz. Lütfen öğrencileri siyasetin malzemesi yapmaktan vazgeçin. Her okulumuz proje okulu kadar kıymetli. Bu öğretmenlerimiz başarılı öğretmenler, kimse "başarısız" demiyor, sürgüne de gitmiyorlar; gittikleri okulları da her okul gibi abat edebilirler, oradaki her öğrenciye de aynı eğitimi verebilirler. Ülkemizin bazı yerlerine gitmeyi sanki sürgün diye değerlendiriyorsunuz ama on beş, on altı yıldır bir yerde görev yapıyor olmak sizin sürekli orada kalacağınız anlamına gelmez. Mevzuat gereği elbette ki bütün öğretmenlerin bir tayin dönemi, bir atama dönemi olduğunu onlar da çok iyi biliyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bütün eğitim sistemi camiasındaki öğretmenlerimizin hepsi de biliyor. Ayrıca, bu atamalardan öğretmenlerimizin de hepsi memnunlar çünkü her öğretmen atama geçiriyor. Çakılı kadromuz var, çakılı kadrodan sonra atanıyorlar; kadroya geçtikten sonra, sözleşmeleri bittikten sonra çakılı kadro dışındaki yere atamaları yapılıyor. Daha sonra orada dört yıl, uzatmayla sekiz yıl görev yapıyorlar. Şimdi, niye başkasına bir ayrıcalık yaparak on beş, on altı yıldır görev yaptığı yerde illa tutacağız, başka öğretmenlere tayin yapacağız? Burada hiçbir arka plan, arka bahçe yok, bunu çok net söylüyorum, özellikle öğrencilerimiz için söylüyorum; gelen öğretmenlerin de en az giden öğretmenlerimiz kadar değerli olduğunu görecekler ve giden öğretmenlerin de gittiği okullardaki başarılarını hep birlikte göreceğiz.

Teşekkür ederim.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Çok kısa bir şey ekleyebilir miyim efendim, özür dilerim...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, Grup Başkan Vekili değilsiniz zaten.

BAŞKAN - Amaç hasıl olmuştur, gündeme geçmemiz gerekiyor. Lütfen, daha sonra...

Sayın Cumhur Uzun, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkanım, o zaman, peki...

Yirmi üç yıldır iktidardasınız, kimse "Yirmi üç yıldır, niye bu kadar uzun süre duruyorsunuz?" diyor mu? Demiyor.

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Onunla bunu karıştıramazsınız.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - İktidarda kalma gerekçeniz milletin oy vermesi.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyoruz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sorabilir miyim Şahin Usta? On yıllık bir öğretmeni hangi gerekçeyle... Gerekçeniz ne, söyler misiniz? Neden o okulda görevlendirilmediğinin gerekçesi nedir? Gerekçe yok, kriter yok, kriter.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyoruz.

Sayın Cumhur Uzun...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Proje okullarının 2020'den itibaren...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ya, efendim, kriter yok, yanıltmayın milleti.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Proje okulları 2020'den beri var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AKP yandaşı değil ya, kriteri o.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, mevzu şu: EĞİTİM-BİR-SEN, Cihannüma veya bir tarikat olması lazım.
BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, Sayın Uzun'a söz verdim, söz hakkını kullanamıyor, lütfen...
YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bari doğrular tutanağa geçsin.
BAŞKAN - Buyurun Sayın Uzun.

71.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin Muğla'daki protestolara katılan 5 öğrencisine ilişkin açıklaması

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız ve Cumhurbaşkanlığı adayımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nun siyasi bir darbe ve hukuken dayanaksız iddialarla tutuklanması sonrasında başta İstanbul Saraçhane olmak üzere yurdun dört bir yanında vatandaşlarımız bu durumu protesto etmiştir. Bu protestoların adreslerinden biri de memleketim Muğla olmuştur. Anayasal hakkını kullanarak bu eylemlere katılan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencisi 5 gencimiz barındıkları yurtlardan aranarak kendi istekleriyle yurtlarından ayrılmalrı, ayrılmazlarsa yurtlara bir daha alınmayacakları ve burslarının kesileceği söylenmiş, sonrasında da yurtlarla ilişkileri kesilmiştir. Buradan Gençlik ve Spor Bakanlığına sesleniyorum: O öğrenciler 1 milyon Muğlalıya emanettir ama en başta devletimize emanettir. Bir an önce bu yanlışlıktan dönülmeli, gençlerimiz yeniden yurtlara yerleştirilmeli ve bu kanunsuz talimatı verenler hakkında işlem yapılmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Aykut Kaya, buyurun.

72.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalya'nın Kaş ilçesinin Çavdır Mahallesi'nde 550 öğrencisi bulunan ilköğretim okuluna ve Saklıkent Eşen Çayı üzerinden denize akan suyun kullanımıyla ilgili projeye ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Kaş ilçemizin Çavdır Mahallesi'nde 550 öğrencisi bulunan ilköğretim okulunda sınıflarda 45 öğrenci ders görüyor ve artık mevcut bina yetersiz kalıyor. Okulun hemen yanında Millî Eğitim Bakanlığına ait 5 dönümlük alana bir okul binası yapılarak çocuklarımızın sağlıklı koşullarda eğitim alması sağlanmalıdır. Millî Eğitim Bakanlığını Kaş ilçemizin Çavdır Mahallesi'ne bu binayı kazandırmaya davet ediyorum.

Saklıkent Eşen Çayı üzerinden denize akan su, Palamut, Çavdır ve Çayköy Mahallelerimizin tarımsal sulama ihtiyacını karşılayabilecek durumdadır. DSİ yıllar önce bu suyun kullanımıyla ilgili bir proje geliştirmiş ancak bugüne kadar herhangi bir adım atılmamıştır. Çiftçilerimiz kuraklıkla mücadele ederken pahalı ve zahmetli sondaj suyuna mahkûm edilemez. Tarım ve Orman Bakanlığını bu projeyi hayata geçirmeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Gülderen Varlı...

Buyurun Sayın Varlı.

73.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, Enfal katliamına ilişkin açıklaması

GÜLDEREN VARLI (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Her gün bir acıyı, her hafta bir katliamı anıyoruz çünkü bu topraklar yıllardır halkların kanıyla yoğruluyor ama biz bu acılara ne alıştık ne de yaşananları unuttuk.

Saddam Hüseyin'in rejiminin 14 Nisan 1988'de gerçekleştirdiği ve binlerce Kürt'ün katledildiği Enfal katliamının üzerinden otuz yedi yıl geçti. Katliamda, yaşam kutsallığıyla beraber Kürt halkının dili, kültürü, köyleri, yaşam alanları da hedef alındı; Kürt halkının varlığı haritadan silinmek istendi ve buna dünya sustu. Bu sessizlik kulaklarımızda hâlâ çınlıyor ama biz susmadık, susmayacağız. Enfal katliamı Kürtlerin hafızasında, yüreğinde açılmış derin bir yaradır. Katledilenleri rahmetle anıyorum. Bu topraklarda barış ve adalet sağlanana kadar mücadelemizi sürdüreceğiz. Enfal'i unutmadık, unutturmayacağız.

BAŞKAN - Sayın Tahsin Ocaklı...

Buyurun Sayın Ocaklı.

74.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, dondan zarar gören çay üreticilerine ve Ekrem İmamoğlu'nun mesajına ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Malum, çiftçilerimiz dondan büyük zarar gördü; çay üreticileri de aynı şekilde, aynı zararı hissediyor. Bu yıl yaş çay taban fiyatının, enflasyon verileri, vesaire düşünüldüğünde en az 35 TL, artı 10 TL desteklemesi açıklanmalıdır; eğer bu olmazsa AK PARTİ sıralarına büyük bir ceza gelir, onu söyleyeyim.

Sayın Ekrem İmamoğlu'nun da bir mesajı var, onu özellikle okumak istiyorum buradan; dün ziyaretine gitmiştim: "Çay paralarını merakla takip ediyorum ve -hemşehrilerine diyor ki- hakkınızı yedirmeyin, hakkınızı yedirmeyin."

Eli öpülesi emekçilere selam olsun diyor, teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın İnanç Sıraç Kara Ölmeztoprak...

Buyurun Sayın Ölmeztoprak.

75.- Malatya Milletvekili İnanç Sıraç Kara Ölmeztoprak'ın, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

İNANÇ SİRAÇ KARA ÖLMEZTOPRAK (Malatya) - Malatya'mızı etkileyen zirai don hadisesi, özellikle üreticimizi ve tarım zincirinin tüm aşamalarını ilgilendiren bugüne kadar yaşanmamış çok ağır bir durumdur. Bu noktada, tüm üreticilerimizin -sigorta yaptırmamış ve Çiftçi Kayıt Sistemi olmayanların da- olası verilebilecek tüm desteklerin kapsamına alınması ve tarımsal kredi borçlarına dair faizsiz borç ertelemeleri ve faizsiz kredi alabilmesi, su ve elektrik ücretlerinde indirim ve tarımsal destek yüzdelерinin artırılması yönündeki tüm taleplerimizi bütün detaylarıyla birlikte Bakanlığımıza ilettik. Depremzede Malatya'mızın devletimizin desteklerinden sonuna kadar yararlanabilmesi ve yaklaşık 500 milyonluk katma değerden yoksun kalması sebebiyle depremzede ilimizin durumunu özellikle ve evleviyetle değerlendirilmesini de arz ettik. Ağır 6 Şubat deprem yaralarının sarılması için kesintisiz talimat ve destekleriyle Malatya'mızın her daim yanında olan Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımızı sunarken Sayın Bakanlarımıza teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Sibel Suiçmez...

Buyurun Sayın Suiçmez.

76.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, yaşanan zirai don felaketine ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, fındık dondu, çiftçi dondu, iktidar izliyor. Geçtiğimiz günlerde bölgemizde etkili olan kar yağışı ve zirai don, seçim bölgem Trabzon ve çevresindeki 500 rakımın üzerindeki tarım arazilerinde ciddi ürün kaybına yol açmıştır. Fındık başta olmak üzere pek çok üründe yüzde 20 ile yüzde 25 arasında verim kaybı yaşanmıştır ancak bunca felakete rağmen hâlihazırda hiçbir somut adım atılmamıştır. Tarım ve Orman Bakanına çağrımız nettir: Zirai dondan etkilenen bölgeler afet bölgesi ilan edilmelidir. Zirai kayıpların ülke genelinde acilen tespiti yapılmalıdır. Tarımsal destek ödemeleri öne çekilmelidir. Çiftçiye faizsiz, kolay erişilebilir kredi imkânları sunulmalıdır. Bölgedeki üreticilere acil bir tarımsal destek paketi bir an önce açıklanmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Gizem Özcan...

Buyurun Sayın Özcan.

77.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, proje okullarına yapılan öğretmen atamalarına ilişkin açıklaması

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkürler Başkanım.

8 Nisanda proje okullarına hiçbir nesnel kriter olmaksızın yalnızca Bakan onayıyla yapılan atamalar sonucu 6 bin öğretmen norm fazlası ilan edilerek görevinden uzaklaştırılmıştır. Yalnızca Marmaris'te 16 öğretmen, mezun olduğum Halıcı Ahmet Urkay Anadolu Lisesinde 13 öğretmen bu uygulamadan etkilenmiştir. Keyfiliğin ve liyakatsizliğin en açık örneklerinden biri de Marmaris'te yaşanmış. Marmaris İlçe Millî Eğitim Müdürü kendi eşini Halıcı Ahmet Urkay Anadolu Lisesine atamıştır. Nesnel kriterlere dayanmayan bu atamaları kabul etmiyoruz. Keyfi, denetimsiz ve siyasal kadrolaşma hedefli bu düzenleme derhâl iptal edilmeli, proje okulu uygulamasına son verilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kamil Aydın...

Buyurun Sayın Aydın.

78.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, 7 Temmuz 2022 tarihinde şehit olan Piyade Uzman Çavuş Nurettin Tokyürek'e ilişkin açıklaması

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Malumunuz, Şehitler Haftası'nı idrak ettiğimiz şu günlerde memleketim Erzurum'da da bugün bir şehidimizi defnettik. Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde bölücü terör örgütü mensupları tarafından kullanılan bir mağaraya yönelik operasyonda 7 Temmuz 2022 tarihinde şehit olan ve tüm aramalara rağmen naaşına ulaşılamayan kıymetli hemşehrim Piyade Uzman Çavuş Nurettin Tokyürek'in aziz naaşına ulaşılmıştır. Bugün vasiyeti üzerine köyünde defnedildi. Ben hemşehrimin nezdinde bütün şehitlerimizi rahmetle anıyor, bu şehit anne ve babasını saygıyla selamlıyor, ellerinden öpüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonunda boşalan üyelik için YENİ YOL Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın üyeliğinin Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/1105)

14/4/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi uyarınca 25 üyesi bulunan Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonunda boşalan üyelik için YENİ YOL Partisi Grubu Başkanlığınca İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya aday olarak bildirilmiştir.

Mezkûr kanunun 12'nci maddesinde öngörülen yabancı dil şartını karşıladığı 21 Mart 2025 tarihli, 61 sayılı Başkanlık Divanı Kararıyla tespit edilen İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu adaylığı Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi daha vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay'ın beraberindeki Dışişleri Komisyonu heyetiyle birlikte 20-22 Nisan 2025 tarihlerinde Rusya'nın başkenti Moskova'ya resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri hususuna ilişkin tezkeresi (3/1106)

11/4/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Fuat Oktay'ın, beraberindeki Dışişleri Komisyonu heyetiyle birlikte 20-22 Nisan 2025 tarihlerinde Rusya'nın başkenti Moskova'ya resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri planlanmaktadır.

Davete icabet hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN - Tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tezkere kabul edilmiştir.
Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 15 Nisan 2025 Salı günü (bugün) birleşiminde (10/2609), (10/2608), (10/2610), (10/2611), (10/2612) ve (10/2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin görüşmelerinin birleştirilerek yapılmasına, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların sürelerinin otuzar dakika olmasına ve bu birleşimde başka bir işin görüşülmemesine; Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 105'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi amacıyla Genel Kurulda özel gündemle görüşme yapılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmasına, bu toplantıda yapılacak görüşmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilerin Grup Başkanlarına onar dakika, grubu bulunmayan siyasi partilerin Genel Başkanlarına talepleri hâlinde üçer dakika süreyle söz verilmesine ve bu birleşimde başka konuların görüşülmemesine ilişkin önerisi

No: 55

15/4/2025

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 15/4/2025 Salı günü yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Leyla Şahin Usta
AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Murat Emir
CHP Grubu Başkan Vekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM PARTİ Grubu Başkan Vekili

Filiz Kılıç

Turhan Çömez

Selçuk Özdağ

Öneriler:

Genel Kurulun 15 Nisan 2025 Salı günü (bugün) birleşiminde (10/2609), (10/2608), (10/2610), (10/2611), (10/2612) ve (10/2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin görüşmelerinin birleştirilerek yapılması, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların sürelerinin otuzar dakika olması (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) ve bu birleşimde başka bir işin görüşülmemesi; Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 105'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve önemini belirtilmesi amacıyla Genel Kurulda özel gündemle görüşme yapılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanması, bu toplantıda yapılacak görüşmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilerin Grup Başkanlarına onar dakika, grubu bulunmayan siyasi partilerin Genel Başkanlarına talepleri hâlinde üçer dakika süreyle söz verilmesi ve bu birleşimde başka konuların görüşülmemesi önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)**C) Önergeler**

1.- İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'in, (2/2601) esas numaralı Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/99)

3/2/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/2601) esas numaralı Kanun Teklifi'min İç Tüzük madde 37 uyarınca doğrudan Genel Kurul gündemine alınması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ali Gökçek

İstanbul

BAŞKAN - Önerge üzerine teklif sahibi olarak İstanbul Milletvekili Ali Gökçek konuşacaktır.

Buyurun Sayın Gökçek. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Grup Başkan Vekilim ve gruptaki diğer arkadaşlarım; AKP sıralarına şu an dikkatlice bakmanızı istiyorum çünkü bu konuşmadan sonra burada oturanlar ve alacakları kararlar çok kıymetli olacak.

Değerli milletvekilleri, öğrencilere bir öğün ücretsiz yemek verilmesine ilişkin kanun teklifim üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yarının Türkiye'sini inşa edecek çocuklarımız ne hâlde biliyor musunuz? 10 milyona yakın çocuğumuz yoksulluk içinde, her 3 çocuktan 1'i okuldan önce kahvaltı yapamıyor. Yaklaşık her 4 aileden 1'i gün içerisinde en az bir öğün et, balık veya tavuk yiyemiyor. Bunu bu kürsüden söylemekten utanç duyuyorum ancak sağlıklı beslenmek, özellikle de çocuklar için bir lüks değildir, temel ihtiyaçtır arkadaşlar. Bu ülkede milyonlarca insan açlık sınırının altındaki ücretlerle hayatta kalma mücadelesi veriyor ve asgari ücretli, emekli pazarda tane hesabı yapıp ay sonunu getirmeye çalışıyor, çocuklar okula boş beslenme çantalarıyla gidiyor. Bugün bir okul kantininde bir tost yeseniz, bir su, bir ayıran içseniz 100 lira ediyor ki bu hesabı da kendime zül sayarım. Hepimiz o yaşlarda olduk, hepinizin çocuğu, torunu var; bir kuru tostla doyan lise öğrencisi gördünüz mü siz hiç? Yazıktır, günahtır, kıymayın bu çocuklara.

4 kişilik bir aile için açlık sınırı 23.615 lira oldu. Sizin emekçiye verdiğiniz asgari ücret ne? 22.104 lira. Açlık sınırı, açlık, yoksulluktan bahsetmiyorum. Biz boşuna bu çocuklar okula aç karnına gidiyor demiyoruz. Bir koca milleti genciyle, yaşlısıyla, kadınıyla, erkeğiyle yoksullaştırdınız ama saray, yoksullukla mücadele etmek yerine kreş açarak, yurt açarak, kent lokantaları açarak sizin kurduğunuz düzende vatandaşlar bir nebze nefes alsın diye çalışan Ekrem İmamoğlu'yla mücadele ediyor ama size bir kötü haberim var: Kalbinizdeki, zihninizdeki bütün kötülükleri onun önüne yığsanız da bu ülkenin 13'üncü Cumhurbaşkanı Ekrem İmamoğlu olacak. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ve sizin yirmi iki yılda bozduğunuz sosyal dengeyi, ekonomiyi düzeltmek için bu çocukların yüzü yarınlara umutla baksın diye canla başla çalışacak.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Yirmi iki seneden beri aynı terane.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Ekrem İmamoğlu'na yaptığınız operasyonun bedeli, maliyeti ne kadar? 45 milyar dolar. Peki, her öğrenciye anaokulundan liseye kadar bir öğün ücretsiz yemek versek bunun maliyeti ne kadar? 4,8 milyar dolar. Siz Ekrem İmamoğlu'nu içeriye atmak için kullandığınız paranın onda 1'ini bu çocukların karnı bir öğün doysun diye vermediniz ya, yazıklar olsun size. (CHP sıralarından alkışlar) Ne istiyorsunuz bu gençlerden ya? Aç bırakıyorsunuz, öğretmenlerini ellerinden alıyorsunuz; yetmiyor, zindanlara atıyorsunuz. Bu çocuklar size ne yaptı, gerçekten merak ediyorum ama bu gençler unutmuyor. Emin olun ki sizin bu iktidarınızı Atatürk'ün kurduğu bu cumhuriyetin gençleri yıkacak. Bunu da yazın bir kenara.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ama unutma, dün gençleri yalnız bırakıyordunuz.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, ben bugün Meclise bir kanun teklifi sunuyorum ama size de bu bağıran sizlere de bir fırsat sunuyorum aslında. Nasıl bir fırsat? Hani Cumhurbaşkanı seçimden önce "1,8 milyon öğrenciye ücretsiz verdiğimiz yemek uygulamasını 5 milyona çıkaracağız." dedi ya, hani seçim beyannamenize de yazdınız ya "Ücretsiz bir öğün

yemek vereceğiz." diye. İşte, o vaadinizi yerine getirme fırsatı sunuyorum. Bakın, bakın, eğer biraz seviyorsanız reisinizi sözünü yere düşürmeyin; hadi buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Veriyoruz zaten.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - "Bir ülkede yoksulluk varsa onu yazmayan yazar, yazar değil insan bile olamaz. Yoksulluk insanlığın en aşağılanmış yeridir, en utanç verici yanıdır." der bu toprakların yetiştirdiği Yaşar Kemal. Ben de diyorum ki: Eğer bu ülkede yoksulluk varsa onu bu yüce çatı altında konuşmayan, milletvekili değil insan dahi olamaz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Sayın Başkanım, bir dakika rica ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Gökçek.

Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Birazdan oylama başladığında vicdanlarınızı dinleyerek oy kullanmanızı istiyorum, vicdanınız yoksa da reisin sözünü tekrar hatırlamanızı rica ediyorum. Çocukların karnı tok, sırtı pek olsun diye mi oy kullanacaksınız yoksa milletten topladığınız vergiler yandaşlara gitsin diye mi oy kullanacaksınız?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Ekrem'e gitmesin diye.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Ben ve grup arkadaşlarım burada oturanları tek tek ezberleyeceğiz ve sokak sokak gezip çocukların karnı doysun istemeyenler işte bunlardır diyeceğiz. Karar sizindir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - İşine bak, haydi!

MURAT EMİR (Ankara) - Çocuklar için "evet" deyin, çocuklar için.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MURAT EMİR (Ankara) - Çocukları aç bırakanlar bunlar.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Bakın vekillerim, bakın, tek tek bakın.

BAŞKAN - Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

MURAT EMİR (Ankara) - Çocukları aç bıraktınız.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Yazıklar olsun!

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Sana yazıklar olsun!

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Bana niye yazıklar olsun, senin sorumluluğunda o.

BAŞKAN - Alınan karar gereğince gündemin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmına geçiyoruz.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Hani gençliğin yanındaydın sen!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Bak, burada ağabey. Ben söylemedim, bak.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ama diyorsun ki bak: "Seçimlerde söz verdiniz." Kendi partinin verdiği sözden hiç bahsetmiyorsun, olur mu ama ya!

BAŞKAN - Sayın Milletvekili, gündemi okuyorum, lütfen...

2025 yılının Nisan ayında ülkemizde gerçekleşen zirai don olayının sonuçlarının araştırılması, üreticilerin ve tarımsal ürünlerin uğradığı zararların tespiti ve gelecekte yaşanabilecek benzer olayların etkilerinin en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan (10/2609), (10/2608), (10/2610), (10/2611), (10/2612), (10/2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin birlikte yapılacak görüşmelerine başlıyoruz.

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI¹

A) Ön Görüşmeler

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611)

¹ Birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergeleri tutanağa eklidir.

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613)

BAŞKAN - İç Tüzük'e göre, Meclis araştırması açılıp açılmaması hususunda sırasıyla siyasi parti gruplarına ve önergedeki birinci imza sahiplerine veya gösterecekleri bir diğer imza sahibine söz verilecektir.

Konuşma süreleri alınan karar gereğince gruplar için otuzar dakika olacak ve bu süre birden fazla milletvekili tarafından kullanılabilir. Önerge sahiplerinin konuşma süreleri ise onar dakikadır.

Gruplar adına ilk söz YENİ YOL Partisi Grubuna aittir.

YENİ YOL Partisi Grubu adına ilk söz İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzdeki hafta 23 Nisan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşu, aynı zamanda Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı. Türkiye Büyük Millet Meclisi her dönemde devletin ve milletin kaderinde çok önemli yer tutan önemli bir kurumdur ama maalesef her geçen gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkisinin azaltıldığı, hele hele Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi sayesinde neredeyse Hükûmetin bir onay makamı hâline getirilmeye çalışıldığı bir kurumda bugün görüşmeler yapıyoruz.

Geçen hafta İklim Kanunu Teklifi iktidar partisinin grubu tarafından getirildi ve cansiparane bir şekilde bu yasanın ne kadar önemli olduğu, bu Meclisten geçerek yasalaşması gerektiği bu kürsüden iktidar milletvekilleri tarafından savunuldu. Yetmedi, bir çalışma önergesi verdiler salı günü; salı, çarşamba, perşembe ve bugün de 24.00'e kadar bu kanun teklifinin bitirilmesine dair bir çalışma önergesini Genel Kuruldan geçirdiler. Ne oldu? Çarşamba günü 4'üncü maddede "Tamam, yeter, bırakalım." denildi. Perşembe günü "Ya, Meclisi kapatalım, bugün başka bir konu konuşmayalım." denildi. Salı günü geldik "İklim yasasını geri çekiyoruz." Değerli arkadaşlar, hani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle Meclis kendi işini, Cumhurbaşkanı kendi işini yani yürütme kendi işini yapacaktı? Hayır, sizin getirdiğiniz sistemde Meclisin işini de Cumhurbaşkanı yapıyor, Cumhurbaşkanının işini de Cumhurbaşkanı kendisi yapmaya çalışıyor. Bu kanunu getirirken de haberiniz yoktu -sadece imza attınız- bu kanun geri çekilirken de sizin onayınızla olmadı. Bu şekilde, Meclisi bu duruma düşürmeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Madem güzel bir yasaydı, madem cansiparane savunuyordunuz, o zaman bu kanunu niye geri çekiyorsunuz? Kanunu getirirken de iyi, geri çekerken de iyi; ya o yanlıştı, ya bu yanlıştı. Dolayısıyla Meclisi bu duruma düşürmeye kimsenin hakkı olmadığını ifade ederek bugünkü araştırma önergesiyle ilgili gündeme geçmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şubat ve mart aylarında da kısmen yaşanan ama geçtiğimiz günlerde ciddi anlamda etkili olan zirai don olayını bu ülke yaşadı ve Türkiye tarımı gerçekten çok derin manada sarsıldı. Bu felaketin üzerinden henüz birkaç gün geçmişken şunu açık yüreklilikle söylemek lazım ki bu sadece bir doğa olayı değil, aynı zamanda Hükûmetin bir tarım politikası sınavıdır. Eğer bu sınavda sınıfta kalırsak yalnızca çiftçi değil, gıda güvenliğimiz, kırsal istihdamımız, ihracat potansiyelimiz yani topyekûn Türkiye ekonomisi ve Türkiye ihracatı zarar görecektir. Bakınız, Malatya'da kayısı, Manisa'da üzüm, Karaman'da elma, Sakarya'da fındık, Bursa'da şeftali, Adana'da narenciye, Konya'da pancar; Türkiye'nin tarımsal üretim ve ihracatında söz sahibi olduğu ürünlerin neredeyse tamamı bu don felaketinden etkilendi, zarar gördü. Ve değerli arkadaşlar, sadece ürünler değil, üreticiler de ciddi manada tükendi. Şayet bugün üreticileri koruyacak önlemleri burada oturup karara bağlamazsak, emin olun üretimdeki bu zararlar giderilmezse yarın öbür gün tüketicilerimiz de tükenecektir. Malatya'da dünya kuru kayısı üretiminin yüzde 85'ini karşılayan milyonlarca ağaçta hasar var. Üretici diyor ki: "Yıllık 500 milyon dolarlık gelir sağlayan kayısı bu yıl tamamen yok olmakla karşı karşıya." Karaman'da çiçek açmış 16 milyon elma ağacının büyük bölümü donla vuruldu. Çorum'un Oğuzlar ilçesinde ceviz üreticileri "Bir tek sağ kalan ağacımız yok." diye feryat ediyor. Sivas, Elâzığ, Tunceli, Sakarya, Manisa, Tekirdağ; her bölgeden aynı çığlık yükseliyor "Mahsul bitti, geçim bitti, biz perişan olduk." diye feryatlar yükseliyor. Bu sadece tarımsal değil aynı zamanda iktisadi, sosyal ve toplumsal bir felakettir ve unutmayalım ki -az evvel de ifade ettiğimiz gibi- zarar sadece ürün kaybı değildir; bu zarar aynı zamanda üreticinin ödeyemediği kredi borcudur, mazotun, gübrenin karşılanamayan faturasıdır, kapanan sulama kuyusudur, borç batağına saplanmış bir çiftçinin üretimden çekilmesi ve perişan olmasıdır. Bu tablo karşısında çağrımız çok net: Zararın karşılanmasında üreticinin sigortalı olup olmadığına bakılmaksızın destek sağlanmalıdır. "Bütçemiz buna elvermiyor, sadece sigortası olanları karşılayacağız." gibi bir kolaycılığa sakın ha sakın iktidar tevessül etmesin çünkü bu afetin büyüklüğü, TARSİM'in sınırlı kapsamının çok çok ötesinde bir zarardır. Sigortasız üretici de bu ülkenin vatandaşısıdır ve belki de uzun yıllar sonra ilk kez bu derece etkili olan bir don felaketinden etkilenmiştir. Dolayısıyla sigortalı olup olmadığına bakmaksızın bütün bu don felaketinden etkilenen çiftçilerimize sahip çıkmak durumundayız. Bazı üreticiler, doğru, önlem aldı, don teli çekti, bordo bulamacı attı ama sıcaklık eksi 14 dereceye düşünce alınan bütün önlemler maalesef yetersiz kaldı. Masraf yapıldı, ilaç alındı, işçilikler ödendi ama maalesef ürün alınamayacağı için çiftçiler çok ciddi maddi kayıplar yaşıyorlar. Üreticiye, şimdi bütün bu kayıpları yaşayan üreticiye "Senin sigortan var mıydı?" diye sormaya kalkarsanız işte bu üreticilerin tamamını bu ekonomik faaliyetlerle baş başa bırakmak gibi bir sorumsuzluk içerisine girmiş olursunuz. Üzülerek ifade etmek isteriz ki bu kadar büyük bir afet yaşanmışken 28'inci Yasama Dönemi boyunca neredeyse hiç toplanmayan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu hâlâ sessizliğini korumakta, hiç olmazsa bu konuları konuşmak için olsa dahi Komisyonu toplamamaktadır.

Bugün 6 siyasi parti grubunun bu konuda ortak bir önergeyle bir Meclis araştırma komisyonu kurmaya karar vermiş olması elbette kıymetlidir ama dilerim ve umarım ki bu araştırma komisyonu Meclis bürokrasisinin ağır işleyen çarkları içerisinde üreticinin derdine şifa olma yerine sadece gereksiz bir bürokrasiyle boğulmaz. Bir an önce komisyonu kuralım ve bu komisyon bir an önce incelemelerini yapıp alınması gereken tedbirler konusunda bir raporu hem kamuoyuyla hem Türkiye Büyük Millet Meclisiyle

paylaşmış olsun. Benzerleri gibi, ipe un serer gibi, araştırma komisyonu aylarca sürerse çiftçi perişan olur, araştırma komisyonu hâlâ çalışmaya devam eder.

Dolayısıyla değerli milletvekilleri, burada önemli olan bir diğer konuya değinmek istiyorum. Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi tarıma verilecek desteğin gayrisafi yurt içi hasılanın en az yüzde 1'i olmasını bir zorunluluk olarak koyuyor ama Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarının hiçbir bütçesinde maalesef bu yüzde 1'lik -çiftçinin anasının ak sütü gibi helal olan- desteklemeler verilmemiştir. Yani bu iktidar, çiftçinin yüzde 1'lik destekleme primlerini çalan bir iktidardır, haksız bir şekilde gasbeden bir iktidardır. Dolayısıyla 2025 bütçesinde yüzde 1 tarım kesimini destekleme primlerini 0,22 olarak belirleyen iktidara buradan seslenmek istiyoruz: 615 milyar destekleme primi vermeniz gerekiyordu. Ne kadar vermişsiniz? 135 milyar. Bu çiftçinin yaklaşık 480 milyarını çalıp tefecilere, faizcilere, rantyecilere aktardınız. Gelin, bu zirai don felaketi sırasında -tarım üreticilerine başka bir ihanda bulunmanıza gerek yok- hiç olmazsa kanunun zorunlu gördüğü bu yüzde 1'lik dilimin eksik olan kısmı 480 milyar bu üreticiye hep beraber aktaralım. Siz bugün bu parayı bu çiftçiye vermeyeceksiniz de Londra'daki bankerlere mi vereceksiniz? Bunu buraya vermeyeceksiniz de -Sayın Mehmet Şimşek'in dediği gibi- siyasi operasyonlarla boşalttığınız hazinenin içini doldurmak için mi bu parayı kullanacaksınız? İşte, tam da bu parayı bugün bu çiftçi için kullanmak gibi bir mecburiyetiniz var.

Bakın, don felaketinin bir diğer sebebi de göz ardı edilmemeli. Mart ayında 30 dereceyi bulan hava sıcaklıkları nedeniyle birçok ürün çiçeklendi; kanolalar, kayısılar, üzüm, erkenci karpuzlar bahar sandı, tomurcuklandı, ardından gelen don bu ürünleri kavurdu. Bu artık olağanüstü hava olayı değil, bu, iklim krizinin ta kendisidir. İşte, tam da İklim Yasası Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinde basitleştirildiği bir süreçte âdeta ilahi bir uyarıdır bu don felaketi. Dolayısıyla İklim Yasası Teklifi'ne, çevre felaketlerine kulaklarımızı tıkayamayız. Sadece küreselcilerin bu ülkeye dayatmak istediği iklim yasalarıyla, sadece ihracat yapan sermayedarların "Aman ürünlerimiz Avrupa'dan dönmeyin." diye sermayenin oluşturduğu baskıyla bir çevre ve iklim kanununun gündeme getirirseniz biz bu felaketleri daha çok yaşarız.

Ayrıca, dediğim gibi, bu felaket sadece üreticiyi değil tüketiciyi, sanayiciyi, esnafı, ihracatçıyı, dolayısıyla Türkiye ekonomisini de derinden etkileyecek bir krizdir. Raflardaki etiketler artacak, tüketim azalacak, ihracat özellikle kayısı, fındık, kuru üzüm gibi ürünlerde büyük darbe alacaktır. Bu nedenle, sadece tarım değil ekonomi de alarm veriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kaya, tamamlayın lütfen.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Hızlıca çözüm önerilerimize de kısaca değinerek konuşmamı bitirmek istiyorum.

Afet destekleri sigortalı, sigortasız ayrımı yapılmadan sağlanmalı, çiftçilerimiz yalnız bırakılmamalıdır. Tarım Kanunu'ndaki yüzde 1 destek hedefi artık bir tavsiye değil bir zorunluluk olarak AK PARTİ iktidarları tarafından dikkate alınmalıdır. Zarar tespit komisyonları hızla ve yerinde çalışmalı, raporlar şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılmalı, yandaşlık hiç olmazsa bu dönemde bir tarafa bırakılmalıdır. TARSİM yeniden yapılandırılarak daha kapsayıcı, gerçekçi, daha erişilebilir ve üretici dostu hâline getirilmelidir. Zirai afet fonu kurulmalı ve bu fon doğrudan üreticiyi koruyacak şekilde hızla devreye alınmalıdır. Çiftçinin afet öncesi borçları ertelenmeli, faizsiz destek kredileriyle üretime devam etmesi sağlanmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle çiftçilerimize sahip çıkmamız gerektiğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ'a aittir.

Buyurun Sayın Özdağ. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde yaşanan zirai don felaketi üzerine -grubumuzun vermiş olduğu grup önerisi üzerine- söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz, mevcut iktidarın ülkeyi yönetmek yerine, uyguladığı siyasi mühendislikler nedeniyle siyasi ve ekonomik manada devasa bir kriz yaşamaktadır. Bilhassa 2017 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ekonomiden eğitime, güvenlikten yargıya, sığınmacı ve kaçak sorunundan sağlık, aile, gençlik ve dezavantajlı kesimlere, dış politikadan tarım ve hayvancılığa kadar neredeyse her alanda ciddi bir beka sorunuyla karşı karşıyadır. Özellikle tarım sektöründe girdi maliyetlerindeki fahiş artışlar, vergilerin yüksekliği, anayasal zorunluluk olan tarım desteklerinin yıllara sari olarak azaltılması ve uygulanan bir dizi yanlış tarım politikaları dolayısıyla ürün fiyatlarının neredeyse dünyada en çok arttığı ülkelerin başında geldiğimiz tüm uluslararası verilerle sabittir. Bütün bunların yanında, gıda güvenliğinin toplum sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşması karşısında ise vatandaşlarımız kendisini korumasız hissetmektedir. İhraç edilen ve görece olarak en kaliteli ve sağlıklı olduğu bilinen tarım ve gıda ürünleri bile zehirli maddeler, pestisit içerdiği gerekçesiyle Türkiye'ye geri gönderilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüm dünyada gıda fiyatları özellikle pandemi sonrası ciddi oranda gerileme eğilimi gösterirken maalesef Türkiye'de devasa artışlarla rekorlar kırmaktadır. OECD verilerine göre dünyada gıda enflasyonunda, mesela tarım ürünlerinin en ucuz olduğu yaz yani haziran döneminde bile Türkiye dünyanın en yüksek gıda enflasyonuna sahip ülkedir. Dünyanın en yüksek gıda enflasyonu ile mücadele eden Türk halkının tek sorunu elbette bu da değildir. Uluslararası ve yerli raporlara ve medyaya yansıyan haberlere göre halkımız sahte ve kimyasal madde tespit edilen gıda ürünleriyle de muhatap olmaktadır. Ülkemiz tarımı, gıda güvenliğinin devasa riskler barındırdığı bir sektör hâline gelmiştir. On beş-yirmi yıl öncesine kadar tarım ve hayvancılıkta kendi kendine yeten bir ülke konumundan bugün yurt dışından hayvan ve gıda ürünü ithal eden ülke durumuna getirildik. Üstelik her geçen gün azalan tarım ürünü yetiştiriciliği de kimyasal ve sahte ürünler yüzünden iyice bitme noktasına getirilmiştir. Bu durum Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün açıkladığı verilerle de sabittir. Tarım sektörümüz, girdi maliyetlerindeki fahiş artışlar, vergilerin yüksekliği, anayasal zorunluluk gereği tarım desteklerinin yıllara sari olarak azaltılması nedeniyle bir dizi yanlış politikalar yüzünden içinden çıkılmaz hâle getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, geçen hafta Ege, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu olmak üzere ülkemizin büyük bir bölümünü etkileyen bir zirai don felaketiyle karşı karşıya kaldık yani kırağıyla karşı karşıya kaldık. Bakınız, sonda söyleyeceğimi başta söyleyeyim: Çiftçimiz tarihî bir yıkımla karşı karşıyadır, don felaketi sadece mahsulü değil umutları da kurutmuştur. Çiftçi

soruyor: "Hükümet nerede?" "TARSİM nerede?" "Vicdanlar nerede?" diye ama Hükümet, gençlerimizin, rakip siyasetçilerin peşine düşmüş, onları hapsedmekle meşgul.

Değerli milletvekilleri, kamuoyunun da malumu üzere, 11 Nisan 2025 tarihinde Türkiye'nin en verimli tarım havzalarından biri olan Gediz Ovası'nı -ki dünyanın 7'nci büyük ovasıdır- etkisi altına alan şiddetli don olayı Ege bölgesi ve özellikle Manisa ilimiz, İç Anadolu, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerimizde tarım sektörüne büyük bir darbe vurmuştur. Mesela Manisa'nın Saruhanlı, Alaşehir, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Akhisar ve Şehzadeler ilçeleri ile İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu'da, mesela Malatya'da birçok üretim merkezi de aynı tarihlerde yaşanan kırağı felaketinden büyük ölçüde etkilenmiştir. İfade ettiğim gibi, sadece bir bölge değil tüm Türkiye tarımı bu doğal afetten yara almıştır. Üzüm bağları neredeyse tamamen yanmış, donmuş, kurumuş; bunun yanı sıra kayısı, erik, badem, şeftali bahçelerinde de yüzde 80 ila yüzde 100'e varan ürün kayıpları yaşanmıştır. Rekolte kaybı maalesef çok büyüktür. Dünya kayısı üretiminin yüzde 85'ini karşılayan Malatya'da kayısılar -hemen hemen tamamen- yüzde 80 oranında don felaketine uğramış ve Türkiye milyonlarca dolarını kaybetmiştir. Karaman'da çiçek açan milyonlarca elma ağacından -ki Türkiye'nin en önemli elma deposunun olduğu yerdir- yaklaşık 500 bin ton civarında elma ihraç etmektedirler ve bu elmalar da hemen hemen yok olmuş, şu anda Karaman çiftçileri ne yapacaklarını şaşırmış vaziyettedir. Çorum'un Oğuzlar ilçesindeki meyve ağaçları zarar görmüş, ceviz ağaçlarının dalları da kurumuş; tabii, kuruyan sadece ceviz ağaçlarının dalları değil çiftçinin umudu, kirası, mutfak masrafı, çocuğunun okul servisi parası. Tunceli'nin, Çemişgezek ilçesinde Ulukale dutunu da don vurdu. İzmir'in Menemen, Aliağa, Selçuk ilçelerinde üzüm, Kemalpaşa ilçesinde kiraz ağaçları zirai dondan nasibini aldı. Uşak'ta yine aynı şekilde meyve bahçeleri; Denizli, Pamukkale, Güney, Çal ilçelerinde elma, kayısı ve üzüm bahçelerinde soğuk hava nedeniyle zararlar oluştu. Bursa Mudanya'da üzüm bağları ve şeftali ağaçlarında büyük kayıplar var. Çanakkale'nin Bayramiç ilçesinde elma başta olmak üzere üzüm ve Trabzon hurması etkilendi. Yalova'da Altınova ilçesinde ağırlıklı olarak ilk verilere göre kivi, erik ve Trabzon hurması, Aksaray'da domates ve biber, Türkiye'nin önde gelen ceviz üretim merkezlerinden Kırşehir Kaman'da ceviz ağaçları; Adapazarı, Pamukkale, Geyve ve Taraklı ilçelerinde özellikle üzüm, erik, ayrıca şeftali, ceviz de büyük zarar gördü, fındıklar da zarar gördü. Rize'de nisan ayında etkili olan kar yağışı ve soğuk hava nedeniyle çay bahçeleri de zarar gördü. Kahramanmaraş ilçesinde ayva, ceviz, badem, kayısı, Antep fıstığı, kiraz, üzüm ve zeytin ürünleri zirai dondan etkilendi. Erzincan kent merkezi ile Üzümlü ilçesinde kayısı ve kiraz, Kemaliye ilçesinde ceviz, badem, üzüm ile bazı sebze fideleri, Tercan ilçesinde meyve ağaçları, hububat alanları, Kemah ilçesinde ceviz, kayısı başta olmak üzere bazı meyve türleri, Refahiye ilçesinde kayısı tamamen etkilenmiş vaziyette. Erzurum'da arpa ve kayısı, Niğde'de patates, Konya'da erken ekilen şeker pancarı ve meyve bahçeleri... Ki daha İç Anadolu'daki buğday tarlalarının akıbetini, arpa tarlalarının akıbetini de bilmiyoruz.

Değerli milletvekilleri, bölge insanının, üretici ve esnafın aktardığı bilgiler ve gelen ilk tahminlere göre yalnızca üzüm ürününde yaşanan kaybın ekonomik değerinin 500 milyon ila 600 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Dile bile kolay değil; bu durum, üzümde dünya çapında rekabet eden ve Türkiye ihracatının bel kemiğini oluşturan bu bölge için âdeta bir felakettir. Bu kayıp yalnızca üreticinin değil tarım işçilerinin, tedarik zinciri aktörlerinin, tarımsal sanayi işletmelerinin, ihracat firmalarının ve kırsalda yaşayan yüz binlerce yurttaşımızın geçim kaynaklarını tehdit etmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığına sesleniyorum: Görevinizi yerine getirin, afeti görmezden gelmeyin. Don felaketinin üzerinden günler geçmesine rağmen ne Tarım ve Orman Bakanlığı ne de ilgili diğer kamu kurumları sahada bir etkin varlık göstermiştir. Olayın yaşandığı bilgisi ulaşır ulaşmaz Tarım ve Orman Bakanlığına bir soru önergesi verdim, Bakanlığı sahaya davet ettim. Bugüne kadar bölge, doğal afet bölgesi ilan edilmemiştir; hasar tespiti şeffaf bir şekilde paylaşılmamıştır; çiftçinin borçları ertelenmemiş, destek paketleri açıklanmamıştır. TARSİM sigortası yapılan çiftçiler dahi mağdur edilmiştir. Krizi yönetmesi gereken kamu iradesinde derin bir suskunluk vardır. Geçmişte yüzlerce irili ufaklı kriz yönettik. Bir felaketin yaşanmasının ardından ilk yetmiş iki saat kriz yönetiminde altın süredir ancak görüyoruz ki ne Bakanlık ne de bağlı kurumlar bu süre zarfında gerekli hassasiyetle sahada bulunmuş, üreticinin elinden tutmuştur; üzümlere söylemem gerekiyor ki üreticimiz yalnız ve sähipsiz bırakılmıştır. Çiftçilerimiz şu anda yalnızca ürün kaybı yaşamıyor; aynı zamanda Hükümete olan güven kaybını, devlete olan güven kaybını yaşıyor. Üreticinin yaşadığı ruh hâli şudur: "Sigorta yaptırdım ama TARSİM zararımı kabul etmiyor. Afet yaşadım ama Hükümet afet bölgesi ilan etmiyor. Borçlarımı ödeyemem ama Ziraat Bankası alacağımı ertelemiyor. Ürettiğim, çalıştım, didindim ama emeğim yok sayılıyor." Arkadaşlar, bu yalnızlık sadece ekonomik değil âdeta sosyal bir travmadır.

Burada sizlerin huzurunda bir daha sormak istiyorum: TARSİM, üreticiye güvence değil mağduriyet kaynağı mıdır? Tarımda risk sigortacılığı anlamında kritik bir rol üstlenmesi beklenen TARSİM bu süreçte sınıfta kalmıştır. Don afetinin ardından birçok üretici, zararının çok altında oranlarla tespit edildiğini, ekspertiz raporlarının keyfi hazırlandığını, bağımsız gözlemcilerin sürece dâhil edilmediğini, itiraz mekanizmalarının etkisiz olduğunu ifade etmekte, haykırmaktadır. Özellikle üzüm üreticileri şunu net bir şekilde söylüyorlar: "Bağımız kurudu ama ekspertiz raporunda yüzde 30 zarar yazılmış." TARSİM eksperlerinin bazı bölgelerde, ürünün tamamen yandığı bağlarda yüzde 20-30 zarar belirlemesi sistemin güvenilirliğini sarsmaktadır. Bu durum sadece maddi değil, aynı zamanda toplumsal bir adalet krizidir. Çiftçilerimize güven bunalımı yaşatmaya hakkınız var mı?

Değerli milletvekilleri, çözüm önerilerimiz açık ve nettir:

- 1) Manisa ve benzeri üretim bölgeleri acilen doğal afet bölgesi ilan edilmelidir.
- 2) Çiftçilerin Ziraat Bankası, Tarım Kredi ve özel bankalara olan borçları faizsiz olarak ertelenmelidir.
- 3) Zarar gören üreticilere doğrudan hibe ve gelir desteği verilmelidir.
- 4) Mazot, gübre, tohum ve ilaç gibi temel girdilerde sübvansiyon oranları artırılmalıdır.
- 5) TARSİM'in zarar tespit süreçlerine il tarım müdürlükleri, üniversiteler, ziraat odaları ve bağımsız oluşumlar dâhil edilmelidir.
- 6) TARSİM ekspertizleri, üretici temsilcilerinin şeffaf katılımıyla denetlenmelidir.
- 7) Geçmiş yıllarda yaşanan keyfi ekspertiz raporlarıyla ilgili idari ve cezai soruşturmalar başlatılmalıdır.
- 8) Uzun vadeli, düşük faizli, üç ila beş yıl geri ödemesiz tarım kredileri için hazine destekli fon kurulmalıdır.
- 9) Ve belki de en önemlisi iklim krizine karşı bir ulusal tarımsal afetle mücadele stratejisi hazırlanmalı ve uygulamaya alınmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, tamamlayın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - 10) Meclis bünyesinde, tarımda afet ve risk yönetimi ihtisas komisyonu kurulmalıdır.

Son söz: Tarımı bitirerseniz ülkeyi açlığa mahkûm edersiniz. Bir ülkenin sanayisi olabilir, teknolojisi gelişebilir ama eğer tarım yoksa, gıda güvencesi yoksa, çiftçi yoksa o ülke aç kalmaya mahkûmdur. Türkiye'yi bu akıbetten korumak için üreticimizin yanındayız. Ben Selçuk Özdağ olarak hem bu bölgenin insanı ve milletvekili hem bir Anadolu çocuğu olarak, bu topraklara borçlu bir yurttaş olarak çiftçimizin her daim sesi olacağım. Bu felaketin unutulmasına izin vermeyeceğiz. Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünde, sokakta, üreticinin yanında, her mecrada bu mücadeleyi sürdüreceğim; üreticimizi yalnız bırakmayacağız. Bu ülkenin geleceği toprağında saklıdır.

Ve kurulacak olan araştırma komisyonu burada ipe un sermemelidir, üç ay çalıştıktan sonra bir ay da uzatma hakkınız var. Daha sonra bu komisyon raporu hızlı bir şekilde yazılmalı, buraya getirilmeli. Aynen İklim Kanunu Teklifi'nde olduğu gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - 2021 yılında siz burada bir araştırma komisyonu kurmuşsunuz. Çok değerli bir çalışma yapmış Komisyon üyeleri, satır satır okudum hepsini, bütün Komisyon raporunu ama o rapordan sadece 1 maddeyi geri çektiğiniz İklim Kanunu Teklifi'ne dercetmişsiniz. "Vay anasına!" dedim ya! O kadar çalışmışsınız, emek vermişsiniz ama geride ne kalmış? Bade Harabül Basra kalmış.

İklim Kanunu Teklifi'ni de yeniden doğru getirin ve lütfen kallavi bir şekilde getirmeyin diyorum.

BAŞKAN - Sayın Özdağ, teşekkür ediyoruz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Geri çektiğiniz kanunları da lütfen paydaşlarıyla görüşün, sivil toplum kuruluşlarıyla görüşün ve alt ve üst komisyonlarla beraber görüşün, tali ve genel komisyonla görüşün öyle getirin.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın Özdağ.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Düşünerek kanun yapın ve Meclisin de vaktini almayın diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Yol Partisi Grubu adına son konuşmacı İstanbul Milletvekili Hasan Karal'dır.

Buyurun Sayın Karal. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA HASAN KARAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 10-12 Nisan 2025 tarihleri arasında 36 ilimizi etkisi altına alan şiddetli zirai don felaketi son yılların en büyük tarımsal afetlerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün uyarılarına rağmen pek çok bölgede önlem alınamamış, gece sıcaklıklarının birçok merkezde eksi 7 ila eksi 14 derece seviyelerine kadar düşmesiyle özellikle çiçeklenme dönemindeki meyve ağaçlarında yüzde 60 ila yüzde 100 arasında kayıplar meydana gelmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ziraat Odaları Birliği'nin ilk saha raporlarına göre Malatya ve Elâzığ'da kayısı ağaçlarının yüzde 90'ı, Manisa'da üzüm bağlarının yüzde 70'i, Niğde, Karaman ve Amasya'da elma üretiminin yüzde 60'ı, Afyon ve Isparta'da kiraz bahçelerinin yüzde 80'i zarar görmüştür. Donun etkilediği ürünlerdeki toplam üretim kaybı 4 milyon tonu aşmıştır. Don felaketinin yalnızca kayısıda 500 bin tonluk, kirazda 250 bin tonluk ve üzümde 800 bin tonluk kayıplara yol açtığı tahmin edilmektedir. Sadece Malatya'daki kayısı üreticileri için hesaplanan zarar 10 milyar TL'yi, ülkemiz genelindeki toplam ekonomik kayıp ise 30-35 milyar TL bandını aşmaktadır. Bu tablo, 5,2 milyon kişinin doğrudan geçimini sağladığı tarım sektörünü, 90 milyar TL'lik yaş meyve piyasasını ve tarım ürünlerindeki dış ticaret dengesini sarsacak niteliktedir.

Zirai don yalnızca meyve ve sebze üretiminde değil aynı zamanda çay ve fındık gibi stratejik ürünlerde de ciddi kayıplara yol açmıştır. Memleketim Rize'de, özellikle sahil kesimlerinde yoğun, iç bölgelerde ise kısmen etkili olan don olayları üreticilerimizi zor durumda bırakmıştır. Zirai don nedeniyle çayda rekolte kaybı yaşanabileceği hepimizin malumudur.

TÜİK'e göre 2023 yılında tarım sektöründe toplam üretim değeri 1,3 trilyon TL'yi bulmuşken bu afetin yol açtığı kayıplar bu değerın yaklaşık yüzde 3'üne tekabül etmektedir. Özellikle ihracat geliri açısından önem arz eden kayısı, üzüm, fındık, kiraz ve elma gibi ürünlerdeki kalite kaybı Türkiye'nin bu ürünlerdeki dünya pazar payını riske sokmakta, hem ihracat gelirlerini düşürmekte hem de iç piyasada fiyat artışlarını tetiklemektedir.

Diğer yandan, iklim değişikliği kaynaklı afetlerin artış gösterdiği günümüzde tarımsal üretimi etkileyen olayların sıklığı ve şiddeti belirgin şekilde yükselmektedir. 2023'te 134 ekstrem hava olayı kaydedilirken bu sayı 2024'te 180'in üzerine çıkmış, yalnızca son üç yılda yaşanan dolu, don, kuraklık ve sel felaketleri Türkiye'nin tarım ekonomisinde 10 milyar doları aşan toplam ekonomik kayba neden olmuştur. TARSİM sistemi ise felaket karşısında, maalesef, yetersiz kalmıştır. 2024 yılı itibarıyla TARSİM'e kayıtlı üretici sayısı 2,1 milyon kişidir, bu da tarımsal üretici kitlesinin sadece yüzde 38'i demektir. Ürün bazlı sigortalılık oranı kayısıda yüzde 42, kirazda yüzde 33, üzümde ise sadece yüzde 28 düzeyindedir. Ayrıca, zarar ödemeleri çoğunlukla birkaç ay gecikmeli yapılmakta, üreticiler nakit akışlarını, maalesef, sürdürememektedir. Ayrıca, yerel tarım müdürlükleri ve ziraat odaları zarar tespitlerinde yetersiz kadro, araç ve ölçüm donanımıyla sahada etkisiz kalmış, bazı illerde çiftçiler zararın belgelenmesi için kendi telefonlarıyla çekim yaparak delil toplamaya çalışmışlardır.

İklim krizinin etkisiyle Türkiye'de 2024 yılı boyunca Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre 183 ekstrem hava olayı yaşanmıştır. 2025'in ilk çeyreğinde şimdiden 52 olay kaydedilmiş olup bunların yüzde 38'i don ve dolu vakalarıdır. Bu felaketlerin sıklaşması tarımı daha dirençli, bilimsel ve kamusal destekli bir yapıya dönüştürme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, çiftçimizin yaşadığı kayıp "Geçmiş olsun." diyerek geçiştirilemez çünkü bu, sadece bir afet değil plansızlıkla büyüyen bir yıkımdır. Bu büyük afete yönelik çözüm önerileri olarak değerlendirilmesi gereken hususlardan bazıları şunlardır:

Zarar tespiti için bölgesel tarım müdürlüklerinin insan gücü ve teknik donanımı güçlendirilmeli, tespit süreçleri şeffaf ve hızlı bir şekilde tamamlanmalıdır. TARSİM yeniden yapılandırılmalı, prim desteği artırılmalı, sigorta zorunlu hâle getirilmeli, don gibi iklim temelli risklerin tamamı kapsam altına alınmalı, tazminatlar en fazla otuz gün içinde ödenmelidir.

Zarar gören üreticilerin Ziraat Bankası ve tarım kredi borçları faizsiz olarak ertelenmeli, gerekirse silinmeli, üreticilere yeniden ekim için sıfır faizli kredi desteği sağlanmalıdır.

Afetlere karşı bölgesel risk haritaları oluşturulmalı, çiftçilere yönelik mobil erken uyarı sistemleri yaygınlaştırılmalıdır. İklim krizine uyumlu tarım politikaları hayata geçirilmeli, donu dayanıklı yerli çeşitlerin geliştirilmesi teşvik edilmeli, sürdürülebilir üretim modellerine geçilmelidir.

İç piyasa ve ihracat dengesi için arz izleme ve müdahale sistemi kurulmalı, stratejik ürünlerde stok denetimi ve müdahale alımları planlanmalıdır.

Bu büyük tarımsal felaketin sadece mevcut kayıpların telafisi açısından değil, aynı zamanda gelecekte yaşanabilecek krizlere hazırlıklı olmak amacıyla ele alınması ve yapısal öneriler geliştirilmesi hem üreticilerimizin hem de ülkemizin geleceği adına hayati önem taşımaktadır. Bu nedenlerle gereken adımların ivedilikle belirlenmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, bizim meselemiz sadece bir don felaketi değil yıllardır süren öncelik körlüğüdür. Bütçede faize ayrılan trilyonlarca lira neden çiftçiye yönlendirilmemektedir? Kur korumalı mevduata 800 milyar, faize 2 trilyon aktarılırken bütçeden çiftçiye sadece 135 milyar lira kaynak ayrılması vicdani değildir. Bu bir tercih meselesidir. Soruyorum sizlere: Kuruluş amacı çiftçiye ayağa kaldırmak olan Ziraat Bankası medya patronlarına, futbol kulüplerine, rant çevrelerine kaynak aktarmak yerine asli görevine sadık kalsaydı bugün bu millet toprağından vazgeçme noktasına gelir, bu kriz bu denli derinleşir miydi? Şüphesiz ki insanoğlu kendisine emanet edilen bu dünya cennetini maalesef cehenneme çevirmiştir. Yaratıcının kusursuz var ettiği dünya ve tabiat dengesini insanoğlu kendi elleriyle yerle yeksan etmiştir. İnsanoğlu tabiatın fitratıyla oynamıştır. Buna bir de yönetimlerin sessizliği, vurdumduymazlığı, hatta teşviki söz konusu olunca felakete maruz kalmamız mukadder olmuştur. Tüm bu yaşanan ve yaşanacaklar karşısında her zaman olduğu gibi kadercilik kolaycılığına kaçmak kaderi de takdiri de tedbiri de anlamamak demektir.

Değerli milletvekilleri, tarımda artık günü kurtaran değil geleceği planlayan bir vizyona ihtiyaç vardır. Her yıl aynı mevsimde aynı acıyı yaşamak kesinlikle kader değildir. Bu acılar, maalesef kötü yönetimin, ihmalin ve vizyonsuzluğun sonucudur. Unutmayalım ki bu topraklarda üretimin sürdürülebilirliği yalnızca çiftçinin değil 85 milyonun ortak geleceğidir. Çiftçimizi yalnız bırakmadan afetlere karşı hazırlıklı bir tarım yapısı mutlaka inşa etmeliyiz. Erken uyarı sistemlerinden destek politikalarına, risk yönetiminden üretici refahına kadar uzanan bütüncül bir stratejiye bugün her zamankinden daha fazla ihtiyacımız vardır çünkü toprağı korumak, üreticiyi yaşatmak, sofralarımızın bereketini, ülkemizin yarınını güvence altına almak demektir. Biz tarımı sadece bugünün değil yarının teminatı olarak görüyoruz. Bizim tarım alanındaki siyasi vizyonumuz; üretim maliyetlerini düşüren, çiftçiye teşvik eden ve ülkemizin gıdada tam bağımsızlığını hedefleyen bir anlayışa dayanmaktadır. Biz bu toprakların bereketine inanıyoruz, bu milletin alın terine güveniyoruz ve biz çiftçiye yeniden ayağa kaldıracak her türlü, milletçe iradeye sahibiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ali Karaoba...

Buyurun Sayın Karaoba.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

79.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, iklim kanununa ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'nin ilk İklim Şurası Şubat 2022'de Konya'da yapıldı. Bugün Nisan 2025'te iklim kanunu Mecliste ancak tartışılabilir. Bu kanunu da Türkiye'nin doğası, yeşili, havası için değil, yine, bir avuç yandaş nasıl daha zenginleşir, onun için konuşuyoruz. Bu kanunu hazırlayan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının döneminde Türkiye Avrupa Birliğinin çöp cenneti hâline getirilmiştir. Bu kanunda adil geçiş senaryoları ve hazırlıkları yetersizdir. Yeşil yıkama, karbon vergisi, doğal alanların korunması maddeleri hiçe sayılmıştır. Türkiye'nin temiz su stratejileri, yutak alanların artırılması, tarımın ve üretimin korunması yok yani Türkiye'nin ve doğanın faydasına olan hiçbir şey yok. Çocuğunun geleceğini ve ülkesinin istikbalini düşünen herkesi buna karşı çıkmaya davet ediyorum. Komisyonundan da geri çekilmelidir.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Harun Mertoğlu...

Buyurun Sayın Mertoğlu.

80.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, geçen günlerde etkili olan zirai donu ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Geçtiğimiz günlerde etkili olan zirai don bölgemizde de çay tarımını olumsuz etkilemiş ve birçok üreticimizi mağdur etmiştir. Özellikle erken filizlenme döneminde yaşanan bu don çay bitkisinin sürgünlerine ciddi zararlar vermiştir. Çayda oluşan hasarın tespiti çalışmaları devam etmektedir. Bu tür doğal afetlere karşı üreticilerimizi koruyacak önlemlerin artırılması ve tarımsal sigorta sistemlerinin yaygınlaştırılması büyük önem arz etmektedir. Tüm çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor, kurulacak araştırma komisyonunun çalışmalarının çiftçilerimiz için hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu...

Buyurun Sayın Kayışoğlu.

81.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursaspor'a ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - TFF 3. Lig'de şampiyonluğunu ilan ederek 2. Lig'e yükselen Bursaspor'u ve bu başarıda emeği geçen herkesi kutluyorum. 2009-2010 sezonunda Süper Lig Şampiyonu olan Bursaspor'un 3. Lig'e düşmesine elbette geçmişte yapılan hatalar sebebiyet vermişti. Bursa'da yerel seçimi kazanan CHP'nin birleştiriciliği, sporu ve şehrin çıkarlarını siyasetüstü gören kapsayıcı anlayışı ve Büyükşehir Belediye Başkanımız Mustafa Bozbey'in maddi, manevi desteği ile Kulüp Başkanı Enes Çelik ve yönetiminin çalışmaları takımımızı 2. Lig'e yükseltmiştir. Hedef Süper Lig'de şampiyonluktur, yolun açık olsun Bursaspor.

BAŞKAN - Sayın Mervan Gül...
Buyurun Sayın Gül.

82.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, orman arazilerinin köylülere kiralanması konusundaki çalışmalarına ilişkin açıklaması

MERVAN GÜL (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Orman arazilerine bölgenin gelir kaynağı olan fıstık, bittim, badem, zeytin ve benzeri ağaçların ekilerek vatandaşlara uygun fiyatlarla kiralanması konusunda bir çalışmamız mevcut, bu konuyu Sayın Tarım ve Orman Bakanımıza da ilettik; bu durumun gerçekleşmesinin birçok avantajı bulunmaktadır. Orman arazilerinin köylülere kiralanması kırsal kalkınmayı güçlendiren ve kentlere göçü azaltan önemli bir adımdır. Bu uygulama hem bireylerin hem de toplumun refahına katkıda bulunurken sürdürülebilir bir gelecek inşa etmenin kapılarını aralar. Özellikle genç çiftçiler kendi işlerini kurarak köylerde yaşamın maddi açıdan sürdürebilir hâle gelmesini sağlar. Sonuç olarak bu projemizin gerçekleşmesi köylerin ekonomik ve sosyal dokusunu güçlendirecektir. Bu strateji kırsalda umut dolu bir geleceğin anahtarıdır; toprağa bağlı yaşamı destekleyerek kentlere göçün önüne geçer ve sürdürülebilir bir kalkınmayı mümkün kılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şeref Arpacı...
Buyurun Sayın Arpacı.

83.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, geçen hafta yaşanan don felaketine ve Beyağaç, Kale ve Tavas ilçelerindeki tütün üreticiliğine ilişkin açıklaması

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Geçen hafta yaşanan don felaketinden en çok etkilenen illerden bir tanesi Denizli olmuştur. Çivril, Çal, Güney, Buldan ve Honaz'da meyve ağaçlarının tamamı etkilenmiştir. Bölge acilen doğal afet alanı ilan edilmeli, tüm zarar gören bahçeler TARSİM kapsamına alınmalı, çiftçilerimizin borcu ötelenmeli ve faizleri silinmelidir. Ayrıca, Beyağaç, Kale ve Tavas ilçelerimizde tütün üreticiliği can çekişmektedir. Çiftçilerimiz üretimden kopma noktasına gelmiştir. Çiftçilerimiz artan mazot, gübre ve ilaç fiyatlarıyla baş edemezken bir de uluslararası büyük firmaların çiftçimize avans ücreti ödemek yerine, paralarını bankalarda yüksek faizle değerlendirmesi piyasayı kilitlemiştir. Çiftçilerimiz yeni dikim yapamamaktadır. Tarımı yaşatmak istiyorsak derhâl müdahale edilmeli, avans destekleri verilmeli ve kredi borçlarında ödeme kolaylığı sağlanmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Mahmut Tanal...
Buyurun Sayın Tanal.

84.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Millî Eğitim Bakanlığına sormak istediği sorulara ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Millî Eğitim Bakanlığına soruyorum: Mardin'den, Diyarbakır'dan, Adıyaman'dan, Şanlıurfa'dan Adana'ya göç eden mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları okulda değil, tarlalarda; bu tablo utanç vericidir. Anayasa'nın 42'nci maddesi uyarınca hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Bu çocuklar Millî Eğitim Bakanlığı sorumluluğunun altında ise -ve aynı zamanda Bakanlık burada susuyor, suskun kalıyor; bu suskunluğa sessiz kalmak suçtur- çocuklar eğitimde değilse kim bu eğitim hakkına erişecek? Eğitimde fırsat eşitliği nerede? Sosyal devlet nerede? Çocuk Hakları Sözleşmesi neden ihlal ediliyor? Sayın Bakana soruyoruz: Tarlada çalışan çocukların eğitim hakkını neden korumuyorsunuz? Bu çocuklar bu ülkenin evlatları değil mi? Susmakla suça ortak oluyorsunuz. Sayın Bakanı derhâl bu mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarıyla ilgili tedbir almaya davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Nermin Yıldırım Kara...
Buyurun Sayın Kara.

85.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'daki sağlık kuruluşlarıyla alakalı sıkıntılara ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hatay'daki sağlık kuruluşlarıyla alakalı sıkıntılarımızı dile getirmeye devam ediyoruz. Yurttaşlarımızın tam teşekküllü fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmeti alabilmesi için mutlaka tesislerle alakalı bir inşaa süreci başlatılmalıdır. Bakanlık tip 1 diyabet hastalarımız için kan şekeri ölçüm sensörlerini yetişkin hastalarımız için de mutlaka karşılıksız karşılamalıdır. Ayrıca depremzedeler mutlaka istisna için tanınmalıdır. Kırıkhan, Hassa, Kumlu, Altınözü, Yayladağı gibi ilçelerimizde deprem sonrasında nüfus yoğunluğu çokça artmıştır. Uzman doktor ihtiyaçları, randevu talepleri, görüntüleme cihazlarında verilen randevuların çok ileri tarihlerde olması

büyük mağduriyetler yaratmaktadır. Dolayısıyla birçok yurttaşımız uzman doktor eksiği dolayısıyla Gaziantep, Adana, Maraş'a gitmek zorunda kalmaktadır. Bakanlığa çağırımızdır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Salihe Aydeniz...

Buyurun Sayın Aydeniz.

86.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, geçen günlerde etkili olan zirai dona ilişkin açıklaması

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Son yaşanan don olayları nedeniyle birçok tarım alanlarında; narenciyede, kayısıda, meyve ağaçlarında, ekili tarım arazilerinde, karpuz ve kavun fidelerinde çok fazla zararlar görülmüştür. Zaten girdi maliyetleri karşısında ezilen çiftçi bu durumda daha çok ezilecektir. Dolayısıyla seçim bölgem Mardin'de, Artuklu'da, Ömerli'de, yine Savur'da, meyve ağaçlarının olduğu bölgelerde, yine sebze tarlalarında bu zararların had safhada olduğu bilgisi aktarılmıştır. Bu durum önümüzdeki süreçte meyve ve sebzeye ulaşım noktasında zorlanacağımız gerçekliğiyle bizi karşı karşıya bırakmıştır. Doğrudan tarım desteğinin tüm zararların karşılanacağı şekilde ödenmesi gerektiğini, yine çiftçilerin borcunun ya silinmesi ya da ertelenmesi gerektiğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aliye Coşar...

Buyurun Sayın Coşar.

87.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Antalya'daki GES, taş ocağı ve orman parkı projelerine ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - Antalya'mızda AKP'nin rant ve talan projeleri bitmek bilmiyor. Manavgat ilçemizde Oymapınar'da su kaynaklarına ve tarım alanlarına zarar veren GES, Gündoğmuş Serinyaka Mahallemizde yine ormanlara, su kaynaklarına ve tarım alanlarına zarar verecek olan taş ocağı yapılmak isteniyor. Bölge halkıyla birlikte defalarca karşı çıktığımız GES ve taş ocağını istemiyoruz. Ayrıca, Kaş ilçemize bağlı Patara ÖÇK sınırları içindeki birinci derece doğal sit alanı olan Gerenlik Koyu'ndaki Gelemiş ormanlık alanına orman parkı yapılarak ranta zemin hazırlanıyor. Sit alanlarında ve ormanlarımızda "orman parkı" adı altında yeni rant sahalarını ve talan projelerini kabul etmiyoruz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 76'ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608) (Devam)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609) (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610) (Devam)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611) (Devam)

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612) (Devam)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613) (Devam)

BAŞKAN - 2025 yılı Nisan ayında ülkemizde gerçekleşen zirai don olayının sonuçlarının araştırılması, üreticilerin ve tarımsal ürünlerin uğradığı zararların tespiti ve gelecekte yaşanabilmesi muhtemel zararların etkilerinin en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla verilen Meclis araştırması önergesinin birlikte yapılan görüşmelerine devam ediyoruz.

Şimdi söz sırası İYİ Parti Grubundadır.

İYİ Parti Grubu adına ilk söz talebi Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'a aittir.

Buyurun Sayın Olgun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mart ayı sonu ve nisan ayı başında ve en son 10-12 Nisanda yaşanan şiddetli zirai don Afyonkarahisar başta olmak üzere Aksaray'dan Trabzon'a, Ankara'dan Mersin'e, Adana'dan Yozgat'a kadar birçok tarım ilimizi âdeta kavurdu. Kiraz, vişne, elma, kayısı, üzüm, incir, narenciye, fındık, ceviz, şeker pancarı, arpa, buğday, ayçiçeği; say say bitmiyor. Bu tabloyu en net görebileceğimiz yerlerden biri ise Afyonkarahisar'ın Sultandağı, Çay ve merkez ilçeleridir. Kiraz ve vişnenin başkenti sayılan bu topraklarda çiçeklenme döneminin ortasında yaşanan don binlerce dönüm bahçeyi bir gecede küle çevirmiştir. Kirazdan vişneye, elmaya kadar her şey yandı, üretici bir kez daha çaresizlikle baş başa kaldı. İlçede yaklaşık 56 bin dekarlık alanda kiraz, vişne, elma, kayısı ve erik üretimi yapılmaktadır. Yıllık yaklaşık 40 bin ton yaş meyve üretimiyle bölge Türkiye'nin meyve ambarıdır. Yaklaşık 2.100 çiftçi doğrudan etkilenmiştir; gene merkez, Çay, Sultandağı ilçe, belde ve köylerimizin durumu da içler acısıdır. Buralardaki tablo sadece yerel bir kriz değil tarımsal üretimin geleceği için kırmızı bir uyarı sinyalidir. Böylesine büyük bir üretim kaybının sadece üreticiyi değil, nakliyecisinden işçisine, hal esnafından ihracatçıya ve sonuçta tüketiciye kadar tüm tedarik zincirini olumsuz etkileyeceği açıktır.

Ülkemizin diğer bölge ve illerinden gelen bilgiler de ürkütücüdür. Ürünlerde yüzde 60'tan yüzde 95'e hatta yüzde 100'lere varan rekolte kayıpları yaşanmıştır. Çiftçi tarlasını kaybetmiş, ürün yok, hasat yok ama borç kapıda; Ziraat Bankası "Taksit günü." diyor, Tarım Kredi icrayla tehdit ediyor. Doğal afet karşısında eli kolu bağlı kalan üretici şimdi bir de mali tablonun altında eziliyor. Bugün TARSİM, adı kamu destekli olsa da çiftçiye gerçek bir güvence olmaktan çıkmış, karmaşık, maliyetli ve adaletsiz bir yapıya dönüşmüştür; primler yüksek, kapsam dar. Sistem çiftçinin zararını telafi etmeye değil ödeme yapmamak için gerekçe üretmeye odaklı çalışıyor: "Don, polişe kapsamındaki tarihten birkaç gün önce olmuş." "Zarar oranı eşik değerinin altında." vesaire vesaire. Bu bahanelerle çiftçinin açık ve net kaybı yok sayılıyor yani üretici polişeye güvenerek değil şansa güvenerek üretim yapıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz İYİ Parti olarak, Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu'nun talimatlarıyla hemen harekete geçtik. Felaketin yaşandığı illerde sahaya çıktık. Üreticilerimiz, muhtarlarımız, STK temsilcilerimiz, tüm bileşenlerle görüştük. Raporları hazırladık ve dün, 14 Nisan 2025 tarihinde hem çiftçilerimize acil destek sağlanmasına yönelik kanun teklifimizi hem de yaşanan don olayıyla ilgili Meclis araştırma önergemizi Genel Kurulun takdirlerine sunduk. Kanun teklifimiz açık ve nettir. Yüzde 30'un üzerinde zarar varsa bu bölgelerin tarımsal afet bölgesi ilanı mecburi olmalıdır. Üreticinin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçları en az bir yıl faizsiz olarak ertelenmelidir. Çiftçiye iki yıl geri ödemesiz, beş yıl vadeli ve sıfır faizli kredi verilmelidir. Elektrik ile sulama bedellerinin yüzde 50'si hazine tarafından karşılanmalıdır. Yaşanan don olayına mahsus olmak üzere, dekar başına 10 bin TL doğrudan gelir desteği sağlanmalı ve bu destek çiftçinin normal destek alacağından mahsup edilmemelidir. TARSİM yeniden yapılandırılmalı, çiftçinin mağduriyetine son verilmelidir. Bakınız, bu öneriler herhangi bir popülist vaat değildir, bu öneriler üreticiyi üretimde tutmak için bir zorunluluktur.

Sayın Tarım Bakanına buradan soruyorum: Bugün "Zirai Etkileri Bilgilendirme Toplantısı" adı altında bir toplantı yapmışsınız. Sizin partinizin bir milletvekili de "Tarım Bakanımız Sayın İbrahim Yumaklı'nın davetiyle, Bakan Yardımcılarımızın ve milletvekillerimizin çok büyük katılımıyla ülkemizde yaşanan don afeti hakkında bilgilendirme, istişare ve çözüm önerilerinin ayrıntılı olarak konuşulduğu toplantıya katıldık." şeklinde mesaj paylaşmış. Yine, paylaşımdaki fotoğrafta görüldüğü üzere, sadece Cumhur İttifakı milletvekillerinin davet edildiği anlaşılmakta. Ben bu afetin en çok zarar verdiği illerden biri olan Afyonkarahisar'ın tek muhalefet milletvekili olarak bu toplantıdan haberdar edilmememi de kamuoyunun vicdanına bırakıyorum. Cumhur İttifakı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplam vekil sayısı 323, hasar gören 36 ildeki toplam vekil sayısı 150'dir. Paylaşılan fotoğrafta şayet tüm vekil ise 45 kişi vardı, 45 kişi. Şimdi, yine tiyatro çevirmiyorsunuz da ne yapıyorsunuz? O toplantıda ne konuştunuz? Bu üreticinin zararına ilişkin ne tedbirler önerildi? Yoksa sadece birbirinizi dinleyip, yine kendiniz çalıp kendiniz oynayıp, fotoğraf çekilip dağıldınız mı? Eğer ciddiyerseniz o zaman bu kürsüye çıkın ve Sayın Bakan, 593 milletvekilinin karşısında anlatın.

Sayın Bakan, üretici destek bekliyor, gecikmiş bir ödeme değil, doğrudan destek istiyor. Aylar süren tespit komisyonlarıyla oyalamayın bu milleti. Bu felaket karşısında kamuoyuna çıkıp "Çiftçimizin yanındayız." demekle yetinemezsiniz. Yanında olmak borcu ertelemekle başlar, yanında olmak tazminat ödemekle devam eder, yanında olmak bir sonraki sezon için umut vermekle anlam kazanır. Size açıkça soruyorum: Bu bölgelerde tarımsal afet bölgesi ilanı için daha ne bekleniyor? Çiftçiye dekar başına doğrudan gelir desteği verilecek mi, verilmeyecek mi? TARSİM'i yeniden yapılandırmak gibi bir niyetiniz var mı, yok mu? Hasar tespit raporlarının süresini on beş günle sınırlayan yasal bir düzenleme getirmeye hazır mısınız? Çiftçiden beklenen, her şeyi zamanında isteyen sistem ona destek vermeye gelince neden bu kadar ağırdan alıyor? Bu felaketi göğüsleyecek kurumsal refleksleri harekete geçirmek için daha ne bekliyorsunuz? Çiftçi zararını hesaplarken, bankadan icra tebligatı alırken kimsenin siyasi görüşünü sormuyorlar. Tarlası yanan, mahsulü kuruyan üreticinin derdi geçimdir, borçtur, hayattır. Eğer biz bugün bu üretim zincirini ayakta tutamazsak yarın kimsenin ne pazardaki fahiş fiyatlara şaşırma ne markette boşalan raflara öfkelenmeye hakkı kalmaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben buradan seçim bölgem Afyonkarahisar başta olmak üzere, tüm üreticilere açıkça sesleniyorum: Yalnız değilsiniz, biz bu Mecliste mücadele etmeye devam edeceğiz; biz Afyonkarahisar'ı unutmayacağız, Türkiye'nin hiçbir yerini unutmayacağız, unutturmayacağız. Sultandağı'ndaki kirazı da, Bolvadin'deki pancarı da, Sandıklı'daki patatesi de, Amasya'daki elmayı, Malatya'daki kayısıyı, Adana'daki narenciyeyi, Trabzon'daki fındığı, Tekirdağ'daki kanolayı da u-nut-tur-ma-ya-ca-ğız. Afyon için, Türkiye için, üretici için konuşmaya devam edeceğiz.

Şimdi, buradan bu kürsüden bir soruyu açıkça sormak istiyorum: Siz iktidar sıralarındaki değerli milletvekilleri, her zaman yapıldığı üzere, ilim Afyonkarahisar'da olduğu gibi hallere ve pazarlara gitmeyip hep aynı partinizin bahçesini ziyaret edip açıklama

mı yapacaksınız? Vekili olduğunuz şehirlerde tarlasını yitirmiş, umudunu kaybetmiş, destek bekleyen üreticiye ne diyeceksiniz? "Bekleyin, süreç işliyor." mu? "Biz toplantı yaptık. Sayın Bakana ilettik." mi? Yoksa "Destek verecek gücümüz yok." mu? Eğer burada, bu kürsüde onların sesi olmayacaksanız onların yüzüne nasıl bakacaksınız? Her gün borçla uyanan, ürünü yanarken kredi taksidi ödeyen, TARSİM'e güvenip hüsrarla karşılaştan çiftçiye ne diyeceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Olgun, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Bakınız, bu artık siyaset meselesi değil bu bir vicdan meselesidir. Elinizi taşın altına koyun. Bu yüzden çağrımız nettir ve tüm milletvekillerinedir. Gelin, kanun teklifimize destek verin. Gelin, tarımın sesini birlikte duyalım. Gelin, bu felaketi birlikte durduralım. Üreticinin başını öne eğdirmeyelim.

Bugün değilse ne zaman diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına ikinci söz talebi Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'a aittir.

Buyurun Sayın Kocamaz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde yaşanan zirai don ve ortaya çıkan üretici mağduriyetinin araştırılmasına yönelik İYİ PARTİ Grubumuzun vermiş olduğu önerge üzerine söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, daha önce 21-22 Mart tarihlerinde Mersin, Adana ve Hatay'ı etkisi altına alan zirai don 10-11-12-13 Nisanda da ülke genelinde etkili olarak büyük bir felakete neden olmuş; ülkemizin birçok bölgesinde, toplamda 36 ilde zirai don meydana gelmiş, yaşanan bu don olaylarında vatandaşlarımız çok büyük mağduriyet yaşamıştır. Yaşanan zirai don olayında Tarım ve Orman Bakanlığının bir an evvel seferber olmasını bekliyor, çiftçilerimizin ne kadar yanlarında olduğunu görmek istiyoruz. Türkiye'yi etkisi altına alan soğuk hava dalgası birçok ilimizde olduğu gibi Mersin ilimizde de 2'nci kez çok daha fazla etkili olmuş, bazı ilçelerde hava sıcaklığı eksi 10-14 derecelere kadar düşmüştür. Hava sıcaklığının eksi 14'lere kadar düşmesi sert çekirdekli meyvelere ve sebzelere büyük zararlar vermiştir. Çiftçilerimiz gece gündüz demeden aralıksız saman ve lastik yakarak dumanlama yapmalarına rağmen ürünlerini zirai dona karşı koruyamamıştır. Bazı bölgelerde zirai don nedeniyle ağaçlar kuruma noktasına gelmiş, çiçek açan ağaçların çiçekleri tamamen donmuş, kavrulmuştur. Açıkta ve örtü altı ürünlerde çok büyük zararlar oluşmuştur. Narenciye, üzüm, nar, şeftali, nektarin, erik, kayısı, elma, kiraz, çay, fındık, fıstık ve ceviz gibi birçok ürün yüzde 100 zarara uğramış, tomurcukları bile donmuştur. Ayrıca, sebze ekili alanlarda karpuz, patlıcan, kabak, marul, patates, biber, brokoli, lahanası, yer fıstığı, pancar ve benzeri ürünlerin açık alanlarda olanlarının tamamı, serada olanların da yüzde 70'i donmuş ve telef olmuştur. Zirai don, narenciye ürünlerinden limon, portakal, mandalina ve benzeri ürünleri de etkilemiş, yeni yeni süren filizleri de yakıp kavurmuştur. Daha önce gerçekleşen ve Çukurova'yı vuran don felaketinde narenciye ağaçları, özellikle de erkenci limon ağaçları dondan büyük zararlar görmüş, dondan zarar gören limon ağaçlarının büyük bir kısmı kuruduğu için sökülmüş, geriye kalanların da toparlanması en az üç-beş yıl zaman alacaktır. Hükümet tarafından dondan mağdur olan üreticilere talep edilmesine rağmen bugüne kadar herhangi bir destek sağlanmamıştır. Mersin'e ve Çukurova'ya yeterli desteği sağlayamayan iktidar, bu kez son yaşanan zirai don olayını inşallah seyretmekle kalmaz ve çiftçilerimizi kendi kaderlerine terk etmez. Tüm ülkemizde ve Mersin'de bu yıl hemen hemen her üründe büyük rekolte kayıpları yaşanacaktır. Bu durum, ülkemiz ve ülkemiz ekonomisi açısından büyük bir talihsizliktir. Çiftçimizin bu zor iklim ve ekonomik şartlarda bahçe ve arazilerine tekrar masraf edecek durumları kalmamış, bu ağır yükün ve yüksek faturaların altından kalkabilmeleri için mutlaka desteğe ihtiyaçları vardır. Hükümet acilen zirai don yaşanan tüm bölgeleri doğal afet bölgesi ilan etmeli, bu bölgelerde bir an evvel tespitler yapmalı, çiftçilerimizin zararları telafi edilerek devlet tarafından karşılanmalıdır. Yüksek girdiler ve düşük satış fiyatları nedeniyle çiftçilerimiz zaten geçen yıl kazanç sağlayamamış, bankalara, Tarım Krediye ve piyasaya olan borçlarını ödeyememiştir. Hiç zaman kaybetmeden çiftçilerimizin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri borçları ya silinmeli ya da faizsiz olarak ertelenmeli, yeniden ekim dikim yapabilmeleri, ağaçlarına ve arazilerine sahip çıkabilmeleri için gerekli olan maddi, faizsiz ve uzun vadeli kredi desteği sağlanmalıdır. Ayrıca, ihtiyaç duyulan yerlerde tohum, mazot, gübre, fide ve fidan desteği sağlanmalıdır.

Her zaman söylüyoruz, tarım ürünleri stratejik ürünlerdir; bu nedenle, tarımda yaşanan sorunlar ve ürün kayıpları yalnızca üreticilerimizi değil tüketicilerimizi de etkileyecektir. Zira yaşanan ürün kayıplarından, zaten ulaşılamayan ve fiyatları sürekli olarak artan meyve, sebze ve gıda ürünlerine tüketiciler erişmekte zorlanacaktır. Böylece iktidarın en çok sevdiği meyve, sebze ve gıda ithalatı artacak, milletin parası Türk çiftçileri yerine başka ülkelerin çiftçilerine aktarılmış olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümetin aldığı kararlar gün geçmiyor ki toplumun bir kesimini hedef almasın, insanları sıkıntıya sokmasın. Daha önce de defalarca buradan dile getirdik; bu iktidar aldığı akıl almaz kararlarla, yıllardır izlediği yanlış politikalarla tarım ve hayvancılığı zaten bitirmiştir. Geçmişte dünyada kendi kendine yetebilen 7 ülkeden biri konumundaki ülkemiz ne yazık ki her türlü teknolojiye sahip olduğumuz bu dönemde liyakatsiz yöneticilerin elinde her konuda dışa bağımlı hâle gelmiştir. Bunca yanlış ve dışa bağımlılığa rağmen Hükümet tarım ve hayvancılık konusunda izlemiş olduğu politikalara inatla ve ısrarla devam etmektedir. Hükümeti buradan bir kez daha uyarıyorum: Yeter artık! Üreticilerin yakasından düşün. Bütçeden Anayasal hak olarak ayrılması gereken yüzde 1'lik payları eveleyip gevelemekten üretimden bir yıl sonra değil şayet adı gerçekten destekse üretim aşamasında üreticiye verin ki bir işe yarasın. Orasından burasından kuşa çevirerek bir yıl sonra verilen desteklerin üreticiye hiçbir faydası yoktur, bunu bilmenizi isterim.

Bebek katili Abdullah Öcalan'a umut hakkı verinceye kadar çiftçilerimize yaşam hakkı verin diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyor, kurulacak komisyonda alınacak kararların milletimiz ve üreticilerimiz açısından hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına üçüncü söz talebi Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'a aittir.

Buyurun Sayın Aydın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarih 26 Şubat, çok değil, bundan sadece iki buçuk ay önce Mersin'den Kahramanmaraş'a uzanan geniş bir hatta yine bir zirai don felaketiyle karşı karşıya kalmıştık. Hava sıcaklığı eksi 15 derecelere kadar düşmüş, bağ, bahçe, tarla ne varsa dört gün içinde buz kesmiş, tarumar olmuştu. Bizler bu kürsüdeydik, TARSİM'in zarar tespit çalışmalarını derhâl tamamlamasını, Ziraat Bankası ve tarım kredi borçlarının faizsiz ertelenmesini, elektrik, prim borçları başta olmak üzere çiftçimizin sırtındaki yükün hafifletilmesini, sigortaların zaman kaybetmeden ödenmesini talep etmiştik. Demıştık ki: "Bu yaşananlar artık münferit değil, iklim değişiyor, doğa dönüyor." Biz bu afetleri önleyemeyebiliriz ama çiftçimizi koruyacak mekanizmaları önceden kurabiliriz. Alternatif ürünler, yeni üretim teknikleri, bölgeye özel destekler içeren bir yol haritası için araştırma komisyonu kurulmasını istemiştik; bu, Mecliste oylandı, iktidar ve ortaklarının oylarıyla reddedildi. Tarım o gün de partilerüstü bir konuydu, çiftçi o gün de hepimizin ortak meselesiydi. Eğer o gün sesimize kulak verilseydi bugün elimizde bir yol haritamız olurdu ama olmadı çünkü siz samimi değilsiniz. Söze önce "millet" diye başlıyorsunuz fakat konu muhalefetin getirdiği öneriye geldiğinde önce partiniz diyorsunuz, içeriğine bakmaksızın sadece muhalefetten geldi diye reddediyorsunuz. Konuşmama bu samimiysizliği, bu duyarsızlığı, bu siyasi kibri vicdan sahibi üreticimizin takdirine havale ederek başlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, tarım sektörü sadece ekonomik faaliyet alanı değildir aynı zamanda bir ülkenin gıda güvenliğinin, stratejik bağımsızlığının ve toplum istikrarımızın temel dayanaklarından biridir. Tarım sadece çiftçinin derdi değildir, o toprağa bağlı milletimizin tamamının meselesidir. Bu nedenle, biz tarımı millî güvenlik konusu olarak değerlendirmekteyiz. Tarım varsa gıda vardır, gıda varsa hayat vardır fakat özellikle son yıllarda iklim değişikliğinin etkileriyle tarım sektörü çok ciddi tehditlerle karşı karşıyadır. Mevsim normallerinin dışına çıkan hava olayları Türkiye'nin dört bir yanında etkili olmaktadır. Bahar aylarında beklenmedik şekilde gerçekleşen don olayları, kuraklıklar, dolu yağışları, ani sıcaklık değişimleri gibi meteorolojik afetler tarım üretimini olumsuz etkilemektedir. 2025 yılında ülkemizin birçok bölgesinde etkili olan zirai don felaketi fındıktan ceviz, limondan kiraza, meyveden tahıla kadar onlarca ürün etkilemiştir. Özellikle, çiçeklenme döneminde gelen bu ani don olayı ürünleri doğrudan vurmuş, bazı yerlerde rekolte kaybı yüzde 60'lara, hatta yüzde 90'lara ulaşmıştır. Üretici sabırla, emekle, ümitle beklediği mahsulünün bir gecede kül oluşuna çaresizce tanıklık etmiştir. Dalında kuruyan meyve sadece çiftçinin değil, aynı zamanda, tedarik zincirinin her halkasının kaybıdır. Bu rekolte düşüşü sadece bahçedeki ürünü değil halciden esnafa, nakliyeciden ihracatçıya kadar uzanan tüm üretim zincirini olumsuz etkileyecektir. Üstelik bu kayıplar yalnızca ekonomik değildir; üreticinin umudu, emeği, geleceğe olan inancı da zedelenmektedir.

Sahadan gelen bilgiler de gösteriyor ki don zararı meyve ve sebze üretiminde ciddi kayıplara yol açmıştır, fiyatlar daha şimdiden yükselmeye başlamıştır. Bu artışlar yalnızca zarar gören ürünlerde değil, bağlantılı tüm gıda ürünlerinde zincirleme fiyat artışlarına yol açacaktır. Tüketicilere yansıyan fiyatlar yükselecek, enflasyonist baskı artacaktır, hatta gıda arzındaki açığı kapatmak için ithalat gündeme gelecek, bu da döviz giderlerini artıracaktır yani zarar tarlayla sınırlı kalmayacaktır; soframıza, cebimize, ülke ekonomimize kadar ulaşacaktır.

Peki, biz ne yapıyoruz? Değerli milletvekilleri, İYİ Parti olarak bu felaketin yarattığı mağduriyetin siyasi polemiklere kurban edilmeden bilimin ve vicdanın ortak paydasında ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Mevcut yasal düzenlemelerde tarım afetlerine karşı bazı koruma ve destek mekanizmaları bulunmakla birlikte, afet bölgesi ilanı belirsiz ve keyfî uygulamalara açık durumdadır. İşte bu nedenle, 5488 sayılı Tarım Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören bir yasa teklifini dün Meclis Başkanlığımıza sunduk. Bu yasa teklifimizle birlikte zirai don, dolu, kuraklık, aşırı sıcak gibi meteorolojik afetlerin ardından objektif ölçütlere ve teknik raporlara dayalı olarak "tarımsal afet bölgesi" ilan edilmesi zorunlu hâle getirilecektir. Bu bölgelerde zarar gören çiftçilere doğrudan gelir desteği verilecektir. Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlar en az bir yıl süreyle faizsiz olarak ertelenecektir. En az iki yılı geri ödemesiz, yüzde sıfır faizli beş yıla kadar vadeli özel kredi desteği sunulacaktır. Sulama ve teknik altyapılarındaki afet hasarları hazine desteğiyle karşılanacaktır. TARSİM sistemi kapsamı genişletilerek üretici dostu bir yapıya kavuşturulacaktır. Afet yaşayan çiftçilere ücretsiz veya indirimli fidan, gübre, ilaç ve mazot desteği sağlanacaktır. Dekar başına 10 bin TL doğrudan gelir desteği sağlanacaktır. Prim, mazot ve gübre desteği acilen devreye alınacaktır. Ayrıca tarım sigortası olmayan üreticiler de kapsam dışı bırakılmayacak, onlar için özel destek paketleri oluşturulacaktır. Bu düzenlemeyle birlikte artık afetin büyüklüğü keyfî olarak belirlenmeyecektir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün ve tarım müdürlüklerinin teknik verilerine göre, ölçülebilir şekilde belirlenecek ve destek süreçleri bu verilere göre devreye alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu teklif siyasi bir gösteri değil topluma karşı sorumluluğun, vicdanın ve adaletin sesidir. Gelin, bu çağrıyı siyasetin değil ortak aklın ve insanlığın süzgecinden geçirerek değerlendirelim. Mesele partiler meselesi değil memleket meselesidir. Üretici susarsa hepimiz aç kalırız. Çiftçinin tarlasındaki umut sönerse soframızdaki ekmek azalır. İYİ Parti olarak biz kanun teklifimizi milletimizin ve üreticimizin hizmetine ve kamunun vicdanına sunuyoruz. Bugün burada atacağımız her adım yalnızca bugünü değil yarının da bereketini belirleyecektir.

Son olarak, vatan toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez.

Genel Kurulu ve alın teriyle bu ülkenin bereketini var eden tüm çiftçilerimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sıradaki söz talebi Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna aittir.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk söz talebi Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Fendoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sizlere 11-12 Nisan tarihlerinde Türkiye genelinde yaşanan ve tarımsal üretimi derinden etkileyen şiddetli zirai don olayını dile getirmek, bilgi sunmak, üreticilerimizin sesini duyurmak ve bu olayın etkilerini araştırmak ve gelecekte benzer afetleri önlemek için Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Bu yıl 11 Nisan gecesi yaşanan zirai don, ülkemizin tüm bölgelerinde geniş bir tarım alanında etkili olmuştur. Özellikle tarımda yaşanan don çiftçilerimizi büyük bir maddi zarara uğratmıştır. Zirai don yaşayan bölgelerimizin büyük bir kısmı 6 Şubat depremlerinde hasar almış dolayısıyla zirai don öncesinde de asrın felaketini yaşamış bölgelerimizdir. Deprem felaketi üzerine bir

de zirai don eklenince bu bölgelerimizde yaşayan üreticilerimizin mağduriyeti katlanarak büyümüştür. Dolayısıyla ülkemizde önemli tarım bölgelerinin içerisinde bulunduğu yaşanan bu felaketi sadece maddi açıdan değil manevi açıdan da değerlendirmek zorundayız. Bir çiftçi topraktan sadece ekmek kazanmaz; o, hayatını, umudunu ve geleceğini toprağa bağlamıştır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde 11-12 Nisan itibarıyla Malatya, Adıyaman, Elâzığ, Hatay, Sivas, Kayseri, Manisa, Ordu, Giresun, Erzincan, Isparta, Adana, Mersin, Kahramanmaraş ve sayamadığım diğer 36 ilimizde meyve bahçelerimiz ve tarım alanlarımız çok büyük zarar görmüştür. Başta kayısı olmak üzere üzüm, kiraz, elma, badem, fındık, şeftali, armut, domates, incir, erik, çay, zeytin ve ceviz gibi diğer meyve ağaçlarını, çiftçilerimizin yıllardır emek verdiği ürünlerini don bir gecede kurutarak toprağa gömmüştür. Meteorolojik verilere baktığımızda sıcaklık birçok bölgede 4 derecenin altında, ortalama sıcaklık ise o gece yaklaşık 50 ilimizde eksi 17 derece olarak tespit edilmiştir. Bazı bölgelerimizde ise son otuz yılın en düşük sıcaklıkları kaydedilmiş ve tarihimizin en büyük zirai don olaylarından biri yaşanmıştır. Bu ani ve şiddetli soğuklar meyve ağaçlarının özellikle çiçeklenme dönemine denk gelmiş, ürünlerde don yanığı, çiçek ve meyve dökülmesiyle birlikte meyve ağaçlarında hasara yol açmış ve etkisiz hâle getirmiştir. Üreticilerimizin verdiği bilgilere göre bazı bölgelerde zarar oranı yüzde 70 ile yüzde 90 arasında olup hasar tespiti devam etmektedir. Tarım sektörümüz ciddi ekonomik kayıplar yaşamış; rekolte kaybı, üretici geliri düşüşü ve ihracat riski doğmuştur. Yaşanan bu olay sonucunda tarımsal üretimde ciddi verim kaybı oluşmuş, ülke genelinde gıda arzında daralma ve fiyat artışlarında risk ortaya çıkmıştır.

Dünya kayısı ticaretinin merkezi olan Malatya'da kayısı ağaçları büyük zarar gördü, Manisa ve İzmir'de üzüm bağları don olayından ciddi ölçüde etkilendi. Manisa ve Ege Bölgesi'ndeki çalışmaları Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekilimiz Sayın Erkan Akçay Bey yakinen takip etmektedir. Bölge milletvekillerimizin de gelişmeleri yakından takip ettiğini... Niğde ve Karaman'da elma üretimi, Ordu, Giresun ve Düzce gibi Karadeniz illerinde fındık üretimi, Rize'de çay tarımı don nedeniyle zarar görmüş ve milletvekillerimiz yakından takip etmektedir. Bu sadece bir tarımsal felaket değil aynı zamanda binlerce çiftçinin geçim kaynağını etkileyen ekonomik bir sosyal krizdir. Bu yaşanan don olayı bize bir kez daha şu gerçeği hatırlatıyor: İklim değişikliği artık uzak bir tehlike değil hayatın tam içindedir. Mevsimler kaymakta, sıcaklıklar öngörülmez hâle gelmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak... On Birinci Kalkınma Planı'na eklenen iklim değişikliğine bağlı olarak tarım ürün desen değişiminin planlama çalışmasının hızlandırılması çiftçilerimiz açısından önem arz etmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu süreç sadece Malatya'yı değil tüm Türkiye'yi etkileyen bir durum hâline gelmiştir. Peki, ne yapılmalı? Bu noktada hem araştırma yapılması hem de önleyici politikalar geliştirilmesi zorunlu hâle gelmiştir. Önerdiğimiz araştırmanın kapsamında önem arz eden hususları başlıklar hâlinde sıralayacak olursak; 12 Nisan don olayının meteorolojik ve coğrafi analizi, zarar gören bölgelerin ürün bazlı raporlanması, erken uyarı sistemlerinin performans değerlendirmesi, çiftçilerin hazırlık ve müdahale düzeylerinin ölçülmesi, zirai donla mücadelede uygulanan yöntemlerin etkinliği, gelişmiş erken uyarı sistemlerinin kurulması ve çiftçilere zamanında bilgi ulaştırılması, yağmurlama, sulama, sisleme, rüzgâr makineleri gibi aktif mücadele yöntemlerinin de yaygınlaştırılması, don riski yüksek bölgelerde geç çiçeklenen çeşitlerin teşvik edilmesi, çiftçilerimizi sürekli yaşanan don, dolu gibi afetlere karşı koruyacak, maddi anlamda yormayacak yeniden düzenlemeyle TARSİM poliçelerinin oluşturulması, çiftçilerimizin mevcut kredi borçlarının faizsiz olarak ertelenmesi, tarımda kullanılan sulama bedelinin devlet tarafından karşılanması veya elektrik ücretlerinin düşürülmesi, tarımsal faaliyetlerinin devam etmesi için çiftçilerimize faizsiz kredi imkânının sağlanması, Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından aynı destek; gübre, ilaç, mazot gibi bir sonraki üretim sezonunda ödenmek üzere imkân sağlanması, tarım sigortası TARSİM kapsamının genişletilmesi ve üreticilerin bu konuda bilinçlendirilmesi, yerel yönetimler ve üniversiteler arasında iklim tarımı iş birliklerinin artırılması. 12 Nisanda yaşadığımız bu felaket iklimle baş etmenin yolunun bilim, teknoloji ve iş birliğinden geçtiğinin göstergesidir. Çiftçilerimiz sadece ekonomik destek değil aynı zamanda moral ve destek de beklemektedir. Her şart ve koşulda yüce Türk milletini yalnız bırakmayan, "Benim aklım hep Türkiye'dir." diyen bilge Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatları doğrultusunda, çiftçilerimizin yaşadığı bu zorlu süreçte Milliyetçi Hareket Partisi olarak seferberlik ilan ederek üreticilerimizin en zor günlerinde ülkemizin bel kemiği olan çiftçilerimizin yanında dimdik duracağımızı ve onların güvencesi olacağımızı özellikle belirtmek istiyorum. Üreticilerimizin sorunlarının takipçisi olmanın, çiftçi ve köylü bir aileden gelen biri olarak, yaşadığımız toprağımıza, ekmeğimize ve üreticilerimize olan saygımızı pekiştireceğini önemle belirtmek istiyorum. Tarım ülkemizin bel kemiği, üreticilerimiz ise bu bel kemiğinin kahramanlarıdır. Bu yüzden, her an yanlarında olmamız, onların mağduriyetlerini gidermemiz ve geleceğe dair umutlarını yeniden yeşertmemiz gerekmektedir. Bu doğrultuda, 11-12 Nisan zirai don olayının tüm yönleriyle araştırılması ve sürdürülebilir önlemlerin geliştirilmesi amacıyla önerdiğimiz bu çalışmaya desteğinizi bekliyorum.

Başta Malatya, Elâzığ, Baskil, Elbistan ve Adıyaman'daki üreticilerimiz olmak üzere, tüm çiftçilerimizin yaşadığı mağduriyetlerimizin giderilmesi için Hükümetimizin acil ve etkin adımlar atacağına olan inancımı belirterek Genel Kurulu ve siz değerli milletvekillerini saygılarımla selamlıyorum. Rabbim bir daha böyle afet yaşatmasın. Allah'a emanet olun. Servetiniz ana baba duası olsun.

Saygılarımla. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Adana Milletvekili Muharrem Varlı'ya aittir.

Buyurun Sayın Varlı. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUHARREM VARLI (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; zirai donla alakalı bütün grupların ortak olarak vermiş olduğu araştırma önergesi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bayramdan hemen önceki hafta burada yine zirai donla alakalı konuşma yapmıştım. O zaman, daha çok Çukurova bölgesini kapsayan; Mersin, Adana, Hatay illerini kapsayan, daha çok narenciye bitkisini ve buğdayı etkileyen bir zirai donla karşılaşmıştık. Burada, o zaman, sizlerle orada yaşanan sıkıntıları paylaşmıştım ama hem bu yeni yaşanan zirai don hadisesi vesilesiyle hem de bizim bölgede yaşanan sıkıntıları tekrar sizlerle paylaşarak oradaki üreticilerimizin, çiftçilerimizin dertlerini, problemlerini de aynı zamanda gündeme getirmiş olacağız.

Şimdi, 22 Şubat ile 25 Şubat tarihleri arasında özellikle İç Anadolu Bölgesi'nde Toroslardaki kar yağışından sonra bizim Çukurova bölgesinde ciddi bir zirai don hadisesi yaşandı ve bu zirai don hadisesi sonrasında özellikle narenciye'nin limon ağaçları yani limon kısmı çok ciddi zarar gördü. Bu yıl sadece Yumurtalık sahil şeridi, Karataş sahil şeridi ve dağ ile Ceyhan Nehri, dağ ile Seyhan Nehri arasında kalan kısımlar hariç limon ağaçlarının çoğu büyük oranda kurudu, yapraklarını döktü, çiçek açmadı. Şu anda limon ağaçları gövermeye başladı ama çiçek olmadığı için bu yıl limon üretimi çok kısıtlı ve çok az olacak. Önümüzdeki yıl da limonla ilgili ne olacağı şu anda tam kestirilemiyor yani bazı ilim adamları önümüzdeki yıl da limonla ilgili sıkıntı yaşanabileceği ve bu meyve gözenekleri dondan etkilendiği için önümüzdeki yıl da verim kaybının çok ciddi manada görülebileceğini söylüyorlar.

Yine, çok fazla gündeme gelmeyen ama bizzat tespitte bulunduğumuz ve ilçe tarım, il tarım müdürlüklerine de bildirdiğimiz, özellikle hububatla ilgili bizim bölgede, kırıçta sulayamayanların buğdayı hem kuraklık hem zirai dondan dolayı kurudu, yüzde 80'i söküldü, yerine ayçiçeği ekildi. Ayçiçeğinin ne olacağı da şu anda bilinmiyor. Niye? Çünkü kuraklık hâlâ devam ediyor, hâlâ don tehlikesi var. Dolayısıyla buğday üreticileri de çok ciddi bir zayıt yaşadı. Mısır ekildi, mısır çıktı, çıkanlar kurudu, çıkmayanlar da toprağın altında kurudu. Dolayısıyla çiftçi mısırını söküp yeniden ekmek zorunda kaldı; hem gübre hem tohum hem de ilaçla ilgili, kimyasal ilaçla ilgili çok ciddi bir maliyet binmiş oldu çiftçimizin sırtına.

Şimdi, buğday Çukurova'da eğer iyi bakılırsa... Geçmiş yıllarda, mesela çok iyi bakılan buğdaylar 600, 700, 800 kiloya kadar verim yaptı ama bu yıl Çukurova'da en iyi buğdayın 300-400 kiloyu bulmayacağı tahminleri var. Bu, bizzat çiftçi olarak benim de içerisinde yaşadığım ve gördüğüm, gözlemediğim bir hadise. Yani buğday çok ciddi zarar gördü. Şu ana kadar çok fazla gündeme gelmedi, özellikle altını çizerek söylüyorum, mısır üreticileri ve buğday üreticileri de bu işten çok ciddi hasar gördü, zarar gördü. Onun için, eğer böyle bir araştırma yapılacaksa bu ilçe tarım müdürlüklerinin, TARSİM'in yapacağı araştırmaya mutlaka buğday ve mısır da dâhil edilmeli.

Yine, patates üreticileri... İlk çıkan patatesler dondu ve yok oldu, söktüler, yerine yenisini ektiler; dolayısıyla patatesle ilgili de çok ciddi bir sıkıntı var. Yani, araştırma yapılırken bunların hepsini kapsaması, geniş manada bir araştırma yapılması açısından bunları söylüyorum; aynı zamanda, çiftçilerimizin bize ilettiği, bizim gidip sahada bizzat gördüğümüz konuları da burada sizlerle, Bakanlık yetkilileriyle paylaşmak adına bunları söylüyorum.

Yine, bizim bölgede, özellikle Çukurova bölgesinde şu anda mısır toprağın üstünde ama örnek veriyorum, mısır 30 santim olması gerekirken hâlâ 15-20 santim bandında gidiyor; neden? Çünkü hem bu dondan etkilendi, zirai dondan etkilendi hem de soğuk havadan mısır yeterince büyümedi. Onun için, değerli arkadaşlar, bizim bu araştırmaları yaparken bunların hepsini içerisine koyarak araştırmamız lazım.

Şimdi, en son, 11-12 Nisan tarihlerinde İç Anadolu Bölgesi'nde işte "sert çekirdekli" dediğimiz elma, kayısı, erik gibi meyveler; yine, Karadeniz'de çay, fındık gibi sebze ve meyveler; yine, İç Anadolu Bölgesi'nde ve Karadeniz Bölgesi'nde pancar; yine, Amasya bölgesinde, Manisa bölgesinde kiraz; Manisa bölgesinde, İzmir bölgesinde üzüm; Malatya bölgesinde, Elâzığ bölgesinde kayısı yani Türkiye'nin birçok bölgesini kapsayan, Türkiye'nin birçok ilini kapsayan ne yazık ki çok ciddi bir zirai donla karşılaştık. Bu afet çok ciddi ve büyük bir afet. İnşallah, Bakanlık yetkililerimiz ve ilçe tarım müdürlükleri, il tarım müdürlükleri vasıtasıyla bir an önce bu tespitler yapıp çiftçinin zararını ziyanını karşılamak adına, üretimi devam ettirebilmek adına harekete geçilmesi gerekir. Bizim de zaten bu araştırma önergesini vermemizin, araştırma önergesini istememizin altında yatan sebep bunları enine boyuna araştırarak, inceleyerek burada sizlerle paylaşmak ve çiftçimize en iyi şekilde katkıyı sağlamak.

Değerli arkadaşlarım, biz eğer çiftçinin üretmesini sağlayabilirsek Türkiye'de birçok şeyin altına imza atmış oluruz çünkü soframıza gelen her şey çiftçinin ürettiği şeyler yani bugün sabah kahvaltısında peynirini, ekmeğini, salatalığını, zeytinini, akşam yemeğini, öğlen yemeğini ve bilumum yediğimiz her türlü meyveyi, sebzeyi üreten çiftçi. Dolayısıyla biz çiftçiyi üretime teşvik ettirecek, onun üretimini sağlayabilecek, onu koruyacak faaliyetleri ortaya koymamız lazım. Bunu yaparsak, çiftçimizi üretime teşvik edersek, çiftçimizin üretim yapmasını sağlarsak buradan hem ülkemiz kazanacak hem çiftçimiz kazanacaktır. Cari açığın önlenmesine en fazla katkı sağlayan kesim çiftçi kesimidir. Bugün, Türkiye'nin ihracatı, bakın, çiftçinin ürettiği ürünler ve ona dayalı sanayi ürünleriyle alakalıdır. Onun için, bizim her hâlûkârda çiftçimizi korumamız ve bu meseleye sahip çıkmamız lazım.

Aynı zamanda, bu mesele siyasetüstü bir meseledir. Burada bütün siyasi partilerin ortak önerge vermiş olmasından son derece mutlu oldum çünkü tarım ve çiftçi bu ülkenin çok önemli bir kurumudur. Eğer biz bu meseleyi siyasetüstü olarak görüp hep birlikte sahiplenirsek inanın ki çiftçimize ve ülkemize çok önemli katkı sağlamış oluruz.

Yine, mesele bağcıyı dövmek değil üzüm yemektir. Dolayısıyla bağcıyı dövmek kolaydır ama üzümü yemek zordur çünkü üzüm yetiştirmek lazımdır. Onun için, bizim bu meseleyi siyaset meselesi değil bu meseleyi tamamen ülkenin geleceği, çiftçinin geleceği ve üretimin geleceği açısından değerlendirmemiz lazım ve bu gözle bakmamız lazım.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına üçüncü söz talebi Niğde Milletvekili Cumali İnce'ye aittir.

Buyurun Sayın İnce.

MHP GRUBU ADINA CUMALİ İNCE (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz hafta ülkemiz genelinde ve özellikle Niğde, Nevşehir ve Aksaray illerimizde yaşanan şiddetli zirai don olayına dikkat çekmek için söz almış bulunuyorum.

Çiftçilerimiz ülkemizin gıda güvencesini sağlayan en önemli paydaşıdır. Onların yaşadığı her kayıp sadece kendi hanelerini değil toplumun tamamını ve gelecek nesillerin gıda güvencesini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, çağrım, siyasi görüşlerden bağımsız bir şekilde tüm partilerin ve milletvekillerinin ortak bir irade sergilemesidir.

Niğde ilimiz başta olmak üzere 36 ili etkileyen bu doğal afet hepimizi derinden üzmüştür. İlimizde eksi 17 ila eksi 18 dereceye kadar düşen hava sıcaklıkları başta elma, kiraz, şeftali, erik, üzüm ve ceviz gibi bölge ekonomisi açısından kritik öneme sahip ürünlerde yüzde 70 ila yüzde 100 arasında değişen bir oranda ciddi hasara neden olmuştur. Bu ürünler, yalnızca Niğde'nin değil ülkemizin ihracat ve iç piyasa dengesi açısından da stratejik öneme sahiptir. Ürün kayıplarının sadece tarımsal üretimle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda taşımacılıktan ambalajlamaya, tarım işçisinden esnafa kadar geniş bir etki zinciri oluşturduğu da unutulmamalıdır. İl Tarım ve Orman Müdürlüğümüz, tüm personeliyle, sahada aktif olarak hasar tespit çalışmalarını yürütmektedir. Takriben bir ay sürecek bu çalışmalar sonucunda ilgili bakanlıklarımız ve Meclisimiz üzerine düşen sorumluluğu yerine getirecektir;

buna yürekten inanıyorum. Bu noktada en önemli beklentimiz, hasar tespitlerinin tamamlanmasının ardından, üreticilerimizin yaşadığı kayıpların hızlı ve etkin bir şekilde telafi edilmesidir çünkü bu destekler sadece çiftçimizi değil, ülkenin ekonomik yapısını, tarımın sürdürülebilirliğini ve kırsal yaşamın devamlılığını doğrudan etkilemektedir.

Üreticilerimizin bizlerden bazı somut ve hayati talepleri bulunmaktadır. Öncelikle, üreticilerimizin kullanmış olduğu mevcut krediler faizsiz olarak en az bir yıl süreyle ertelenmelidir. Üretim rekoltesinin yüzde 30 ila 40 kadarı TL karşılığı iki yıl geri ödemesiz, toplamda beş yıl vadeli faizsiz kredi desteği sağlanmalıdır. Afet fonu kaynaklı nakdi afet yardımları bir an önce devreye alınmalı, acil ihtiyaçlar karşılanmalıdır. Don felaketinden zarar gören çiftçilerimize fide, fidan, tohum, ilaç ve gübre gibi üretim girdilerinde aynı destekler sunulmalıdır. Özellikle küçük aile işletmeleri için çiftçi BAĞ-KUR primlerinde ve sosyal güvenlik yükümlülüklerinde kolaylıklar sağlanmalı, geçici muafiyetler veya destek paketleri gündeme alınmalıdır.

Bu talepler, sahada sesini duyduğumuz binlerce üreticimizin ortak sesidir. Her biri alın terinin ve emeğin sesidir. Tarımın kaderini doğa olaylarına terk edemeyiz. İklim krizinin etkilerini artık daha sert hissediyoruz. Bu nedenle, çiftçimizin yalnız bırakılması sadece bireysel mağduriyet değil ulusal güvenlik meselesidir. Üreticimizin yanında durmak, ülkemizin geleceğine sahip çıkmaktır. Bu anlayışla hareket etmek hepimizin görevidir. Cumhuriyet İttifakı olarak bizler çiftçimizi hiçbir zaman kaderine terk etmedik, bundan sonra da terk etmeyeceğiz. Üreticimizin yanında durmak sadece bir siyasi görev değil aynı zamanda ahlaki bir sorumluluk ve vicdani bir vefa borcudur. Tarım, bizim için yalnızca bir üretim alanı değil aynı zamanda bir stratejik sektör, bir kalkınma aracı, bir millî güvenlik unsurudur. Bu alanı güçlü kılmak, yerli üretimi desteklemek ve kırsal kalkınmayı sağlamak hepimizin önceliği olmalıdır. Bu vesileyle şunu da özellikle ifade etmek isterim ki Milliyetçi Hareket Partisi olarak her zaman olduğu gibi bugün de milletimizin özveriyle üreten ellerinin yanındayız. Genel Başkanımız, bilge liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatları doğrultusunda çiftçilerimizin yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi için tüm adımların atılması noktasında kararlılıkla çalışıyoruz. Türk çiftçisi yalnız değildir, sahipsiz hiç değildir. Devletimiz, Cumhuriyet İttifakı ve Milliyetçi Hareket Partisi her daim çiftçimizin yanındadır.

Ayrıca, don olaylarının etkilerini azaltmak adına alınabilecek bazı önlemler bulunmaktadır. Tarım il müdürlüklerinin de önerdiği üzere özellikle ilkbahar geç donlarına karşı meyve bahçelerinde su uygulaması, "spring" veya yağmurlama, don pervanesiyle hava sirkülasyonu sağlama ve dumanlama makinesi ya da ateş yakma yoluyla hava sıcaklığını yükseltme gibi yöntemlerin kullanılması önem arz etmektedir. Bu tür uygulamaların devlet destekleriyle yaygınlaştırılması çiftçimizin alın terinin zayı olmaması adına elzemdir.

Bu vesileyle zirai don afetinden etkilenen tüm illerimize geçmiş olsun dileklerini iletiyorum. İnşallah hasar tespit çalışmalarının tamamlanmasının ardından gerekli tüm destekler ivedilikle hayata geçirilecek, devletimiz her zaman olduğu gibi bugün de üreticimizin yanında olacak ve çiftçimizin yaraları en kısa sürede sarılacaktır.

Aziz milletimizi ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sümer, bir söz talebiniz var zannedersem.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

88.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, bu hafta sonu Adana merkez haline gerçekleştirdikleri ziyarete ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hafta sonu Adana merkez halindeydik, üretici ve hal esnafını gezdik. Maalesef, limon halde 18 TL markette 60 TL, domates halde 15 TL markette 50 TL, marul halde 3 TL markette 15 TL, patates halde 10 TL markette 25 TL, soğan halde 8 TL markette 20 TL. Bu tablo sadece bir fiyat farkını değil Türkiye'de tarımın nasıl yanlış yönetildiğini, çiftçinin emeğinin nasıl değersizleştirildiğini ve tüketicinin nasıl çaresiz bırakıldığını gözler önüne seriyor. Tarladan markete giden bu yol nasıl bu kadar pahalılaşabiliyor? Çünkü bu yolun üzerinde plansızlık, denetimsizlik, rantı dayalı aracılık düzeni ve tarımı yöneten yanlış politikalar var. Çiftçi tarladaki ürününü satamıyor ama aynı ürün, maalesef büyük zincir marketlerde 60 TL fiyatla bulunuyor. Çünkü, iktidar üretici ile tüketici arasındaki zincirde halkın değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bayraktutan, buyurun.

89.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilinin Borçka ilçesine AFAD tarafından yapılan afet konutlarına ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Artvin ili Borçka ilçesi Güzelyurt, Alaca, Maralköy, Kaynarca, Kale ve Avcılar köylerinde muhtelif tarihlerde meydana gelen heyelan ve su baskınları afetlerinden dolayı hak sahibi kabul edilen aileler için Borçka ilçesi Aksu Mahallesi'ne AFAD tarafından 44 adet afet konutu yapılmıştır. İlgili konutların bulunduğu binada yapısal hasarların meydana geldiği kat maliklerince AFAD Müdürlüğüne defalarca bildirilmiştir. İlgili afet konutları hangi koşullarda, hangi firmaya ihale edilmiştir, konutlar ne zaman tamamlanmıştır? Bina kullanılmaz hâle gelmeden önce afetzedeler tarafından ilgililere iletilen uyarılar hangi gerekçeyle dikkate alınmamıştır? İlgili konutların plan, proje, zemin etütleri kimler tarafından yapılmıştır? 44 adet afet konutunun denetiminden kimler sorumludur? Afet konutları kullanılamaz hâle gelene kadar gerekli önlemler hangi gerekçeyle alınmamış, yapılması gereken bakım ve onarımlar neden yapılmamıştır? Afet konutlarının bu kadar kısa süre zarfında kullanılamaz hâle gelmesinin sorumluları kimlerdir? Kamu zararına yol açan, Borçka halkının can güvenliğini tehlikeye atan ve yaşanan afetler sonrası zor durumda olan Borçka halkının...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608) (Devam)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609) (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610) (Devam)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611) (Devam)

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612) (Devam)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613) (Devam)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubuna aittir.

İlk söz talebi Van Milletvekili Sinan Çiftçiyürek'e aittir.

Buyurun Sayın Çiftçiyürek. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTÇİYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

DEM PARTİ araştırma önergesi hakkında konuşacağım.

Şimdi, tek tek sayamayacağımız onlarca il ve yüzlerce ilçeyi kapsayan bu son mega felaket dolayısıyla büyük zarar gören üreticilerimize, aynı zamanda halkımıza, halklarımıza, işçilere, hepsine geçmiş olsun diyoruz. Ya, bu felaketler çoktandır hem Türkiye'de hem dünyada davul zurna çala çala "Geliyorum." diyordu aslında. Kanada'da ne olduğunu biliyoruz, Avustralya'da neler yaşandığını biliyoruz. Uzağa gitmeyelim, yakında, daha geçen sene Adana'da yazın bir ağır sıcaklığın toprakları nasıl kavurduğunu, bütün hasadı nasıl kavurduğunu biliyoruz. Dolayısıyla çok geçmeden yine Çukurova ve Ege'de 21 Şubat, arkasından 21, 22 Mart ve arkasından da 10, 11, 12, 13 Nisanda yaşanan bir ağır sonuç, ağır felaket var.

"Ya, bunlar zaten doğal, tabii afetlerdir. Olur zaten, engelleyemeyiz." diyebilir misiniz? Yok, hayır. Eline bir dozer geçiren, bir ne bileyim işte greyder geçiren yani teknolojiyi arkalayan "Allah ne verdi." deyip doğaya saldırırsa; doğaya, ırmaklara, yaylalara, maden alanlarına saldırırsa işte olacak olan budur. Doğa da olağanüstü tepki veriyor, vermeye devam edecektir. Öncelikle bunun altını çizmek istiyorum.

Üretici -uzatmadan şunu söyleyeyim- öyle bir noktaya geldi ki kışın beklenmedik bir don ve karla yüzleşiyor, yazın ise hiç beklenmedik bir kuraklık ve sellerle yüzleşiyor. İklimde böylesine olağanüstü değişiklikler var, bunun üzerine birkaç şey zaten söyleyeceğim. Bu nedenle çiftçi, üretici, onunla bağlantılı olarak toplum ve aynı zamanda mevsimlik işçiler başta olmak üzere, tarım işçileri çok zor durumda. İktidar meselenin etrafında dolanmadan, yapay tedbirlere başvurmadan bir an evvel hasar tespitini hızlandırılmalı ve zararı bir an evvel tazmin etmelidir.

Şimdi, bir zincirleme felaket var yani bu yaşanan felaketin etki alanı sadece tarım üreticisiyle sınırlı değil ki. Tarım demek toplum demek, bütün alan demek. Dolayısıyla tarım üreticisinin yüzleşmiş olduğu bu ağır sonuç aynı zamanda kentsel ve kırsal alanı bir bütün olarak etkiliyor ve sadece bu yerle sınırlı değil. Bakın, üretici 2026'yı düşünüyor, "2025 zaten gitti, 2026'yı ne yapacağım ben?" diyor üretici. Çukurova'dan ben bilgi aldım, elma ve şeftali ağaçlarını kökten söküyorlar, tablo bu kadar vahim yani. Dolayısıyla tüketimi etkileyecek, dolayısıyla ihracatı etkileyecek, dolayısıyla gıda tedarik zincirini çok ciddi olarak etkileyecek, önümüzdeki aylarda bununla köklü olarak yüzleşeceğiz.

Şimdi, tabii, bunun belli başlı nedenleri var. Bu nedenler üzerinde benden önceki birçok sayın vekilimiz durdu, yalnız ben iki temel neden üzerinde duracağım. Bir, bu kitabı getirdim buraya. Bu kitap Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından üretilmiş, sahibi eski Sayın Başkan Mustafa Şentop. Konu sanayileşmenin 4'üncü evresi, Endüstri 4.0 ya da Japonların tabiriyle Toplum 5.0; baştan sona kitabı çok dakik inceledim yani sayfa sayfa, altını çizerek okudum, bir şey gördüm: Ele alınan konular açısından Endüstri 4.0'a ilişkin olarak, onun belli başlı parametreleri olarak yapay zekâ, nesnelerin interneti ya da diyelim ki bulut bilişimi ya da küresel inovasyon ya da diyelim ki akıllı fabrika, akıllı üretim ya da hatta robotların kurulumu ve yoğunluğu açısından -ya, sayabildiğiniz kadar- bu belli başlı bütün küresel parametrelerde bu Meclisin ürettiği kitapta Türkiye'nin adı yok. Türkiye yok hiçbir küresel parametrede yani sanayileşmemiş. Eğer sanayileşmeden şunu anlıyorsanız, 1900'lü yılların başındaki Fordist üretim tarzını, montaj hattını anlıyorsanız o zaten doksan yıldır var. Endüstrinin, sanayileşmenin 4'üncü evresinin herhangi bir küresel parametresinde Türkiye yer almıyor. Niye? "Niye"sini ayrıntılı öğrenmek, irdelemek lazım. Söylemek istediğim şey şu bağlantılı olarak: Yani yüz yıldır, Türkiye sanayileşme adına tarımı yüzüstü bıraktı, tarıma -ne derler- ikinci öge muamelesi yaptı ama tarımın kendini yüzüstü bıraktığı gibi sanayileşemedi de. Bunun kanıtı ben değilim, bunun kanıtı bu kitabın kendidir.

İkinci unsur -yine, önemlidir- aslında geri çekilen iklim yasasında gündeme getirilecekti, sonra geri çekildi. Ya, biliyorsunuz, sayın vekiller, uygarlık iklim değişikliğiyle geldi. Doğru mu? Buzlar çözüldü, insanlar mağaralardan ağaç kovuklarına çıktılar; doğayla, tarlayla, araziyle buluştular. Bakın, iklim değişikliğindeki bu tempo devam ederse insanoğlu -tabii ki sermaye bencil çıkarları için doğaya olağanüstü müdahaleyi sürdürürse- kendi eliyle iklim değişikliğini sona doğru götürebilir. Bu çok köklü bir uyarıdır, bilim adamları bu uyarıyı yapıyorlar. Bizde hızla Anadolu ve kürdistan bununla yüzleşiyor, haberiniz olsun sizin. Daha önce de bunu dile getirmiştım.

Şimdi, başka nedenler de var tabii ama esas itibarıyla bu nedenler... Bu, sera gazları dehşet verici bir şey. Türkiye, sera gazının doğaya salımında başta yer alan ülkelerden biridir, bunu atlayarak biz yol alamayız. Dolayısıyla biz sonuçları tartışırken nedenleri üzerinde durmazsak sonuçları ortadan kaldıramayız, bu açıdan nedenlerine dikkat çekmek istedim. Tarıma üvey evlat muamelesi yapılmamalı sanayileşeceğiz diye. Tarım, toplumun, dünyanın ve insanlığın geleceğidir, maalesef Anadolu ve kürdistan tarım açısından da çok ciddi sorunlarla yüzleşmektedir.

Şimdi, üretici ne istiyor? Ya, aslında üreticinin ne istediği belli; üreticinin ne istediğinden çok, üreticiyle yüzleşin; arka planında ne var üreticinin, neyi düşünüyor? Demin de altını çizmeye çalıştım: Üretici "2025'i zaten kaybettim, gitti; 2026'yı ne yapacağım?" diyor. Ve yine Mersin'de bir hocayla konuştum, dedi ki bana: "Ya, siz kayısı, elma üzerinde duruyorsunuz da bakın, arı popülasyonunun yüzde 50'si telef olmakla yüz yüze." Yüzde 50'si... İsmi veremeyeyim hocanın. Tablo böylesine büyük, böylesine ağır.

Bu nedenle bizim de ilk önerimiz: Bu bütün bölgeler -demin haritada gösterdiğim- ayrım yapılmadan acilen afet bölgesi ilan edilmelidir.

İki: Ziraat Bankası ve Tarım Kredi borçları faizsiz olarak ertelenmelidir; bu, acil bir görev olarak duruyor.

Üç: Sigortasız üreticilerin yükünü devlet, sigortalı olanın da TARSİM mutlaka zararını tazmin etmelidir hem de hızla.

Ben bir anneyle konuştum, üniversitede olan oğlunu kara kara düşünüyor. Malatya'da, Adıyaman'da kayısı üreticileriyle konuştum. Diyorlar ki Malatya'daki kayısı üreticileri: "Bu, depremde çok daha ağır sonuçlara yol açtı." Yarın akşam Malatya'ya gideceğiz, üç dört gün orada kalacağız, sonuçları yerinde görmeye çalışacağız, yanlarında olmaya çalışacağız.

Şimdi, zirai don ve küresel ısınmanın nedenleri üzerine ve alınması gereken tedbirlere ilişkin olarak bu Meclis bir strateji belirlemelidir. Tamam, anlık tedbiri alır, çiftçinin zararını karşılar ama yüzleşilen sorun bütün ayrıntılarıyla, siyaset gözüyle bakmadan, sermayenin çıkarları gözüyle hiç bakmadan, bir strateji belirlenmelidir. Eğer bu belirlenmezse burada konuşuruz, tartışırız, siyasi mesajlar veririz, dağılır gideriz.

Sonuç olarak, DEM PARTİ'nin... Doğrudan doğruya son paragrafını okuyup bitireyim: "Tüm bunlardan hareketle Nisan 2025 don afetinin tarımsal üretim üzerindeki etkilerinin bölgesel olarak tespit edilmesi, hasar tespit süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir biçimde yeniden değerlendirilmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çiftçiyürek, tamamlayın lütfen.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - ...TARSİM sistemi başta olmak üzere, tarımsal sigorta ve destekleme mekanizmalarının gözden geçirilmesi, çiftçilerin borçlarının silinmesi veya ertelenmesine yönelik bütüncül çözümler üretilmesi, tarımın iklim krizine uyumlu hâle getirilmesine dönük uzun vadeli kamusal politikaların oluşturulması, erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi ve afete karşı bölgesel direnç mekanizmalarının kurulması, iklim krizine bağlı olarak afetlerin kırsal topluluklar üzerindeki sosyal ve ekonomik etkilerinin araştırılması amacıyla Meclis araştırmasının açılmasını öneriyoruz."

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci söz talebi İzmir Milletvekili İbrahim Akın'a aittir.

Buyurun Sayın Akın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM AKIN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen sevgili halklarımız; hepinizi DEM PARTİ adına sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Evet, bir don vakasıyla ilgili ortak önergenin tartışılmış olması bizce çok kıymetli. Özellikle don meselesiyle üç ayrı zaman dilimi itibarıyla halklarımızın birçoğunu, çiftçilerimizin birçoğunu yaşamış olduğu mağduriyet nedeniyle buradan geçmiş olsun dilekleriyle selamlıyorum.

Evet, bu meselenin, aslına bakarsanız sadece çiftçilerin meselesi değil, 85 milyon yurttaşımızın geleceğiyle ilgili bir konu olduğunu ifade etmek isterim ancak bu konuya girmeden önce bugün özellikle geri çekilmiş olan iklim meselesiyle bunun çok alakalı olduğunu ifade etmek istiyorum. İklim kanunuyla ilgili tartışmalar sırasında özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bizi duymadı, görmedi, dinlemedi, anlamak istemedi ama bugünkü don felaketi nasıl bir iklim bozulması ve kriziyle karşı karşıya olduğumuzu bize tam bir şamar vururcasına gösterdi. Bunun bedelinin çok ağır olduğunu da görüyoruz ancak bu bedeli yaşamak zorunda değildik. Hem dünyanın yürüttüğü siyaset hem de ülkemizde yaşanan siyasetin faturasını maalesef çiftçilerimiz çekiyor. Sakın bunu "kader" diye falan bize anlatmayın; bu bir kader değil. Bu don vakası asla yaşanmak zorunda olan bir vaka değildi, yaşandı ancak bu önlenemez bir vakaydı. Bunu, havanın ne kadar değişken olduğunu pekâlâ meteoroloji bilimi gösteriyordu ve bu değişkenliğe bağlı tedbir alınabilirdi. Bunlara gireceğim ancak iklim kanunu bu Meclisten geri çekildi, bunun çok önemli bir iş olduğunu düşünüyorum. Toplumsal duyarlılık, itirazlar ve şu anda Meclisteki mevcut AKP, MHP iktidarının bunu geri çekmesi bence toplumsal duyarlılığımıza gösterilen kıymet bakımından iyi bir örnektir diye düşünüyorum. Böyle devam edilmesinde fayda vardır diye de ifade etmek istiyorum. Ancak iklim kanunu bu ülkede tekrar gerçekleşecekse -ki gerçekleşmesi gerekir- bize göre gerçek anlamda iklim kanunu bence öncelikle Tarım ve Orman Bakanlığının dâhil olduğu, Enerji Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının dâhil olduğu, komisyonların tartıştığı, bütün yurttaşların ortak olarak bu meselede kafa yorduğu ve geleceğimizi planladığımız; nasıl bir ülkede yaşamak istiyorsak, onun iklimsel, havasal, aynı zamanda toprak ve suyun ilgilendirdiği konuları da tartışabilecek bir zemin sağlanması gerektiğini düşünüyoruz. Aksi takdirde, "İklim kanununu çektik, 3 maddesinin (c) fıkrasını değiştirdik, getirdik." dersiniz bu gerçekten sahtekârlık olur. O nedenle, gerçek anlamda bir iklim kanununa ihtiyaç olduğunu bu vesileyle ifade etmek istiyorum ve Genel Kurula şimdi görüşlerimi söylemek istiyorum.

Şimdi, Tarım Bakanı İbrahim Yumaklı "Bu, yaklaşık 36 ilde gerçekleşmiştir." diyor. Oysa, bu, 41 ilde gerçekleşmiş durumda ama sadece 41 ilde değil, bilinen, bilinmeyen birçok vaka var. Mesela, ismi geçmiyor ama şu anda şeker pancarı, arpa dâhil olmak üzere, önümüzdeki dönem de iklimsel olarak şu andaki donun yarattığı tahribatla korkunç zarar görmüş durumda. Biraz önce Sinan Başkan söyledi arıyla ilgili kısmı, daha başka sebepler de olabilir ancak bu bir felakettir, bu felaket karşısında bir toplumsal ortak duyarlılık sağlanması gerekir ve bir olağanüstü dönem ilan edilerek bence hiç kimsenin ayırım gözetmeksizin zararının karşılanması kamusal olarak bizim sorumluluğumuzdadır ve görevimizdedir. Dolayısıyla TARSİM'e bağlı olarak sigortalıların ödendiği, sigortasızların ödenmediği gibi durum doğru değildir. Çünkü bu felaketin sorumlusu olan çiftçiler değildir. Elbette sigorta yaptırmamış olabilirler ama onlar sigorta yaptırmasa bile mevcut bu koşulların mağdurdurlar, sorumluları değildir. O nedenle, biz DEM PARTİ olarak, ayırım gözetmeksizin, bu konuda mağdur olan bütün yurttaşlarımızın bedellerinin ödenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Sadece bu mu? Şu anda bizim yaşadığımız durum, aslına bakarsanız... Örneğin, Malatya'dan insanlar arıyorlar, ağaçların kökü bile kurumuş. Ayrıca, don meselesiyle komple inmiş ağaçlar, kırılmış yani gelecek sene için de çok büyük tahribatlar olduğunu söylüyorlar ve tabiri caizse deprem dönemine benzetiyorlar ve deprem döneminde nasıl "Devlet nerede?" diye bağıryorlarsa bugün de Malatya'daki insanlar, Mersin'deki insanlar, örneğin, Manisa'daki üzüm üreticileri bağıryorlar ve devletten destek istiyorlar. Bu meseleyle ilgili sadece kendilerinin tuttuğu raporlarla bu meselenin çözülmeyeceğini düşünerek acil ziraat odalarının ve bütün ziraatçıların daha gerçek, bilimsel araştırma yapmasını ve aynı zamanda gözlem ve raporu olmasını da rica ediyorlar. Biz, evet, "Devlet nerede?" diyen insanlarımızın yanında olmak istiyoruz. Biraz önce Sinan Başkanın söylediği gibi Malatya'ya gidiyoruz. Biz de farklı farklı illere yayılarak bu meselenin takipçisi olacağımızı, aynı zamanda yurttaşlarımızla, halkımızla beraber sorunun daha sağlıklı tespiti konusunda çaba sarf edeceğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Sayın vekiller ve değerli halklarımız, bizleri izleyen halklarımız; biz, önümüzdeki dönem açısından bakıldığında, Türkiye'nin özellikle bu tarım politikasının gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Bu meseleyle ilgili sadece don meselesi değil aynı zamanda tarım politikası ülkemizde korkunç tahrip edilmiş durumda. Sağlıksız gıdalarla gıda güvenliği ciddi bir şekilde tehlikeye girmiş, yediklerimiz aynı zamanda değişik ülkelere gönderildiğinde maalesef Türkiye'den gelen ihraç edilmiş ürünlerin birçoğu geri dönmekte. Tarım Bakanına soru önergesi veriyorum, diyorum ki: Avrupa'ya gönderdiğiniz ürünler geri gönderildiğinde ne yapıyorsunuz? Cevap verilmiyor. 2 tane Bakanlığımız bu konuda milletvekillerinin sorularına cevap vermiyor; bir tanesi Çevre, Şehircilik Bakanlığı, bir tanesi de Tarım Bakanlığı. Oransal olarak yüzde 1,5 Çevre, Şehircilik Bakanlığının verdiği cevap; Tarım Bakanlığının yüzde 3 civarında ama en iyi cevap verenlerden bir tanesi -o da en iyi diye söylüyorum- yüzde 36 civarında, o da Sanayi Bakanlığı cevap vermiş durumda. Biz bakanların, tabiri caizse, diplomasını yani notlarını bu ülkede hazırlamaya çalışıyoruz ve Meclis Başkanına soracağız, diyeceğiz ki... Gerçek anlamda Meclisin denetlenmesi için bakanların hangisinin ne iş yaptığını, sorularımıza ne kadar cevap verdiğini bu mevcut karnelerinde göreceksiniz ve araştırma önergemizde bunu da sizlerle paylaşmış olacağız.

Devam edeyim sözlerime. Gıda güvenliğinden bahsettik, gerçekten ülkemizde gıda güvenliği bakımından hiçbir tedbir alınmıyor. Alınmadığı gibi aynı zamanda pratik olarak şöyle bir durumla karşı karşıya kalıyoruz: Bu gıda güvenliğini denetleyecek bir mekanizma da kalmamış durumda yani eskiden ziraat odalarımız vardı, başka faktörler vardı ancak bu da şu anda kaldırılmış durumda; biz bunlarda da acilen tedbir alınması gerektiğini düşünüyoruz. Bu vesileyle, özellikle Tarım Bakanlığı ders çıkararak... Önümüzdeki dönemde aynı zamanda başka bir riskle karşı karşıya kalacağımızı ifade etmek istiyorum. Susuzluk bu ülkede en temel sorun hâline gelecek. Başka bir kırım da başka bir problem de bizim gördüğümüz kadarıyla, önümüzdeki yaz döneminde -nasıl don vakasından dolayı sorun yaşamışsak- önümüzdeki dönemde de susuzluktan kaynaklanan korkunç bir gıda problemiyle karşı karşıya kalacağız. Buradan uyarıyoruz: Tedbir alın ve bu tedbirleri almazsanız gelecek bakımından hiçbir projenizin olmadığını, sorumlu olduğunuz ama sorumsuz davrandığınızı ifade etmekten çekinmeyeceğimizi buradan söylemek istiyorum. Önümüzdeki dönemde -bu çalışmalarımızı biz aslında altı aydır, yedi aydır yapıyoruz- iklimle ilgili aynı zamanda çalışmalarımız sürüyor. Biz aynı zamanda tarımla ilgili çok yoğun bir çalışma yapıyoruz. Buradan şunu söylemek isterim: Bugün Ağrı'da uzun bir çalışma yürütüyoruz, önümüzdeki 27 Nisanda da Muş'ta bir çiftçi buluşması gerçekleştireceğiz. Bütün derdimiz bu ülkede özgün, sermayeye bağlı olmayan, küçük çiftçilerin desteklendiği, kooperatif esasına bağlı olan bir tarım politikasını hayata geçirmektir. Hem Muş'ta hem Van'da hem de ülkenin değişik yerlerinde bu çalışmalarla ülkenin geleceğini yeniden kurtarabilecek... Gerçek anlamda doğal tarıma, doğal üretime, doğal gıdaya, aynı zamanda sağlıklı gıdaya erişilebilecek bir çalışmanın yapılması gerektiğini de buradan ifade etmek istiyorum.

Tedbir olarak -aslında Sinan Başkan söyledi- bizim talebimiz şudur: Bir; şu andaki mağdur olan çiftçilerin mağduriyetinin giderilmesi ve bankalara olan, özellikle Ziraat Bankası ve Halk Bankasına olan hesapların durdurulması, borçlarının silinmesi ve onların yaşamlarını sağlıklı yürütülebilecek bir destek politikasının sürdürülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, bu çiftçilere, önümüzdeki süre içerisinde, gördükleri zarar bağlamında da tedbiren başka türlü destekler de verilebilir. Bu destekler pekâlâ birlikte planlanabilir, eğer araştırma komisyonumuz gerçekleşirse bu komisyonun da planları içerisinde bu sağlanabilir demek istiyoruz.

Ben şimdiden kolaylıklar diliyorum. Meclisin böyle ortaklaşmasının belki de bizim tarihimiz bakımından ilk kez yaşanmış olması sebebiyle de ortak bir tutum alınması bakımından da değerli olduğunu düşünüyorum.

DEM PARTİ adına hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına son söz talebi Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'a aittir.

Buyurun Sayın Beştaş. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum ve zirai don felaketi sebebiyle zarar gören bütün çiftçilerimizle, yurttaşlarımızla içtenlikle geçmiş olsun dileklerimi paylaşmak istiyorum.

Hakikaten bütün partilerden yapılan konuşmalarda çiftçilerin yaşadığı bu büyük zarar karşısında ve ileride vuku bulacak tehlikelere dair çok net tespitler yapıldı, değerlendirmeler yapıldı; partimize ait konuşmaları da yapan vekillerimiz aslında çok geniş

bir değerlendirme yaptı; genel olarak katıldığımı ifade edeyim. Ben başka bir yerden bir vurgu yapmak istiyorum: Sosyal hukuk devleti. Yani şu anda yaptığımız bütün tartışmalarda bu zirai don felaketinden çok büyük bir zararın meydana geldiğini ve gıda riskiyle karşı karşıya olduğumuzu, gıda güvenliğini tehdit ettiğini, ihracatı tehdit ettiğini hepimiz biliyoruz. Bunlar objektif bir tablo getiriyor ve ortada bir sorun var, TARSİM diye bir sigorta sistemi var; bu sistemle sigorta yapan çiftçiler var ve yapamayanlar var, yapamayanlar demeyeceğim çünkü maliyetler ve girdiler ne kadar yüksek, biliyoruz. Bu nedenle, çiftçiler çok zor koşullarda tarıma devam ediyorlar. "Peki, hepsi mi karşılanmalı, sadece sigortalı olanlar mı? Yoksa devlet tümünün zararlarını en azından asgari düzeyde tarım yapabilmelerine devam etmeleri için karşılamalı mı?" sorusuna bence bu komisyon yanıt arayacaktır. Bu komisyonun bütün partilerin katılımıyla kuruluyor olması da önemli, bunu desteklediğimizi de ifade etmek istiyorum.

Sosyal hukuk devleti şu demek: Gücsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlettir. Bu durumda, bu var olan riskleri ve olası riskleri giderme görevinin de sosyal hukuk devleti olarak karşılanması gerekiyor, iktidarın bu konuda gerekli sorumluluğu alması gerekiyor diyerek konuşmacılarımızın konuşmalarına katıldığımı tekraren ifade etmek istiyorum ve tekrara girmek istemiyorum.

Değerli milletvekilleri, şüphesiz bu iklim krizi ve yaşadıklarımız dünyanın birçok yerinde sonuçlar doğuruyor ama hayat başka yönlerden de akmaya devam ediyor yani bizim de çok önemli problemlerimiz var, ben onlardan kısa kısa söz edeceğim. Öncelikle, Eş Sözcüsü olduğum Halkların Demokratik Kongresinden arkadaşlarımız hâlâ tutuklu. 18 Şubatta ve 10 Şubatta iki ayrı şaşaalı gözaltı operasyonu yapılarak sözde -tırnak içinde- bir suç örgütünü çökertiyorlarmış gibi büyük büyük laflarla operasyon yaptılar ve 10 Şubatta tutuklanan belediye meclis üyeleri, 18 Şubatta tutuklanan 30 arkadaşımız Türkiye'nin bütün farklı renklerini taşıyan arkadaşlarımız. Ben onların isimlerini sayarak buradan Silivri ve Bakırköy Cezaevine özel selam göndermek istiyorum: Atila Özdoğan, Ece Yıldız Karabacak, Özlem Feza Sezer, Yakup Kadri Karabacak, Aynur Cengiz, Ayşe Bengi Çelik, Dilek Posl, Erkin Barın Göylüler, Kardelen Taş, Melek Kızılocak, Şengül Erdoğan, Elif Akgül, İlkur Melengeç, Mehmet Saltoğlu, Ayşe Panuş, Ercüment Akdeniz, İbrahim Halit Elçi, Tarık Yıldız, Zeysu Fakir, Alya Akkuş, Esengül Demir, Melih Kayhan Pala, Osman Zorba, Pınar Aydınlar, Saime Oğuzhan, Sema Barbaros Durmuş, Semiha Şahin, Ahmet Saymadi ve Emre Can Bayram; 30 arkadaşımız iki aydır cezaevinde. Buradan sevgilerimi, selamlarımı gönderiyorum. Yine, 10 Şubatta tutuklanan belediye meclis üyeleri Livan Gür, Cemalettin Yüksel, Elif Gül, Güzin Alpaslan, Hasan Özdemir, Nesimi Aday, Turabi Şen, Sinan Gökçe ve İkbâl Polat; İkbâl Polat bir projeci, meclis üyesi değil. Niye bu isimleri saydım? Çünkü tamamen haksız ve hukuksuz bir şekilde cezaevinde tutuluyorlar. Neydi iddia? Kent uzlaşısı iddiasıydı. Kent uzlaşısında basın-yayın organlarında büyük büyük puntolarla suç işlendiği iddia edildi. Şimdi, kent uzlaşısı suç mu? Tabii ki değil. İttifak suç mu? Tabii ki değil. İsteyen istediğine oy verebilir mi? Tabii ki verebilir. İsteyen bir yurttaş istediği yerden, istediği partiden aday olabilir mi? Tabii ki olabilir ama bu kent uzlaşısını HDK yapmadı -bunu bir kere not alalım- ve bu operasyon çıktı. DEM PARTİ, aynı zamanda vekili olduğum parti ve kongre partimiz defalarca dedi ki: "Ben kent uzlaşısını yaptım ve arkasındayım." Bu gizli saklı yapılan bir şey değil ki. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı son bir haftadır -ve öncesinde- "Evet, biz ittifak yaptık." diyor. Peki, bu arkadaşlar niye cezaevinde? Neden davaları açılmıyor? Neyi bekliyorsunuz? Söylediğiniz hiçbir şeyin bir karşılığı yok. Buradan çağrı yapıyorum: Arkadaşlarımızı serbest bırakın. Halkların Demokratik Kongresi tamamen legal bir platform, toplumsal bir mücadele alanı, birleşik bir mücadele alanı ve tek bir mücadele hedefi var; demokrasi. Demokratik bir toplum inşa etmek hedefiyle yoluna devam ediyor ve bizler de çalışmalarımızı tabii ki sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, diğer bir mesele bu dönem en çok tartışılan 27 Şubat çağrısı. Sayın Öcalan'ın yapmış olduğu barış ve demokratik toplum çağrısı dünyanın birçok merkezinde, kıtalar arasında ve Türkiye'de de aslında çok büyük bir destekle ve umutla karşılandı ve şu ana kadar bu görüşmelerin, bu diyalogun devam ettiğini tabii ki memnuniyetle karşılıyoruz çünkü yaşadığımız en önemli mesele Türkiye'deki çatışmalı zemin, savaş ortamı. On yıllardır bu meselenin sonuçlarını yaşıyoruz ve toplumun ödediği bedeller tarifi imkansız acılar silsilesi olarak önümüzde duruyor ve "Bu barış kime kaybettirecek?" sorusunu zaman zaman batıda, Türkiye'nin batısında yapmış olduğumuz çalışmalarda duyuyoruz. Ben söyleyeyim; barışın kimseye kaybettirdiği görülmemiştir, barışla herkes kazanacak, hepimiz kazanacağız ve hepimizin birlikte bu barış mücadelesini yürütmemiz, birlikte yapmamız gerekiyor. Bununla birlikte, şu anda en önemli sorun geleceksizlik. Mesela, bu dönem gençlerin en çok hareketli olduğu dönemlerden bir tanesi, gençler şöyle diyor: "Kaybedeceğimiz bir şey yok ama geleceğimizi kazanmak zorundayız." Barış, aynı zamanda, hepimizin geleceğini garanti altına almak ve kazanmak anlamına geliyor ve şu an toplum olarak aynı noktadayız, kaybedecek zamanımız yok; barış için kaybedilecek tek bir zamanımız olmadığı gibi bunun için çalışmak için de az zamanımız var çünkü enfekteye açık, provokasyona açık; darbe dinamiklerinin devreye girebileceği bir zaman diliminden söz ediyoruz ve güvensizlik duygusuna dair de bu Parlamentodaki herkese ve bizlere de hepimize de büyük görevler düşüyor. Annelerin, sadece bir kesim anneler değil ayrımsız bütün anneler ve kadınlar adına şunu söylemek istiyorum ki bizler artık evlatlarımızı yitirmek istemiyoruz, hiçbir anne evladını gömmek istemiyor ve bunun için ne gerekiyorsa kadınlar barış mücadelesinde en önde saf tutmaya devam ediyor. Biz adil bir toplumda yaşamak istiyoruz ve bunun için tabii ki ilerlemesi lazım bu sürecin. Bu sürecin ilerleyebilmesi için de bazı gelişmelerin, adımların atılması gerekiyor. Sıklıkla söyledığımız üzere -sadece bir örnek üzerinden söyleyeceğim- şart yok, tamam, hepimiz "Şart yok." diyoruz ama gereklilikler var. Şimdi, bir bina düşünün, 13 katlı bir bina, en üst kata çıkacaksınız. Nasıl çıkacaksınız? Ya asansörle ya merdivenle çıkacaksınız. Başka yolu var mı? Uçarak çıkamayız. Şu anda bu meselede yani diyalog sürecinde -adına ne dersek diyelim- şimdi, İmralı'da hâlâ tecrit devam ederse o asansör ve merdiven olmadığı için o süreç yürüyemez. Özgürlük koşullarının sağlanması gerekiyor, Sayın Öcalan'ın özgürce çalışabilmesi, iletişim kurabilmesi gerekiyor, bu sürecin temel muhataplarından biri olarak sözünü her an ulaştırabilmesi gerekiyor ve bu çağrımızı buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu konuda yüz yıllık ezberleri bozma işini umarım ve dilerim ki Meclisten başlatırız. Umarım ve dilerim ki savaşı kutsayan bir dile hiç kimse teslim olmaz çünkü biz Türkiye toplumunun tamamına barışı kazandırmak zorundayız, bunu inşa etmek zorundayız. Başka bir çıkış yok, başka bir yolu yok yani bunun başka bir yolu olduğunu söyleyen varsa gelsin söylesin.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Var, var!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamlı) - Savaşı ve ölümü kutsayanlarla maalesef konuşacağımız bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Siz kutsuyorsunuz savaşı ve ölümü!

BAŞKAN - Sayın Beştaş, tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - Tabii ki bir Çin atasözünü anımsatarak bitireceğim: "Bana anlattıysanız unuturum, bana gösterirseniz hatırlarım, beni dâhil ederseniz anlarım." diyor. Evet, hepimizin dâhil olması lazım, şu anda itiraz edenlerin de dâhil olması lazım çünkü yüz yıllık ezberlerden kurtularak...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Yüz yıllık ezber" ne ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - ...ayrımcılığın her türlüüne karşı durarak çoğulcu bir demokrasi inşa edebiliriz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Yaşa, var ol cumhuriyet, ey aziz vatan!"

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - Kürt sorununun demokratik çözümü barış bilincinin toplumsallaşması, ortak yaşam iradesinin güçlenmesi demektir. Biz ortak yaşam iradesini savunuyoruz ve artık o mümkünün kıyısında durmanın zamanı değil, hep birlikte o barış denizine adım atmanın zamanıdır diyorum. Gelin, bu yüzyılı savaşların değil barışın, eşitliğin ve özgürlüğün yüzyılı yapalım.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna aittir.

İlk söz Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'ya aittir.

Buyurun Sayın Ağbaba. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, sözlerimin başında, bu felaketin ne anlama geldiğini göstermek için Malatya'nın ekmeği, aşısı, hepimizin geleceği olan bu kayısı çağlarını size göstermek istiyorum; âdeta sünger gibi, içinde can kalmamış, tamamen yanmış durumda. Bu, maalesef, Malatya'nın ve bölgenin en önemli gelir kaynağı; sadece Malatya'nın değil Baskil'in, Elbistan'ın, Gürün'ün en önemli gelir kaynağı bu hâle gelmiş durumda. Sadece çağla yanmamış değerli arkadaşlar, keşke sadece bu yıl çağların yanmasıyla Malatya kurtulabilseydi ama maalesef dallar yanmış. Bakın şu dallara arkadaşlar, bakın; insanların çocuğu gibi baktığı, evladı gibi baktığı; çoluğundan çocuğundan kesip, evinden barkından kesip gelecek umutlarını yatırdığı şu dallara bakın, ağaçlara bakın. Bakın, değerli arkadaşlar, bunu şurada kırmak istiyorum; bakın, şurası tamamen yanmış durumda. Bunu niye kırıyorum, niye gösteriyorum size? Bu, sadece bu yılki ürünün yanması anlamına gelmiyor; bu, önümüzdeki yıl da bu ağaçların meyve vermeyeceğini gösteriyor ve maalesef, bu ağaçların birçoğu kesilme tehlikesiyle karşı karşıya. İnsanlar belki yaşamları boyunca -hatta yaşayanlar- hiç görmemişler, "Yüzyılın yaşamış olduğu en büyük felaketle karşı karşıyayız." diyorlar.

Biliyorsunuz, Malatya ve Maraş gibi 11 ilimiz deprem felaketinden etkilendi. Değerli arkadaşlar, Malatyalılar âdeta ikinci depremi yaşıyor. İlk depremde, 6 Şubatta, büyük felakette insanlar canlarını kaybetti; şimdi de ocakları söndü ve insanların gelecekle ilgili hiçbir umudu kalmamış durumda.

Değerli arkadaşlar, hem meyvesi yanmış... Sadece kayısı değil bakın, örneğin Yeşilyurt'un, Gündüzbey'in, Banazı'nın, Kileyik'in, Yakınca'nın, Bostanbaşı'nın en meşhur ürünü -Türkiye'de aromasının eşi, örneği yok- dalbastı kirazlarının tamamı yanmış durumda. Badem son yıllarda çokça ekiliyordu, badem yanmış durumda, badem yok değerli arkadaşlar; elmamız yok, armudumuz yok, eriğimiz yok; hiçbir şey kalmamış durumda.

Bakın, değerli arkadaşlar, bizim gibi tarıma dayalı illerde maalesef önümüzdeki dönem çok zor geçecek. Bir deprem yaşamışız, ikinci bir depremi, büyük felaketi yaşıyoruz; herkes bir hissedecek, bizim gibi depremi yaşamış insanlar iki hissedecek; bu konuya dikkat çekmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, eğer bahçeyi görmediyseniz, eğer köyü görmediyseniz bu felaketin ne anlama geldiğini uzaktan göremezsiniz. Dolayısıyla böyle bir araştırma komisyonu kurulması önemli, kıymetli; umarım çiftçinin lehine çalışma yapar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben bu konuşmayı yaparken bu konuşmayı aslında umutlarını yitiren çocuklar için, emeklerini bir gecede yitiren çiftçiler için, sofralarına yarın ne koyacağını bilemeyen kadınlar için, çeyiz parası biriktiren genç kızların ve kadınların adına yapıyorum. Değerli arkadaşlar, bu konuşmayı aslında Manisa'daki üzümçülerin, Isparta'daki, Amasya'daki elmacıların, Adana'daki limon ve karpuz üreticilerinin, Maraş'taki kayısı, ceviz, elma üreticilerinin, Giresun'da, Ordu'da fındık, Bilecik'te 5.700 dönüm serada domates yetiştiren, 20 bin dönümde karpuz, 30 bin dönümde şeftali üreten ama bugün 1 tane şeftalisi kalmayan insanlar için yapıyorum. Bursalılar için yapıyorum, Bilecikliler için yapıyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tekirdağlılar için...

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Can Erzincan...

VELİ AĞBABA (Devamla) - Elâzığ'daki kayısı, üzüm, şeker pancarı üreticileri için yapıyorum; Tekirdağ'daki alın teriyle geçinmeye çalışan çiftçiler için yapıyorum; Antalya'da, Mersin'de narenciye üreticileri için yapıyorum. Çorum'da, Hatay'da, Burdur'da, Tokat'ta, Konya'da, Adıyaman'da, Niğde'de, Karaman'da... Yani kısaca, ürünleri yanmış tüm çiftçiler için yapıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Türkiye tarihinin yaşamış olduğu en büyük felaketle karşı karşıyayız. Doğudan batıya, kuzeyden güneye ülkenin neredeyse tamamı dondu. 36 ilde zirai dondan pek çok tarım ürünü etkilendi, birçok ürün de çok ciddi zarar gördü. Türkiye'nin 2024 yılı itibarıyla toplam tarımsal hasılası 68,5 milyar dolar, bu tarımsal hasılanın yüzde 20'sini oluşturan meyvecilik sektörü 14 milyar dolarlık katma değer sağlıyor. Bu alanda kimi bölgeler yüzde 60, kimi bölgeler yüzde 100 civarında bir büyük felaketle karşı karşıya. Değerli arkadaşlar, zaten burada tarımı çok iyi bilen arkadaşlarımız var; sevgili İlhami Özcan Aygun var, Türkiye tarımı çökmüş durumda. Türkiye çiftçisine, Türkiye tarımına ülkeyi yıllardan beri yöneten iktidar âdeta düşman gibi davranıyor. Bakın, değerli arkadaşlar, hepimiz biliriz, ilkokulda öğretirlerdi -yaşı yetenlere- derlerdi ki: "Türkiye dünyada tarımda kendi kendine yeten nadir ülkelerden biridir." Ama şimdi ithal etmediğimiz ürün kalmadı. Ülke ekonomisi üzerine tarım âdeta yük gibi görüldü arkadaşlar. Anayasa gereği verilmesi gereken hiçbir destek verilmedi, çiftçiye verilmeyen destek çiftçinin cebinden çalınarak yandaşlara verildi. Çiftçinin mazotuna verilmeyen vergi desteği maalesef yatlara, katlara verildi. Kısaca, çiftçilere, tarıma düşman bir anlayışla yönetilen bir ülke durumuna düştük.

Değerli arkadaşlar, kanuna göre çiftçiye verilmesi gereken 615 milyar iken çiftçiye 135 milyar veriliyor, 480 milyar verilmiyor. Anayasal hakları âdeta çiftçinin elinden, cebinden çalınarak yandaşlara peşkeş çekiliyor. Şunu herkes bilsin ki tarımı hor görenler yarını zor görür. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlar, yaşadığımız büyük felaketi mutlaka yerinde görmemiz lazım ancak öyle bu felaketin ne anlama geldiğini görürüz. Maalesef öyle ki 2025 üretim sezonu başlamadan bitti. Her ilden çılgınlık yükseliyor, her evde ağıtlar yakılıyor değerli arkadaşlar, memleket taziyeevine dönmüş durumda; evlerden, köylerden ölü çıkmış gibi herkes.

Değerli arkadaşlar, milletin geleceği yanmış. Öyle bir vurmuş, öyle bir etkilenmiş ki yaprağı yanmış, dalı yanmış; 20 santim üzerindeki tüm tarım ürünleri yanmış durumda. Ağaçlar kesilmek zorunda kalıyor. Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanlığı hikâye okumak yerine çiftçiye, üreticiye ne yapacağını mutlaka anlatmalı. Kayısının tekrar nasıl hayat bulacağına, o ağaçları nasıl kurtarabileceğine dair mutlaka ciddi öneriler getirmesi lazım.

Bakın, eskiden ürünler bölge bölge yanıyordu. İşte, Tohma boyundaki düşük rakımlı yerlerde bazen erken çiçek açtığı için yanıyordu, bazen yüksek yerler yanıyordu, bazen bölgesel yerlere don vuruyordu ama şimdi yanmayan yer yok, yanmayan köy yok, yanmayan ilçe, yanmayan bahçe yok değerli arkadaşlar. Bu, sadece çiftçiye mi etkileyecek? Birinci etkileyeceği kesim tüketici arkadaşlar, tüketici; artık tüketici ucuza domates bulamayacak, artık tüketici kayısı bulamayacak, tüketici elma bulamayacak, tüketici şeftali bulamayacak. Dolayısıyla tüketiciyi çok ciddi bir şekilde etkileyeceğini görmek mümkün. Ayrıca, kayısının yanması, ürünlerin yanması, tarım ürünlerinin yanması sadece üreticileri de etkilemeyecek. Bakın, Malatya'da, hesaplarımıza göre 550 bin kişiyi etkilemesi öngörülüyor, 550 bin kişiyi. 500 milyon dolar, yaklaşık 20 milyar lira bir zararla karşı karşıyayız. Mevsimlik işçisi var, traktörçüsü var, nakliyecisi var, bakkalı var, ilaççısı var, lokantacısı var, müteahhidi var. Depremden dolayı zaten yerle bir olmuş, hâlâ kendini toparlayamamış bir şehir nasıl yaşayacak, soru işareti. Esnaf, hâlâ konteynerde yaşamını sürdürmeye devam ediyor değerli arkadaşlar. Bunun üzerine, bir de bu büyük yıkım olunca gelir olmayacak, kimse esnaktan alışveriş yapamayacak. Dolayısıyla çok önemli tedbirlerin alınması gerekiyor. Malatya gibi, Maraş gibi, Adıyaman gibi depremde yerle bir olmuş şehirlere mutlaka öncelikli olarak destek verilmesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, çiftçinin durumu perişan. Bakın, birazdan önerilerimizi söyleyeceğiz. Yandı ağaçlar diyoruz. Bu insanların tekrar ayağa kalkabilmesi için hem teknik olarak destek verilmesi lazım hem de maddi olarak destek verilmesi lazım. Bakın, değerli arkadaşlar, çiftçi borçları almış başını gidiyor; 631 milyar olan borç 927 milyara, icralık borç 2 milyar 229 milyondan 4 milyar 661 milyona çıkmış durumda. Buradan haykırıyoruz: Bir tek çiftçinin evinin önüne icra götürürseniz iki elimiz yakanızda olur. (CHP sıralarından alkışlar) Çiftçinin kapısına icra götürürseniz iki elimiz yakanızda olur, gelir çiftçinin yanında dururuz. Bu ortamda, cenazenin çıktığı eve, cenaze evine örfümüze, geleneğimize göre icra gönderilmez, cenaze evine borçlu gitmez. Cenaze evindeki bu borçları lütfen silin, icraları kaldırın.

Değerli arkadaşlar, bakın, neler yapılmalı: "TARSİM" denilen bir kurum var. Kimsenin prim ödeyerek ürünü sigorta etmesi mümkün değil. Malatya'da, TARSİM'de sigorta yaptıran, toplam çiftçinin yüzde 15'ini geçmiyor, TARSİM primleri maalesef yüksek. TARSİM'li olsun olmasın bütün zarar gören insanlar, ÇKS'ye kayıtlı olsun olmasın bütün insanlar, bütün çiftçiler bundan faydalanmalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) - Başkanım, hemen bitiriyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Ağbaba.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Ayrıca, değerli arkadaşlar, bakın, sulama birlikleri suya yüzde 35 zam yaptı, geçen yıl yüzde 400 zam yaptı deprem bölgesinde; bu zamlar geri alınmalı. Çiftçiden bu dönemde elektrik parası, su parası istenmemeli. Ziraat Bankasına ve bankalara olan borçlar faizsiz en az iki yıl ertelenmeli. Tarım Kredi Kooperatifindeki borçlar en az iki yıl faizsiz ertelenmeli. Çiftçi sadece bankadan, Tarım Kredi Kooperatiflerinden borç almıyor; eşinden dostundan alıyor, altın alıyor, borç alıyor. Bu çiftçilere maddi destek verilmeli; ÇKS kaydı bulunsun bulunmasın, bütün çiftçinin zararı karşılanmalı, tüm çiftçilerimize mutlaka ve mutlaka nakit destek sağlanmalı.

Değerli arkadaşlar, sulama ve enerji bedellerinde indirim yapılmalı. Bakın, bu çiftçiler mazotu borçla, ilacı borçla alarak çocuğuna baktığı gibi ağaca bakıyor; destek verilmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) - Başkanım, hemen bitiriyorum, hemen.

BAŞKAN - Selamlayın Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bakın, ağacı bilmeyenler, tarımı bilmeyenler bilmezler; insanlar bu ağaçlara, bu fidelere kendi çocuklarına yapmadıklarını yapıyorlar, kendi çocuklarına vermediklerini veriyorlar. Buna bakım devam edecek; bu ağaç verim versin vermesin, buna bakım devam edecek; aynı su, aynı ilaç, aynı gübre, aynı emek verilmeye devam edecek. İki yıl ürün almayacak ama evladına baktığı gibi bakacak. Dolayısıyla mutlaka ve mutlaka çiftçimize maddi destek verilmelidir.

Komisyounun kurulmasını olumlu buluyoruz. Bütün Meclisimizin de çiftçinin derdine derman olması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'a aittir.

Buyurun Sayın Öztunç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bir siyasetçi, bir milletvekili olarak değil bir çiftçi çocuğu, torunu, evladı olarak seslenmek istiyorum: Toprak insan ve canlı hayatının temel besin kaynağıdır. Anadolu'da insanlarımız toprağa "ana" derler, "toprak ana" derler. Toprak ana fakir Anadolu köylüsünü doyurur, besler, geçindirir. Anadolu'da çiftçi Mehmet amcanın tek geliri toprağıdır. 10-13 Nisan tarihleri arasında büyük bir zirai don yaşandı. Nisan ortasında iklim krizinin etkisiyle kar yağdı, don oldu; yer yer eksi 15, eksi 20 derecelere kadar varan

soğuklar yaşandı ve gelinlik kız gibi çiçek açan ağaçlar maalesef perişan oldu ve bunlara don vurdu. Fıstık, badem, elma, kayısı, ceviz, üzüm, erik, kiraz dalda dondu, pancar gibi tarım ürünleri ise tarlada dondu. Malatya ve Elbistan Ovası'ndaki kayısı çiftçi Mehmet amcanın kızının gelinlik parasıydı. Göksun'daki elma aynı Mehmet amcanın oğlunun damatlığı idi. Pazarcık ve Çağlayancerit ilçelerimizdeki üzüm, ceviz, badem, fıstık, yine Mehmet amcanın çocuklarının okuldaki defter, kitap, kalem parasıydı. O Mehmet amca ürünü sattığı zaman belki de gidecekti, o eli nasırlı eşine, yoldaşına, yol arkadaşına bir hediye alacaktı; belki bir eşarptı bu, belki bir küpe, belki bir yüzük ama büyük bir facia yaşandı. Şimdi o Mehmet amcaya sahip çıkmanın zamanıdır. Kim sahip çıkacak? Devlet sahip çıkacak. Neden devlet sahip çıkacak? Çünkü toprağa "ana" diyen Anadolu köylüsü devlete de "baba" diyor. "Devlet baba" tabiri vardır Anadolu'da. Niye devlete "baba" diyor köylü, çiftçi, yurttaş? Başı sıkıştığı zaman, zora girdiği zaman devlet ona sahip çıksın diye "baba" diyor. Öyle ya, Mehmet amca askere gidiyor, zor gün için gidiyor, devlet sahip çıksın diye gidiyor. Aynı Mehmet amca vergisini veriyor, başına bir iş gelirse devlet ona sahip çıksın diye vergisini veriyor. İşte, şimdi, bugün o gündür. Bugün devletin o Mehmet amcaya sahip çıkma günüdür. Hani, müteahhit, iş insanı, para babası Mehmet Cengiz'e hep sahip çıkıyor ya vergi aflarıyla, şimdi sıra Mehmet amcaya sahip çıkmakta, çiftçiye sahip çıkmakta. (CHP sıralarından alkışlar) Hep Mehmet Cengiz'e, Cengiz'e, nereye kadar? Biraz da bizim gariban Mehmet amcaya sahip çıkmak gerekiyor artık.

Değerli arkadaşlar, dondan Malatya -Sayın Ağbaba söyledi- Kahramanmaraş, Manisa, Ordu, Anadolu'nun pek çok bölgesi etkilendi. Bu insanların Ziraat Bankasına borçları var. Bir an evvel Ziraat Bankasına olan bu kredi borçları en az iki yıl süreyle ertelenmelidir, TARSİM ödemeleri bir an önce yapılmalıdır. Asıl sorun da bir anlamda TARSİM'dir, evet, TARSİM zorunlu hâle gelmelidir, çiftçi zorunlu olmalıdır çünkü trafik sigortası yapılıyor, DASK yapılıyor ama bu poliçe mantığıyla TARSİM sigortası, TARSİM zorunlu hâle gelemesin yani bu poliçe mantığı değiştirilmeli, arkasından TARSİM de zorunlu hâle gelmelidir. Şimdi, bu yaşadığımız facia sadece çiftçiye mi perişan edecek? Hayır. Gübreciyi, mazotçuyu, şehirdeki esnafı da perişan edecek, vatandaş da sıkıntıya sokacak. Hele bir haziran-temmuz ayı gelsin, haziran-temmuz geldiğinde değerli milletvekilleri, göreceksiniz, manava gidildiğinde o Malatya'nın, Elbistan'ın kayısı 500 lira olduğunda, dalbastı kirazı 500-600 lira olduğunda, cevizin fiyatının çok yüksek olduğu görüldüğünde "eyvah" denecek, işte o gün çiftçinin hâli anlaşılacak belki de. O yüzden, bizim yapmamız gereken bir an önce sahip çıkmaktır.

Bakın, benim seçim bölgem Kahramanmaraş'ta ayva, elma, Antep fıstığı, badem yüzde 90 oranında yandı. Tarla ürünleri yüzde 20 ila 50 oranında yandı. Ceviz ve meyvelerin sürgünü yani yeni çıkan gözeler de yandığı için önümüzdeki yıl verim yüzde 50 düşük olacak, bir sonraki yıl yani iki yıl sonra da verim yüzde 30 düşük olacak. Dolayısıyla "Bu, bu yıl yandı gitti, heba oldu; seneye düzelir." Böyle bir şey yok. Seneye yarı yarıya, bir sonraki yıl da yüzde 30 oranında maalesef yine ürün az alınacak. Bu, çiftçinin bir yıllık değil en az üç yıllık büyük sıkıntıya girmesine sebep olacak. Zaten kuraklıkla mücadele ediliyordu, kuraklıkla ilgili sorun vardı; bir de üstüne bu geldi, tam oldu.

Şimdi, çok güzel, bir araştırma komisyonu kurulacak, Meclisteki tüm siyasi partiler bu konuda önerge verdiler ve birleştirildi. Grup Başkan Vekillerini kutluyorum, teşekkür ediyorum. Ama bir yanlış anlaşılma var. Şimdi, çiftçimiz zannediyor ki -gelen telefonlardan söylüyorum- Meclis bu konuya el attı, bizim zararımızı giderecek... Efendim, yok böyle bir şey, vallahi de yalan, billahi de yalan. Meclis ne yapacak biliyor musunuz? Önümüzdeki yıl böyle bir felaket yaşanmasın diye önlem almak için komisyon kuruyor; ey çiftçi kardeşim, senin şu anda girdiğin zararı ödemek için, senin zararını gidermek için kurmuyor bu komisyonu. O, bu Meclisin görevi değil; o, Hükümetin görevi, iktidarın görevi, Tarım Bakanlığının görevi. Tarım Bakanlığı şunu söylemeli: "Afet bölgesi ilan ediyoruz, TARSİM'i olsun olmasın tüm çiftçinin bütün zararını devlet olarak biz karşılıyoruz." Bunu Tarım Bakanlığının söylemesi gerekiyor. Burada kurulacak komisyon, aman ha aman, yanlış anlamayın, çiftçinin şu anki zararının, o meyvecinin şu anki zararının nasıl karşılanacağı için kurulan bir komisyon değil. Nereden biliyoruz? Hemen okuyayım -bütün partilerin araştırma önergesi var, AK PARTİ iktidar partisi olduğu için iktidar partisinin araştırma önergesinden okuyayım- diyor ki: "2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerge..." Yani 2025'te yaşanan bu olayı baz alalım, önümüzdeki yıllarda bu olayı yaşamayalım diye bir komisyon kuralım, öyle değil mi? Olay bu. Şu anda, peki, dalda kayısı giden, kirazı giden, elması giden, cevizi giden, üzüm bağı giden, pancarı giden çiftçi ne yapacak, bu zararı nasıl karşılayacak? Bitti, gerçekten insanlar bitti, gözyaşları içerisinde. Veli Ağbaba'nın dediği gibi, evlerden cenaze çıkmış gibi şu anda çünkü her şeyleri o ağaç, o tarla, o bağ, o bahçe ama biz ne yapıyoruz? Burada -âdeta herkes sessizce, sakince- sanki biz Meclis olarak bu işi çözdük, bütün partiler anlaştık, geldik, araştırma komisyonu kuruyoruz, çiftçinin sorununu çözeceğiz; yok böyle bir şey arkadaşlar.

Bu sorunu çözecek olan Hükümettir. Tarım Bakanının açıklama yapması lazım -Sayın Bakanın- Sayın Cumhurbaşkanının çıkıp açıklama yapması lazım, demeleri gerekiyor ki: "Biz filanca zararı..."

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Yaptı, yaptı.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Söylendi mi efendim, afet bölgesi ilan edildi mi? Mesela, Kahramanmaraş afet bölgesi ilan edildi mi? AK PARTİ'li arkadaşlar "Yaptık." diyorlar da edilmedi arkadaşlar. Yani biz burada...

Türkiye Büyük Millet Meclisi burası, seçilmiş...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sen mi karar vereceksin afet bölgesi ilan etmeye, sen mi karar vereceksin?

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Sevgili Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi burası, seçilmiş milletvekilleri; biz, milletimize, vekâletini taşıdığımız millete doğru konuşmazsak olmaz. Bu araştırma komisyonu bu çiftçimizin, bu insanların bu sorununu çözecek komisyon olmayacak arkadaşlar. Vatandaş, çiftçi şunu bekliyor: "Çok şükür, Meclis komisyon kuracak, bizim bu sorunumuz giderilecek." Böyle bir şey yok. Bu, önümüzdeki sene böyle bir olay yaşanmasın, tedbir alalım diye kurulan bir komisyon. Oysa, bir kez daha söylüyorum, Bakanlığın, Cumhurbaşkanlığının çıkıp "Kahramanmaraş'ta zarar şu kadar; zarar tespiti yapıldı, bu kadar. Biz, çiftçiye -TARSİM olsun olmasın- bütün ödemeyi yapıyoruz; Malatya'da yapıyoruz, Manisa'da yapıyoruz, Ordu'da yapıyoruz, Tekirdağ'da yapıyoruz. Ey çiftçi, rahat ol, merak etme, hiç moralini bozma; devlet baba yanında, biz gereğini yapacağız." demesi gerekirken denmiyor. Meclis komisyonu kurulacak, dostlar bizi alışverişte görsün diye, o mantıkla bir anlamda insanlar aldatılıyor. Bu aldatmanın parçası olmamak gerekiyor, biz kendi adımıza bunun bir parçası olmayacağız. Sayın Başkanım, komisyonun

kurulması doğru, olmalı, önümüzdeki yıla ilişkin bir çalışma yapılmalı ama şu anda hazır bulunan sorunu çözümüyor. Maraş'ta bir deyim vardır, "Önce ağızındaki cevizi kıracaksın." derler. Şu anda bizim sorunumuzun çözümüne bu yardımcı olmuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztunç, tamamlayın lütfen.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Değerli arkadaşlar, Kahramanmaraş'ta Pazarcık ilçemizde ve Pazarcık ovamızda büyük bir sorun var. Pazarcık ovamızda baraj var, 70 milyon metreküp su var barajda; bunun 15-18 milyon metreküp arası, evet, doğru, barajda kalması gereken su ama geri kalanının çiftçiye sulama amaçlı verilmesi gerekiyor. Her yıl verilirdi bu, 2 kez, 3 kez verilirdi; bu yıl verilmiyor. Yahu, zaten deprem vurdu, aha don vurdu, bir de suyu vermiyorsun; böyle bir vicdansızlık olur mu? Çağrıda bulunuyorum Devlet Su İşlerine: Bu su çiftçiye bir an önce verilmeli, 1 ya da 2 kez çiftçi ürünü sulamalıdır, aksi takdirde o çiftçi de batacak, perişan olacaktır diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

90.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın hatip Mecliste bir komisyon kurulmasının bu işlere çözüm olmayacağını, bir gösteriden ibaret olduğunu ifade eden bir açıklamada bulundu. Bu tip bir konuşmayı doğru bulmadığımı özellikle söylemek istiyorum. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin vekilleriyiz, milletin her türlü sorununun çözüm bulacağı yer burasıdır. Bu komisyon boşuna kurulmuş bir komisyon da olmayacaktır. Hem bugün yaşanan sorunların çözülmesi için ve alınacak tedbirlerin neler olması gerektiğiyle ilgili komisyon çalışacak hem de önümüzdeki süreçlerde de -bu don olayı sadece bu yılı etkilemeyecek, önümüzdeki yıldaki üretimleri de etkileyecek- bunların hepsinin tartışılacağı, çözüm önerilerinin konuşulacağı ve somut önerilerin çıkacağı bir komisyon olarak çalışacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Meclisin itibarının bu kadar ayaklar altına alınmasının, milletvekillerinin yaptığı bu işi ve hizmeti küçümsemenin kesinlikle doğru olmadığını söylemek istiyorum. Oraya dizdiğiniz görselin ne anlamı var o zaman? Siz getirdiniz, koydunuz. Ayrıca sizin de grup öneriniz var, bu komisyonun kurulması için CHP'nin de grup önerisi bir satır altında yazıyor, bakın; aynı şeyleri söylüyoruz hepimiz. Ya, bugün bu konuda bile hâlâ siyasete malzeme yapıp sırf muhalefet etmek için Meclisin kürsüsünde bunları konuşmak bir milletvekiline yakışmıyor. 600 milletvekilinin itibarını korumak hepimizin görevi, sadece AK PARTİ'nin değil herkesin görevi.

Ayrıca, bugün açıklamalar da yapıldı, Sayın Cumhurbaşkanımız da açıkladı, "Devlet yanınızda." dedi tam da sizin dediğiniz gibi, "Çiftçimizin yanındayız, üreticinin yanındayız, her türlü sorunun çözümüyle ilgili de tedbirleri almak için kollarımızı sıvadık, yanınızdayız." dedi. Zaten iki haftadır, bu sorun yaşandığından beri Tarım ve Orman Bakanlığının ekipleri de sahadalar; tespitlerini yapıyorlar, bu konuyla ilgili çalışmalarını yapıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Son cümlelerinizi alalım Sayın Usta lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hem Hükûmet için hem Meclis için yapılacak işlerimiz var. Bu Meclisin çalışmasını kimse küçümseyemez. Bu Mecliste alınan kararları kimse küçümseyemez. Burada atılan imzaları da kimse küçümseyemez.

Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dondan daha tehlikelisiniz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, herhalde satışmayı fark etmişsinizdir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Satışma yok, ben sizin söylediklerinize açıklama yaptım.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Satışma yok.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Meclisin itibarını zedelediğim gibi...

BAŞKAN - Yerinizden bir dakika vereceğim.

Buyurun, Sayın Öztunç.

91.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, galiba siz beni ya yanlış anladınız ya da anlamak istemediniz. Ben bu komisyonun önemsiz olduğunu söylemedim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aynen onu söylediniz ve çok net söylediniz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Hayır efendim. Ben "Komisyon önemlidir." dedim ama -Allah aşkına- siz kendiniz diyorsunuz ki: "Bu komisyon alınacak tedbirler için kuruluyor." Ben de diyorum ki alınacak tedbirler için kuralım, eyvallah, önemli

ama şu anda bu çiftçinin mağduriyeti nasıl giderilecek? Bu komisyonun amacı bu çiftçinin mağduriyetini gidermek değil önümüzdeki yıl alınacak tedbirleri yerine getirmektir diyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Önümüzdeki yılın tedbirleri hususunu çözmezseniz nasıl çözeceksiniz?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Yani "Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki: 'Devlet yanınızda.'" diyorsunuz. Kuru kuru sevin. "Devlet yanınızda." dediyse Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp diyecek ki: "Hayır, ben afet bölgesi ilan ettim. Ben filanca filanca illeri, bu işlerden etkilenen illeri afet bölgesi ilan ettim, çiftçinin bütün hasarını gidereceğim." Dedi mi? Demedi. "Devlet yanınızda." Devlet yanınızda da biz devleti yanınızda böyle lafla bulmayacağız ki; çiftçi oraya yatırım yapmış, çocuğunun parasını vermiş oraya, emek vermiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ama bakın, sataşma çok uzundu, bir dakika daha rica ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Öztunç, amaç hasıl oldu, lütfen; cevabınızı da veriniz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bir dakika daha da rica ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, Grup Başkan Vekili olduğu için mi üç dakika konuşabiliyor?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet.

BAŞKAN - Yok, henüz daha...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - "Evet." diyor Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Bakırlıoğlu da sırada bekliyor, o da konuşmasını tamamlayacak.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Peki, o zaman kayıtlara geçmesi için söylüyorum: Ben önemsiyorum, önemsemediğim bilgisi, sevgili Başkanım, yanlış anlaşılmadı muhtemelen. Önemsiyorum ama bu komisyon şu anda batan çiftçinin cebine parayı koyacak bir komisyon olmayacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hayır, bir sürü komisyon kurduk da ne oldu, kitapçıklar raflarda duruyor. Müsilajda 24 tane madde yazdık, hiçbirisi yok ortada, yine Marmara'yı müsilaj sardı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Usta, bir sataşma yok, bir açıklama yapıldı yani zaman da epey ilerledi, diğer konuşmacımıza söz vereyim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, Müsilaj Komisyonunda yorulduk, arkadaşlar, Komisyon üyeleri denize girdiler ama sonuçta bir şey yok, rafta duruyor, Marmara yine müsilaj.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çiftçinin çok önemle beklediği açıklamalar var.

BAŞKAN - Sayın Usta, Cumhuriyet Halk Partisinden diğer hatip de konuştuktan sonra tekrar söz vereyim olur mu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, çok önemli, kapatmak istiyorum ben bu konuyu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah dondan ve doludan memleketi korusun; Allah AK PARTİ'den de korusun, dondan daha tehlikeli.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bir müsaade edin ya...

BAŞKAN - Sayın Usta, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan sonra size söz vereceğim. Hatibimiz de bekliyor, sanırım acelesi de var, yazıyor, vereceğim size söz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çiftçinin beklediği açıklamayla ilgili, lütfen müsaade edin, söyleyeyim.

BAŞKAN - Tamam, bir dakika mikrofonu açacağım, uzatmayacağım Sayın Usta.

Buyurun lütfen.

92.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu komisyon zarar gören çiftçiye de ne ödeneceğine dair elbette ki çalışma yapacak. Önümüzdeki dönemin alınacak tedbirlerini konuşurken bu dönemde ne yapılacağını konuşmadan onu konuşabilir misiniz? Tabii ki bu dönemde de ne ödenecek, ne yapılacak, ne yapılması gerektiği, bunların hepsi konuşulacak ama hedef üzüm yemek değil bağcıyı dövmek; yaptığınız şey bu, bizim niyetimiz ise üzüm yemek. Biz bu ülkede üretimi yapan çiftçimizin de köylümüzün de yanındayız. Biz bugüne kadar hiçbir zaman kuru lafla da yanında olmadık, bugün her zaman için üretenin de çiftçinin de yanında olduk, her zaman desteğini de verdik; bunun kıymetini bilen çiftçimiz de üreticimiz de bize güveniyor ve inanıyor.

Teşekkür ederim Başkanım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, yine kayıtlara geçmesi için, kusura bakmayın, söylemek durumundayım.

Sayın Başkanım, bakın, komisyon doksan günlüktür, artı bir ay olabilir; üç ay, artı bir ay, doksan günlük; doksan gün sonra rapor çıkacak, doksan gün sonraki rapora göre tedbirler çıkacak.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, bize komisyonun kurulmasını mı anlatıyorsunuz?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kime öğretiyorsunuz bunu?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Çiftçinin acelesi var diyoruz. Doksan gün sonra para mı vereceksiniz, şimdi vermeniz gerekiyor diyorum; bir tiyatro oynanıyor, bunu tüm kamuoyunun takdirine sunuyorum.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) - Böyle bir şey olabilir mi ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ya, Meclise "tiyatro" denemez ya!

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608) (Devam)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609) (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610) (Devam)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611) (Devam)

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612) (Devam)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613) (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına son söz talebi Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ya, Meclise "tiyatro" denir mi? Ya, Meclisin çalışmasına "tiyatro" mu denir Başkanım ya! Ya, Meclis çalışmasına "tiyatro" diyorsunuz, yapmayın ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ne var bunda Sayın Başkan? Defalarca siz de söylediniz, defalarca söylendi, arkadaşlarınız söylüyor; yapmayın.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Yapmayın ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Arkadaşlarınız söylüyor Sayın Vekilim, arkadaşlarınız. Ayşe Hanım, Allah aşkına, yapmayın ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Yapmayın!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, hatibimiz kürsüde lütfen dinleyelim.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu.

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; 10-12 Nisan tarihleri arasında ülkemizde 36 ilde yaşanan don felaketinde çok ciddi hasar meydana geldi. Bu 36 ilden bir tanesi de belki de en fazla hasarın yaşandığı yerlerden bir tanesi de milletvekili olduğum Manisa ilimiz. Bu afattan sonra üç gün boyunca -hafta sonu- milletvekillerimizle beraber bölgede 10 tane ilçeyi gezdik, 10 ilçemizde ciddi hasar var. Akhisar, Saruhanlı, Şehzadeler, Salihli, Gölçü, Sarıgöl, Alaşehir; tüm bu ilçelerde...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Resmen muhalefet ediyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tiyatroysa grup önerisini geri çekebilirsiniz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başkanım, bakın, ben size ters bir şey yapmadım, yanlış bir şey söylemedim, ayıp ediyorsunuz Başkanım, yakışmıyor size.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İki koyunu güdemeyen adamlar...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başkanım ama çok ayıp ediyorsunuz. O nasıl laf Sayın Başkanım!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bak, bu Meclise "tiyatro" diyemezsin!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, bakın, diyorsunuz ki... Bakın, ben size karşı hiç terbiyemi bozmadım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, Meclise "tiyatro" diyor, siz de cevap vermiyorsunuz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ama bakın, Başkanım, diyor ki Sayın Başkan: "İki koyun güdemeyen çıkmış, konuşuyor." Ayıp bir şey bu ama ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet. "Meclise 'tiyatro' diyorlarsa iki koyun gütmeyi bilmiyorlar." diyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ben hiç size karşı terbiyesizce bir şey söyledim mi, yanlış bir şey söyledim mi? Ayıp değil mi Sayın Başkan?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu Meclis tiyatro değil Sayın Başkan.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, kusura bakmayın ama yaptığınız yanlış. Ettiğiniz cümle doğru bir cümle değil Sayın Başkan.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Burada ortak karar alıyoruz. Kendi verdikleri grup önerisine "tiyatro" diyor.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen, birbirimize karşı söylediğimiz sözü dikkatli, üslubumuzu dikkatli planlayalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bir milletvekili arkadaşınıza bu laf edilir mi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Meclise "tiyatro" demek doğru mu?

BAŞKAN - Sayın Usta...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bakın, Meclise "tiyatro" denir, "Tiyatro oynanıyor." denir ama bir milletvekilini hedef alarak "İki koyun güdemiyor." diyemezsiniz, yapmayın! Peki, ben bir üstünü size söylesem yakışır mı? Size yakışır mı, bana yakışır mı Sayın Başkan; ayıp ediyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Burada çok ciddi bir iş yapıyoruz. "Tiyatro" diyemezsiniz buraya ya! Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi ya!

BAŞKAN - Sayın Usta...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ayıp ediyorsunuz Sayın Başkan, çok ayıp ediyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Seçilerek geliyoruz, buraya seçilerek gelmek için emek veriyoruz. Bu millet bize güveniyor.

BAŞKAN - Sayın Usta...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bakın, ben size "oklava" diyorum, siz "baklava" diyorsunuz. Hanımefendi olduğunuz için belki size çok fazla laf edemiyorum ya, yapmayın.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hiç önemi yok, edebilirsiniz. İstedığınız sözü söyleyin.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Allah aşkına ya! Ne demek "iki tane koyunu güdemeyen" ya? Ne demek "iki koyunu güdemeyen" ya?

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Ama ayıp değil mi Sayın Başkan? Size karşı benim bir saygısızlığım oldu mu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Meclise "tiyatro" diyemezsiniz.

BAŞKAN - Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.29

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.41

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 76'ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Meclis araştırma önergelerinin görüşmelerine devam ediyoruz.

MURAT EMİR (Ankara) - Bir söz talebim var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emir.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

93.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Biraz önce Meclisimizde şahit olduğumuz tartışmayla ilgili bazı şeyleri yerli yerine oturtmakta büyük yarar görüyoruz çünkü bu yüce çatı altında neyin nasıl konuşulduğu son derece önemlidir. Bir defa, bir milletvekili buradaki bir işlemi, bu işlemin bir bölümünü tiyatro olarak değerlendirebilir, eleştirebilir hatta ağır eleştirebilir, bu siyasi eleştiridir. Zaten burada bulunuyor oluşumuzun temel sebebi de budur ama bir milletvekili, bir başka milletvekilini "İki koyunu güdemez." şeklinde niteleyemez, böyle bir aşağılayıcı tanımlama yapamaz. Bu, siyasi eleştiri veya tartışma sınırlarının çok dışındadır. Ben Sayın Usta'nın sözlerini düzeltmesini talep ediyorum ve bu sözleri düzeltilirse, tutanaklara böyle girerse bundan sonraki Meclis çalışmalarımıza da yol gösterici olacağına inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Usta...

94.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Söz talebim olmadı ama ben Meclise "tiyatro" denilmesini kabul etmediğimi ısrarla söylememe rağmen kendileri bu konuda hiçbir özür dilemiyorlarsa, bütün vekillerin itibarını sarsacak cümlelerden özür dilemiyorlarsa benim söyleyecek hiçbir şeyim yok.

Teşekkür ederim.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emir.

95.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Tekrar söylemiş olayım, tiyatro başlı başına bir sanat dalıdır.

NAZIM ELMAS (Giresun) - Mecliste olmaz ama Mecliste.

MURAT EMİR (Ankara) - Dolayısıyla buradaki tartışmaların bir bölümünü tiyatroya benzetmek, tiyatroya benzeterek eleştirmek ve bu şekilde bir siyasi eleştiride bulunmak çok doğal bir haktır. Biz bunu yaparız, herkes yapar, siz de yaparsınız; bu bir hakaret değildir ama buna karşılık "İki koyunu güdemez." tanımlamasını -ya, çobanlık da çok saygın bir iştir bizim gözümüzde ama- bir milletvekili diğerine söyleyemez. Eğer söylenirse ondan sonra bizim söyleyeceğimiz lafların altında kalırsınız. Bu fırsatı size veriyorum ben. Özür dileyin, sözlerinizi düzeltin ki bundan sonra daha sağlıklı yol alabilelim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

96.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, tiyatro, tiyatroda yapılır, elbette ki çok kıymetli ve değerli bir sanattır; buna kimse itiraz etmiyor. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çalışmalara kimse tiyatro diyemez, nokta.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, benim üzerimden konuyu yürüttüğüne göre herhâlde iki cümle edebilirim.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yeter kardeşim ya, ayıp ya, yeter ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Grup Başkan Vekiliniz konuştu.

BAŞKAN - Sayın Öztunç, Grup Başkan Vekili...

Ben birkaç cümle sarf edeceğim, ondan sonra...

Buyurun Sayın Emir.

97.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkanım, büyütülmesi gerekmeyen, rahatlıkla çözebileceğimiz bir tartışma bu ama Sayın Usta anlamazlıktan gelmeyi tercih ediyor "tiyatro" demeyi de asla kabullenemiyormuş kendisi. Kendisi bunu eleştirebilir, kabul etmeyebilir ama "tiyatro" denebilir ama "İki koyunu güdemez." denemez, bu bir hakarettir. Dolayısıyla sözlerini düzeltmesini talep etmenizi, gerekiyorsa da uyarmanızı sizden rica ediyoruz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Hakaret falan değil, hakaretle alakası yok.

RESUL KURT (Adıyaman) - Hakaret yok. Sayın Emir, bu kadar uzatmaya gerek yok ya. Ayıp yani ya, gerçekten ayıp ya! Bırakın da gündeme gelsin, çiftçimiz bizi bekliyor ya!

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan her bir milletvekilinin birbirlerine sarf ettikleri sözlerin Meclisin, milletvekilliğinin saygınlığına uygun olması gerektiğine ve Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'dan sözlerini düzeltmesini istirham ettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, müsaade ederseniz ben de birkaç cümle burada sarf etmek isterim.

Sayın milletvekilleri, öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan her bir milletvekili kendi bölgesinden seçilerek, halkın takdirini kazanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine gelip burada seçildiği bölgeyi ve halkı temsil etmektedir. O nedenle, buradaki milletvekillerinin birbirlerine karşısarf ettikleri sözlerin Meclisin, milletvekilliğinin saygınlığına ve konumuna uygun olması gerektiğini ben de altını çizerek ifade etmek isterim.

Sayın milletvekili arkadaşımız "tiyatro" kelimesini kullandı ancak bunun karşılığı, Sayın Usta'nın "İki koyunu güdemez." diyerek bir milletvekiline bir grup başkan vekili olarak yanıt vermesini haklı göstermez. O nedenle ben de bu sözlerinizi düzeltmenizi sizden istirham edeceğim.

Buyurun Sayın Usta.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - "Tiyatro"yu geri alsın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kaç koyunu güdebilir efendim?

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

98.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan, koyun gütmek önemli bir iş, koyun gütmek çok önemli ve kıymetli bir iş. Bu Meclisin çalışmalarını küçümsemek, bu Mecliste yapılan işleri de hiçe saymak, yok saymak, tiyatro saymak hepimize yapılan çok ağır bir hakarettir. Bu Meclisi bütün kamuoyu izliyor. İki gün sonra sahaya çıktığımızda vatandaşlarımız "Siz zaten orada tiyatro yapıyorsunuz." dediklerinde buna ne cevap verecek Ali Bey? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun siyasi bir yorum olmadığını herkes çok iyi biliyor. Biz burada ülke yönetiyoruz, ciddi ve çok önemli işler yapıyor ve kanunlar çıkarıyoruz. Her kanun gibi bu komisyon da çok önemli. Bu komisyonun bu kadar küçümsemesini ve aşağılanmasını doğru bulmadığımı tekrar söylüyorum.

Kürsüye çıkıp, dönüp bize "Utanmazsınız, hırsızsınız, ahlaksızsınız, aşağılıksınız." diyen bir sürü milletvekili çıkıyor; söylüyoruz, biz de cevap veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Demedim öyle bir şey, ben öyle bir şey söylemedim.

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir kere de çıkıp siz birine "kürsü dokunulmazlığı" deyip ne özür diletiniz ne de başka bir şey söylediniz. 260 milletvekili dinledik, itiraz ettik, itirazlarımızla kaldık. Şimdi benden neyin özrünü bekliyorsunuz, hiç anlayamadım. Koyun gütmek çok önemli bir iş; bunu yapamazsınız demiyorum. Niye üstüne alındı? Niye üstüne alınıyor Sayın Vekil? İsim de vermedim, onun ismini de söylemedim, kendisi üstüne alındı.

Genel Kurulda bu kadar önemli bir meseleyi görüşürken bütün milletvekillerini ve yapılan işi küçümsemek, bu işi bir tiyatro hâline getirmek "Bu komisyondan hiçbir şey çıkmaz." demek... Asıl özür dilemesi gereken kendisidir.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Çobanlıktan da daha...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - "Tiyatro" sözcüğünü geri almam gerekiyor değil mi artık?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Öztunç.

99.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, yerinden sarf ettiği bazı ifadeleri geri çektiğine ve Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, eğer "tiyatro" kelimesini kullandığım için bir yanlış anlaşılma olduysa ben geri çekebilirim o kelimeyi ve çekiyorum. Bir oyun oynanıyor demek istemişimdir, onu geri çekmiş olayım.

AK PARTİ Uşak Vekili İsmail Bey "Kaç koyun güder?" diye gülere güler söylüyor. Vallahi "iki" dedi Sayın Başkan, yüzüme bakarak söyledi Sayın Grup Başkan Vekili. Beni kastetti, yüzüme baktı yani şimdi birbirimizi kandırmanın bir anlamı yok. İki değil üç beş; çocukluğumda çobanlık da yaptım, köyde büyüdük çünkü güttüm. Çobanlıkta bir sıkıntı yok, insan koyun da güder ama "tiyatro" kelimesini mesela Sayın Cumhurbaşkanı çok sık kullanır. "Tiyatro oynanıyor." der, Sayın Cumhurbaşkanı da söyler. Aynı hassasiyeti Sayın Cumhurbaşkanı söyleyecek misiniz mesela?

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Biz tiyatro oynamak için mi seçildik?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Çobanlık, Anadolu insanının ekmek kaynaklarından, geçim kaynaklarından biridir. Çobanlar aşağılandığı için ben çobanlar adına üzgünüm, onu da belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Usta, Sayın Öztunç tiyatro konusunda bir düzeltme yaptı, aynı düzeltmeyi sizden de bekliyoruz.

Buyurun.

100.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, hiçbir zaman Sayın Cumhurbaşkanımız "Mecliste tiyatro yapıyor." dememiştir. Karıştırmayalım, elma ile armudu karıştırmayalım.

Tiyatro yapanları biliyoruz, görüyoruz. Dışarıda tiyatro yapanları CHP çok iyi biliyor, kendileri de yapıyorlar. Dışardaki tiyatrolarını izliyoruz ama Meclis tiyatro yeri değil, çok ciddi iş yaptığımızı tekrar söylüyorum.

Ben de diyorum ki: En az iki koyun veya üç koyun, beş koyun güdebilirsiniz Sayın Vekil; güdüyorsunuz, kabul ediyoruz, güdebiliyorsunuz da güdüyorsunuz da.

Teşekkür ederiz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Eyvallah, teşekkür ederim.

VII.- MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak zararların telafisine yönelik yapılacak çalışmaların ve benzeri olayların etkisinin en aza indirilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2608) (Devam)

2.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler ve 50 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan don olayının etkilerinin araştırılarak benzer sebeplerle tarımsal üretimde yaşanabilecek olumsuzlukların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2609) (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2610) (Devam)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 19 Milletvekilinin, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayının etkilerinin araştırılarak çiftçilerin uğradığı zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2611) (Devam)

5.- YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Son dönemlerde yaşanan zirai don olaylarının tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak çiftçilerin ekonomik kayıplarına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2612) (Devam)

6.- CHP Grubu adına Grup Başkan Vekili Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2025 yılının Nisan ayında yaşanan zirai don olayından kaynaklanan zararların tespit edilerek üreticilerin uğradığı bu zararların giderilmesine yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2613) (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına son söz talebi Manisa Milletvekili Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'na aittir. Buyurun Sayın Bakırlıoğlu.

Öncelikle az önce konuşmanızı da yarım bıraktık, o konuda da sizin takdirinizi...

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

10-12 Nisan arasında 36 ilde yaşanan don felaketi gerçekten de çok ciddi hasarlara sebebiyet verdi. 36 ilden bahsediyoruz ve bu 36 ilden bir tanesi de, belki de en fazla zararın olduğu illerden bir tanesi de Manisa. Hafta sonu Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak sahadaydık, 10 ilçe gezdik, özellikle hasarın çok fazla olduğu Saruhanlı, Akhisar, Turgutlu, Ahmetli, Sarıgöl, Gölarmara, Salihli, Alaşehir gibi 10 ilçeyi gezdik; inanın, gördüğümüz manzara gerçekten de korkunç. Manisa'daki bağlarda, meyve bahçelerinde, zeytinliklerde, karpuzda yani aklınıza gelebilecek bütün ürünlerde yüzde 100'e varan hasarlar söz konusu ve ben öncelikle burada, bu hasarlardan zarar gören tüm üreticilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Burada birçok milletvekilimiz konuştu, 36 il olunca hemen herkes kendi ilinde gördüğü manzaralardan bahsetti, televizyonda gördüğümüz manzaralar da Manisa'dakine benziyordu ve milletvekillerimiz çözüm önerilerinden bahsettiler; oradaki çalışmalarından, üreticilerle yapmış oldukları sohbetlerden edindikleri bilgileri burada aktardılar. Manzaralar her yerde aynı, üreticilerin talepleri de üç aşağı beş yukarı aynı. Biz Manisa'da üreticilerle bir araya geldiğimiz zaman hemen herkesin söylediği şey şu: "Çok borçluyuz. Bizim Ziraat Bankasına, Tarım Kredi Kooperatifine, özel bankalara çok ciddi şekilde borcumuz var." 935 milyar liraya çıkmış çiftçinin toplam borcu ve diyorlar ki: "Bizim zaten ödeme kapasitemiz yoktu. En son, artık bu dondan sonra biz bu borcumuzu ödeyemeyiz." Ne yapılması lazım? "Bu borcun ötelenmesi lazım hatta yıllara sâri yapılandırılması lazım. Yalnız, faizsiz şekilde ötelenmesi lazım." diyorlar.

Burada herkes Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifinden bahsetti ama özellikle özel bankalara da ciddi borçlar var. Bu borçların da yapılandırılması gerekli. Peki, borçlar ötelendi, bağlarda bir kilogram dahi üzüm yok ama masraf devam ediyor. Yani bugüne kadar, bağlarda hasar olana kadar ortalama 10 bin lira civarında masraf edilmiş, bundan sonra da belki bir salkım, belki bir kilogram üzüm almayacağını bilen üreticimiz masraf etmeye devam edecek çünkü seneye hazırlanmak zorunda. Gene gübresini atacak, sulamasını yapacak, budamasını yapacak. Peki, ne lazım? Bunun için de finansman lazım. Şunu istiyorlar: "Biz hibe desteği istiyoruz." diyorlar. Bütün üreticiler "Zarar gören üreticilere hibe desteği istiyoruz." diyorlar. Bir taraftan da tabii, hayat devam etmekte "Yani, evet, bir taraftan üretime devam etmek istiyoruz, bir taraftan da bakmak, geçindirmek zorunda olduğumuz ailemiz var; o nedenle bize hibe desteği verin." diyorlar, fide desteği istiyorlar, fidan desteği istiyorlar ve ihtiyaç hâlinde yeni kredi imkânı istiyorlar.

Başka ne? En büyük problemlerden bir tanesi, üretimde en büyük maliyetlerden bir tanesi elektrik. Bir kere şunu söylüyorlar: "Yüzde 12 buçuk zam geldi geçtiğimiz günlerde, derhâl bu yüzde 12 buçukluk zammı geri çekin. Her ay ödeme yapıyoruz biz. E, bizim paramız yok, borcumuz var; biz elektrik parasını nasıl ödeyeceğiz? Bu elektrik parasını da öteleyin." Ne zamana? "2026'nın mahsulüne öteleyin." diyorlar yani "Bu sene değil bir sonraki yılın mahsulüne öteleyin." diyorlar. Başka? Tarım sigortası tek yıllık bitkilerde sigortalandığı zaman 15 Nisandan sonraki hasarları kapsıyor, burada da ciddi bir sıkıntı var, bununla ilgili bir düzenleme istiyorlar. Yani özetle şunu istiyorlar: Çiftçi, devleti yanında görmek istiyor.

Biraz evvel Ali kardeşim bir metafor yaptı "Mehmet Cengiz ile Mehmet ağabey, Mehmet amca..." dedi. Ben hakikaten de Sarıgöl'de öyle bir amcayla karşılaştım, bir büyüğümüzle karşılaştım, dediği şey şu: "Ben bugüne kadar devlete olan bütün yükümlülükleri yerine getirdim. Askere gittim, vergimi verdim -ki vergiyi biz veriyoruz, vatandaşlar veriyor- pırıl pırıl 2 evlat yetiştirdim; birisi mühendis, birisi öğretmen. Ben bugün zor durumdayım ve devleti yanımda görmek istiyorum." Gerçekten de böyle ihtiyaçları var. Başka? Genç bir çiftçiyle karşılaştık, şunu söylüyor: "Ben millî gelirden payımı istiyorum." Haksız mı? Bir Tarım Kanunu çıkarıldı, o Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde diyor ki: "Türkiye Cumhuriyeti devleti gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1'ini çiftçilere destekle olarak vermek zorunda." 2025 yılında bu yüzde 1; 615 milyar lira yapıyor, oysa verdiği, bütçede ayırdığı para 135 milyar lira yani 2025 yılında bile 480 milyar lira eksik destekleme alıyor kanuna rağmen. Bugüne kadar, kanunun çıktığı günden bugüne kadar -topladığımız zaman- 1 trilyon 300 milyar liralık eksik destekleme ödemesi yapmış devlet çiftçisine. Çiftçinin bankalara borcu ne? 935 milyar lira.

Şimdi, Bakan Bey bir açıklama yapmış, şöyle söylüyor: "Gıda arzında problem yok." Bakın, 24 milyon hektar tarım arazisinin -biraz evvel Grup Başkan Vekili belirtti- 14 milyon hektarında hasar var, ciddi hasarlar var ve Tarım Bakanı çıkıp şunu söyleyebiliyor: "Gıda arzında bir problem yok." Çok büyük problemimiz var. Önümüzdeki günlerde bu problem daha da çok ortaya

çıkacak ve bunun için de ciddi kaynağa ihtiyaç olabilir. Olağanüstü günler geçiriyoruz, olağanüstü bir durum bu. Ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olarak şunu öneriyorum: Gerekirse, daha önce yaptığımız gibi, ek bütçe dahi yapmayı düşünmemiz lazım, durum gerçekten vahim.

Yani özetle söylemimiz gerekirse çiftçilerimiz bizden lütf istemiyor, devletten lütf istemiyor, haklarını talep etmekte.

Bir diğer husus ise tarım sigortası, TARSİM, burada bahsedildi; bizim bölgemizde, bilhassa bağlarda çok ciddi maliyet çünkü devamlı hasar almaya başladı, çok ciddi bir maliyet. Dekar başına 10 bin lirayı geçen yerler var; bakın, 10 bin lirayı geçiyor dekar başına. Muafiyet fazla, bir de ayrıyeten de kesintiler yapılmakta ve ekspertizde de özellikle bağcılarımız ciddi sıkıntı yaşıyor, hizmetlerden memnun değil. Böyle olduğu için Manisa'da son dönemlerde, özellikle biraz evvel bahsettiğim gibi bağlarda TARSİM yapılma oranında ciddi düşüşler söz konusu.

Bir diğer problem ise 24 milyon hektar tarım arazimiz var, bunun 16,7 milyon hektarının yani yüzde 70'inin ancak ÇKS kaydı var, yüzde 30'unun ÇKS kaydı yok ve bu insanlar ne desteklemeden faydalanabiliyorlar ne de tarım sigortası yapıyorlar. Bu kayıt dışılığın biran önce ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Bir de milletvekillerimiz sıklıkla şunu söylediler: "Afet bölgesi ilan edilsin." Açıyorsun, bakıyorsun ilgili yönetmeliğe şunu söylüyor: Eğer bir bölge afet bölgesi ilan edilirse şayet, oradan ancak tarım sigortası yaptıranlar faydalanabiliyor; bir kere bunun da değiştirilmesi lazım. Bazı milletvekillerimiz de bahsetti, ciddi bir iklim kriziyle karşı karşıyayız ve ülkemiz de Türkiye de dünyada bu iklim değişikliğinden, bu iklim krizinden en çok etkilenen ülkelerden bir tanesi. Bu ve buna benzer meteorolojik olayları, afetleri bundan sonra daha sık ve daha şiddetli bir şekilde yaşayacağız. Öyle ki biz daha önce iklim değişikliğiyle alakalı bir komisyonda, araştırma komisyonunda yer almıştık, bize gelen bir bilim insanı şunu söylemişti: "Yüz yılda bir görülen afetleri artık her yıl görmekle karşı karşıya olacağız." Yalan da söylemiyor esasında, dedikleri çıktı. Mesela geçtiğimiz yıllarda ülkemizin kuzeyinde, Giresun'da sel felaketi vardı, Antalya'da orman yangınları vardı. O nedenle, tarımın sürdürülebilir olması için bu araştırma komisyonunun kurulmasını gerçekten biz esasında önemsiyoruz, önemsiyoruz ama inanın çok da umutlu sayılmam. Neden umutlu sayılmam? Yani seçilecek olan komisyonun ciddi bir çalışma yapacağından şüphem yok. Daha önce de çeşitli araştırma komisyonlarında bulunduk, özellikle iklim değişikliğiyle alakalı araştırma komisyonunda bulunmuştuk, orada da çok ciddi bir çalışma yaptık, çok ciddi bir rapor hazırladık, Meclisimizde bulunmakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakırlioğlu, tamamlayın lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) - Ancak en son çıkan, tartıştığımız hatta geri çekilen İklim Kanunu Teklifi'ni gördükten sonra, ne kadar boş olduğunu gördükten sonra inanın, ister istemez bu kurulan araştırma komisyonlarının ne gibi neticeler verdiğini insan düşünmeden edemiyor.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna aittir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz talebi Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci'ye aittir.

Buyurun Sayın Tüfenkci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜLENT TÜFENKCİ (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 yılı Nisan ayında ülkemizin tarım sektörü önemli bir zararla, zirai don felaketiyle karşı karşıya kalmıştır. 10 ve 14 Nisan tarihleri arasında hava sıcaklıklarının aşırı düşmesi neticesinde geniş bir il yelpazesinde zirai don meydana gelmiştir. Bu vesileyle, bu dondan etkilenen bütün çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Sayın milletvekilleri, ben de Malatya Milletvekili olarak bölgemdeki üreticilerin bu felaketten nasıl etkilendiğini bire bir gözlemledim. Biraz önce muhalefet milletvekili arkadaşımın, ittifaktaki arkadaşlarımız ve diğer arkadaşlarımızın da anlattığı gibi başta Malatya ilimiz olmak üzere bölgedeki geniş bir kesim, geniş bir il ağı bundan etkilendi.

Malatya niye önemli? Özellikle kayısı üretiminde ve kayısı ihracatında Türkiye'nin yüzde 68 kayısı ihracatını karşılayan, kuru kayısı ihracatını karşılayan bir ilimiz ve 600 milyon dolarlık bir ihracata sahip. Dolayısıyla, buradaki bütün gelir kaynaklarımız birer birer gitmiş oldu. Bu olumsuzluklara rağmen Tarım Bakanlığımız gerçekten hızlı bir aksiyon aldı; sahadan gelen her ihbarı değerlendirerek, saha çalışmalarına hızlı bir şekilde başlayarak tespitleri yapmaya devam etti. Bazı arkadaşlarımız "Bu tespitler nedir, niye oyalıyorsunuz?" gibi şeyler söylüyorlar, hayret ediyorum. Elinizde veri olmazsa nasıl aksiyon alacaksınız, nasıl yardım edeceksiniz; gerçekten bunu da anlayamıyorum. Dolayısıyla Tarım Bakanlığımız doğru bir iş yapıyor ve bölgedeki arkadaşlarımız milletvekillerimizle beraber Tarım Bakanlığımızın yapmış olduğu istişare toplantısında sorunları iletiler. Tarım Bakanlığımız da Kabinede bu konuların sunumunu yaptı ve gerekli adımları da attılar. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan da yapmış olduğu açıklamada Çiftçi Kayıt Sistemi'mize kayıtlı ve zirai don sigortası olmayan çiftçilerimizin zarar gören mahsullerinin üretimini yapmaları için gereken desteklerin zarar oranında karşılanması noktasında Tarım Bakanımıza gerekli talimatı da vermiş bulunmakta.

Bu komisyonunu önemsiyoruz. Bu komisyon gerçekten bütün Meclis gruplarının da ittifakıyla oluşturulan ve milletimiz tarafından da önemsenen bir komisyon. Dolayısıyla kimsenin komisyonu hafife alma gibi bir lüksü de olmaması gerekir. Eğer beğenmiyorsa buna "ret" oyu verebilir.

Değerli arkadaşlar, yine, özellikle birtakım çevreler de işte "Tarım ürünlerinde bittik, öldük." gibi gerçekten böyle infiale neden olacak açıklamalarda da bulunuyorlar. Esasında bu don gerçekten meyve ağaçlarını vurdu, meyvelere zarar verdi. Yağlı tohumlar gibi, sebzeler gibi ürünlerimiz Allah'a hamdolsun şu anda çok büyük zararlar karşı karşıya bulunmamaktadır.

Hükümetimiz çeşitli zamanlarda ciddi anlamda tarıma destek vermekte, vermeye de devam etmekte. Özellikle TARSİM sigortasına yüzde 70 oranında prim vermekte ve belki yine TARSİM'in yapısıyla ilgili Tarım Bakanlığımız bir çalışma yapabilir ama şu anda verilen primler önemli ve sigortanın da gün geçtikçe önemi artmaktadır.

Değerli arkadaşlar, "Biz AK PARTİ olarak üreticilerimizin yanındayız." sözü bizim için bir slogandan öte somut politikalarımızın temelidir. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da çiftçilerimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Bu felaketin yaralarını sarmak için mevcut mekanizmaları devreye sokacak hem de gerekiyorsa ilave tedbirler alacağız. Bu çerçevede özellikle bazı önerilerimiz şu anda Bakanlık nezdinde de tartışılıyor. İşte, sulama desteklerinin verilmesi, sulama fiyatlarının düşürülmesi,

elektrik desteklerinin verilmesi, faizsiz kredi destekleri, bunlar tartışılıyor, tabii, bütçe imkânları dâhilinde. Ama bir yanlışı da düzeltmek istiyorum burada: Değerli arkadaşlar, biz tarıma destek vermişiz, kaynak aktarmışız; Tarım Bakanlığının bütçesi 2025 yılında 706 milyar lira. Biz 135 milyar lira -bütçe değil- doğrudan destek vermişiz. Dolayısıyla "Yüzde 1'i 650 yapıyor." bilmem ne yapıyor; biz 706 milyar lira destek vermiş bulunmaktayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cumhurbaşkanlığı programında yazıyor Sayın Bakan, programdan alıntı o. Yanlış bilgi sizinki.

BÜLENT TUFENKÇİ (Devamla) - Bu yeterli mi? Daha fazla verelim, bunu vermek için de daha fazla gayret gösteriyoruz.

Ben yine Malatya özeline geldiğimde, özellikle bütün ili etkileyen bir felaketle karşı karşıya olmamız hasebiyle ihracatın bütününde önemli olan ve stratejik bir ürün konumunda olan kayısıya pozitif ayrımcılık yapılması noktasında buradan bir talepte de bulunmuş olalım.

Değerli arkadaşlar, 2025 zirai don felaketi ciddi bir boyutta olsa da devletimiz bütün imkânlarıyla çiftçimizin yanında. Gıda arzımızın güvenliği için tehdit oluşturan bir durum da gerçekten yok. Stratejik ürünlerimizin üretim planları da güvence altında. Meyve üreticilerimizin uğradığı zararları ise asla görmezden gelmeyeceğimizi bir kez daha buradan ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, iklimler değişiyor. Bakanlığımızın iklimlerin değişimiyle ilgili, özellikle dona karşı makine ekipmanlarına vermiş olduğu destekleri önemsiyoruz. Önümüzdeki dönemlerde de -ki buradaki Komisyonunun alacağı kararlar doğrultusunda- Tarım Bakanlığımızın dona karşılık vermiş olduğu ekipman desteğini daha da artıracığına inanıyoruz ve bu konuya da özellikle sulama başta olmak üzere bütüncül açıdan bakılacağını biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, önemli olan, yaşanan hadiselerden ders çıkarabilmek, felaketlerden ders çıkarabilmek; bunun için de altyapımızı güçlendirecek, sağlamlaştıracak, üreticilerimizi koruyacak mekanizmaları artırabilmek. Şunu altını çizerek ifade etmek istiyorum: Bugün Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Kabine sonrası ifade ettiği üreticilerimizin, dondan zarar gören ÇKS'ye kayıtlı üreticilerimizin üretimini devam ettirebilmek adına vermiş olduğu destek ve Tarım Bakanlığına vermiş olduğu talimat önemli. Üreticilerimizin bu anlamıyla en azından ilaç paraları, tohum paraları ve yeni üretime hazırlama noktasında bir endişeleri olmasın. Yapılan tespitlerden sonra bu tür desteklerin olacağını da ifade etmek istiyorum.

Tarım Bakanımıza teşekkür ediyorum, bu dondan sonra yarın Malatya'mızda olacak. Dondan en büyük zarar gören illerden biri olarak Tarım Bakanımız yarın Malatya'da ve Malatya çiftçisinin uğramış olduğu zararları da bizzat yakından görerek, sahadaki tedbirleri artırma noktasında da çiftçilerimizle istişare ederek, çiftçilerimizle görüşerek yol haritasını da belirleyeceğini de buradan ifade etmek istiyorum.

Ben, tekrar, kurulacak araştırma komisyonunun hayırlı olmasını temenni ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi Mersin Milletvekili Ali Kıratlı'ya aittir.

Buyurun Sayın Kıratlı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ KIRATLI (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sözlerimin başında, ülkece yaşamış olduğumuz zirai don afetinden etkilenen, zarar gören üreticilerimiz, çiftçilerimiz başta olmak üzere aziz milletimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Tabii, az önce CHP'li hatibin söylediği o çiftçi Mehmet amca tam da benim babam; babamın ismi de Mehmet, kendisi de çiftçidir. Ama çiftçi Mehmet amca onun söylediği gibi değil de imanıyla, inancıyla, itikadıyla "Allah'tan geldi ama aynı zamanda da devlet benim arkamda." diyebilecek kadar inançlıdır. Yine, aynı zamanda, az önce Sayın Hatibin ifade ettiği, özellikle çiftçilerimizin yaşadığı üzücü olay, bu don afetiyle alakalı "tiyatro" ifadesini de ben aziz milletimize havale ediyorum, onların takdirine bırakıyorum. Biz öyle tiyatro değil de esasında sorumluluğumuzun farkında, omzumuzdaki yüklerin farkında olarak hem Komisyonu önemsiyor hem de yaptığımız çalışmalarda dün olduğu gibi bugün de çiftçilerimizin yanında olmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, küresel iklim değişikliğinin etkilerini iliklerimize kadar yaşadık, ülkemizde belki de son elli yılda yaşanmamış birçok ili ve birçok ürünü olumsuz etkileyen bir zirai don afetini yaşadık; 2014 yılında yaşadığımız zirai don afetinden çok daha şiddetlisini yaşadık. Aslında belli dönemlerde il bazlı, lokasyon bazlı yaşadığımız doğal afetler oldu, gerek zirai don gerek fırtına, hortum ve benzeri doğal afetler oldu, yaşadık ama son bir buçuk ay içerisinde yaşadığımız zirai don afeti tüm ülkemizi olumsuz etkiledi. Neden "son bir buçuk ay" diyorum? Ülkemizin tamamında belki geçtiğimiz haftadan başlayarak bir zirai don afeti yaşadık ama memleketim olan Mersin'de biz 22 Şubattan başlayarak 26 Şubata kadar devam eden, sahil kesimlerimizde hava sıcaklığının eksi 9'ları, yüksek kesimlerde eksi 25-26'ları gördüğümüz bir soğuk hava dalgası ve zirai don afeti yaşadık. Tabii, bu Mersin için görmeye alışık olmadığımız bir sıcaklık derecesi. Valiliğimiz himayesinde, meteorolojiden aldığımız hava raporları doğrultusunda İl Tarım Müdürlüğümüze kayıtlı yaklaşık 50 bin çiftçiye SMS yöntemiyle önlemler almaları konusunda uyarılarda bulunduk. Yine, Mersin Valiliğimiz il ve ilçe tarım müdürlüklerimizin sosyal medya hesaplarında paylaşımlar yaparak çiftçilerimizi zirai don afetine karşı uyarmaya, önlemler almaları konusunda uyarılarda bulunmaya gayret ettik. Bu önlemlerin içerisinde gerek ateş yakma gerek dumanlama gerek mevcut örtü altında sobaları yakma gibi, yağmurlama gibi başlıca, uzun yıllardır kullanılan yöntemler var fakat kıymetli arkadaşlar, bu yöntemler eksi 5'lere, eksi 6'lara kadar işe yarıyor. Özellikle eksi 5'lerden, eksi 6'lardan sonra ne önlem alırsanız alın elinizden çok da bir şey gelmiyor. Kaldı ki sadece belirli bir lokasyonu değil Akdeniz Bölgesi'ni yani Mersin'i, Adana'yı, Osmaniye'yi, Hatay'ı, bir kısım Antalya'yı etkileyen bir zirai don afeti yaşadık. Bunların içerisinde narenciye, nektarin, şeftali, avokado, biber, kabak, muz, erik, karpuz, domates, badem, salatalık, Akdeniz Bölgesi'nde aklınıza gelebilecek birçok ürün etkilendi.

Zirai don afetinin yaşandığı ilk gün itibarıyla il ve ilçe tarım müdürlüklerimizin personelleri sahaya indiler, hasar tespit çalışmalarına başladılar. Çiftçilikten anlayan arkadaşlarımız beni daha iyi anlayacaklardır; belirli bir hasarı tespit edebilmek için ve doğru bir tespit yapabilmemiz için en az on-on beş gün gibi bir zaman geçmesi, hava sıcaklığının normale dönmesi ve biraz da güneşli havalara ortaya çıkması gerekli. Tabii, bizler de bu minvalde çalışmalarımıza devam ediyoruz, hasar tespit çalışmalarımıza devam ettik. Geniş bir alanda olduğu için hasar tespit çalışmaları biraz uzun sürdü. Sadece Mersin'den örnek verirsek, toplamda 2

milyon 900 bin dekar tarım alanının yaklaşık yüzde 10'unun zarar gördüğünü tespit ettik, yaklaşık 11.500 civarında üreticimizin hasar tespitini gerçekleştirdik.

Olumsuz şeyler yaşadığımızda hep kullandığımız bir tabir vardır, "Allah betlerinden saklasın." deriz ama gördük ki o günden bugüne Mersin'imizde hem dolu afeti hem don afeti devam etti, aynı zamanda da geçtiğimiz hafta itibarıyla ülkemizin belki de çok büyük bölümünü ilgilendiren bir zirai don afeti yaşadık; maalesef, çiftçilerimizin, üreticilerimizin çok büyük bir bölümü zarar gördü. Tabii, bu süreçte Genel Kurul kürsüsüne gelip siyasi rant elde etme adına bazı milletvekillerimizin söylemlerinde bizleri ve kurumlarımızı suçlayarak önlemler almadığımız iddiaları ve ifadeleri oldu. Kıymetli milletvekilleri, az önce de ifade ettiğim gibi, bir üründe özellikle bu kadar açık bir alanda -Türkiye coğrafyasını düşünün- eksi 5'lerden, eksi 30'lara kadar gelen bir süreçte nasıl bir önlem alabilirsiniz? Ben bunu size soruyorum, takdirini de size bırakıyorum ama biz üstümüze düşen görevleri yerine getirdik, çiftçilerimizi uyarmaya gayret ettik. Zirai don afetinin yaşandığı ilk gün itibarıyla biz Mersin'de siyasi görüş ayrımı yapmaksızın bütün STK'leri Mersin Valiliğimiz bünyesinde davet ettik, sektör paydaşlarını davet ettik. Bunun içerisinde siyaseten bizimle aynı görüşte olanlar var, olmayanlar var ama şunu ifade ettik: Hemen bir kriz masası oluşturduk, "Neler yapabiliriz?"i konuştuk, tedbirleri konuştuk, "Nasıl destekler verebiliriz?"i konuştuk, istişareler yaptık. Tabii, diğer yandan da teşkilatlarımızla birlikte vatandaşlarımızın, çiftçilerimizin, üreticilerimizin ayağına giderek, bahçelerini gezerek sahada tespitlerde bulunduk, incelemelerde bulunduk, onların bizden taleplerini bizzat birinci ağızdan, onların kendilerinden dinledik. O süreçte yaşadığım bir enstantaneyi anlatmak istiyorum, az önce Mehmet amca örneğinde verdiğim gibi. Tabii, bir yandan üzücü olaylar yaşadık vatandaşımızın yaralarını sarmaya çalışırken, bir yandan da -işte, az önce ifade ettiğim gibi- aziz milletimin o imanını, inancını, itikadını da orada bir kez daha görmüş olduk ve çok da duygulandırdı beni. Neydi bu konu? Tarlasını ziyaret ettiğim bir vatandaş çok üzgündü, zarar görmüştü ürünleri, dedim ki: "Sana bir şey soracağım, eğer bunu sana bir husumetlin yapsaydı ne yapardın?" Dedi ki: "Çok kötü şeyler yapardım." "Peki, şimdi?" dedim, "Allah'tan geldi, yapacak bir şey yok." dedi. İşte, bu iman, bu itikat, bu inanç bizi ayakta tutuyor.

Değerli milletvekilleri, yaptığımız çalışmalarda, çiftçilerimizden gelen talepler doğrultusunda öne çıkan acil talepler, talep edilen bazı destekler istendi. Başta kamu kurumları ve tarım kredi kooperatiflerine olan kredi borçlarının faizsiz ertelenmesi, yeni dikimler için sübvansiyon krediler verilmesi, tarımsal sulamada ve tarımda kullanılan elektrik ücretlerinde sübvansiyon sağlanması, TARSİM'e yeni düzenlemeler getirilmesi gibi başlıca talepleri vardı. Şunu açıkça ifade etmem gerekir ki: Değerli arkadaşlar, 2002'den bu yana, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde üreticilerimizi ve çiftçilerimizi her zaman destekledik, bundan sonra da desteklemeye devam edeceğiz. Acılarında da biz vardık, sevinçlerinde de biz vardık. Bu, dün böyleydi, bundan sonra da böyle olmaya devam edecek. Gerek her yıl verdiğimiz dekar başına destekler gerek gübre, mazot destekleri gerek zirai ekipman destekleri, fide, tohum desteği, kamu bankaları aracılığıyla faizsiz ya da düşük faizli sübvansiyonlu krediler ve aklınıza gelebilecek her alanda desteklemelerde bulunduk. Bunlardan bazı örnekler verecek olursak, Mersinden başlayayım: 2002'den bugüne tarımsal desteklemelerde Mersin'imizde 96 milyar TL'nin üzerinde yatırım ve desteklemelerde bulunduk. Ülke genelinde 2002 yılında 1,8 milyar TL olan tarımsal destekleme tutarını 2024 yılında tamı tamına 51 kat artırarak 91,55 milyara çıkardık. Son yirmi bir yılda bitkisel üretimimizde 138 milyon 600 bin tona, tarla bitkilerinde yüzde 37 artışla 79 milyon 400 bin tona, meyvede de yüzde 93 artışla 27 milyon 400 bin tona, sebzede de yüzde 23 artışla 31 milyon 800 bin tona ulaştık. Eskiden yatırımlarda bir cümle vardı, "Su akar, Türk bakar." denilirdi, artık su akıyor ama Türk bakmıyor, her gördüğümüz yere, imkân olan yerlere barajlar yaptık, göletler yaptık. Türkiye tarihinde ilk defa kapalı devre sulama sistemini ülkemizde çiftçilerimizle buluşturduk. Daha nice yatırımlar, nice desteklerimiz var.

Ben önemli bir konuya değinmek istiyorum değerli milletvekilleri. Bir ev aldığında, bir araç aldığında bir vatandaş gidiyor hemen sigorta yaptırıyor, gidiyor kasko yaptırıyor, gidiyor DASK yaptırıyor ama nedense üreticilerimizde -ben sahada bunu gördüm- TARSİM kültürünü biz bir türlü oturtamadık. Gerçekten, bu bir kültür meselesi ve bunun yüzde 50 prim desteğini de devlet olarak biz sağlıyoruz ama maalesef, vatandaşlarımızda, üreticilerimizde biz bunu bir türlü sağlayamadık. Değerli dostlar, ben buradan özellikle çiftçilerimizden TARSİM'i mutlaka yaptırmalarını rica ediyorum, hassaten rica ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kıratlı, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

ALİ KIRATLI (Devamla) - Aziz milletim, şunu açıkça ifade etmeliyim ki hasar tespit çalışmaları sürerken ülkemizdeki bütün tarımsal faaliyetlerin bundan olumsuz etkilendiği, ülkede gıda arz güvenliğinin tehlikede olduğu, yurt dışına bağımlı olunacağı şeklinde bazı art niyetli yorumlar yapılmaktadır. Öncelikle şunu belirtmek isterim: Başta hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar olmak üzere, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinde yurt içi gıda arzını olumsuz yönde etkileyecek hiçbir risk bulunmamaktadır.

Biz çok güçlü bir devletiz, asrın felaketini yaşadığımız Maraş merkezli depremlerde devlet-millet el ele, hep birlikte bu yükün altından nasıl kalktıysak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde bu zirai don afetinin altından da hep birlikte kalkacağız, hiç şüpheniz olmasın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çiftçilerimizi, üreticilerimizi destekleyecek, dün olduğu gibi bugün de onların yanında olacak ve yaraları hep birlikte saracağız. Laf değil, icraat yapacağız.

Mersin başta olmak üzere aziz milletimize bir kez daha geçmiş olsun dileklerimi iletiyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına son söz talebi Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'a aittir.

Buyurun Sayın Korkmaz.

AK PARTİ GRUBU ADINA ADEM KORKMAZ (Burdur) - Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; ben de akşamın bu saatinde, ülkemizde yaşadığımız ve hepimizin de üzüntüsü ve kaygısıyla takip ettiği zirai don sebebiyle oluşturulan önergeler çerçevesinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Evet, tarımı tartışıyoruz geniş anlamda. Tarım artık bütün dünyada sadece bu yaşadığımız don sebebiyle değil elbette sahip olduğu stratejik bir mesele olarak karşımıza çıkıyor. Gıda güvenliğinden sanayiye, toplumsal refah ve gelir dağılımından dış ticaret dengesine ve kırsal sosyolojiye kadar hemen hemen her konuda tarım artık gündemimizi meşgul ediyor. Özellikle, küresel iklim değişimi ve dünyada yaşanan birtakım stratejik, jeostratejik konular ve tedarik zincirlerinde ortaya çıkabilecek, girdilere

ulaşılmasında ve üretilmesinde ortaya çıkabilecek sorunlar da tarımı tartışmamıza neden oluyor, artık her zamankinden daha fazla gündemimize geliyor.

Tabii, küresel iklim krizini konuşuyoruz, bütün dünya konuşuyor bunu ve bu iklim krizinin de küresel iklim değişikliğinin de ana noktalarından bir tanesi de ülkemiz, Türkiye. Türkiye birçok açıdan da bu değişimin etkilerini farklı şekilde ortaya koyuyor. Sıcaklık, kuraklık, sel, dolu, fırtına ve zirai don, evet, yaşadığımız konu. Geçtiğimiz ay yine bu kürsüden konuşmuştuk, Çukurova bölgesinde bir zirai don durumu da olmuştu, daha bölgeseldi, daha lokaldi, daha kolay yönetilebilir bir durumu vardı, bu konuda da gerekli çalışmalar Bakanlığımızca yürütülüyor. Geçtiğimiz mart ayı kurak geçmişti ama Ramazan Bayramı'yla beraber yağmurlara hep beraber sevinmiştik. Hem mevsimsel itibarıyla bitkisel üretimde ve su kaynakları bakımından yağışlar oldukça yüzümüzü güldürmüştü ancak peşi sıra gelen don ise hepimizi gerçekten üzmüş durumda. Nihayet, geline nokta son otuz yılın en düşük sıcaklıkların -eksi 3'lerden eksi 17'lere kadar- ülkenin değişik noktalarında yaşanmış olması... Malatya, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Tunceli, Manisa, İzmir, Uşak, Denizli, Niğde, Karaman, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Çanakkale, Yalova, Tekirdağ -neredeyse ülkemizin dört bir tarafı- Amasya, Tokat, Çankırı, Çorum, Isparta, Burdur, Sakarya, Düzce, Bolu, Karabük, Kastamonu, Samsun, Aksaray, Konya, Kırşehir, Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Maraş, Adıyaman diye gidiyor. Daha çok donun etki ettiği bitki türü ise meyve üreticilerini, özellikle sert kabuklu ve sert çekirdekli meyveler başta olmak üzere yani kayısı, kiraz, erik, üzüm -üzüm tabii biraz farklılaşıyor, Manisa bölgesinde- elma, ceviz, şeftali, nektarin, badem, fındık -Karadenizli hemşehrilerimiz "Fındığı unutma." dediler- ayva, gül ve kısmi olarak da yaş sebzelerin bu süreçten etkilendiğini görmekteyiz. Tabii, burada yaşananı hepimiz görüyoruz ama bir felaket durumu, işte "Bütün tarımsal üretim bitti, tarımsal üretim yok oldu. Türkiye çok büyük bir gıda kriziyle karşı karşıya." gibi durumlara da katılmamız mümkün değil. Bakanlığımız konunun ilk anından itibaren gerek il düzeyinde gerek ilçe teşkilatları düzeyinde sahada yoğun bir şekilde çalışmalarını sürdürüyor. Bu vesileyle, bütün üreticilerimize huzurunuzda geçmiş olsun dileklerinizi iletmek istiyorum.

Zarar tespitleri hızla devam ediyor; Bakanlığımız derhâl incelemelere başladı, eksper gruplar görevlendirildi ve saha çalışmaları yoğun bir şekilde devam ediyor. İlçe bazında raporlar hazırlanacak ve çiftçi ve parsel bazında detaylı çalışmalar tamamlandıktan sonra icmal listeleri oluşturularak, Bakanlığın ilgili komisyonlarına iletilerek bir fotoğrafın bütünüyle ortaya çıkması sağlanacak. Hepimiz, evet, bir şeyleri görüyoruz, hissediyoruz ama devlet ciddiyeti içerisinde, devletin üreteceği politikaya zemin oluşturması için de elinde çok sağlıklı verilerin oluşması lazım. Evet, bu veriler de çok hızlı bir şekilde önümüzdeki günlerde toparlanacak, bazı etkilerin gecikmeli etkileri -donda- ortaya çıkacak, bunları da toparladıktan sonra Bakanlığımız yapması gereken işleri yapmak üzere çalışmalarına başlayacak. Burada önlemler öne çıkacak.

Belki şunları ifade etmemiz gerekiyor bu vesileyle: Don olayının olası etkileri neler olabilir? Tabii, bunları konuşuyoruz. Yani "Hiçbir etkisi olmayacak." gibi bir yaklaşım sergilememiz de elbette gerçeği görmezden ve milletimizin dertleriyle dertlenmemizi engellememiz ya da bu konuya duyarsız kalmamız anlamına gelecek ki böyle bir noktamız yok. Tam tersi, en küçük detayına kadar bu konunun araştırılıp, incelenip, bu konuda derhâl alınması gereken orta ve uzun vadeli stratejiler bakımından da önemli bir çalışma olacak. Neler olabilir? Evet, gıda arzı üzerinde etki olabilir. Elbette, dediğimiz gibi, ülkenin dört bir tarafında, özellikle sert çekirdekli ve sert kabuklular ve üzüm gibi belli alanlarda, yaş sebze gibi alanlarda ortaya çıkacak noktalarda gıda arzına ilişkin sorunlar ortaya çıkabilir. Bu konuda da yapılması gereken çalışmalarda Bakanlığımız elbette önlemini alacaktır. Bu durumdan sevinecek bir hâlimiz yok ama stratejik olarak gıda sektörünün esas enflasyonu etkileyen kısmı dediğimiz "temel gıda ürünleri" dediğimiz stratejik ürünlere baktığımızda ise, buğday, patates, soğan, arpa, mercimek, mısır, ayçiçeği, kuru fasulye, nohut ve benzeri ürünlerin bu süreçten etkilenmemiş olduğunu ya da görece çok az etkilenmiş olduğunu ülkemizin gıda tedariki ve gıda üretimi, gıda sanayi bakımından ifade etmemiz gerekiyor. Yaş sebze ve ağırlıklı olarak da yaş meyve arzıyla ilgili konularda da ortaya çıkabilecek durumları da yönetmek gerekiyor. Yani bunun şu anda, kısa dönemli hemen bir enflasyon etkisini beklemek mümkün değil çünkü bugün yaş meyvelerin büyük çoğunluğuna yaz aylarında hasatlar gelecek. Zaten Bakanlığımızın bu süreci yönetecek yeteri kadar zamanı olduğunu düşünüyoruz. Evet, burada belli ürünlerimiz ihracatlık ürünler, üzüm gibi, kayısı gibi, kiraz gibi. Ben de bir kiraz yetiştiricisiyim, ben de az da olsa kendi çapımda yetiştiriyorum. Bende bu sene -Meclis yoğunluğu olsa gerek, ne olduğunu tam bilemiyorum- TARSİM sigortası yaptırmayı unutmuştum. Benim de şu anda böyle bir konumum var ama baktım, geçen hafta bir keşif yaptım. Ben de gelmeden önce bahçeme baktım, erkenci açan kiraz çiçeklerinde don vurmuş ama geç açan türlerde çok fazla hasarın olmadığını gördüm yani "Topyekûn her yer yok oldu, yüzde 100." gibi ifadelere katılmak gerçekçi değil. Bunu eksperlerin, uzmanların yaptığı çalışmalarla hep beraber göreceğiz. İhracat etkisi olabilir ama geçen yıl Türkiye'nin toplam ihracatının 262 milyar dolar olduğunu gördüğümüzde, geçen yıl toplam yaş sebze meyve ihracatının 3,4 milyar dolar olduğunu kıyaslarsak yani bizim cari dengemizde, dış ticaretimizde yönetemeyeceğimiz bir durumun olmasını beklemiyoruz. Bu söylediğim rakamlar total rakamlar, elbette ihracata konu olan rakamlar bunun çok çok daha altında olacaktır.

Evet, bir enflasyonist etki ortaya çıkartır mı? Olabilir yani neden çünkü enflasyon dediğimiz şey de arz...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Az önce "Çıkmaz." dedin Sayın Vekilim, çeliştin kendi kendine şimdi.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Enflasyonist etkiden bahsediyorum. Tek tek, tek tek söylüyorum: Dış ticaret etkisinden bahsettim, herhâlde o arada biraz dalgındınız, biraz dalgındınız.

İkinci konumda -tek tek söylüyorum- enflasyonist etki olabilir mi? Evet, böyle bir etki olabilir ama gıdanın toplam enflasyon içerisindeki payının yüzde 25'lerde olduğunu, yaş meyvelerin etkisinin de gıda içerisindeki payının, onun da yüzde 25 olduğunu, bunun içerisindeki hasar tespit oranını da bu orandan düşürecek olursak öyle enflasyonu böyle köpükleyecek falan filan bir etkisinin olmayacağını zaman zaten bunu gösterecek.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kirazı kaç liradan yeriz? Kirazı kaç liradan yeriz bu yıl?

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Evet, belki en önemli etki ne olabilir? Bunun üzerine vurgu yapmak lazım. Sektörel istihdam ve gelir etkisi. Evet, zaten bu konu üzerine odaklanmamız gerekiyor esasta çünkü çok yaygın bir satıhta, Anadolu'nun her bir tarafında, Trakya dâhil, üreticiler farklı sayılarda ve farklı miktarlarda. Burada Bakanlığımızın yapacağı tespitler çerçevesinde bunun önlemini almamız gerekiyor. TARSİM sigortası kapsamında olanların zaten çok büyük bir problemi yok ama TARSİM kapsamı dışında olanlarla ilgili bu konuda da elbette Hükümetimiz Cumhurbaşkanımız başkanlığında gerekli önlemleri alacaktır. Kredi

borçlarının ertelenmesi gibi, düşük faizli yeni sübvansiyonlu krediler gibi bunlar öneriler arasında yer alıyor. Cumhurbaşkanımız akşamüstü Kabine toplantısından sonra da TARSİM kapsamı dışında olan üreticilerin sigorta maliyetlerinin hasarı oranında karşılanacağı müjdesini de verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, tamamlayın lütfen.

Buyurun.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - İnşallah, bunu yapılacak saha çalışmalarından sonra yeni müjdelerle de destekleyecek ve milletimizi... Milletimiz şundan emin olsun: Hükümetimiz Cumhurbaşkanımızın başkanlığında, Bakanlığımız üreticimizin her anında, her zaman, başına gelen her türlü problemin yanında, gece gündüz işinin başında, sorumluluğunda olduğunu ifade etmek istiyorum çünkü biz millete bakan bir partiyiz; gücünü sadece milletinden alan ve milletin sorunlarıyla dertlenen, onların problemlerini kendi problemi edinen bir siyasi anlayış olduğumuz için de bu konuda da diğer konularda olduğu gibi milletimizin dertlerine derman olacağımızı ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Meclis araştırması önermeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi Meclis araştırması açılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meclis araştırmasını yapacak Komisyonun 22 üyeden oluşmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon çalışma süresinin başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üyenin seçimi tarihinden itibaren başlamak üzere üç ay olmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun gerektiğinde Ankara dışında çalışabilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri görüşmek üzere 16 Nisan 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.35